Selections From
The Great Exposition of the Stages of the Path To Enlightenment
By
Ḏzong-ka-b̄a Lo-sang-drak-b̄a

Fulfilling The Prerequisites For Special Insight:
Identifying Scripture Requiring Interpretation and Scriptures of Definitive Meaning,
The History of Commentary on Nāgārjuna's Thought, and
How to Settle the View of Emptiness

Translated by Elizabeth Napper

How To Train In Special Insight: Fulfilling The Prerequisites For Special Insight
by D̄zong-ka-b̄a Lo-sang-drak-b̄a

Translated by Elizabeth Napper
© by Elizabeth Napper, 1995-2005.
No portion may be reproduced by any means without written permission.

Dual Language ver 1.1, January, 2007.
Dual Language ver 1.2, September, 2009.

Bracked page numbers, i.e., [**564**], are to the edition published by the Tso Ngön (Qinghai) People's Press in 1985, and also used by the Lamrim Chenmo Translation Committee.

Contents of Great Special Insight

[Introduction]

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་སློབ་པས།
ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྷག་མཐོང་ལ་རྗེ་ལྟར་བསླབ་པའི་ཚུལ།

How to Train in the Entity of Wisdom, Special Insight, through Training in the Bodhisattva Deeds,
from among the Stages of the Paths of Beings of Great Capacity

དེ་ལྟར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་སེམས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་རྗེ་ལྟར་འདོད་པ་ལྟར་བཞག་པས་གར་བཞག་ཏུ་སྡོད་པའི་མི་རྟོག་པ་དང༌། དེ་
ཡང་བྱིང་བ་དང་བྲལ་བའི་གསལ་བ་དང༌། ཕན་ཡོན་གྱི་བྱེད་པར་དགའ་བདེ་དང་བཅས་པའི་ཞི་གནས་དེ་ཙམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་མི་བྱ་
བར།

As was explained earlier, you should not be satisfied with a mere calm abiding that possesses the feature of
(1) non-conceptuality, that is, the mind's staying in accordance with your wish on the single object of
meditation on which it has been set, whereby it stays where it is placed,
(2) clarity which is free from laxity,
(3) benefit, that is, joy and bliss.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་ནས་ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པར་བྱ་དགོས་ཏེ།

Rather having generated the wisdom that ascertains non-erroneously the meaning of suchness, you should
cultivate special insight.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ཙམ་ནི་མུ་སྟེགས་དང་ཡང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པས་དེ་ཙམ་ལ་གོམས་པར་བྱས་ཀྱང་དེ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་
བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་མི་སྤོང་བས་སྲིད་པ་ལས་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

Otherwise, since such mere meditative stabilization is shared with Forders, no matter how much you cultivate
that mere [meditative stabilization], you will not be released from mundane existence in just the same way as
the seeds of the afflictions are not abandoned thought the paths of [Forders].

དེ་ལྟར་ཡང་སྒོམ་རིམ་དང་པོ་ལས།

The first of Kamalashila's [three works on the] Stages of Meditation says:

དེ་ལྟར་དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ།

Having thus made the mind steady with respect to an object of observation, one should analyze with
wisdom.

འདི་ལྟར་ཤེས་པའི་སྣང་བ་སྐྱུང་བས་ཀུན་ཏུ་སྒྲིབས་པའི་ས་བོན་ཉིན་ཏུ་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །

For, though the arising of the illumination of knowledge, the seeds of obscuration are thoroughly
abandoned.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་མུ་སྟེགས་ཅན་རྣམས་བཞིན་དུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཙམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

If this is not done, then just like the Forders, one cannot abandon the afflictions through mere
meditative stabilization.

མདོ་སྡེ་ལས་ཇི་སྐད་དུ།

འཇིག་རྟེན་དག་ནི་ཏིང་འཛིན་སྒོམ་བྱེད་ཀྱང་། །

དེ་ནི་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་འཇིག་མི་བྱེད། །

དེ་ནི་ཉོན་[565]མོངས་ཕྱིར་ཞིང་རབ་འཁྲུག་སྟེ། །

ལྷག་སྤྱོད་ཀྱིས་ནི་ཏིང་འཛིན་འདིར་བསྒོམས་བཞིན། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ་

ཞེས་གསུངས་སོ། །

[*The King of Meditative Stabilizations] Sūtra* says:

Although worldly persons cultivate meditative stabalization,
They do not destroy the discrimination of self.
For them the afflictions return and disturb [the mind],
Just as Udraka cultivated meditative stabilization here.

དེ་ལ་ཏིང་འཛིན་སྒོམ་བྱེད་ཀྱང་ཞེས་པ་ནི་སྔར་བཤད་པའི་མི་རྟོག་པ་དང་གསལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་

ནོ། །

[In the scripture cited above] the phrase, "although [worldly persons] cultivate meditative stabilization" means
"although [persons] cultivate a meditative stabilization possessing the features of non-conceptuality, clarity,
and so forth as explained before.

དེ་བསྒོམས་ཀྱང་བདག་འཛིན་སྤོང་མི་ནུས་པ་ནི། དེ་ནི་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་འཇིག་མི་བྱེད། ཅེས་པའོ། །

The phrase, "They do not destroy the discrimination of self," means that although they cultivate such, they
cannot abandon the conception of self.

བདག་འཛིན་མ་སྤངས་པས་ད་གདོད་ཡང་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ནི། ཉོན་མོངས་ཕྱིར་ཡང་རབ་ཏུ་འཁྲུག །ཅེས་པའོ།།

The fact that the afflictions will still be generated due to not having abandoned the conception of self is
indicated by "the afflictions return and disturb [the mind]".

ཚོན་རེ་འདུ་ཞིག་བསྒོམས་པས་ཐར་པ་འཐོབ་སྙམ་ན། ལུང་དེའི་འཇུག་དེ་མ་ཐག་ཉིད་དུ་སྦྱར་དྲངས་པ་ལྟར།

གལ་ཏེ་ཆོས་ལ་བདག་མེད་སོ་སོར་རྟོག །

Through what sort of cultivation is liberation attained? Immediately following [the above passage], the scripture, as was cited earlier, says:

> If selflessness is analyzed with respect to phenomena
> [And if one meditates in accordance with that individual analysis,
> This is the cause of the fruit, the attainment of nirvāṇa.
> There is no peace through any other cause].

ཅེས་སོགས་ཏེ་གལ་ཏེ་བདག་མེད་པའི་ཆོས་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ནས་བདག་མེད་ཀྱི་དོན་གོ་བའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པ་དང་།

[The first line means], "If having analyzed individually phenomena which are selfless, one generates the wisdom understanding the meaning of selflessness...".

སོ་སོར་དེ་བརྟགས་གལ་ཏེ་བསྒོམ་པ་ནི། །

ཞེས་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་རྙེད་ནས་ལྟ་བ་དེ་སྐྱོང་ཞིང་བསྒོམ་པ་ནི།

[The second line,] "If one meditates [in accordance with] that individual analysis," refers to sustaining and meditatively cultivating the view of selflessness that had been gained.

དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་འབྲས་བུའི་རྒྱུ། །

ཞེས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའམ། ཐར་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །

[The third line,] That is the cause of the fruit, the attainment of nirvāṇa" means that such is the cause of attaining the fruit which is nirvāṇa, or liberation.

ཚོན་དེ་བསྒོམས་པས་ཐར་པ་འཐོབ་པ་ལྟར། དེ་མེད་པར་གཞན་ཞིག་བསྒོམས་པས་ཀྱང་ཐར་པ་འཐོབ་བམ་སྙམ་ན།

Can liberation be attained through cultivating some other path without that [wisdom realizing selflessness] in the way in which it is attained through cultivating it?

རྒྱུ་གཞན་གང་ཡིན་དེས་ནི་ཞིར་མི་འགྱུར། །

ཞེས་དེ་ལས་གཞན་པའི་ལམ་བསྒོམས་ཀྱང་དེ་མེད་ན་སྡུག་བསྔལ་དང་ཉོན་མོངས་ཞི་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས།

[The fourth line of the above scripture] says, "There is no peace through any other cause", meaning that although one cultivates a path which is other than that [of the wisdom of selflessness, without that, [wisdom] there is no pacification of suffering and the afflictions.

བདག་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཁོན་སྟིད་པའི་རྩ་བ་གཅོད་བྱེད་དུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་པ་འདི་དཔལ་མའི་སློམ་རིམ་དུཞང་། དྲ་ཧང་ལ་
གནོད་བྱེད་དུ་དྲངས་ལས།

This scripture teaching very clearly that only the wisdom of selflessness severs the root of mundane existence was quoted in [Kamalashila's] *Mādhyamika Stages of Meditation* in order to damage [the assertions of the Chinese abbot] Hva-shang.

འདི་ལ་ངེས་པ་རྙེད་དགོས་ཏེ། མུ་སྟེགས་ཀྱི་དྲང་སྲོང་རྣམས་ལའང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་
ཡོད་ཀྱང་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་མེད་པས་འཁོར་བ་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བརྒལ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, you need to gain ascertainment with respect to this, for although even the Forder sages have many good qualities such as meditative stabilization, the clairvoyances, and so forth, since they do not have the view of selflessness, they cannot cross beyond cyclic existence even a little.

དེ་བཞིན་དུ་སྔར་དྲངས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་ལས་ཀྱང་

གསུང་རབ་ནས་[566]བཤད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མི་ཤེས་པར་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཙམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་བྱས་ནས་དེ་ལ་ཟབ་མོའི་དོན་
བསྒོམ་པའི་ལམ་དུ་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་བྱས་པས་འཁོར་བ་ལས་མི་གྲོལ་བ་དང་།

In this way, the *Scriptural Collection of Bodhisattvas*, which was sited earlier says that:

One who, without knowing the meaning of suchness as explained in the scriptures, is satisfied with mere meditative stabilization might develop manifest pride [mistaking] that for the path cultivating the profound meaning. Through that, such a person is not released from cyclic existence.

ངས་དེ་ལ་དགོངས་ནས་གཞན་ལས་ཐོས་པ་ནི་རྒ་ཤི་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

I, thinking that, said that one who hears another will be released from aging and death.

ཞེས་སྟོན་པ་རང་གིས་རང་གི་དགོངས་པ་བླངས་ནས་གསལ་བར་བཤད་དེ། གཞན་ལས་ཐོས་པ་ནི་གཞན་ལས་བདག་མེད་འཆད་པ་
ཐོས་པའོ། །

The Teacher himself explains clearly [i.e., interprets] his own thought [when he earlier made the statement that one who hears another will be released from aging and death. Buddha explains that] "hear another" means to hear the explanation of selflessness from another.

དེས་ན་ཕྱི་ནས་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ལ་བདག་མེད་པའི་དོན་ཉན་པའི་ཐོས་བསམ་མ་བྱས་པར་རང་ནས་སྐྱེའི་སྐྱམ་དུ་འཛིན་པ་དགག་
པའི་ཕྱིར་དུ་གཞན་ལས་ཐོས་པ་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་པར་གདོན་མི་ཟའོ། །

Therefore it is unquestionable that Buddha said "hears another," in order to stop the conception that [the profound view] is generated naturally without the hearing and thinking involved in listening to the meaning of selflessness from an external holy spiritual guide.

སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ནི་ལ་ལས་དངོས་སུ་དེ་ཁོན་ཉིད་སྟོན། དངོས་སུ་མི་སྟོན་པ་རྣམས་ཀྱང་བརྒྱུད་ནས་དེ་ལ་གཞོལ་ ཞིང་འབབ་པ་ཁོན་ཡིན་ལ་

In general, of all the Conqueror's scriptures, some teach suchness directly and even those that do not directly teach it indirectly only flow to and descend into it.

5

དེ་ཁོན་ཤེས་པའི་སྣང་བ་མ་བྱུང་བར་དུ་རྨོངས་པའི་མུན་པ་མི་ལྡོག་ཅིང་། བྱུང་ན་ལྡོག་ལས་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས་ནི་ ཡེ་ཤེས་དག་པར་མི་འགྱུར་ལ། རྨོངས་པའི་མུན་པའང་མི་ལྡོག་གོ །

Since the darkness of obscuration is not overcome until the illumination of the knowledge of suchness arises, but is overcome when that arises, through mere calm abiding which is a one pointedness of mind there is no pure exalted wisdom and the darkness of obscuration is also not overcome.

10

དེའི་ཕྱིར་དེ་ཁོན་ཉིད་བདག་མེད་པའི་དོན་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་བཙལ་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཤེས་རབ་གདོན་མི་ཟ་བར་བཙལ་བར་བྱ་དགོས་ ཏེ། སྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས།

Therefore, you should unquestionably seek wisdom thinking, "I will seek the wisdom ascertaining the meaning of selflessness-suchness." Kamalashila's middle *Stages of Meditation* says:

དེ་ནས་ཞི་གནས་གྲུབ་ནས་ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བཀའ་ཐམས་

15

ཅད་ནི་ལེགས་པར་གསུངས་པ་སྟེ། མངོན་སུམ་དུའམ། བརྒྱུད་པས་དེ་ཁོན་མཐོན་དུ་གསལ་བར་བྱེད་པ་དང་དེ་ཁོན་ལ་ གཞོལ་བ་ཉིད་དོ། །

Then, having achieved calm abiding you should cultivate special insight, and should think," All the sayings of the Supramundane Victor were spoken well; they all manifestly illuminate suchness directly or indirectly and flow to suchness.

20

དེ་ཁོན་ཤེས་ན་སྣང་བ་བྱུང་བས་མུན་པ་བསལ་བ་བཞིན་དུ་ལྟ་བའི་དྲ་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །

If one knows suchness, one will be separated from all nets of views, just as darkness is cleared away though the arising of illumination.

ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས་ནི་ཡེ་ཤེས་དག་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། སྒྲིབ་པའི་མུན་པའང་སེལ་བར་མི་འགྱུར་གྱི།

Through mere calm abiding there is no pure exalted wisdom, and also the darkness of the
25
obstructions is not cleared

ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེ་ཁོན་ལེགས་པར་བསྒོམས་ན་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར། དེ་ཁོན་རྟོགས་པར་འགྱུར།

However, if, with wisdom, one meditates on suchness well, there will be very pure exalted wisdom and suchness will be realized.

ཤེས་རབ་ཁོ་ནས་སྒྲིབ་པ་ཡང་དག [567]པར་སྤོང་བར་འགྱུར་ཏེ།

Only through wisdom are the obstructions thoroughly abandoned.

དེ་ལྟ་བས་ན་བདག་གིས་ཞི་གནས་ལ་གནས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཡོངས་སུ་བཙལ་བར་བྱའོ། །

Therefore, I, abiding in calm abiding, will, by means of wisdom, thoroughly seek suchness.

ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས་ནི་ཚིག་པར་འཛིན་པར་མི་བྱའོ། །

I will not be satisfied with mere calm abiding."

དེ་ཁོ་ན་ནི་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དེ།
ཞེས་སོ། །

What is this suchness? Ultimately all things are just empty of the two selves-of persons and phenomena.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་ཡང་ཕར་ཕྱིན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེར་ཕྱིན་གྱིས་རྟོགས་པ་ཡིན་གྱི།

Form among the perfections, suchness is realized by the perfection of wisdom.

བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པས་རྟོགས་པར་མི་ནུས་པས་བསམ་གཏན་ཙམ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་མ་འཁྲུལ་པར་བྱས་ནས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་
དགོས་ཏེ།

Since it cannot be generated by concentration and so forth, you should, without mistaking mere concentration for the perfection of wisdom, generate wisdom.

དགོངས་འགྲེལ་ལས།

The *Sutra Unraveling the Thought* says:

བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་ཉིད་ཁོ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གང་གིས་འཛིན་པ་
ལགས།

"Supramundane Victor, through what perfection should a Bodhisattva apprehend just the non-entityness of phenomena?"

སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས་འཛིན་ནོ། །
ཞེས་སོ། །

"Avalokiteshvara, it should be apprehended though the perfection of wisdom."

དེ་ལ་དགོངས་ནས་སྔར་དྲངས་པ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དད་པ་བསྒོམ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།

ཤེས་རབ་མི་གནས་ན་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་ལ་དད་པ་ཐེག་ཆེན་ལ་ཇི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་བ་རང་མི་སྨྲ་འོ།

ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

5   Thinking this, the *Sutra of Cultivating Faith in the Mahayana,* quoted earlier, says that:

> If they do not abide in wisdom, I do not say that those who have faith in the Bodhisattva Mahayana are delivered, no matter how much they engage in the Mahayana.

[Chapter 1. The Interpretable and the Definitive]

[567.13] དེ་ལྟར་ན་གཉིས་པ་ལྷག་མཐོང་ལ་བསླབ་པའི་ཚུལ་ལ་བཞི། ལྷག་མཐོང་གི་ཚོགས་བསྟེན་པ་དང་། ལྷག་མཐོང་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པའི་ཚུལ་དང་། བསྒོམས་པས་ལྷག་མཐོང་གྲུབ་པའི་ཚད་དོ། །

Since this is so, [that is, since it is the case that mere calm abiding is not sufficient and special insight is needed], with respect to the second, how to train in special insight, there are four parts: fulfilling the prerequisites for special insight, the divisions of special insight, how to cultivate special insight in meditation, and the measure of having achieved special insight through meditative cultivation.

དང་པོ་ནི།

[1/4] Fulfilling The Prerequisites For Special Insight

གསུང་རབ་ཀྱི་གནད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་མཁྱེན་པའི་མཁས་པ་བསྟེན་ནས་དྲི་མ་མེད་པའི་གཞུང་ལུགས་མཉན་ཏེ།

Relying on scholars who know non-erroneously the essentials of the scriptures, you should hear the stainless textual systems.

ཐོས་པ་དང་བསམས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་བསྐྱེད་པ་ནི་ལྷག་མཐོང་གི་རྒྱུའི་ཚོགས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཡིན་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་ཕུ་ཐག་ཆོད་པའི་ལྟ་བ་མེད་ན་དེ་ལྟ་བ་རྟོགས་པའི་ལྷག་མཐོང་གི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

The generation of the view realizing suchness by means of the wisdoms of hearing and thinking is the indispensable prerequisite for special insight, for, if you do not have a view decisive with respect to the meaning of the mode of being [i.e., emptiness], you cannot generate the special insight realizing the mode [of being of phenomena, emptiness].

དེ་འདྲ་བའི་ལྟ་བ་འང་དྲང་དོན་ལ་མི་རྟོན་ཅིང་དོན་ལ་རྟོན་པ་ཞིག་གིས་བཙལ་དགོས་པས་དྲང་ངེས་ཀྱི་ [568] བྱེད་པར་ཤེས་ནས་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཁོང་དུ་ཆུད་དགོས་ལ།

Also, such a view must be sought by one who, without relying on [scriptures] whose meaning requires interpretation, relies on those of definitive meaning. Therefore, you must understand the meaning of scriptures of definitive meaning through having come to know the difference between that requiring interpretation and the definitive.

འདི་ཡང་ཚར་མར་གྱུར་པའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་དགོངས་པ་བཀྲལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལ་མ་བརྟེན་ན་དམུས་ལོང་
ལོང་ཁྲིད་མེད་པར་ཉམ་ང་བའི་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བ་དང་འདྲ་བས་དགོངས་འགྲེལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །

Furthermore, if you do not rely on treatises which are commentaries on [Buddha's] thought by the great valid openers of the chariot-ways, you are like a blind person without a guide going in the direction of fright. Hence, you must rely on non-erroneous commentaries on [Buddha's thought].

ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་བའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ་ནི།

On what sort of commentator on [Buddha's] thought should you depend?

སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྙིང་པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཟབ་མོའི་དོན་འགྲེལ་བར་
མདོ་རྒྱུད་དུ་མ་ནས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་ལུང་བསྟན་པའི་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཅེས་ས་གསུམ་ན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་པས། དེའི་
གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་བཙལ་བར་བྱའོ། །

Since the superior Nāgārjuna, renowned in the three levels [below, above and on the earth], was very clearly prophesized by Buddha, the Supramundane Victor, himself in many sutras and tantras as commenting on the profound meaning free from all extremes of existence and non-existence, the essence of the teaching, you should seek the view realizing emptiness based on his texts.

འདི་ལ་གསུམ། དྲང་དོན་དང་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་དང་།
སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

With respect to these [prerequisites for special insight], there are three parts:

- Identifying scripture requiring interpretation and scriptures of definitive meaning,
- The history of commentary on Nāgārjuna's thought, and
- How to settle the view of emptiness.

དང་པོ་ནི།

[1/3 First: Identifying Scriptures Requiring Interpretation and Scriptures of Definitive Meaning]

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ལ་བརྟེན་དགོས་ལ།

Those who wish to realize suchness must rely on the Conqueror's scriptures.

5 གསུང་རབ་ཀྱང་གདུལ་བུ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་པའི་དབང་གིས་སྣ་ཚོགས་པ་ཡིན་པས་ན་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཟབ་མོའི་དོན་
བཙལ་བར་བྱ་སྙམ་ན།

However, due to the various thoughts of trainee's, the scriptures vary. Hence you might wonder in dependence on what sort [of scripture] you should seek the meaning of the profound.

ངེས་པའི་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །

10 Suchness should be realized through reliance upon scriptures of definitive meaning.

འོ་ན་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ངེས་དོན་དང་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་དྲང་དོན་ཡིན་སྙམ་ན།

Should you wonder, "What sort [of scripture] is of definitive meaning and what sort requires interpretation?"

འདི་ནི་བརྗོད་བྱའི་སྒོ་ནས་བཞག་སྟེ།

This is posited by way of the subjects discussed.

15 དོན་དམ་པ་སྟོན་པ་ནི་ངེས་པའི་དོན་དང་ཀུན་རྫོབ་སྟོན་པ་ནི་དྲང་བའི་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ཏུ་བཟུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་བློ་གྲོས་མི་ཟད་
པས་བསྟན་པ་ལས།

Those teaching the ultimate are held to be scriptures of definitive meaning and those teaching conventionalities are held to be scriptures whose meaning requires interpretation. In that vein, the *Teachings of Akshayamati Sūtra* says:

20 མདོ་སྡེའི་དོན་གྱི་མདོ་སྟེ་ནི་གང་དྲང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྟེ་ནི་གང་ཞེན།

What are sutras of definitive meaning? What are sutras whose meaning requires interpretation?

མདོ་སྟེ་གང་དག་ཀུན་རྫོབ་བསྟ་ལ་པ་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

Those which teach [within] establishing conventionalities are called sutras of interpretable meaning.

མདོ་སྟེ་གང་དག་དོན་དམ་པ་བསྟ་ལ་པ་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

25 Those which teach [within] establishing the ultimate are called sutras of definitive meaning.

མདོ་[569]སྟེ་གང་དག་ཚིག་དང་ཡི་གེ་སྣ་ཚོགས་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

མདོ་སྟེ་གང་དག་ཟབ་མོ་བལྟ་དགའ་བ་རྟོགས་པར་དགའ་བ་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

ཞེས་སོ། །

Those teachings [about various objects by way of] various words and letters are called sutras of interpretable meaning.

Those teaching that which is profound, difficult to view, and difficult to realize are called sutras of definitive meaning.

ངོ་ན་གུན་རྫོབ་བསྟན་པས་དང་དོན་དུ་འགྲོ་བའི་གུན་རྫོབ་སྟོན་ལུགས་དེ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ལ། དོན་དམ་བསྟན་པས་ངེས་དོན་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་དམ་སྟོན་ལུགས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་ན།

Question: What is the mode of teaching a conventionality, through the reaching of which [a sutra] comes to be of interpretable meaning, and what is the mode of teaching the ultimate, through the teaching of which a [a sutra] comes to be of definitive meaning?

འདི་ཡང་མདོ་དེ་ལས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

This is also indicated very clearly in that sutra. It says:

མདོ་སྟེ་གང་དག་བདག་དང་སེམས་ཅན་དང་སྲོག་དང་གསོ་བ་དང་སྐྱེས་བུ་དང་གང་ཟག་དང་ཤེད་ལས་སྐྱེས་པ་དང་ཤེད་བུ་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་ཚོར་བ་པོ་སྐྱེད་སྦྱ་ཚིགས་ཀྱིས་བཤད་པར་བྱ་བ་བདག་པོ་མེད་པ་ལ་བདག་པོ་ལྟ་བུར་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

Those which teach things that must be expressed by way of various words [such as] self, sentient being, living being, the nourishes, creature, person, born from Manu, child of Manu, agent feeler, in the manner of [there being and inherently existent] controller, for instance, when there is no [inherently existent] controller are called sutras of interpretable meaning.

མདོ་སྟེ་གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་སྨོན་པ་མེད་པ་དང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་དང་སེམས་ཅན་མེད་པ་དང་སྲོག་མེད་པ་དང་གང་ཟག་མེད་པ་དང་བདག་པོ་མེད་པ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྟོན་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

Those which teach the doors of liberation—emptiness, signlessness, wishlessness, no [ultimate] composition, no [ultimate] production, not being [ultimately] produced, no [ultimate] existence of sentient beings, no [ultimate] existence of living beings, no [ultimate] existence of persons and no [ultimate] existence of controllers—are called sutras of definitive meaning.

ཞེས་བདག་མེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སོགས་སྤྲོས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པ་རྣམས་ངེས་དོན་དང་བདག་ལ་སོགས་པ་སྟོན་
པ་དྲང་དོན་དུ་གསུངས་པས། བདག་མེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སོགས་དོན་དམ་དང་། སྐྱེ་བ་སོགས་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

Since it is said thus that those which teach selflessness, no [ultimate] production, and so forth in the manner
of eliminating elaborations are of definitive meaning and those which teach self and so forth are of
interpretable meaning, you should know that selflessness, no [ultimate] production, and so forth are the
ultimate, and production and so forth are conventional.

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་།

The *King of Meditative Stabilizations Sutra* also says:

སྟོང་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བཤད་པ་ལྟར། །
ངེས་དོན་མདོ་སྟེ་དག་གི་བྱེ་བྲག་ཤེས། །
གང་ལས་སེམས་ཅན་གང་ཟག་སྐྱེས་བུ་བསྟན། །
ཆོས་དེ་ཐམས་ཅད་དྲང་བའི་དོན་དུ་ཤེས། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

One knows as instances of sutras of definitive meaning [those which teach]
In accordance with the emptiness explained by the Sugata.
One knows as of interpretable meaning all those [verbal] doctrines [i.e., sutras]
In which "sentient being", person" and "creature" are taught.

དབུ་མ་སྣང་བ་ལས་ཀྱང་།

དེ་ལྟ་བས་ན་དོན་དམ་པ་བརྗོད་པ་ཁོ་ན་ངེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། བཟློག་པ་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ཁོང་དུ་ཆུད་
པར་བྱའོ། །

Kamalashila's *Illumination of the Middle Way* says:

Therefore it should be understood that, "Only those which discuss the ultimate are of definitive
meaning and the opposite are of interpretable meaning."

འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཡེ་ཤེས[570]སྣང་བའི་རྒྱན་ལས་ཀྱང་།

ངེས་པའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དོན་དམ་པའོ། །

ཞེས་གསུངས་ལ།

Also, the *Ornament Illuminating the Exalted Wisdom Operating in the Sphere of All Buddhas* says,

That which is a definite object is the ultimate,"

སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའང་འཕགས་པ་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས་ངེས་པའི་དོན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་
སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ཁོ་ན་དོན་དམ་པའི་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་སོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

...and also the *Teachings of Akṣhyamati Sūtra* teaches with respect to no [ultimate] production, and so forth, "[they] are definitive objects." Therefore, it is definite that only no [ultimate] production and so forth are called "ultimates".

དེའི་ཕྱིར་དབུ་མ་རིགས་པའི་ཚོགས་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྟོན་པར་བཟུང་སྟེ། སྐྱེ་འགག་
ལ་སོགས་པའི་སྤྲོས་པའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་དོན་དམ་པ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, [Nāgārjuna's] Mādhyamika "Collections of Reasonings" as well as the commentaries on their thought are to be held as teaching the definitive meaning just as it is because they extensively settle the ultimate which is free from all the collections of elaborations such as [inherently existent] production, cessation, and so forth.

ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྟོན་པ་དེ་གཉིས་ལ་དྲང་བའི་དོན་དང་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་བྱ་སྙམ་ན་

Why are those two that teach such called "[sutras] of interpretable meaning " and "[sutras] of definitive meaning"?

འདིའི་དོན་གཞན་དུ་དྲང་བར་མི་ནུས་པས་ན། ངེས་པའི་དོན་ནམ་དོན་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དོན་དེ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཡིན་པས་གཏན་
ལ་དབབ་བྱའི་མཐར་ཐུག་པའི་ཕྱིར།

Since [a sutra's] meaning cannot be interpreted otherwise, it is called that of which the meaning is definite or of definitive meaning, for since that meaning is the meaning of suchness, it is the finality of that which is to be settled.

དེ་ཕན་ཆད་དུ་དྲང་དུ་མེད་པ་དང་དེ་ལས་གཞན་དུ་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་དྲང་དུ་མི་རུང་སྟེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

It cannot be interpreted beyond that and cannot be interpreted as something other than that by some other person because it possesses valid proofs.

དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་སྣང་བ་ལས།

ཇེས་པའི་དོན་ཡང་གང་ལ་བྱ་ཞེ་ན། ཚད་མ་དང་བཅས་པ་དང་དོན་དམ་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ།
དེ་ནི་དེ་ལས་ལོགས་ཤིག་ཏུ་གཞན་གྱིས་གང་དུ་འང་དྲང་བར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཞེས་སོ། །

5   Thus Kamalashila's *Illumination of the Middle Way* says:

> What is [a sutra] of definitive meaning? That of which there is valid cognition and which makes an
> explanation in terms of the ultimate, for it cannot be interpreted **by** another person **as** something
> aside from that.

དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཤེས་པར་ནུས་ཏེ།

10   Through this statement one can implicitly understand [scriptures] of interpretable meaning.

འདིའི་དོན་ཏེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལྟར་བཟུང་དུ་མི་རུང་བར་དགོངས་པ་བཤད་ནས་དོན་གཞན་ལ་དྲང་དགོས་པ་འམ།

Those of which the meaning is to be interpreted, or which require interpretation, are just those which, their
meaning being unsuitable to hold just as it is, must be interpreted as some other meaning though explaining
[their] thought.

15   སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་བཟུང་བས་ཆོག་ཀྱང་དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་མཐར་ཐུག་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་གཞན་དུ་དེ་དེའི་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་བཙལ་དགོས་པས་ན་དྲང་བའི་དོན་ནམ་དོན་དྲང་དགོས་པའོ། །

Or, they are those of which the meaning, although all right to hold as literal, is not the final suchness, and one
must still seek that suchness as something other than that [mere appearance].

ཇེས་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ཡིན་པས་མདོ་སྟེ་དེ་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་གང་ཟག་མེད་པ་སོགས་བྱུང་ན་སྐྱེ་བ་དང་གང་ཟག་

20   ཡེ་མེད་དུ་གཟུང་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་[571]སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་དྲང་དོན་དུ་ཐལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་བའང་

Qualm: Since sutras of definitive meaning are literal, then if, "production does not exist," "persons do not
exist", and so forth appear in those sutras, one **must** hold that production and persons **utterly** do not exist;
otherwise it would absurdly follow that since those [sutras] would not be literal, they would require
interpretation.

25   འཐད་པར་མི་སྣང་སྟེ། དེ་ལྟར་གསུང་བ་པོའི་སྟོན་པས་སྐྱེ་བ་སོགས་འགོག་པ་ན་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བའི་ཇེས་དོན་གྱི་མདོ་སྟེ་
དུ་མ་སྣང་ལ།

[Answer:] This does not appear to be correct, for when the teacher [Buddha] who is the speaker refutes
production and so forth in that way, there are seen to be many sutras of definitive meaning in which the
qualification "ultimately "is affixed; and,

ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་གཅིག་བྱུང་ན། མ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཐུན་མོང་གི་ཆོས་ཡིན་པས་སྦྱར་དགོས་ལ།

if there occurs one affixing of the qualification, then since it is a common attribute it must be affixed even at points where is does not occur.

དེ་ཡང་ཆོས་དེའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་སྟོན་པ་དེ་ངེས་དོན་མིན་པར་ག་ལ་འགྱུར།

5 Further, since [no production ultimately] is the suchness of those phenomena, how could that which teaches such not be of definitive meaning?

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སྐྱེ་བའི་སྤྱི་ཁེགས་པས་ཁྱད་པར་ཆོག་ཀྱང་ཁེགས་དགོས་པས་དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ཉིད་ཀྱང་རྣམ་པར་
བཞག་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Otherwise, through refuting the generality "production", instances [of production such as] words would also
10 have to be refuted whereby there could also be no presentation of sutras of definitive meaning which teach such.

དེས་ན་མདོའམ་བསྟན་བཅོས་དེའི་སྤྱིའི་ལུགས་གོང་འོག་ཏུ་སྦྱོས་པ་མི་སྦྱོར་བར་ཆོག་ཆུང་ཟད་རེའི་ཚིག་གདོང་གི་བསྟན་ཚོད་སྐྱ་རེ་བཞིན་
པར་བཟུང་དུ་མི་རུང་བས་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ཡིན་པ་མི་འཇིག་ལ།

Therefore, you should know that the fact that it is not suitable to hold as literal what is taught in a few
15 isolated words, out of context, not connecting it with what is said before or after in the general run of a sutra or treatise, does not destroy [that text's] being a scripture of definitive meaning.

ཚིག་དེའི་བསྟན་ཚོད་སྐྱ་རེ་བཞིན་པར་བཟུང་དུ་རུང་བས་ཀྱང་དྲང་དོན་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

You should also know that even though what is taught on the level of the words is suitable to be held as literal, it is not that it [necessarily] is not of interpretable meaning [that is, literal texts can still require
20 interpretation].

[Chapter 2. Reliable Sources]

[571.12] གཉིས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་རེ་ལྟར་བྱུང་བ་ནི།

[2/3] Second: The History of Commentary of Nāgārjuna's Thought

དེ་ལྟར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་དང་འགགས་པ་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྟོན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལ་སོགས་པའི་

5 གསུང་རབ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་བའི་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་རིམ་པ་རེ་ལྟར་བྱུང་སྙམ་ན།

What is the chronology of the stages of commenting on the thought of Nāgārjuna, who commented non-erroneously on the scriptures—The Perfection of Wisdom Sutras and so forth—which teach in this way that all phenomena are without any inherent existent production, cessation, and so forth?

འདི་ལ་འཕགས་པ་ལྷ་ནི་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་དང་ཟླ་བ་གྲགས་པ་དང་ཞི་བ་འཚོ་ལ་སོགས་པའི་དབུ་

10 མ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་དང་འདྲ་བར་ཚད་མར་མཛད་པས།

Even the great Mādhyamikas such as the master Buddhapalita, Bhāvaviveka, Chandrakīrti, and Shantarakshita took Āryadeva to be valid like the master [Nāgārjuna].

ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀ་དབུ་མ་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཁུངས་ཡིན་པས་སྔ་རབས་པ་རྣམས་དེ་གཉིས་ལ་གཞུང་ཕྱི་མོའི་དབུ་མ་པ་ཞེས་དང་།

གཞན་རྣམས་ལ་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབུ་མ་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱེད་དོ། །

15 Therefore since both the father [Nāgārjuna] and his [spiritual] son [Āryadeva] are sources for other Mādhyamikas, earlier [Tibetan Scholars] used the verbal convention "Madhyamikas of the model texts" for those two and used the verbal convention "partisan Mādhyamikas" for the others.

དེ་ལ་སྔ་རབས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐ་སྙད་འཇོག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་[572]མིང་བཏགས་པའི་དབུ་མ་པ་ནི་གཉིས་

ཏེ། ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་ཡོད་པར་འདོད་པ་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་མེད་པར་འདོད་པ་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་

20 དབུ་མ་པའོ། །

Certain earlier spiritual guides said that when the names are designated by way of how they posit conventionalities, Mādhyamikas are of two types: Sautrantika-Mādhyamikas who assert that external objects exist conventionally and Yogachara-Mādhyamikas who assert that external object do not exist conventionally.

དོན་དམ་འདོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མིང་བཏགས་པའང་གཉིས་ཏེ། སྣང་སྟོང་གཉིས་ཚོགས་དོན་དམ་བདེན་པར་འདོད་པ་སྒྱུ་མ་རིགས་གྲུབ་པ་དང་སྣང་ལ་སྤྲོས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཙམ་དོན་དམ་བདེན་པར་འདོད་པ་རབ་ཏུ་མི་གནས་པར་སྨྲ་བའོ། །

They are also of two types when names are designated by way of how they assert the ultimate: Reason-Established Illusionists, who assert that a composite of the two, appearance and emptiness, is an ultimate truth and Proponents of Thorough-Non Abiding who assert that the mere elimination of elaborations with respect to appearances is an ultimate truth.

དེ་གཉིས་ཀྱི་སྔ་མ་ནི་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་དང་ཀ་མ་ལ་ཤྲི་ལ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པར་འདོད་ལ།

They assert that the former of these two are the masters Shantarakshita, Kamalashila, and so forth.

སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་དང་རབ་ཏུ་མི་གནས་པའི་ཐ་སྙད་ནི་རྒྱ་གར་བའི་སློབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་ཀྱང་འདོད་དོ། །

The verbal conventions "illusion-like" and "thoroughly non-abiding" are asserted also by some Indian masters.

སྤྱིར་དབུ་མ་པར་ཁས་འཆེ་བའི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་འགའ་རེ་དེ་ལྟར་དུ་འདོད་པ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་དབུ་མ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ་ཡི།

Indeed, in general, some Indian and Tibetan masters who claimed to be Mādhyamikans did make such assertions, but what is to be settled here are just the systems of the great Mādhyamikans who are followers of the master Nāgārjuna.

ཕྲ་མོ་རྣམས་སུ་ཞིག་གིས་བཤད་པར་ནུས།

Who could explain [all] the subtle [distinctions]?

གཞན་ཡང་དོན་དམ་འདོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་གཉིས་སུ་བཞག་པ་ནི་རྨོངས་པ་དེ་མཆར་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་གོ་ཞེས་ལོ་ཙཱ་བ་ཆེན་པོ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་གསུངས་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ།

Moreover, the statement by the great translator Lo-den-shay-rap that positing Mādhyamikas as twofold by way of their mode of asserting the ultimate is a presentation generating delight in the obscured is very good.

དེ་དག་གི་འདོད་པ་ནི་རིགས་ཤེས་རྗེས་དཔག་གིས་གཞལ་བའི་དོན་ཙམ་དོན་དམ་བདེན་པར་འདོད་པར་སྣང་ལ། རིགས་ཤེས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་མཐུན་པས་དོན་དམ་ཞེས་བཏགས་པར་དབུ་མ་རྒྱན་དང་སྣང་བ་གཉིས་ཀ་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

5

For, their assertion appears to be an assertion that [for the Reason-Established Illusionists] the mere object that is comprehended by an inferential reasoning consciousness is an ultimate truth whereas it is said in both Shantarakshita's *Ornament for the Middle Way* and Kamalashila's *Illumination of the Middle Way* that the object comprehended by a reasoning consciousness is designated "ultimate" due to being concordant with an ultimate truth.

དབུ་མ་པ་ཆེན་པོ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་རིགས་པས་སྤྲོས་པ་བཅད་པའི་དོན་དེ་ཙམ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པར་མི་བཞེད་པས་ལེགས་པ་མ་ཡིན་

10   ནོ། །

Also, since the other great Mādhyamikas do not assert **that** the mere object which is an elimination through reasoning of elaborations **is** an ultimate truth [these earlier scholars' explanation of Thoroughly Non-Abiding Mādhyamikas] is not good.

འདི་ལ་སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ནི་རེ། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དབུའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་པ་ལས་ཕྱིའི་དོན་ཡོད་མེད་

15   ཀྱི་ཚུལ་གསལ་བར་མ་མཛད་ལ།

With respect to this [chronology of the commentaries on Nāgārjunas thought] the master Ye-shay-day explains that the masters, the Superior [Nāgārjuna] and his [spiritual] son [Arayadeva] did not make clear in their Mādhyamika treatises whether external objects do or do not exist and...

དེའི་འོག་ཏུ་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱིས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ལུགས་སུན་ཕྱུང་སྟེ། ཐ་སྙད་དུ་ཕྱིའི་དོན་ཡོད་པའི་ལུགས་རྣམ་

20   པར་[573]བཞག་གོ །

...after them the master Bhāvaviveka, refuting the system of Consciousness-only, presented a system in which external objects exist conventionally.

དེ་ནས་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོས་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་མེད་པ་དང་དོན་དམ་པར་སེམས་རང་བཞིན་མེད་པར་སྟོན་པའི་དབུ་མའི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་མཛད་པས་

25   Then the master Shatarakshita set forth a different Mādhyamika system which teaches, in dependence on Yogachara texts, that external objects do not exist conventionally and also teaches that the mind is without inherent existence ultimately.

དབུ་མ་པ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བྱུང་ཞིང་། སྔ་མ་ལ་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ་ཞེས་པ་དང་ཕྱི་མ་ལ་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ་ཞེས་བཏགས་སོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་བྱུང་བའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་དུ་མཛོན་ནོ། །

Thereby, two forms of Mādhyamika arose, and the former is designated Sautrantika-Mādhyamika and the later Yogachara-Mādhyamika. The chronology is evident as [Ye-shay-day says].

5   འོན་ཀྱང་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་ཡོད་པར་བཞེད་ཀྱང་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་གཞན་དང་སྡོ་མི་བསྟུན་པས་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱར་པ་ཞེས་བྱར་མི་རུང་ལ།

However although the master Chandrakīrti asserts that external objects exist conventionally, he does not do so in accordance with other proponents of tenets and thus it is unsuitable to call him a "Sautrantika [Mādhyamika]".

10   དེ་བཞིན་དུ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་དང་མཐུན་པར་འདོད་པའང་ཤིན་ཏུ་མི་རིགས་སོ། །

Similarly, the assertion that he accords with the Vaibashikas is also very unreasonable.

གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཕྱི་དར་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་དབུ་མ་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བ་དང་རང་རྒྱུད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་ནི་ཚིག་གསལ་དང་མཐུན་པས་རང་བཟོར་མི་བསམ་མོ། །

The usage by scholars of the later dissemination [of the Buddhist doctrine] to the land of snowy mountains
15   [Tibet] of the two verbal conventions, Prasangika and Svatantrika, for Mādhyamikas accords with Chandrakīrti's *Clear Words*. Hence, you should not think that it is their own fabrication.

དེས་ན་ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་རོལ་འདོད་མི་འདོད་གཉིས་སུ་ངེས་ལ་དོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ངེས་པའི་ལྟ་བ་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མིང་འདོགས་ནའང་ཐལ་རང་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, [Mādhyamikas] are limited to the two, those who do and do not assert external objects
20   conventionally, and also, if names are designated by way of how the view ascertaining emptiness, the ultimate, is generated in the continuum, they are limited the two Prasangika and Svatantrikas.

འོན་སློབ་དཔོན་དེ་དག་སུ་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་འཚོལ་སྙམ་ན།

Following which of those masters should one seek the thought of the Superior [Nāgārjuna] and his [spiritual] son [Āradeva]?

25   ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ལུགས་ལ་གཙོ་བོར་མཛད་པར་སྟོང་བའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གདམས་ངག་འདིའི་བླ་མ་གོང་མ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ལུགས་དེ་ལ་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །

The great elder [Atisha] took the master Chandrakīrti's system as chief, and seeing this, the great earlier lamas of these precepts [of the stages of the path to enlightenment] who followed him also held that system to be chief.

སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ནི་རྩ་ཤེའི་འགྲེལ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྲེལ་བར་གཟིགས་ནས།

The master Chandrakīrti [himself] saw the master Buddhapālita from among the commentators on Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* as elucidating completely the thought of the Superior [Nāgārjuna].

5 ལུགས་དེ་གཞིར་འཛོག་ཅིང་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱི་ཡང་ལེགས་བཤད་མང་པོ་ཞིག་བླངས་ལ་ཅུང་ཟད་མི་འཐད་པར་སྣང་བ་ རྣམས་སུན་ཕྱུང་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བར་མཛད་དོ། །

Thereupon, he took that system as his basis, and also taking many good explanations from the master Bhāvaviveka and refuting those that appeared to be a little incorrect, he commented on the thought of the Superior [Nāgārjuna].

10 སློབ་དཔོན་འདི་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྣམས་ནི་འཕགས་པ་ཡབ་[574]སྲས་ཀྱི་གཞུང་འཆད་པ་ལ་ཆེས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་མཐོང་བས་ན།

Seeing the commentaries of those two masters [Buddhapālita and Chandrakīrti] to be most excellent with regard to explaining the texts of the Superior [Nāgārjuna] and his [spiritual] son [Araydeva], ...

འདིར་ནི་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་གཏན་ལ་ དབབ་པར་བྱའོ། །

15 ...here the thought of the Superior [Nāgārjuna] will be settled following the master Buddhapālita and the glorious Chandrakīrti.

[Chapter 3. The Stages of Entry Into Suchness]

[574.4] གསུམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་

གཏན་ལ་དབབ་པ་དངོས་སོ། །

[3/3] Third: How To Settle The View Of Emptiness

5   This has two parts: the stages of entry into suchness and the actual settling of suchness.

དང་པོ་ནི།

[1/2] One: [The Stages of Entry Into Suchness]

འདིར་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་གང་ཡིན། དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པའང་རྟེ་

འདུ་ཞིག་གི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་སྙམ་ན།

10   With respect to the first, what is the nirvāṇa [i.e., the passing from sorrow], the suchness that is here the
     object of attainment, and by way of what sort of entry into suchness, that is, methods for attaining it, does
     one enter?

ཕྱི་ནང་ནང་གི་ཆོས་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ཉིད་དུ་སྣང་བ་འདི་ཐམས་ཅད་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བས་

བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཟད་པ་ནི་འདིར་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྐུའོ། །

15   The extinguishment in all forms of the conceptions of [inherently existent] I and mine, by means of pacifying
     all appearance of the varieties of internal and external phenomena as [their own] suchness whereas they are
     not [their own] suchness, along with their predispositions, is the suchness that is here the object of
     attainment, the Truth Body.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྗེ་ལྟར་འཇུག་པའི་རིམ་པ་ནི་དང་པོར་འཁོར་བའི་ཉེས་སྐྱོན་བསམས་ནས་ཡིད་སྤུན་ཏེ། དེ་ལ་འདོར་འདོད་སྐྱེས་པ་ཞིག

20   དགོས།

     The stages of how you enter into that suchness are as follows: First, having contemplated the faults and
     disadvantages of cyclic existence and turned the mind [from it], you should generate a wish to cast that [cyclic
     existence] aside.

དེ་ནས་དེ་རྒྱུ་མ་ལོག་ན་མི་ལྡོག་པར་མཐོང་ནས་འཁོར་བའི་རྩ་བ་གང་ཡིན་སྙམ་སྟེ་དེའི་རྩ་བ་ཚད་བཅད་པས།

25   Then, seeing that it will not be overcome if its cause is not overcome, you research its root, thinking about
     what the root of cyclic existence is.

འཛིན་ལྟ་འམ་མ་རིག་པ་འཁོར་བའི་རྩ་བར་འགྲོ་ལུགས་ལ་ངེས་པ་གཏིང་ཐག་པ་ནས་འདྲོངས་ནས་དེ་སྤྲང་བར་འདོད་པ་བཅོས་མ་མ་
ཡིན་པ་སྐྱེས་པ་ཞིག་དགོས།

Thereby, upon inducing ascertainment from the depths with respect to the way in which the view of the transitory, or ignorance serves as the root of cyclic existence, you need to generate a non-artificial wish to
5 abandon it.

དེ་ནས་འཛིག་ལྟ་སྤྱོག་པ་དེ་དེས་བཟུང་བའི་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་ལ་རག་ལས་པར་མཐོང་ནས་བདག་དེ་དགག་
དགོས་པར་མཐོང་སྟེ།

Next, seeing that overcoming the view of the transitory depends upon generating the wisdom realizing the
non-existence of the self conceived by that [view], you see that it is necessary to refute that self.

10 བདག་དེ་ཡོད་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དང་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་དང་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་རྙེད་པ་ཞིག་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་ན་
མེད་པའི་ཐབས་མེད་དོ། །

Gaining ascertainment in dependence on scriptures and reasonings which damage the existence and prove the
non-existence of that self is the indispensable method for one who is intent upon liberation.

དེ་ལྟར་བདག་དང་བདག་གི་བ་ལ་རང་བཞིན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་ངེས་པའི་ལྟ་བ་རྙེད་ནས་དེའི་དོན་གོམས་པར་བྱས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་
15 ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་[575]ཚིག་གསལ་ལས།

Having gained the view ascertaining in this way that the self and mine do not in the least have inherent
existence, through familiarizing with that meaning the Truth Body will be attained. Chandrakīrti's *Clear
Words* says:

གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་དང་ལས་དང་ལུས་རྣམས་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་ཏེ། འདི་དག་ཐམས་ཅད་དེ་ཁོ་ན་
20 ཉིད་མ་ཡིན་གྱི། ཅོན་ཀྱང་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལ་སོགས་པ་ལྟར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་
རྣམ་པར་སྣང་བ་ཡིན་ན།

If all these afflictions, actions, bodies, agents, and effects are not [their own] suchness, but
nonetheless—like a city of scent eaters and so forth—while not being [their own] suchness appear to
childish [common persons] in the aspect of [being their own] suchness, ...

25 ཡང་འདིར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ནི་གང་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་འང་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན།

...then what is here suchness and how does one enter to that suchness?

བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ནང་དང་ཕྱིའི་དངོས་པོ་མ་དམིགས་པས་ནང་དང་ཕྱི་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཟད་པ་འདི་ནི་འདིར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དོ། །

Answer: Here suchness is the extinguishment in all forms of the apprehension of [inherently existent] I and the apprehension of the [inherently existent] mine with respect to the internal and external on account of the non-apprehension of internal and external things.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་ནི།

With respect to entry into suchness [my own] *Supplement to Nāgārjuna's "Treatise on the Middle Way"* says (VI 120):

ཉོན་མོངས་སྐྱོན་རྣམས་མ་ལུས་འཇིག་ཚོགས་ལ། །

ལྟ་ལས་བྱུང་བར་བློ་ཡིས་མཐོང་གྱུར་ཅིང་། །

བདག་ནི་འདི་ཡི་ཡུལ་དུ་རྟོགས་བྱས་ནས། །

རྣལ་འབྱོར་པ་ཡིས་བདག་ནི་འགོག་པར་བྱེད། །

Yogis see with their minds that all afflictions
And faults arise from the view of the transitory
And having realized that the self is the object of
That [view] refute self.

ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་བཙལ་བར་བྱའོ།

Thus, [a description of how to enter suchness] should be sought from such statements there.

ཞེས་པ་དང་།

[Chandrakīrti's *Clear Words*] also says:

འདི་ན་རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་འདོད་ཅིང་ཉོན་མོངས་པ་དང་སྐྱོན་མ་ལུས་པ་རབ་ཏུ་སྤོང་བར་འདོད་པ་ནི་འཁོར་བ་འདི་ཅིའི་རྩ་བ་ཅན་ཡིན་ཞེས་དེ་ལྟར་ཉེ་བར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ།

Yogis who wish to enter into suchness and wish thoroughly to abandon all afflictions and faults investigate, "What does this cyclic existence have as its root?"

དེ་དེ་ལྟར་ཉེ་བར་རྟོག་པ་ན་འཁོར་བ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྩ་བ་ཅན་ཉིད་དུ་མཐོང་ཞིང་བདག་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དེའི་དམིགས་པ་ཡིན་པར་མཐོང་ལ།

When they thoroughly investigate in this manner, they see that cyclic existence has as its root the view of the transitory collection, and they see that the self is the object of observation of that view of the transitory collection.

བདག་མ་དམིགས་པས་འཇིགས་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་སྤོང་ཞིང་དེ་སྤངས་པས་ཉོན་མོངས་པ་དང་སྐྱོན་མ་ལུས་པ་ལྡོག་པར་མཐོང་བས།

They see that the view of the transitory collection is abandoned through non-observation of self and that through abandoning that [view], all afflictions and faults are overcome.

གང་ཞིག་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཡུལ་བདག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཅེས་ཆེས་ཐོག་མར་བདག་ཁོན་ལ་ཉེ་བར་རྟོག་པར་བྱེད་དོ།། ཞེས་གསུངས་སོ། །

Hence, at the very beginning they investigate with respect to just the self —"What is the self, the object of the conception of self?"

ཆོས་ཅན་སོ་སོ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དུ་མ་གསུངས་ཀྱང་། རྣལ་འབྱོར་པས་འཇུག་པའི་ཚེ་ནི་མདོར་བསྡུས་ནས་བདག་དང་བདག་གི་བ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བསྒོམ་པ་འདི་ནི་

Although many reasonings refuting inherent existence were set forth with respect to immeasurable individual subjects, when yogis [initially] engage [in practice], they meditate in an abridged way within settling the lack of inherent existence in terms of I and mine.

རྩ་ཤེའི་རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དོན་ [576] ཡིན་པར་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ།

The master Buddhapalita says that this is the meaning of the eighteenth chapter of Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way,* and in dependence on his statement, the master Chandrakīrti presents [the stages of entry into suchness thus in his *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*]; ...

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྟོན་པ་རྣམས་ཀྱང་རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པ་ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ཡིན་ནོ། །

...the teachings on the selflessness of the person in Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) 'Treatise on the Middle Way"* also are extensive explanations of just the eighteenth chapter of [Nāgārjuna's *Treatise*].

གལ་ཏེ་འདིར་ནི་ཐེག་ཆེན་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ནམ།

Qualm: Is this not [an occasion of] teaching the mode of entry into suchness of the Mahayana?

དེས་ན་བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་ཟད་པ་ཙམ་ནི་ཐོབ་བྱའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་མི་རིགས་ཤིང་།

In that case, the mere extinguishment of the conception of [inherently existent] I and mine is unsuitable to be
the suchness that is to be attained.

བདག་དང་བདག་གི་བ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཙམ་ལའང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་ཕབ་པ་མེད་པས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
ལ་འཇུག་པའི་ལམ་དུ་མི་རིགས་སོ་སྙམ་ན་

Also, since within the mere settling of the absence of inherent existence of I and mine, there is no settling of
the selflessness of phenomena, it is not suitable to posit [just the former] as the path for entering in to
suchness.

སྐྱོན་མེད་དེ། བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཟད་པ་ལ་གཉིས་ལས་ཉོན་མོངས་སྒྱུར་མི་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གཏན་
སྤངས་པ་ནི་ཐེག་དམན་ལའང་ཡོད་མོད་ཀྱང་།

Response: There is no fault. For, with respect to the extinguishment, in all ways, of the conception of I and
mine, there are two types of which [the first], the utter abandonment of the afflictions in the manner of their
not being posited again, does indeed exist among Hinayanaists; ...

ཕྱི་དང་ནང་གི་ཆོས་ཀྱི་སྤྲོས་པའི་མཚན་མ་ཐམས་ཅད་གཏན་མ་དམིགས་པས་སྤངས་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།

...however [the second,] the abandonment by way of utter non-apprehension of all signs which are
elaborations [even of the appearance of inherent existence] with respect to external and internal phenomena,
is the Truth Body.

བདག་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ན་དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ལའང་རང་བཞིན་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ལྡོག་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ།

Furthermore, when you realize that the self does not exist inherently, the conception also that the aggregates
which are branches of that [self] exist inherently is overcome.

ཤིང་རྟ་ཚིག་ན་འཁོར་ལོ་ལ་སོགས་པ་དེའི་ཡན་ལག་རྣམས་ཀྱང་འཚིག་པ་བཞིན་ནོ། །

It is like the way in which when a chariot is burned, the wheels and so forth which are its parts are also
burned.

དེ་ཡང་ཚིག་གསལ་ལས།

Chandrakīrti's *Clear Words* says:

བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་མ་རིག་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ལྡན་པ་རྣམས་བདག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་ འདི་དག་གང་གི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཉིད་དུ་སྣང་བ་འདི་ཉི། ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཞིག་གམ། འོན་ཏེ་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་

5 མེད་པ་ཞིག་ཅེས་ཐར་པ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ཡིན་ནོ། །

Those wishing liberation analyze whether [the self] which is imputed dependently, which serves as a basis for the strong adherence to self by those possessing the error of ignorance, and of which the five aggregates are seen to be appropriated, has the character of the aggregates or does not have the character of the aggregates.

10 རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དཔྱོད་པ་ན་ཐར་པ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་དམིགས་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་རྣམས་ལ།

        བདག་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །

        བདག་གི་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

བདག་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་བདག་ཏུ་གདགས་པའི་གཞི་བདག་གི་བ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཅེས་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ།།

When it is analyzed in all ways, those wishing liberation do not observe [a self having the character of the aggregates] and therefore, in those [aggregates, as Nāgārjuna's *Treatise* (XVIII.2ab) says:]

15

        If the self itself does not exist
        How could the mine exist?

Because the self is not observed, also the mine, the basis of designation as the self, will very much not be observed.

20 རེ། [577] ལྟར་ཤིང་རྟ་ཚིག་ན་དེའི་ཡན་ལག་དག་ཀྱང་ཚིག་པས་མ་དམིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ། རྣལ་འབྱོར་པ་དག་གིས་གང་གི་ ཚེ་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཕུང་པོའི་དངོས་པོ་བདག་གི་བ་ཡང་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །

When a chariot is burned, its parts also are burned and thus are not observed; similarly, when yogis realize the self is not [inherently] existent, they will realize the selflessness also of the mine, the things that are the aggregates.

25 ཞེས་བདག་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཚེ་བདག་གི་བ་ཕུང་པོ་ལའང་བདག་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་གསུངས་སོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that when you realize the lack of inherent existence with respect to the self, you realize the lack of self, that is, inherent existence, also with respect to the mine, the aggregates.

འཇུག་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་དམིགས་པས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པར་
ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ།

Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:

Because of error due to apprehending an intrinsic entity in forms and so forth, [Hearers and Solitary Realizers following Hinayana tenets] do not realize even the selflessness of persons.

བདག་ཏུ་གདགས་པའི་གཞི་ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་སྐད་དུ།

This is because they are apprehending [as inherently existent] the aggregates which are the basis of designation as self. [Nāgārjuna's *Precious Garland* 35ab] says:

ཇི་སྲིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །
དེ་སྲིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡོད། །

As long as one conceives the aggregates [to be inherently existent]
So long does one conceive an [inherently existent] I with respect to them

ཅེས་ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་མ་རྟོགས་ན་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མི་རྟོགས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Thus it is said that if you do not realize the aggregates to be without inherent existence, you do not realize the selflessness of the person.

གལ་ཏེ་གང་ཟག་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ན་བདག་མེད་གཉིས་
རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །

Qualm: If just that awareness realizing the absence of inherent existence with respect to the person realizes that the aggregates are without inherent existence, there would be the fault that the two awarenesses realizing the two selflessnesses would be one.

ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་སོ་སོ་བ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས་ཀྱང་སོ་སོ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བུམ་
པ་དང་ཀ་བ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་བཞིན་ནོ། །

[However] since the two, phenomena and persons, are separate, the two awarenesses realizing the lack of inherent existence of those two are also separate, like, for example, the awareness realizing the impermanence of a pot and of a pillar.

གང་ཟག་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་མ་རྟོགས་ན་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ ཚེ། ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་ཇི་ལྟར་འཇོག་སྙམ་ན།

[On the other hand] if just that awareness realizing the person to be without inherent existence does not realize the aggregates to be without inherent existence, then how can you posit [the meaning of Chandrakīrti's statement] that when one realizes the selflessness of the person, one realizes the lack of inherent existence of the aggregates?

དེ་བ་དང་པོ་ཁས་མི་ལེན་པས་དྲི་བ་འོག་མ་བཤད་པར་བྱའོ། །

[Answer:] Since we do not assert the first of these questions [that just that awareness realizing the lack of inherent existence with respect to the person realizes the aggregates as without inherent existence], I will explain the later question.

གང་ཟག་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་མི་འཛིན་ཀྱང་བློ་དེས་གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་ ཕུང་པོ་རང་བཞིན་མེད་པར་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་པས་ན་ཕུང་པོ་ལ་རང་བཞིན་སྐྱོ་འདོགས་པའི་སྐྱོ་འདོགས་གཅོད་པར་ནུས་པ་ ཡིན་ནོ། །

Although just that awareness realizing the person as without inherent existence does not engage in the thought, "the aggregates do not inherently exist," that awareness is able, **without relying on another** [reasoning or consciousness], to induce an ascertaining consciousness which ascertains that the aggregates lack inherent existence, whereby it is able to eliminate the superimpositions that superimpose inherent existence on the aggregates.

དེའི་ཕྱིར་གང་ཟག་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཚེ། ཕུང་[578]པོ་འང་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་གསུངས་སོ། །

Therefore, [Chandrakīrti] says that when the person is realized to lack inherent existence, the aggregates also are realized to lack inherent existence.

འདི་ཡང་བྱ་ཆུབ་པ་ལི་ཏ་ལས།

འདི་ལྟར་བདག་ཅེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་བདག་གི་ཞེས་བྱ་ན། བདག་དེ་ཡང་མེད་དེ། དེ་མེད་ན་དེའི་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་ བར་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།

This should be known in accordance with the statement in the *Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) Treatise on the Middle Way":*

> Those which the so called "self" possesses are called the "mine". That self does not [inherently] exist, and if it does not [inherently] exist, how would these [mine which are the objects of use] of that [self] be correct?

དཔེར་ན། མོ་གཤམ་གྱི་བུ་མི་སྲིད་པར་ངེས་པ་ན་བློ་དེའི་རྣ་བ་ལ་སོགས་པ་མེད་དོ་སྙམ་དུ་མི་འཇུག་ཀྱང་དེའི་རྣ་བ་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་ནུས་པ་ལྟར།

For example, when you ascertain that a son of a barren woman does not occur, that awareness does not engage in the thought, "The ears of that [son of a barren woman] and so forth do not exist," but it is able to eliminate superimpositions conceiving the ears of that [son of a barren woman] to exist.

བདག་དེ་ཁོ་ནར་མེད་པར་ངེས་ན་དེའི་མིག་ལ་སོགས་པ་དེ་ཁོ་ནར་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ལྡོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

Similarly, when you ascertain that the self does not exist as [its own] suchness, the conception that the eyes and so forth of that [self] exist as [their own] suchness is overcome.

ཞོན་རང་སྟེ་གང་ཟག་བཏགས་ཡོད་དུ་འདོད་པའི་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གང་ཟག་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་མི་འདོད་པས་དེ་དག་གིས་ཀྱང་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན།

Qualm: Even the Proponents of True Existence of our own Buddhist schools who assert that the person is imputedly existent do not assert that the person is ultimately established. Therefore, even they would realize that eyes and so forth are without inherent existence.

དེ་ལྟ་ན་མིག་དང་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པའི་རགས་པ་རྣམས་དེ་དག་གིས་བཏགས་ཡོད་དུ་འདོད་པས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །

Response: In that case, since they assert gross objects such as eyes, sprouts, and so forth to be imputedly existent, they would realize them as without inherent existence.

དེ་ལྟའི་སྐྱ་ན།

[Objector:] That is so.

དེ་ལྟར་འདོད་ན་རང་གི་ཁས་བླངས་པ་དང་འགལ་ལ།

Response: If you accept such, it would contradict your own assertion [that Proponents of True Existence do not realize the lack of inherent existence of phenomena].

མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བདེན་མེད་དུ་བསྒྲུབ་མི་དགོས་པར་འགྱུར་བ་དང་།

Also, it would not be necessary [for Madhyamikas] to prove [to Proponents of True Existence] that sprouts and so forth do not truly exist.

དགེ་མི་དགེའི་ལས་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའང་རྒྱུན་ལ་འཛོག་ཅིང་།

Further, complete paths of virtuous and non-virtuous actions are posited as continuums, and...

རྒྱུན་ཡང་རང་བཞིན་མེད་པར་འདོད་ན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས།

 སྐྱེ་ལམ་དང་འདུ་བྱེད་ཡིན་ན་མི་དགེ་བ་བཅུ་དང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་མེད་པས་གཉིད་མ་ལོག་པའི་གནས་སྐབས་ནའང་

གཉིད་ལོག་པའི་གནས་སྐབས་བཞིན་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ།

ཞེས་དེ་དག་སྐྱེ་ལམ་དང་འདུ་བའི་བདེན་མེད་དུ་དཔྱ་བས་སྐྱུས་པ་ལ་རྩོལ་བའི་དོན་མེད་དོ། །

5 ...and if [the Proponents of True Existence] asserted continuums to lack inherent existence, then there would be no purpose in [the proponents of True Existence] disputing the Madhyamikas' propounding that these, like dreams, lack true existence as is set forth in Haribhadra's *Clear Meaning Commentary*:

[The Proponents of True Existence say to us Madhyamikas:] If [all phenomena] are like dreams, then the ten non-virtues, giving and so forth would not exist whereby would not even the waking state
10 become like the state of sleep?

དེས་ན་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་རང་ལུགས་ཀྱི་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་དང་དབུ་མ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་

དམ་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་རྣམས་ཆེས་མི་མཐུན་པས།

Thus there is a great disparity between ultimate and conventional establishment or non-establishment in the Madhyamika system.

15 དེ་དག་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་པ་རྣམས་དབུ་མ་པས་གཞལ་ན་དོན་དམ་དུ་གྲུབ་པ་དང་། དེ་[579]དག་གིས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་

འདོད་པ་རྣམས་དབུ་མ་པ་ལྟར་ན་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པས།

Hence it is not at all contradictory that these things are asserted by [Proponents of True Existence] as conventionalities would, from the Madhyamika perspective [have to be said to] be ultimately established and those things asserted by [the Proponents of True Existence] as ultimately established would, for the
20 Madhyamikas, come to be conventionally established.

དེ་རྣམས་ཕྱེད་པར་བྱའོ། །

Therefore, these should be differentiated.

གཞན་ཡང་དེ་དག་གི་གང་ཟག་བཏགས་ཡོད་དང་སློབ་དཔོན་འདིའི་གང་ཟག་བཏགས་ཡོད་གཉིས་མིང་འདྲ་ཡང་དོན་མི་འདྲ་སྟེ།

Furthermore, although the imputedly existent person of these [Proponents of True Existence] and the
25 imputedly existent person of this master [Chandrakīrti] are similar in name, the meaning is not the same.

སློབ་དཔོན་འདི་ནི་དེ་དག་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་མེད་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

For, this master asserts that these [Proponents of True Existence] do not have the view realizing the selflessness of the person.

ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་རྟོགས་ན་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མི་རྟོགས་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

This is because he asserts that if one has not realized the selflessness of phenomena, one has not realized the selflessness of the person.

5 དེས་ན་ཕུང་པོ་རྫས་ཡོད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་མ་དོར་བར་དུ་གང་ཟག་ཀྱང་རྫས་ཡོད་དུ་འཛིན་པར་སློབ་དཔོན་འདི་བཞེད་པས་དེ་དག་གིས་གང་ཟག་དོན་དམ་པར་མེད་པར་རྟོགས་པ་མིན་ནོ། །

Therefore, since this master asserts that as long as one has not forsaken the tenet that the aggregates are substantially existent, one conceives the person also to be substantially existent, [he says that] these [Proponents of True Existence] do not realize that the person does not ultimately exist.

[Chapter 4. Misidentifying the Object of Negation]

[579.9] གཉིས་པ་དེ་ཁོ་ན་གཏན་ལ་དབབ་པ་དངོས་ལ་གསུམ།

[2/2] Two: Actual Settling of Suchness

རིགས་པའི་དགག་བྱ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་འགོག་པ་དེ་ཐལ་རང་གང་གིས་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བ་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་

5 པའི་ཚུལ་ལོ། །

The actual settling of suchness has three parts: identifying the object of negation by reasoning,[1] whether that negation is done by means of consequence or autonomous syllogism, and how, in dependence on doing that, to generate the view in your continuum.

དང་པོ་ལ་གསུམ། དགག་བྱ་ལེགས་པར་ངོས་ཟིན་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་། དགག་བྱ་ངོས་མ་ཟིན་པར་འགོག་པའི་གཞན་ལུགས་

10 དགག་པ་དང་། རང་གི་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་པའི་ཚུལ་ལོ། །

[1/3] Identifying The Object Of Negation By Reasoning

This has three parts: the reason why it is necessary to identify well the object of negation, refuting other systems which [engage in]refutation without having identified the object of negation, and how the object of negation is identified in our own systems.

15 དང་པོ་ནི།

[1/3 THE REASON WHY IT IS NECESSARY TO IDENTIFY WELL THE OBJECT OF NEGATION]

དཔེར་ན། གང་ཟག་འདི་མི་འདུག་སྙམ་དུ་ངེས་པ་ལ་མེད་རྒྱུའི་གང་ཟག་དེ་ཤེས་དགོས་པ་ལྟར།

Just as, for example, in order to ascertain that a certain person is not here, you must know the person who is not here.

20 བདག་མེད་པ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་ཞེས་པའི་དོན་ངེས་པ་ལའང་མེད་རྒྱུའི་བདག་དང་རང་བཞིན་དེ་ལེགས་པར་ངོས་ཟིན་དགོས་ཏེ།

In order to ascertain the meaning of "selflessness" or non-inherent existence, you must also identify well that self, or inherent existence which does not exist.

དགག་པར་བྱ་བའི་སྤྱི་ལེགས་པར་མ་ཤར་ན་དེ་བཀག་པའང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་མི་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

For, if the [meaning] generality of the object of negation does not appear well [to the mind], you will also not unerringly ascertain the negative of it.

25

---

[1] Only "identifying the object of negation" is included in this dual language edition.

སྤྱོད་འཇུག་ལས།

> བཏགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་པར། །
>
> དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན། །

ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

5   For, Shantideva's *Engaging the Bodhisattva Deeds* [9.140a] says:

> Without contacting the entity which is imputed
> One will not apprehend the absence of that entity

དེ་ལ་དགག་བྱའི་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ནི་མཐའ་ཡས་ཀྱང་དགག་བྱ་མདོར་བསྡུས་པའི་རྩ་བ་ནས་བཀག་ན་དགག་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཞིགས་པར་འགྱུར་རོ། །

10   With respect to this, although the different features of the objects of negation are limitless, if they are negated from their root, which brings together [all of] the objects of negation, all the objects of negation will also be refuted.

འདི་ཡང་དགག [580] བྱའི་གནད་མཐར་གཏུགས་པའི་ཕྲ་བ་ནས་མ་ཞིགས་པར་ལྷག་མ་ལུས་ན་ཡོད་པའི་མཐར་ལྟུང་ཞིང་། དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པ་བསྐྱེད་པས་སྲིད་པ་ལས་གྲོལ་བར་མི་ནུས་སོ། །

15   Moreover, if not doing the refutation in terms of the final subtle essential of the object of negation, there is some remainder left over, You will fall to an extreme of existence and will generate a manifest conception of the [true existence of] things whereby you cannot be released from cyclic existence.

ཧ་ཅང་ཐལ་ཆེས་ནས་དགག་པར་བྱ་བའི་ཚོད་མ་ཟིན་པར་བཀག་ན་ནི་རྒྱུ་འབྲས་རྟེན་འབྱེལ་གྱི་རིམ་པ་སུན་ཕྱུང་བས་ཆད་པའི་མཐར་ལྟུང་ཞིང་ལྟ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ངན་འགྲོར་འཁྲིད་པར་བྱེད་དོ། །

20   If you engage in negation going much too far, without holding to the measure of the object of negation, you will loose belief in the stages of the dependant arising of cause and effect whereby you will fall to an extreme of annihilation and due to just that view will be led to a bad transmigration.

དེའི་ཕྱིར་དགག་བྱ་ལེགས་པར་ངོས་ཟིན་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། འདི་ངོས་མ་ཟིན་ན་ཡང་ན་རྟག་ལྟ་དང་ཡང་ན་ཆད་ལྟ་གདོན་མི་ཟ་བར་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

25   Therefore, it is important to identify well the object of negation, for if it is not identified, you will unquestionably generate either a view of permanence or a view of annihilation.

གཉིས་པ་དགག་བྱ་ངོས་མ་ཟིན་པར་འགོག་པའི་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ་གཉིས།

[2/3] SECOND, REFUTING OTHER SYSTEMS WHICH [ENGAGE IN] REFUTATION WITHOUT HAVING IDENTIFIED THE OBJECT OF NEGATION

དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཧ་ཅང་ཁྱབ་ཆེས་པ་དགག་པ་དང་། དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཁྱབ་ཆུངས་པ་དགག་པའོ། །

This has two parts: refuting and overly broad identification of the object of negation and refuting a too limited identification of the object of negation.

དང་པོ་ལ་གཉིས། འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་མི་འཐད་པར་བསྟན་པའོ། །

[1/2] First, refuting an overly broad identification of the object of negation

This has two parts: stating [others'] assertions and showing their incorrectness.

དང་པོ་ནི། ད་ལྟ་དབུའི་དོན་སྨྲ་བར་འདོད་པ་ཕལ་མོ་ཆེན་རེ། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་ནི་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཁེགས་པ་ཡིན་ཏེ།

[1/2] First, Stating Others Assertions

Nowadays, most who claim to propound the meaning of the middle way say that all phenomena ranging from forms though to exalted-knowers-of-all-aspects are refuted by the reasoning analyzing whether production and so forth are or are not established as [their own] suchness…

རེ་འདུ་ཞིག་ཁས་བླངས་པ་ལའང་རིགས་པས་དཔྱད་པ་བྱས་ན་བཏག་བཟོད་པ་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་།

because when reasoning analyzes any [phenomena] which is asserted, there does not exist even a particle that is able bear analysis and also

ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པའི་མུ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་བཀག་པས་ན་དེར་མ་འདུས་པའི་ཆོས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

because all four alternatives—existence, non-existence, and so forth—are refuted and there does not exist any phenomena not included in those.

གཞན་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་འགག་དང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་གཟིགས་པས་ན་དེས་གཞལ་བ་ལྟར་ཡིན་དགོས་པས་སྐྱེ་བ་སོགས་མེད་དོ། །

Moreover, [they assert that] a Superior's exalted wisdom perceiving suchness perceives production, cessation, bondage, release, and so forth **as not existing** in the least, and since those must be just as they are comprehended by that [exalted wisdom], production and so forth do not exist.

གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སོགས་འདོད་ན་དེ་ལ་དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དམ་མི་བཟོད།

[They say that] if one asserts production and so forth, are these or are these not able to bear analysis by a reasoning analyzing suchness with respect to them?

བཟོད་ན་ནི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཡོད་པས་བདེན་དངོས་སུ་འགྱུར་རོ། །

If these are able to bear analysis, then there would exist things able to bear analysis by reasoning, whereby there would be truly existent things.

དཔྱད་མི་བཟོད་ན་ནི་རིགས་པས་ཞིགས་པའི་དོན་ཡོད་པ་རེ་ལྟར་འཐད།

5   If they are unable to bear analysis, how is it feasible that objects which have been negated by reasoning exist?

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་འདོད་ན་ཚད་མས་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ།

Similarly, [these misinterpreters of Mādhyamika say that] if production and so forth are asserted to exist, are these or are these not established by valid cognition?

དང་པོ་ལྟར་[581]ན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གཟིགས་པས་དེས་གྲུབ་པར་མི་འཐད་ལ།

10 In the former case, since an exhaulted wisdon perceiving suchness perceives production as non-existent, it is not feasible that [production] be established by it.

ཐ་སྙད་པའི་མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པས་གྲུབ་པར་འདོད་ན་ནི་དེ་དག་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མར་མི་འཐད་དེ་

Further, if one asserts that [production] is established by conventional eye consciousnesses and so forth,

15 because it is **refuted** [in sūtra and by Chandrakīrti as cited below] that those **are** valid cognizers, it is not feasible that objects which have been negated by reasoning exist?

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས།

མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན། །

ལྗེ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱང་ཚད་མ་མིན། །

གལ་ཏེ་དབང་པོ་འདི་དག་ཚད་ཡིན་ན། །

འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་སུ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །

ཞེས་དང་།

The King of Meditative Stabilizations Sūtra (IX.23) says:

The eye, ear, and nose [consciousnesses] are not valid cognizers.
The tongue, body, and mental [consciousness] are also not valid cognizers;
If these sense [consciousnesses] were valid cognizers,
Of what use to anyone would the Superiors path be?

འཇུག་པར་ཡང་། རྣམ་ཀུན་འཇིག་རྟེན་ཚད་མིན་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Also, Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) Treatise on the Middle Way* says: "In all respects worldly [consciousnesses] are not valid cognizers."

ཚད་མས་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི་རང་ཡང་མི་འདོད་ཅིང་རིགས་པའང་མིན་པས་མི་འཐད་དོ། །

5   An assertion that [production and so forth} exist even though they are not established by valid cognition is not feasible, for one oneself does not assert such and it is also not reasonable.

གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཁས་ལེན་ན་དོན་དམ་པར་མི་འདོད་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་དགོས་ན་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས།

[Those proponents also say] that if one were to assert production, since it is not asserted ultimately, it would have to be asserted conventionally, but that is unreasonable, for Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's)*

10   *Treatise on the Middle Way* says:

དེ་ཉིད་སྐབས་སུ་རིགས་པ་གང་ཞིག་གིས། །
བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་རིགས་མིན་པའི། །
རིགས་དེས་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། །
ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་གང་གིས་ཡིན་པར་འགྱུར། །

15   Through that reasoning through which [it is seen] on the occasion of analyzing suchness
That production from self and other are not reasonable,
[It is seen] that [production] is not reasonable even conventionally.
If so, through what [reasoning] would your production be [established]?

ཞེས་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་རིགས་པས་ཐ་སྙད་དུའང་འགོག་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

20   Thus [they feel that Chandrakīrti] says that the reasoning refuting ultimate production also refutes conventional [production].

གཞན་ཡང་བདག་གཞན་ལ་སོགས་པ་བཞི་པོ་གང་རུང་ལས་མི་སྐྱེ་ཡང་སྐྱེ་བར་འདོད་ན་ནི་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ལ་མུ་བཞིར
བཏགས་ནས་བཀག་པས་མི་ཁེགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་གང་ཡང་མིན་པའི་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Furthermore, [they say that] if one asserts production even though there is no production from any of the
25   four—self other and so forth—then, in the refutation of ultimate production, it would not be refuted through refutation upon investigating the four alternatives because there would exist a production which was not any of those [four].

སུ་བཞི་གང་རུང་ལས་སྐྱེ་ན་གཞན་གསུམ་མི་འདོད་པས་གཞན་ལས་སྐྱེ་དགོས་ན་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས།

གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་འཇིག་རྟེན་ལས་ཀྱང་མེད། །

ཅེས་གསུངས་པས་སོ། །

[Also they say that] if production were from one from among the four alternatives, then it must be **from other** since one does not assert the other three [production from self, both self and other, or causelessly]. However, that is not reasonable, for Chandrakīrti's *Supplement to Nāgārjuna's Treatise on the Middle Way* says:

"Production from other does not exist even in the world."

དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ལ་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་སྦྱར་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཚིག་གསལ་ལས་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་བཀག་

པའི་ཕྱིར་རོ། །

Because of that [they say that] one should not, in the refutation of production, affix even the qualification "ultimate' for Chandrakīrti's *Clear Words* refutes the affixing of the qualification "ultimate".

འདི་ལའང་ཁ་ཅིག་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐ་སྙད་དུའང་མི་འདོད་ཅེར་ལ།

Among those [who assert such] some say that they do not assert production and so forth even conventionally...

ཁ་ཅིག་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་།

...whereas some do assert [those] as existing conventionally.

ཐམས་ཅད་ཀྱང་འདི་སྐྱད་དུ་

རིགས་[582]་པས་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པས་རང་བཞིན་འགོག་པ་ནི་སྐྱོབ་དཔོན་འདི་ཡི་ལུགས་ལ་བསྟོན་དུ་

མེད་དེ། བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་ན་དེ་ནས་ཅི་ཞིག

ཡོད།

However, all of them stretch our their necks and [boldly] explain:
A refutation by reasoning of an inherent existence, that is to say an establishment by way of their own entities, in phenomena is undeniably the system of this master [Chandrakīrti], for inherent establishment is refuted in terms of both truths; if there is thus no inherent existence, then what does exist?

དེའི་ཕྱིར་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་ནི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་ཡིན་ནོ་

ཞེས་མགྲིན་པ་བསལ་ནས་འཆད་པར་བྱེད་དོ། །

Therefore affixing the qualification 'ultimate' to the object of negation is the system of only the Svātantrika Madyamikas.

[Chapter 5. The Uncommon Feature of Mādhyamika]

[**582.6**] གཉིས་པ་དེ་མི་འཐད་པར་བསྟན་པ་ལ་གཉིས།

[2/2] Second: Showing That Those [Assertions] Are Incorrect

ལུགས་དེས་དབུ་མའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་བཀག་པར་བསྟན་པ་དང་། གནོད་བྱེད་བརྗོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སུན་མི་ཕྱིན་པར་

བསྟན་པའོ། །

This section has two parts, showing that those systems refute the uncommon distinguishing feature of Mādhyamika[2] and showing that the damages expressed do not overwhelm [our position].[3]

དང་པོ་ལ་གསུམ། དབུ་མའི་ཁྱད་ཆོས་ངོས་བཟུང་བ་དང་། ལུགས་དེས་དེ་ཇི་ལྟར་བཀག་པའི་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་དབུ་མ་པས་ལན་ཇི་

ལྟར་བཏབ་པའོ། །

[1/2] First, showing that those systems refute the uncommon distinguishing feature of Mādhyamika

This has three parts: identifying the distinguishing feature of Mādhyamika, how those systems refute this [distinguishing feature],[4] and how a Mādhyamika responds to them.[5]

དང་པོ་ནི།

[1/3] First, [Identifying the Distinguishing Feature of Mādhyamika]

རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་ལས།

དགེ་བ་འདི་ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་བསགས་ཏེ། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི། །

དམ་པ་གཉིས་ནི་ཐོབ་པར་ཤོག །

With respect to this Nāgārjuna's *Sixty Stanzas of Reasoning* says:

> Through this virtue may all beings,
> Upon accumulating the collection of merit and exalted wisdom,
> Attain the two excellences
> That arise from merit and exalted wisdom.

---

[2] Chapters 5-7.
[3] Chapters 8-11.
[4] Chapter 6.
[5] Chapter 7.

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐེག་པ་མཆོག་གིས་འགྲོ་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲས་བུའི་སྐབས་སུ་ཆོས་སྐུ་དམ་པ་དང་གཟུགས་སྐུ་དམ་པ་གཉིས་འཐོབ་པ་ནི། ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཡ་མ་བྲལ་བའི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསགས་པ་ལ་རག་ལས་ལ།

In accordance with this statement, the **attainment**—by trainees who progress by way of the supreme vehicle, [the Mahayana], on the occasion of the fruit—of the two, the excellent Truth body and the excellent Form body, **depends upon** accumulating on the occasion of the path, as explained earlier[6], the immeasurable collections of merit and exalted wisdom, that is, on inseparable method and wisdom.

དེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྒྱུ་འབྲས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་འདི་ལས་ཕན་ཡོན་དང་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདི་དང་འདི་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལ་ཟབ་པ་གཏིང་ཕུག་པ་ནས་འདྲོངས་པ་རྗེ་སྙེད་པ་ལ་ངེས་པ་ཐོབ་པ་དང་།

This in turn, definitely relies upon attaining ascertainment with respect to the varieties, an ascertainment induced from the depths with respect to the relationship of cause and effect, [an understanding] that such and such beneficial and harmful effects arise from such and such causes, these being conventional causes and effects.

ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་ངེས་པ་གཏིང་ནས་རྙེད་པའི་རྡེ་ལྟ་བ་ལ་ངེས་པ་ཐོབ་པ་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་ཏེ།

It also definitely relies on attaining ascertainment with respect to the mode [of existence], an ascertainment gained from the depth that all phenomena are without even a particle of inherent existence, that is to say, establishment by way of their own entities.

འདི་གཉིས་ཀ་མེད་ན་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀའི་ལམ་ཚ་ཚང་བ་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་སློབ་པ་མི་[583]འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།།

For, without both of these, a training from the depths of the heart in the complete factors of the path of both method and wisdom will not occur.

དེ་ལྟར་འབྲས་བུའི་སྐུ་སྐུ་གཉིས་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་ལམ་གྱི་གནད་མི་འཁྲུག་པ་གཞིའི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་ལ་རག་ལས་ལ། ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་ནི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཤད་པའི་བདེན་གཉིས་ལ་ངེས་པ་རྙེད་པ་འདི་ཡིན་ནོ། །

Not mistaking the essentials of the path causing attainment of the two bodies in that way at the time of the effect depends upon settling the view of the bases; the mode of settling the view upon which this depends is the gaining of ascertainment with respect to the two truths as has just been explained.

---

[6] [in the discussion of Bodhisattvas' training, not included in this translation].

འདི་ནི་དབུ་མ་པ་མ་གཏོགས་པ་གང་ཟག་གཞན་ཕྱིའི་ངོར་ཡང་འགལ་བ་འདུ་བར་མཐོང་ནས་མི་འགལ་བར་འཆད་མི་ཤེས་པ་ལ་ལྟ་
ཞིང་

With respect to this, except for Mādhyamikas, other persons do not know how to explain these [two truths as interpreted by Mādhyamikas] as non-contradictory, seeing them as only a collection of contradictions.

མཐངས་ལ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྡན་པའི་མཁས་པ་དབུ་མ་པ་ཞེས་པ་དེས། བདེན་པ་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་
པས་འགལ་བའི་དྲི་ཚམ་ཡང་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པའི་མཐར་ཕྱག་པ་རྙེད་དེ།

However, those skillful persons possessing subtle wise and very vast intelligence, called "Mādhyamikas" through skill in the techniques for realizing the two truths, have settled [them] as without even a scent of contradiction, [thereby] finding the finality of the Conqueror's thought.

དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གྱུས་པ་རྨད་དུ་བྱུང་བ་སྐྱེས་པས་དངས་པའི་དག་ཚིག་རྣམ་པར་དག་པས།
ཤེས་ལྡན་དག་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་དོན་ཡིན་གྱི། དོན་བྱེད་པའི་
ནུས་པས་སྟོང་པའི་དངོས་པོ་མེད་པའི་དོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ་

ཞེས་སྐད་གསངས་མཐོན་པོས་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྒྲོགས་པར་མཛད་དོ། །

In dependence on that, they generate wonderful and very great respect for our teacher and his teaching and with pure speech and words induced by that respect proclaim again and again with great voice,

> Knowledgeable Ones, the meaning of emptiness, that is to say, the emptiness of inherent existence, is the meaning of dependent arising; it does not mean the non-existence of things, that is to say, and emptiness of capacity to perform functions.

རང་གི་སྡེ་པ་དངོས་པོར་སྨྲ་བའི་མཁས་པ་རིག་གནས་དུ་མ་ལ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་རྣམས་ཀྱང་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ཁས་མི་ལེན་ཅིང་དབུ་
མ་ལ་རྩོད་པ་ནི་

ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཡིན་ན། བཅིངས་གྲོལ་སོགས་འཁོར་འདས་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཛུག་ས་མེད་

སྙམ་པ་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ།

Scholars of our own [i.e., Buddhist] schools. Proponents of True Existence, even though they have great training in many topics of learning do not accept this Mādhyamika view, and their dispute with the Mādhyamikas is just this thought:

> If all phenomena are empty, without any inherent existence, that is to say, establishment by way of their own entities, then there is no way to posit all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa — bondage, release, and so forth.

རྒྱ་ཤེ་ལས།

> གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །
>
> འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །
>
> འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །
>
> ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

For, Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* (XXIV.1) [citing an objection by the Proponents of True Existence], says:

> If all there are empty,
> There would be no arising and no disintegration;
> It would follow that for you [Mādhyamikas]
> The four noble truths would not exist.

ཞེས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ན་སྐྱེ་འཇིག་དང་བདེན་བཞི་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཞེས་པ་དང་།

Thus they say that is [phenomena] are empty of inherent existence, the production, disintegration, and the four truths would not be feasible.

ཙོད་བ�1ོག་ལས།

> གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
>
> རང་བཞིན་ཀུན་ལ་ཡོད་མིན་ན། །
>
> ཁྱོད་ཀྱི་ཚིག་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད། །
>
> རང་བཞིན་བཟློག་པར་མི་ནུས་སོ། །

Also, Nāgārjuna's *Refutation of Objections,* stanza 1) [sets forth as objection by the Proponents of True Existence]:

> If an inherent existence of all things
> Does not exist in anything,
> Then your words are also without inherent existence
> And cannot refute inherent existence.

[**584**]ཞེས་ཚིག་ལ་རང་བཞིན་མེད་ན་རང་བཞིན་འགོག་པ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་བསྒྲུབ་པར་མི་ནུས་སོ་ཞེས་རང་བཞིན་མེད་ན་

བསྒྲུབ་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་དང་འགོག་པ་དང་བསྒྲུབ་པའི་བྱ་བྱེད་མི་འཐད་དོ་སྙམ་ནས་ རྩོད་པ་བྱེད་དེ།

Saying that if words are without inherent existence, they cannot refute inherent existence nor prove a lack of inherent existence, [the Proponents of True Existence] debate [with the Mādhyamikas] within the thought that if there is no inherent existence, then objects produced, producers, as well as activities of refutation and proof would not be feasible.

འདིས་ནི་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་བྱ་བྱེད་ཐམས་ཅད་བཀག་པར་གོ་ནས་རྩོད་པའོ། །

With this [mode of debate], they debate within understanding that the reasonings refuting inherent existence refute all activities.

དེས་ན་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་དང་དབུ་མ་པ་གཉིས་གྲུབ་མཐའ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ལ་རྩོད་པ་ན་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་

5 རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་བཞག་ཏུ་རུང་མི་རུང་འདི་ཁོན་ལ་རྩོད་པས་ན།

Therefore, when Proponents of True Existence and Mādhyamikas debate with respect to their uncommon tents, they debate only about the suitability or unsuitability of positing all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa within an emptiness of inherent existence.

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྡུལ་ཙམ་མེད་པ་ལ་བསྐྱེད་བྱ་དང་སྐྱེད་བྱེད་དང་འགོག་པ་དང་བསྒྲུབ་པ་སོགས་འཁོར་འདས་ཀྱི་

10 རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ཁས་བླངས་པས་ཆོག་པ་ནི་དབུ་མ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་ཏེ། རྩ་ཤེའི་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་ལས།

Hence, the allowability of asserting all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa — objects produced, producers, refutation, proof, and so forth — within the non-existence of even a particle of inherent existence, that is to say, establishment by way of [objects] own entities, is a distinguishing feature of Mādhyamika. The twenty fourth chapter of Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* (XXIV.13ñ14) says:

15 སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ནི། །
སྟོང་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པས། །
ཁྱོད་ནི་སྟོང་ཉིད་སྟོང་བྱེད་པ། །
གང་དེ་ང་ལ་མི་འཐད་དོ། །

The consequence [expressing] the fallacy [that actions, agents, and so forth are unpositable]
20 Is not correct with respect to [the Mādhyamika] emptiness;
Thus your abandonment of emptiness
Is not correct with respect to me.

གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །
དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར། །
25 གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་རུང་བ། །
དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མི་རུང་འགྱུར། །

ཞེས་དང་།

In that [system] in which emptiness is
Suitable, all is suitable;
30 In that [system] in which emptiness is not
Suitable, all is not suitable.

གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་རང་བཞིན་མེད་པར་སྨྲ་བ་ལ་མི་འབྱུང་བར་མ་ཟད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་

ཕྱོགས་ལ་སྐྱེ་འཇིག་སོགས་རུང་ལ། རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྟོང་པའི་ཕྱོགས་ལ་མི་རུང་བར་གསུངས་སོ། །

[Nāgārjuna] says that **not only** does the fallacy [expressed above by the Proponents of True Existence,
XXIV.1], "If all these are empty, [there would be no arising and no disintegration]..." and so forth, **not arise**
for those who propound an absence of inherent existence, **but also** production, disintegration, and so forth
are suitable within a position of emptiness of inherent existence, whereas they are not suitable within a
position of non-emptiness of inherent existence.

དེ་ལྟར་ཡང་། ཚིག་གསལ་ལས།

ཁོ་བོ་ཅག་གི་ཕྱོགས་ལ་ནི་ཅི་སྐད་སྨྲས་པའི་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བ་མི་འདུག་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི། བདེན་ཀྱང་བདེན་པ་ལ་

སོགས་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་འཐད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་གསུངས་པ།

གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །

ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་བཀོད་ནས་བཤད་པ་མཛད་དོ། །

Thus, Chandrakīrti's *Clear Words* [making the transition between XXIV.13 and 14] also says:

Not only does the consequence [expressing] fallacy set forth [by Proponents of True Existence] just
not apply to our position, but also [in our position] all presentations of the truths and so forth are
very correct. In order to indicate this, [Nāgārjuna] said [in XXIV.14],

In that [system] in which emptiness is suitable...

This, Chandrakīrti makes an explanation citing the passage [from Nāgārjuna's *Treatise*].

དབུ་མ་རྩ་བར་རབ་བྱེད་ཉེར་དྲུག་པས་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་འབྱུང་གི་སྐྱེ་[585]རིམ་དང་ལུགས་ལྡོག་གི་འགག་རིམ་བསྟན་

ལ།

The twenty-sixth chapter of Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* teaches the stages of the production in
the forward process of the twelve [links] of dependent-arising and the stages of their cessation in the reverse
process.

རབ་བྱེད་ཉེར་ལྔས་གཙོ་ཆེར་རང་བཞིན་འགོག་པར་མཛད་དོ། །

Twenty-five chapters mainly refute inherent existence.

རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ཕ་བརྟག་པས་རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྟོང་པ་ལ་འབྱུང་འཇིག་སོགས་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

ཐམས་ཅད་མི་རུང་བའི་ཚུལ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ལ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རུང་བའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས་ན།

The twenty-fourth chapter, that analyzing the four noble truths, extensively settles how all presentations of
cyclic existence and nirvāṇa, arising, disintegration, and so forth, are unsuitable within a non-emptiness of
inherent existence and how all those are suitable within the emptiness of inherent existence.

རབ་བྱེད་འདི་རབ་བྱེད་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་འཁྲིད་ཤེས་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །

Hence, one needs to know to carry this [twenty-fourth] chapter over to the other chapters.

དེས་ན་ད་ལྟ་དབུའི་དོན་སྨྲ་བར་འདོད་པ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་མི་རུང་བས་ཁྱབ་པར་སྨྲ་བ་ནི་དངོས་པོར་སྨྲ་བའི་ལུགས་ཡིན་པས།

5   Therefore the present-day proposition by those who claim to propound the meaning of the middle way that causes and effects — produced, producers and so forth — are necessarily not suitable within an absence of inherent existence is the system of the Proponents of True Existence.

མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཞེད་པ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་འདི་དང་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་འདི་དང་འདི་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་དང་དབུ་མའི་ལམ་བཙལ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ།

10   Hence, it is the assertion of the protector Nāgārjuna that one must seek the emptiness of inherent existence and the middle path in dependence on just the presentation of cause and effect — the production and cessation of such and such effects in dependence on such and such causes and conditions.

རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ་ལས།

The twenty-fourth chapter of [Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way,* XXIV.18-19] says:

15   རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །
         དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །
         དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་སྟེ། །
         དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །

         That which arises dependently
20   We explain as emptiness.
         That [emptiness] is dependent designation;
         Just it is the middle path.

         གང་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། །
         ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །
25   དེ་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི། །
         ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

         Because there is no phenomenon
         That is not a dependent-arising,
         There is no phenomenon
30   That is not empty.

ཞེས་རྟེན་འབྱུང་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པས་ཁྱབ་པར་གསུངས་པ་འདི་ལ། རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་ ཁྱབ་བོ་ཞེས་བཟློག་ནས་མ་སྨྲ་ཞིག །

Do not turn around this statement [of Nāgārjuna's] that dependent-arisings are necessarily empty of inherent existence and propound that those things produced in dependence on causes and conditions are necessarily inherently established.

དེ་བཞིན་དུ་ཚོད་ཟློག་ལས་ཀྱང་།

Nāgārjuna's *Refutation of Objections* similarly says (stanza 70 and concluding homage):

གང་ལ་སྟོང་ཉིད་འདི་སྲིད་པ། །
དེ་ལ་དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་སྲིད། །
གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་སྲིད་པ། །
དེ་ལ་ཅི་ཡང་མི་སྲིད་དོ། །

For whom emptiness is possible
All objects are possible;
For whom emptiness in not possible
Nothing is possible.

གང་ཞིག་སྟོང་དང་རྟེན་འབྱུང་དང་། །
དབུ་མའི་ལམ་དུ་དོན་གཅིག་པར། །
གསུང་མཆོག་མཚུངས་པ་མེད་པ་ཡི། །
སངས་རྒྱས་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

I bow down to the Buddha,
Unequalled, supreme of speakers,
[who taught] emptiness, dependent arising,
And the middle path as of one meaning.

ཞེས་དང་། སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་།

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས། །

སྟོང་པ་ཡིན་པས་དངོས་རྣམས་[586]་ཀྱི། །

རྟེན་འབྱུང་ཕྱིར་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། །

མཚུངས་པ་མེད་པས་ཉེ་བར་བསྟན། །

Also, Nāgārjuna's, *Seventy Stanzas on Emptiness* (stanza 68) says:

> The unequalled Tathagata thoroughly taught
> That because all things
> Are empty of inherent existence
> Things are dependent arisings.

ཞེས་དང་། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་།

Also, Nāgārjuna's *Sixty Stanzas of Reasoning* (stanzas 43ñ45) says;

གང་དག་གིས་ནི་མ་བརྟེན་པར། །

བདག་གམ་འཇིག་རྟེན་མཆོན་ཞེན་པ། །

དེ་དག་ཀྱེ་མ་རྟག་མི་རྟག །

ལ་སོགས་ལྟ་བས་འཕྲོག་པ་ཡིན། །

> Those who adhere to the self
> Or the world as not dependent
> Are, alas, captivated by views
> Of permanence and impermanence.

གང་དག་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་རྣམས། །

དེ་ཉིད་དུ་ནི་གྲུབ་འདོད་པ། །

དེ་དག་ལ་ཡང་རྟག་སོགས་སྐྱོན། །

དེ་དག་ཇི་ལྟར་འབྱུང་མི་འགྱུར། །

> How could those faults of permanence
> And so forth not accrue also
> To those who assert dependently [arisen]
> Things to be established as [their own] suchness?

གང་དག་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་རྣམས། །

ཆུ་ཡི་ཟླ་བ་ལྟ་བུར་ནི། །

ཡང་དག་མ་ཡིན་ལོག་མིན་པར། །

འདོད་པ་དེ་དག་ལྟས་མི་འཕྲོག །

5   Those who assert dependently
[Arisen] things as not real but
Not unreal, like a moon in water,
Are not captivated by [such wrong] views.

ཅེས་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང་།

10   Also Nāgārjuna's *Praise of the Supermundane [Buddha]* (21-2) says:

སྡུག་བསྔལ་རང་གིས་བྱས་པ་དང་། །

གཞན་གྱིས་བྱས་དང་གཉིས་ཀས་བྱས། །

རྒྱུ་མེད་རྟོག་གེ་པ་ཡིས་འདོད། །

ཁྱོད་ཀྱིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་གསུངས། །

15   Suffering is asserted
By bad logicians to be produced
From itself, other, both, or causelessly;
You [Buddha] said it arises dependently.

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་གང་བྱུང་བ། །

20   དེ་ཉིད་ཁྱོད་ནི་སྟོང་པར་བཞེད། །

དངོས་པོ་རང་དབང་ཡོད་མིན་ཞེས། །

མཚམས་མེད་ཁྱོད་ཀྱི་སེང་གེའི་སྒྲ། །

You asserted that whatever arises
Dependently is empty;

25   That there is no self-powered things
Is your unequalled lion's roar.

ཞེས་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཁོ་ནར་གསུངས་ཏེ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་
ཉིད་ཀྱི་དོན་དུ་འཆར་བ་འདི་ནི་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །

Thus [Nāgārjuna] says that by reason of being dependent-arisings [phenomena] are just empty of inherent
existence. This dawning of the meaning of dependent-arising as the meaning of emptiness, that is to say, no
inherent existence, is the uncommon system of the protector Nāgārjuna.

དེས་ན་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་དབུ་མ་པའི་ངོས་ནས་བྱེད་ཅིང་རྟེན་འབྲེལ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རང་གི་ལུགས་ལ་བྱར་མ་བདེ་
ནས་གཞན་ཏོ་ལ་སོགས་པ་ལ་སྐྱེལ་བ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ།

Therefore, taking this emptiness which is a lack of inherent existence from the Mādhyamika's own side, but,
uncomfortable with making in one's own system a presentation of dependently arisen cause and effect, relying
[for that] on others, and so forth, is not the meaning of dependent-arising.

གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །

དེ་ལ་ཞེས་རང་བཞིན་མེད་པ་གང་གི་ལུགས་ཡིན་པའི་ལུགས་དེ་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཐམས་ཅད་འཐད་པར་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །

For [Nāgārjuna's statement in the *Treatise on the Middle Way*,

> In that [system] in which emptiness is suitable …

says that all the dependent-arisings of cyclic existence and nirvāṇa are feasible in the system which is a system
of an absence of inherent existence.

[Chapter 6. Dependent-Arising and Emptiness]

ཆོན་སྟོང་ཉིད་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་འཁོར་འདས་ཐམས་ཅད་རུང་ལུགས་ཇི་འདྲ་ཡིན་སྙམ་ན།

What is the system of the suitability of all cyclic existence and nirvāṇa within a position asserting emptiness?

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་སྨྲ་བས་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེར་སྨྲ་སྟེ་འདི་འཆད་

5   པར་འགྱུར་[587]རོ། །

Those who propound that all things are just empty of inherent existence propound such by reason of [things'] arising in dependence on causes and conditions. This will be explained later.

དེ་ལྟ་ན་དེ་ལ་རྟེན་འབྲེལ་འཐད་ལ། དེ་འཐད་ན་སྡུག་བསྔལ་ཡང་འཐད་དེ་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བཞག་དགོས་ གྱི། བརྟེན་ནས་མ་བྱུང་བ་ལ་སྡུག་བསྔལ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

10 This being the case, dependent-arising is feasible within that [emptiness of inherent existence], and when that [i.e., dependent-arising] is feasible, suffering is also feasible, for sufferings must be posited to that which arises in dependence on causes and conditions, and suffering is not suitable in that which does not arise dependently.

སྡུག་བསྔེན་ཡོད་ན་དེ་གང་ལས་བྱུང་བའི་ཀུན་འབྱུང་དང་སྡུག་བསྔལ་དེ་འགགས་པའི་འགོག་པ་དང་དེར་འགྲོ་བའི་ལམ་འཐད་པས་

15 བདེན་བཞི་ཡོད་དོ། །

When true sufferings exist, then the sources from which they arise, the cessation that are the stopping of those sufferings, and the paths proceeding to those [cessations] are feasible; thereby, [all] four truths exist.

བདེན་བཞི་ཡོད་ན་དེ་དག་ཤེས་པ་དང་སྤོང་བ་དང་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་དང་ལམ་བསྒོམ་པ་རུང་ལ། དེ་དག་ཡོད་ན་དགོན་མཆོག་ གསུམ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་རུང་རོ། །

20 When the four truths exist, then [respectively] knowledge of them, abandonment of them, actualization of them, and cultivation of the paths of them are suitable; when those exist, then all, the Three Jewels and so forth, are suitable.

དེ་ལྟར་ཡང་། ཚིག་གསལ་ལས།

In that way, Chandrakīrti's *Clear Words* says:

གང་ལ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་འདི་རུང་བ་དེ་ལ་ནི་སྐད་བླས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

For that [system] in which the emptiness of inherent existence of all things is suitable, all the [above]-mentioned are suitable.

ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེན། གང་གི་ཕྱིར་ཁོ་བོ་ཅག་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ

How? Because we call dependent-arising "emptiness";

དེའི་ཕྱིར་གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་འདི་རུང་བ་དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རུང་ལ། གང་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རུང་བ་དེ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་རྣམས་རིགས་པར་འགྱུར་རོ། །

therefore, for that [system] in which this emptiness is suitable, dependent-arising is suitable, and for that [system] in which dependent-arising is suitable, the four noble truths are reasonable.

ཇི་ལྟར་ཞེན་གང་གི་ཕྱིར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་དུ་འགྱུར་གྱི། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་མི་འབྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་རང་བཞིན་མེད་པས་སྟོང་པར་འགྱུར་རོ། །

How? Because just those which arise dependently are sufferings, not those which do not arise dependently. Since those [which arise dependently] are without inherent existence, they are empty.

སྡུག་བསྔལ་ཡོད་ན་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་དང་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པར་འགྲོ་བའི་ལམ་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

When sufferings exist, the sources of suffering, the cessations of suffering, and the paths progressing to the cessation of suffering are suitable.

དེའི་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་ཀུན་འབྱུང་སྤང་བ་དང་། འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱ་བ་དང་ལམ་བསྒོམ་པ་འང་རུང་ངོ། །

Therefore, thorough knowledge of suffering, abandonment of sources, actualization of cessation, and cultivation of paths are also suitable.

སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པའི་བདེན་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་ན་ནི་འབྲས་བུ་རྣམས་རུང་བར་འགྱུར་རོ།།

When thorough knowledge and so forth of the truths, sufferings and so forth, exist, the fruits are suitable.

འབྲས་བུ་རྣམས་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་དག་རུང་ངོ་། །

When the fruits exist, abiders in those fruits are suitable;

འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་དག་ཡོད་ན་ནི་ཞུགས་པ་དག་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

when abiders in those fruits exist, approachers to [those fruits] are suitable.

5

འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་དང་ཞུགས་པ་དག་ཡོད་ན་ནི་དགེ་འདུན་རུང་[588]ངོ་། །

When approachers to and abiders in the fruit exist, the spiritual community is suitable.

འཕགས་པའི་བདེན་པ་རྣམས་ཡོད་ན་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

When the noble truths exist, the excellent doctrine is also suitable, and

དམ་པའི་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་ན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱང་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

10

when the excellent doctrine and spiritual community exist, then Buddhas are suitable.

དེའི་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ཡང་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

Therefore, the Three Jewels are also suitable.

འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་དུ་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རུང་ལ། ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དག་དང་དེའི་འབྲས་བུ་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

15

All special realizations of all mundane and supramundane topics are also suitable as well as the proper and improper, the effects of those, and all worldly conventions.

དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ན།

Therefore, in that way, [Nāgārjuna says, XXIV.14ab],

གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ་དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར་རོ།

20

For that [system] in which emptiness is suitable, all is suitable.

གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་མི་རུང་བ་དེ་ལ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མེད་པས་ཐམས་ཅད་མི་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །

For that [system] in which emptiness is not suitable, dependent-arising would not exist, whereby all is unsuitable.

ཞེས་གསུངས་པས། རུང་མི་རུང་ནི་དེ་དག་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལ་གོ་བར་བྱའོ། །

Therefore, [here the meaning of] "suitable" and "unsuitable" is to be understood as those things' existing and not existing.

སྔར་དྲངས་པའི་ཚོད་ལྟོག་གི་ཚོད་པ་དེའི་ལན་དུ་ཡང་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་བྱ་བྱེད་འཐད་པའི་ལན་སློབ་དཔོན་གྱིས་གསལ་བར་མཛད་

5 དེ། ཚོད་ལྟོག་ལས།

As cited earlier, an objection [by the Proponents of True Existence, to the Madhyamika position] was set forth in Nāgārjuna's *Refutation of Objections:*

> [If an inherent existence of all things
> Does not exist in anything,
10 > Then your words are also without inherent existence
> And cannot refute inherent existence (stanza 1)]

In answer to that, the master [Nāgārjuna] clearly gives the answer that activities are feasible within an absence of inherent existence. The *Refutation of Objections* (stanza 22) says:

དངོས་རྣམས་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་གང་། །

15 དེ་ནི་སྟོང་ཉིད་ཅེས་བྱ་དང་། །

གང་ཞིག་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་དེ། །

རང་བཞིན་མེད་ཉིད་ཡིན་པར་སྨྲ། །

> We propound that which is the dependent-arising
> Of things as "emptiness";
20 > For, that which is a dependent-arising
> Is just without inherent existence.

ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

ཁྱོད་ཀྱིས་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པར་ཁྱོད་ཀྱི་ཚིག་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་

པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འགོག་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་ཀླན་ཀ་ཚོལ་བ་སྨྲབར་བྱེད་དེ།

25 Also, his [Nāgārjuna's] own commentary to this [the *Commentary on the "Refutation of Objections"*] says:

> You [Proponents of True Existence], not understanding the meaning of the emptiness of things and seeking a point of censure, propound, "Because your words [that is, the words of you Madhyamikas] are without inherent existence, refutation of the inherent existence of things is not feasible."

འདིར་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

30 Here [in the Madhyamika] that which is the dependent-arising of things is emptiness.

ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Why? Because of being just without inherent existence.

དངོས་པོ་གང་དག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་དེ་དག་ནི་རང་བཞིན་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།
།

Those things which arise dependently do not have inherent existence because of being without inherent existence.

ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Why? Because of having reliance on causes and conditions.

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་[589]ན་ནི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་མེད་ཀྱང་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དེ་ལྟ་ཡང་མ་
ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ།

If things had inherent existence, they would exist even without causes and conditions; since such is not the case, they are without inherent existence.

དེས་ན་སྟོང་པའི་ཞེས་བྱ་བར་འཆད་དོ། །

Therefore, we speak of them as "empty".

དེ་བཞིན་དུ་འའི་ཚིག་ཀྱང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་དོ། །

Similarly, my words also are dependent-arisings and therefore are without inherent existence.

རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྟོང་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་འཐད་པ་ཡིན་ནོ། །

Because they are just without inherent existence, that they are said to be "empty" is correct.

ཇི་ལྟར་བུམ་པ་དང་སྣམ་བུ་ལ་སོགས་པ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཡིན་ཀྱང་སྦྲང་རྩི་
དང་རྒྱུ་དང་འོ་ཕྱག་འཛིན་པ་དང་ལེན་པ་དང་གྲང་བ་དང་རླུང་དང་ཉི་མ་ལོགས་སུ་སྐྱོབ་པར་ནུས་པ་དེ་བཞིན་དུ།

Because pots, woolen cloth, and so forth are dependent-arisings, they are empty of inherent existence but are able [respectively] to hold and receive honey, water, and milk soup and to thoroughly protect from cold, wind, and sun.

འའི་ཚིག་ཀྱང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་
རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པར་ནུས་པ་ཡིན་པས།

Just so, my words also, because of being dependent-arisings are without inherent existence but can thoroughly establish that things are without inherent existence.

དེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཚིག་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་འགོག་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མི་རུང་ངོ་། །

Therefore, that which is propounded [by you] with respect to this, saying, "because your words are just without inherent existence, it is not feasible that they refute the inherent existence of all things," is not suitable.

ཞེས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ན་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་མི་ལྟོས་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་ན་རང་བཞིན་མེད་པས་ཁྱབ་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་དང་། རང་
བཞིན་མེད་པའི་ཚིག་གིས་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་ནུས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

Thus [Nāgārjuna] speaks very clearly about the counter-pervasion that whatever is inherently established does not rely on causes and conditions and the pervasion that whatever relies on causes and conditions is without inherent existence and says very clearly that non-inherent existent words can perform the activities of refutation and proof.

རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་སྐྱེ་བ་དང་འགགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་གཉིས་
གཞི་མཐུན་དུ་འདུ་བ་ལྟ་ཅི་སྨོས་ཏེ།

What need to speak of the two ñ dependent-arising, the production and cessation of thoroughly afflicted and very pure phenomena in dependence on causes and conditions, and non-inherent existence ñ coming together in a common locus.

དེ་འདྲ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དེ་ཉིད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་བླ་ན་མེད་པར་འགྲོ་བ་འདི་ནི་མཁས་པ་དབུ་མ་པ་ཁོ་ནའི་ཁྱད་
ཆོས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་ཡི།

This [system] in which just such dependent-arising serves as the unsurpassed reason for realizing non-inherent existence should be known as the distinguishing feature of only the wise Madhyamikas.

བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དང་བརྟེན་ནས་འགགས་པ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པར་བཟུང་ནས། རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་སྐྱེ་བ་
དང་འགག་པའི་རྟེན་འབྲེལ་བཀག་ན་ནི་ལྷ་བདུད་དུ་བབས་པ་ལྟར་གྱུར་ནས་དབུའི་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྙེད་པའི་གེགས་ཆེན་པོར་
འགྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

And, if, holding that dependent production and dependent cessation are necessarily established by way of their own entities, you refute the depending-arising of production and cessation with the reasoning refuting inherent existence, then [that reasoning], like a god who has turned into a demon, will become a great obstacle to finding the meaning of the middle way as it actually is.

[**590**] དེ་ལྟར་ན་ཚོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ངེས་པ་དྲངས་པ་ན་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལ་རང་ལུགས་ཀྱི་ངེས་པ་དྲངས་མེད་པར་གཞན་ངོ་སོགས་ལ་སྐྱེལ་དགོས་ཤིང་།

Thus, if it is the case that **1)** when you induce ascertainment that phenomena do not have even a particle of inherent existence, that is to say, establishment by way of their own entities, you have no way to induce

5 ascertainment in your own system with respect to the relationship of cause and effect and must rely on others and so forth [as do the Tibetans who negate too much] or...

རྒྱུ་འབྲས་ལ་རང་ལུགས་ཀྱི་ངེས་པ་ལེགས་པར་དྲངས་པ་ན་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་རང་ལུགས་ཀྱིས་ངེས་པ་དྲངས་མེད་པར་སོང་ནས། རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་དགོངས་པ་ལེན་པ་སྐྱེད་བྱེད་ན།

2) when you induce ascertainment well in your own system with respect to cause and effect, you have no way

10 to induce ascertainment through your own system with respect to non-inherent existence and claim that one must interpret [in another way] the thought [of Buddha] with respect to [his speaking of] the absence of inherent existence [as do the Proponents of True Existence], ...

དདུང་དབུ་མའི་ལྟ་བ་མ་རྙེད་པར་ཤེས་པར་གྱིས་ལ།

...then know that you have not yet gained the Madhyamika view.

15 ལྟ་བ་རྙེད་པའི་རྒྱར་ཁས་བླངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པར་བསྲུང་བ་གཞིར་བཞག་ནས་ཚོགས་བསག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྦྱང་བའི་སྒོ་དུ་མ་ལ་འབད་པ་དང་མཁས་པ་བསྟེན་ནས་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །

As causes for gaining the view, you should take as a basis the pure maintenance of the ethics you have promised [to maintain], and thereupon strive by way of many approaches to accumulate the collections and purify obstructions, and, relying on the wise, make effort at hearing and thinking.

20 དེ་འདྲ་བའི་སྣང་སྟོང་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པ་གཉིས་ཚོགས་དེ་སྲིད་མཐའ་ཚམ་དུ་སོང་བས་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་བ་ལ་དགོངས་ནས། ཀླུ་ཤེའི་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ་ལས།

Since this composite of the two, inducing ascertainment with respect to such appearance and emptiness, almost does not occur, the view of the middle way is very difficult to gain. Thinking of this, Nāgārjuna says in the twenty-fourth chapter of the *Treatise on the Middle Way* (XXIV.12)

དེ་ཕྱིར་ཞེན་པས་ཆོས་འདི་ཡི། །

གཏིང་རྟོགས་དཀའ་བར་མཁྱེན་གྱུར་ནས། །

ཐུབ་པའི་ཐུགས་ནི་ཆོས་བསྟན་ལས། །

རབ་ཏུ་ལོག་པར་གྱུར་པ་ཡིན། །

5 Therefore, knowing that for those of weak mind
The depths of this doctrine are difficult to realize,
The mind of the Subduer turned away
From teaching this doctrine.

ཞེས་དང་། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་ཀྱང་།

10 Nāgārjuna's *Precious Garland* (116-18) says:[7]

རེ་ཞིག་ལུས་འདི་མི་གཙང་ཉིད། །

རགས་ཤིང་མངོན་སུམ་སྐྱོད་ཡུལ་བ། །

རྟག་ཏུ་སྣང་བའང་གང་གི་ཚེ། །

སེམས་ལ་གནས་པ་མ་ཡིན་པ། །

15 དེ་ཚེ་དམ་ཆོས་གནས་མེད་པ། །

ཕྲ་ཟབ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ། །

ཟབ་མོ་དེ་ཀོ་ཇི་ལྟ་བུར། །

སེམས་ལ་བདེ་བློག་འཇུག་པར་འགྱུར། །

When the body, which is unclean,
20 Coarse, and an object of the senses,
Does not stay in the mind [as unclean],
Although it is all the time in view,

117 Then how could this doctrine
Which is most subtle, profound,
25 Baseless, and not manifest,
Easily appear to the mind?

---

[7] This is Hopkin's translation from *Buddhist Advice For Living & Liberation.*

ཆོས་འདི་ཟབ་ཕྱིར་སྐྱེ་བོ་ཡིས། །

ཤེས་པར་དཀའ་བར་ཐུགས་ཆུད་དེ། །

དེས་ན་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་ནས། །

ཆོས་བསྟན་པ་ལས་ལོག་པར་གྱུར། །

5   118 Realizing that because of its profundity this doctrine
     Is difficult for beings to understand,
     The Buddha, the Subduer, [at first]
     Turned away from teaching doctrine.

ཞེས་བསྟན་བཅོས་དང་གསུང་རབ་རྣམས་ནས་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

10   Thus it is said in treatises and scripture that [the view of the middle way] is very difficult to realize.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་གཞུང་ཚད་ལྡན་ཁ་ཅིག་ནས་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གི་ཡན་ལག་དང་གཅིག་ཐ་དད་དུ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་རང་

བཞིན་མེད་པ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་གསུངས་པའི་དོན་ལ་[591]འཁྲུལ་ནས།

Unlike that, some mistake the meaning of statements in certain texts that settle the lack of inherent existence through the reasoning analyzing whether pots and so forth are one or different from their parts;

15   བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མཆུ་དང་མགྲིན་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གི་ཡན་ལག་གང་ཡིན་དུ་དཔྱད་པ་ན་དེ་དག་གང་དུའང་མ་རྙེད་པ་ན་བུམ་

པ་མེ་འདུག་གོ་སྙམ་དུ་ངེས་པ་འདྲེན་ལ།

when, upon analyzing whether pots and so forth are any of their parts ñ lip, neck, and so forth ñ they do not find them as any of those, they induce the ascertainment, "There are no pots."

དེ་ནས་དཔྱོད་མཁན་ལའང་དེ་ལྟར་དཔྱད་པ་ན་དཔྱོད་མཁན་ཡང་མི་འདུག་གོ་སྙམ་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་རོ། །

20   Then, analyzing similarly also the analyzer, they ascertain, "There is not analyzer."

དེའི་ཚེ་དཔྱོད་མཁན་མི་རྙེད་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་མེད་དོ་སྙམ་དུ་སུ་ཞིག་གིས་ཤེས་སྙམ་ནས། ཡོད་པའང་མ་ཡིན་མེད་པའང་ཡིན་

ཞེས་ཟེར་བ་ལྟར་གྱི་རིགས་པ་ལྟར་སྣང་རེས་ངེས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་དྲངས་པ་ལ་ལྟ་བ་རྙེད་པར་འཇོག་ན་འདི་ལྟ་ཤོས་ཅིག་ཏུ་སྣང་ངོ་། །

At that time, thinking, "If an analyzer is not to be found, who is there that knows, 'Pots and so forth no not exist'?", they say, "[Things] do not exist and also do not not exist." Were one to posit the inducing of such
25   erroneous ascertainment by way of certain counterfeit reasonings as having gained the [Madhyamika] view, then this [gaining of the view] would appear to be the easiest of things.

དེའི་ཕྱིར་བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་དག་གིས་ནི་ངེས་དོན་གྱི་གསུང་རབ་དང་དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམ་པར་

དག་པ་རྣམས་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་གསུངས་པ་མཁས་པ་དབུ་མ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཁྱད་པར་དུ་སྐྱོབ་དཔོན་སངས་

རྒྱས་བསྐྱངས་དང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྡག་མ་མ་ལུས་པར་བཀྲལ་བའི་ཕྲ་བའི་གནས།

རྟེན་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་ངེས་པ་སྟེར་ལུགས་དང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་འཆར་

5   ཚུལ་ལ་གཞན་གྱིས་བགྱི་བར་མི་ནུས་པའི་ངེས་པ་དྲང་བར་བྱའོ། །

Therefore, those with intelligence should induce ascertainment, undivertable by others, with respect to the statements in the scriptures of definitive meaning and in pure Madhyamika texts — treatises commenting on the thought of those [scriptures] — that the meaning of emptiness is the meaning of dependent-arising, this distinguishing feature of the wise Madhyamikas, the subtle topic that is the thought of the Superior

10   [Nāgārjuna] and his [spiritual] son [Āryadeva] and was commented on in complete form in particular by the master Buddhapalita and the glorious Chandrakīrti, this mode of bestowing ascertainment of the absence of inherent existence in dependence on depending-arising, and this way in which things empty of inherent existence dawn as cause and effect.

གཉིས་པ་ལུགས་དེས་དེ་དེ་ལྟར་བཀག་པའི་ཚུལ་ནི།

[2/3] Second, How Those Systems Refute This [Distinguishing Feature of Madhyamika]

དེ་ལྟར་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུགས།

Thus, this system of the protector Nāgārjuna is that:[8]

ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པ་དང་།

Phenomena do not have even a particle of inherent existence, that is, establishment by way of their own entities.

རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ན་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་བྱར་མེད་པ་དང་། རྣམ་གཞག་དེ་མི་བྱར་མི་རུང་བས་ བཅིངས་གྲོལ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཇོག་པས་ངེས་པར་རང་བཞིན་མེད་པ་ཁས་བླང་དགོས་པ་ལ།

Also, if there were inherent establishment, one could not make all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa, and it is not suitable not to make these presentations. Hence, all presentations of bondage, release, and so forth are to be posited, whereby one must definitely assert no inherent existence.

However, [it seems that] you [misinterpreters of Madhyamika] say:

ཁྱེད་ཅག་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་ན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད།

When things have no inherent existence, that is establishment by way of their own entities, then what else is there?

དེས་ན་བཅིངས་གྲོལ་དང་[592]སྐྱེ་འགག་སོགས་འགོག་པ་ལ་དོན་དམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་མི་དགོས་པར་རང་ བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ན།

Therefore, without it being necessary to affix a qualification such as "ultimately" in the refutation of bondage, release, production, cessation, and so forth, [just those] are refuted by the reasoning refuting inherent existence.

རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་བཅིངས་གྲོལ་དང་འབྱུང་འཇིག་སོགས་བཞག་པས་ཆོག་པ་དེ་ལྟར་མ་བཀག་པ་སོགས་ཤིག །

If you say this, think about how you could not be refuting [Nāgārjuna's system in which] within no inherent existence it is allowable to posit bondage, release, arising, disintegration, and so forth.

---

[8] This isn't a quote; its indented for typographical emphasis, as is the contrasting statement below.

གལ་ཏེ་སྙོབ་དཔོན་གྱི་བཤེད་པ་ནི། བཅིངས་གྲོལ་སོགས་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན་ལ། ཁོ་བོས་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་དེ་དག་འདོད་བས་སྐྱོན་མེད་དོ་སྙམ་ན།

You might think: "The assertion of the master [Chandrakīrti] is that the presentations of cyclic existence and nirvāṇa ñ bondage, release, and so forth ñ are [made] conventionally, and we also assert these conventionally. Hence, there is no fault."

དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།

This is not reasonable, and the reason is as follows.

འདི་ལྟར་སྙོབ་དཔོན་ཀླུ་བའི་བཤེད་པ་ནི། ཐ་སྙད་དུ་འང་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་པར་ཁྱེད་ཀྱང་འདོད་ལ།

Even you accept that the master Chandrakīrti's assertion is that phenomena do not have inherent existence, that is establishment by way of their own entities, even conventionally.

དེ་ལྟར་ན་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་ཐ་སྙད་དུ་འང་རང་བཞིན་དེ་དགག་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་ཀྱང་འགོག་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཐ་སྙད་དུ་འང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་བཀག་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ། །

In that case, because the reasoning which refutes inherent existence must refute that inherent existence even conventionally and because you assert that the reasoning which refutes inherent existence also refutes bondage, release, and so forth, and it is very clear that [in your system] bondage, release, and so forth are refuted even conventionally.

མདོར་ན་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་བཅིངས་གྲོལ་དང་སྐྱེ་འགག་སོགས་འགལ་བར་འདོད་ན། རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཐད་པ་བདེན་པ་གཉིས་གང་དུའང་མི་རུང་བས་དབུ་མའི་ཁྱད་ཆོས་གཅིག་པུ་དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །

In brief, **if you assert that** an absence of inherent existence [on the one hand] **and** bondage, release, production, cessation, and so forth [on the other hand] **are contradictory**, then since the feasibility of all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa with the emptiness which is an emptiness of inherent existence is unsuitable [to be posited] within either of the two truths, you have refuted the unique distinguishing feature of Madhyamika.

དེ་དག་འགལ་བར་མི་འདོད་ན་ནི་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་དགག་བྱ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་སྦྱར་མི་དགོས་པར་སྐྱེ་འགག་དང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་འགོག་པར་འདོད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །

If you do not assert those two as contradictory, then you have no correct reason whatsoever for asserting that the reasoning refuting inherent existence refutes production, cessation, bondage, release, and so forth within [claiming] that it is not necessary to affix any qualification at all [such as "ultimately"] to the object of negation.

དེས་ན་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་རྒྱུ་འབྲས་འགོག་ན་ནི་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་འབྱུང་འཇིག་སོགས་མི་རུང་བར་འདོད་པ་ཡིན་
པས་

Therefore, if the reasoning refuting inherent existence refutes cause and effect, then you are asserting that production, disintegration, and so forth, are **not** suitable within an absence of inherent existence.

5   དེ་ལྟ་ན།

གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །

འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །

ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

10   ཞེས་སོགས་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ་ནས་དངོས་སྨྲའི་ཚོད་པ་བཀོད་པ་དང་།

In that case, it is very clear that [your position] does not differ in the slightest[9] from the objection by a Proponent of True Existence set forth in the twenty-fourth chapter [of Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way*, (XXIV.1)]:

> If all these are empty,
> There would be no arising and no disintegration;
> It would follow that for you [Madhyamikas]
> The noble truths would not exist.

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །

རང་བཞིན་[593]ཀུན་ལ་ཡོད་མིན་ན། །

20   ཁྱོད་ཀྱི་ཚིག་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད། །

རང་བཞིན་ལྡོག་པར་མི་ནུས་སོ། །

ཞེས་ཚོད་རྩོག་ནས་དངོས་པོར་སྨྲ་བའི་ཚོད་པ་བཀོད་པ་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །

Or from the objection by a Proponent of True Existence set forth in Nāgārjuna's *Refutation of Objections* (stanza 1):

25
> If an inherent existence of all things
> Does not exist in anything,
> Then your words also are without inherent existence
> And cannot refute inherent existence.

---

[9] *does not differ in the slightest* ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ is at the end of the next passage.

གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་མི་སྟོང་གཉིས་ཀ་ལ་འབྱུང་འཇིག་སོགས་མི་རུང་ལ། ཁོ་བོ་ཅག་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་མི་སྟོང་གང་དུའང་ཁས་མི་ལེན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་སྙམ་ན།

You might think: "Production, disintegration, and so forth are not suitable within either an emptiness of inherent existence or a non-emptiness of inherent existence; since we do not assert either emptiness of inherent existence or non-emptiness of inherent existence, we have no fault.

དེ་ནི་གཞུང་གི་དོན་དུ་གཏན་མི་རུང་སྟེ། འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ་ལས།

This is not in the least suitable to be the meaning of the [Madhyamika] texts. For Chandrakīrti's *Clear Words* establishes:

ཁོ་བོ་ཅག་ལ་འབྱུང་འཇིག་སོགས་མི་འཐད་པའི་སྐྱོན་མེད་པར་མ་ཟད་བདེན་པ་བཞི་ལ་སོགས་པ་འཐད་པ་ཡིན་ནོ་

Not only do we not have the fault that arising, disintegration, and so forth are not feasible, but also the four truths and so forth are feasible.

ཞེས་བསྐྱབས་ཤིང་། རྩ་བར་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་ཕྱོགས་ལ་དེ་དག་རུང་བ་དང་མི་སྟོང་པའི་ཕྱོགས་ལ་མི་རུང་བར་ལེགས་པར་ཕྱེ་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་།

Also, Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* speaks within differentiating well the suitability of those within a position of an emptiness of inherent existence and their unsuitability within a position of non-emptiness.

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

Further, Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* (VI.37-38ab) says:

དངོས་པོ་སྟོང་པ་གཟུགས་བརྙན་ལ་སོགས་པ། །
ཚོགས་ལ་ལྟོས་རྣམས་མ་གྲགས་པ་ཡང་མིན། །

It is not that empty things such as reflections that depend
On a collection [of causes] are not renowned [to the world as falsities].

རྗེ་ལྟར་དེར་ནི་གཟུགས་བརྙན་སོགས་སྟོང་ལས། །

ཤེས་པ་དེ་ཡི་རྣམ་པ་སྐྱེ་འགྱུར་ལྟར། །

དེ་བཞིན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་ན་ཡང་། །

སྟོང་ཉིད་དག་ལས་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །

5   ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

> Just as here, from those empty reflections and so forth,
> There are produced consciousnesses having their aspects [i.e., an eye consciousness seeing the reflection],
> Similarly, even though all things are empty,
10   From those empty [things, effects] are thoroughly produced.

གཞན་ཡང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་རིགས་པས་འགོག་ན་དོན་དམ་ཏུ་དགག་པ་བྱེད་བ་མི་རུང་བས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་དགག་དགོས་ལ། དེའི་ཚེ

བ་སྐྱེད་ཏུ་ཡང་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འགོག་པ

Moreover, if reasoning refutes bondage, release, and so forth, then, since [according to your assertion] it is not suitable to refute [those] ultimately [i.e., affixing the qualification "ultimately" to the refutation], they must
15   be asserted conventionally, and at that time, all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa would be refuted even conventionally.

དེ་འདྲ་བའི་དབུ་མ་པ་དེ་ནི་སྔོན་མེད་པ་ཞིག་གོ །

Such a Madhyamika is unprecedented.

[Chapter 7. Madhyamika Response]

གསུམ་པ་དེ་ལ་དབུ་མ་པས་ལན་རྗེ་ལྟར་བཏབ་པ་ནི།

[3/3] Third, How a Madhyamika responds to those [who refute the distinguishing feature of Madhyamika]

དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ན་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་བཤག་ཏུ་མི་རུང་བར་རྩོད་པ་འདི་ལ།

5 To the objection, "If things were empty of inherent existence, the causes and effects of cyclic existence and nirvāṇa would not be possible,"

མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ནི་དབུ་མ་པས་ཕར་ལ་འཕང་རྒྱུའི་སྐྱོན་ཆུར་ལ་འཕངས་པ་ཡིན་པས་བཟློག་ནས་སྐྱོན་འཕེན་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ།

...the protector Nāgārjuna says that since the fault which was flung [to others] by the Madhyamikas has been flung at them, he, turning it around, will fling [back to the opponent] the fault [of the unsuitability of
10 positing the causes and effects of cyclic existence and nirvāṇa].

རྩ་ཤེའི་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ་ལས།

> ཁྱོད་ནི་རང་གི་སྐྱོན་རྣམས་[594]ནི། །
>
> ང་ལ་སྐྱོན་དུ་སྒྱུར་བྱེད་པ། །
>
> རྟ་ལ་མཆོན་པར་ཞོན་བཞིན་དུ། །
>
> རྟ་ཉིད་བརྗེད་པར་གྱུར་པ་བཞིན། །

15 The twenty-fourth chapter of the *Treatise on the Middle Way* [XXIV.15-16] says:

> You turn your own faults
> To us as faults
> Like someone who, while riding a horse,
20 Forgets that very horse.

> གལ་ཏེ་དངོས་རྣམས་རང་བཞིན་ལས། །
>
> ཡོད་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བྱེད་ན། །
>
> དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཀུན། །
>
> རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པར་ཁྱོད་ལྟའོ། །

25 If you view things
As existing inherently,
In that case you view / All things as without causes and conditions.

ཞེས་དང་།

> གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན། །
>
> འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །
>
> འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །

5

> ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གསུངས་སོ། །

Also [XXIV.20]:

> If all this is not empty,
> There would be no arising and no disintegration;

10

> It would follow that for you [Proponents of True Existence]
> The four noble truths would not exist.

དེས་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་ན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་སྒྲ་བ་འདེས་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་མྱུ་གུ་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་

མྱུ་གུ་མེད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེད་པར་གསལ་ལ།

Therefore, it is clear that you who propound, "if there is no inherent existence, that is to say, establishment by

15 way of [object's] own entities, then what else is there?" have unquestionably not differentiated the two, the

absence of the inherent existence of a sprout and the non-existence of a sprout.

དེའི་ཕྱིར་མྱུ་གུ་ཡོད་པ་དང་མྱུ་གུ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀྱང་མི་ཕྱེད་པས

And, because of that, you have also not differentiated the two, the existence of a sprout and the establishment

of a sprout by way of its own entity, ...

20 ཡོད་ན་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་ན་མེད་པར་འདོད་པར་གསལ་ཏེ།

whereby it is clear you assert that whatever exists, exists by way of its own entity, and if something is not

established by way of its own entity, it does not exist.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པས་ཡོད་ཙམ་དང་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་ཙམ་ལ་སོགས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་འགོགས་

པར་སྨྲ།

25 Otherwise, why would you propound that the reasoning refuting establishment by way of [an object's] own

entity refutes mere existence, mere production and cessation, and so forth?

དེ་ལྟར་རྟེ་སྲིད་དུ་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པར་འདོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་ཡོད་པར་སྨྲ་ལ། རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་
གཏན་མེད་ན་གཏན་མེད་དུ་སྨྲ་ན་ནི་མཐའ་གཉིས་སུ་ལྷུང་བར་གདོན་མི་ཟ་བས།

When you propound in this way that as long as sprouts and so forth are asserted to exist, they exist in the sense of being established by way of their own entities and propound that if [sprouts] are utterly without establishment by way of their own entities, they are utterly non-existent, you unquestionably fall to the two extremes.

དངོས་པོར་སྨྲ་བའི་གོ་ལུགས་དང་ཁྱད་མེད་པ་ཡིན་ཏེ།ཟླ་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Therefore, your mode of understanding is no different from that of the Proponents of True Existence. For, Chandrakīrti's *Commentary on Āryadeva's "Four Hundred"* says clearly:

དངོས་པོ་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་ལྟར་ན་ཇི་སྲིད་དུ་དངོས་པོ་དེའི་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་སྲིད་དུ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡང་ཡིན་པ་ཉིད་ལ།

According to the Proponents of True Existence, as long as there is an existence of things, there is also an intrinsic entity [of those things].

གང་གི་ཚེ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བ་དེའི་ཚེ་དེ་ལ་དངོས་པོ་དེ་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་བོང་བུའི་རྭ་དང་འདྲ་
བས་གཉིས་སུ་སྨྲ་བ་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་

When devoid of an intrinsic entity, then, for them, these things would be non-existent in all ways, like the horns of a donkey, whereby [these Proponents of True Existence] do not pass beyond propounding the two [extremes].

འདིའི་མཚོན་པར་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་འགྲིག་དཀའ་བར་འགྱུར་རོ། །
ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, all of their manifest [i.e., explicit] assertions are difficult to fit together.

རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དང་ཡོད་མེད་བཞི་པོ་འདི་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ཕྱེ་བ་འདི་མ་རྟོགས་ཕྱིན་ཆད་[595]གདོན་མི་ཟ་བར་
མཐའ་གཉིས་སུ་ལྷུང་བས་མཐའ་བྲལ་དབུ་མའི་དོན་མི་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ།

As long as you do not realize this differentiation by the glorious Chandrakīrti between the four ñinherent existence and existence [on the one hand] and absence of inherent existence and non-existence [on the other hand], you will unquestionably fall to the two extremes, whereby you will not realize the meaning of the middle free from the two extremes.

འདི་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་ཡེ་མེད་དུ་ནས་སོང་བ་ན་ཆོས་དེ་ཡེ་མེད་དུ་འགྲོ་ལ་དེ་ལྟ་ན་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ལ་རྒྱུ་འབྲས་བཞག་ས་གཏན་མེད་པས་ཆད་པའི་མཐར་ལྟུང་ལ།

For, when a phenomena comes to be utterly without establishment by way of its own entity, it will [for you] come to be utterly non-existent; in that case, since there is utterly no way to posit cause and effect within the empti[ness] which is an empti[ness] of inherent existence, you fall to an extreme of annihilation.

ཡང་ཆོས་དེ་ཡོད་པར་འདོད་ཕྱིན་ཆད་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟ་ན་རྒྱུ་འབྲས་རང་བཞིན་མེད་བཞིན་དུ་དེ་ལྟར་སྣང་བའི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་བྱས་མི་ཞིང་བས་རྟག་པའི་མཐར་ལྟུང་བ་ཡིན་ནོ། །

Also, once a phenomena is asserted as existing, it must [for you] be asserted as established by way of its own entity; in that case, since there comes to be no way to take cause and effect as illusion-like, appearing to exist inherently whereas they do not, you fall to the extreme of permanence.

དེས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་རྡུལ་ཙམ་ཡང་གདོད་མ་ནས་མེད་པར་རྟོགས་པས་ཡོད་མཐར་མི་ལྟུང་བ་ཡིན་ལ།

Therefore, through realizing that all phenomena are, from the beginning, without even a particle that is established by way of its own entity, you do not fall to an extreme of existence.

དེ་ལྟ་ནའང་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་དོན་བྱེད་པའི་ནུས་པས་སྟོང་པའི་དངོས་མེད་དུ་མི་འགྲོ་བར་རང་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ལ་མཐུ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ན་མེད་པའི་མཐའ་སྟོང་བ་ཡིན་ནོ། །

And, when you induce an ascertaining consciousness which ascertains that even so [i.e., even though they lack inherent existence], things such as sprouts and so forth, without coming to be non-things empty of the capacity to perform functions, have the power to perform their own functions, you abandon the extreme of non-existence.

རང་བཞིན་མེད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་གསལ་བར་འབྱེད་པ། ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།

A clear differentiation between the absence of inherent existence and non-existence also is set forth in Chandrakīrti's *Clear Words:*

རེ་སྐྱེད་དུ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྣམ་པར་བཞག་ན། འོ་ན་ནི་གང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རང་གི་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཆུལ་འདིས་བསལ་བར་འགྱུར་ལ་ལས་དང་འབྲས་བུ་ལ་སྐུར་པ་བཏབ་པའི་ཕྱིར་ན་ཁྱོད་མེད་པ་པའི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

[A Proponent of True Existence] says: "if you posit in this way that things do not exist inherently, then through this you eliminate all those things stated by the Supramundane Victor [Buddha, such as], 'The fruition of actions done by oneself are experienced by oneself,' and you deprecate actions and [their] effects. Therefore you are the chief of Nihilists."

བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཁོ་བོ་ཅག་མེད་པ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་ནི་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་སུ་སྨྲ་བ་བཀག་ནས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ལམ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འགྲོ་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Answer: "We are not Nihilists; having refuted the propounding of the two [extremes] of existence and non-existence, we illuminate the path free from those two that leads to the city of nirvāṇa.

ཁོ་བོ་ཅག་ནི་ལས་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་ལ་སོགས་པ་མེད་དོ་ཞེས་སྨྲ་བའང་མ་ཡིན་ཏེ།

We also do not propound, 'Actions, agents, effects, and so forth do not exist.'

ཅོན་ཅི་ཞེན། འདི་དག་རང་བཞིན་མེད་དོ་ཞེས་རྣམ་པར་འཇོག་པ་ཡིན་ནོ། །

What do we propound? We posit, 'These do not inherently exist.'

ཅི་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྣམས་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་སོ་[596]ན་འདུག་པ་ཉིད་དོ་སྙམ་ན།

If you think, 'There is fault because performance of activity is not feasible within an absence of inherent existence,'

དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཁོ་ན་ལ་བྱ་བ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། རང་བཞིན་མེད་པ་རྣམས་ཁོ་ན་ལ་བྱ་བ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

that [fault] also is not existent because activities are not seen among just those which have inherent existence and because activities are seen among just those without inherent existence.

དེ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་ན་རང་བཞིན་འགོག་པ་དེས་ལས་ལས་རྣམ་སྨིན་འབྱུང་བ་བསལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དངོས་སྨྲ་བས་སྨྲས་པ་ནི་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་རྒྱུ་འབྲས་བཀག་པར་འདོད་པ་དང་འདོད་པ་ཁྱད་མེད་པར་སོང་བའོ། །

The proposition by Proponents of True Existence is that there is no inherent existence, that refutation of inherent existence eliminates the arising of fruitions from actions does not differ in assertion from the assertion [by Tibetans claiming to be Madhyamikas] that the reasoning refuting inherent existence refutes cause and effect.

རྒྱུ་འབྲས་བཀག་ན་ཆད་ལྟ་བའི་གཙོ་བོར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་ནི་དབུ་མ་པ་དང་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་གཉིས་ཀས་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་།

Both the Madhyamikas and the Proponents of True Existence are alike in asserting that if cause and effect are refuted, one becomes the chief of those having a view of annihilation.

དབུ་མ་པ་ནི་རྒྱུ་འབྲས་བཀག་པ་མི་འདོད་ལ། དངོས་སྨྲ་བས་ནི་རང་བཞིན་འགོག་ན་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱང་ངེས་པར་འགོག་དགོས་སྙམ་ནས་དབུ་མ་པ་ལ་མེད་པ་པའམ་ཆད་ལྟ་བ་ཞེས་ཟེར་རོ། །

However, the Madhyamikans do not assert that cause and effect are refuted. Nevertheless, the Proponents of
True Existence, thinking that if one refutes inherent existence, one must also definitely refute cause and effect,
call the Madhyamikas "Nihilists", or "Annihilationists".

བོད་ཀྱི་དབུ་མ་པར་ཁས་འཆེ་བ་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་རང་བཞིན་འགོག་ན་རིགས་པ་དེས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱང་དགག་དགོས་པར་འདོད་པ་དངོས་སྨྲ་བ་རྣམས་དང་མཐུན་པར་སྣང་ལ།

Most of the Tibetans claiming to be Madhyamikas appear to accord with the Proponents of True Existence in
asserting that if one refuses inherent existence, the reasoning must also refute cause and effect; ...

ཚོན་ཀྱང་རྒྱུ་འབྲས་རིགས་པས་འགོག་པ་དབུ་མའི་ལུགས་སུ་བྱས་ནས་དེ་ལ་མོས་པར་སྣང་ངོ༌། །

...however, [those Tibetans,] taking this reasoned refutation of cause and effect to be the Madhyamika system,
appear to admire it.

ཆད་པ་དེའི་ལན་དུ་ཁོ་བོ་ཅག་ནི་མེད་པ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་སྨྲ་བ་བསལ་ནས་ཐར་པའི་ལམ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་གསུངས་ནས་ཡོད་མེད་དུ་སྨྲ་བ་སེལ་ཚུལ་ནི་ལྷག་མས་བསྟན་ཏོ། །

In answer to the objection [raised by the Proponents of True Existence in the above passage, Chandrakīrti
responds, in paraphrase]: "We [Madhyamikas] are not Nihilists; avoiding the two [extremes] of existence and
non-existence, we illuminate the path to liberation." The remainder [of the passage] indicates how
[Madhyamikas] avoid propounding [the extremes] of existence and non-existence.

དེ་ལ་ཁོ་བོ་ཅག་ནི་ལས་འབྲས་སོགས་མེད་དོ་ཞེས་མི་སྨྲ་ཞེས་པས་ནི་མེད་པར་སྨྲ་བ་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ། ལས་འབྲས་སོགས་མེད་པར་
འདོད་ན་མེད་པ་པར་འགྱུར་བ་ལས་ཁོ་བོ་ནི་དེ་མི་འདོད་ཅེས་པའོ། །

About that, through saying, "We do not propound that actions, effects, and so forth are non-existent,"
propounding [the extreme of] non-existence is avoided ñ whereas we would be Nihilists if we asserted cause,
effect, and so forth to be non-existent, we do not assert such.

ཁོན་ཅི་སྨྲས་ཞེས་འདྲི་བ་ལ། ལས་འབྲས་སོགས་འདི་དག་རང་བཞིན་མེད་དོ་ཞེས་འཇོག་པའམ་འདོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པས་ནི་
ཡོད་པར་སྨྲ་བ་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །

To the question, "Well then what do you propound?", [Chandrakīrti says, "We posit, or assert, that these ñ
actions, effects, and so forth ñ are without inherent existence. Through this he avoids propounding [an
extreme of] existence.

རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་བྱ་བྱེད་མི་འཐད་པས་ཉེས་པ་སྔོན་འདྲག་གོ་ཞེས་པ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མེད་[597]པར་མི་སྨྲ་ཡི། རང་བཞིན་མེད་པར་

སྨྲའོ་ཞེས་སྨྲས་ཀྱང་སྔར་བཀོད་པའི་སྐྱོན་རང་བཞིན་མེད་ན་རྒྱུ་འབྲས་མི་འཐད་པ་དང་སྤོང་མི་ནུས་ཞེས་དངོས་པོར་སྨྲ་བས་རྩོད་པ་སྟེ།

[The statement], "Since performance of activity is not feasible within an absence of inherent existence, the fault remains as before," indicates the objection by the Proponents of True Existence ñ "Even though you [Madhyamikas] say, 'We do not propound non-existence; we propound an absence of inherent existence,' you still cannot abandon the fault stated earlier that if there is no inherent existence, cause and effect are not feasible."

ཁོའི་ལུགས་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ཁྱད་མེད་པས་དེ་ལྟར་རྩོད་པའོ། །

They object thus since in their system there is no difference between the two ñ an absence of inherent existence and non-existence.

དེའི་ལན་དུ་རྒྱུས་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བྱེད་རྣམས་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ལ་མི་རུང་བ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་ཁོ་ན་ལ་དེ་དག་

རུང་བར་གསུངས་སོ། །

In answer to that, [Chandrakīrti] says that activities such as causes' producing effects and so forth are unsuitable within inherent existence and those are suitable within only an absence of inherent existence.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:

བདག་ནི་དངོས་པོ་མེད་པར་སྨྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

We do not propound things as non-existent because we propound dependent-arising.

ཅི་ཁྱོད་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་ཞིག་གམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲ་བ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

If you ask, "Are you a Proponent of Things [that is, of truly existent things]?", we are not because of just being proponents of dependent-arising.

ཁྱོད་ཅི་སྨྲ་བ་ཞིག་ཅེ་ན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲ་བའོ། །

If you ask, "What do you propound?", we propound dependent-arising.

ཡང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་དོན་གང་ཞིག་ཅེ་ན། རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པའི་དོན་དང་ སྒྱུ་མ་དང་སྨིག་རྒྱུ་དང་གཟུགས་བརྙན་དང་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་སྤྲུལ་པ་དང་རྨི་ལམ་དང་མཚུངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ འབྲས་བུ་འབྱུང་བའི་དོན་དང་སྟོང་པ་ཉིད་དང་བདག་མེད་པའི་དོན་ནོ

If you ask, "What is the meaning of dependent-arising?", it has the meaning of non-inherent production, it has the meaning of arising effects whose nature is similar to a magician's illusion, mirages, reflections, cities of scent-eaters, emanations, and dreams, and it has a meaning of emptiness and selflessness.

ཞེས་རྟེན་འབྲེལ་དུ་འདོད་པས་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སུ་སྨྲ་བ་སེལ་ཚུལ་བསྟན་ཏོ། །

Thus [Chandrakīrti] indicates how, through asserting [things] as dependent-arisings, the propounding of the two extremes of the existence and non-existence of things is avoided.

དེ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་བཤད་པས་ནི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་སེལ་ལ། སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་དང་འདྲ་ བའི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་བསྟན་པས་ནི་དངོས་པོ་མེད་པར་སྨྲ་བ་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །

Moreover, through explaining that the meaning of dependent-arising is no inherently existent production he avoids propounding things as existent [i.e., as inherently existent], and through indicating the arising of effects that are like a magician's illusions and so forth as the meaning of dependent-arising, he avoids propounding things as non-existent [that is, devoid of all capacity to perform functions].

དེས་ན་དངོས་པོ་ནི་རང་བཞིན་ལ་བྱེད་པ་དང་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལ་བྱེད་པ་གཉིས་ལས།

Therefore, "thing" can be taken as "inherent existence" or can be taken as "the capacity to perform a function'.

དངོས་པོ་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་དངོས་པོ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁོན་ལ་བྱ་ལ། དངོས་པོ་མེད་པར་སྨྲ་བའི་དངོས་པོ་ནི་དོན་བྱེད་པའི་ དངོས་པོ་ལ་བྱ་སྟེ།

From among these two, "thing" in "propounding things as existent" refers to only inherent establishment, and "thing" in "propound things as non-existent" refers to things which perform functions.

དེ་གཉིས་སེལ་བ་ན་རང་བཞིན་བཀག་ཅིང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་འབྲས་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, when [Chandrakīrti] avoids those two [extremes, i.e., propounding things as existent or as non-existent] he refutes inherent existence and indicates that causes and effects which are like a magician's illusions exist.

གཞན་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Moreover, Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:

ཡང་[598]ཅི་འདས་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་དྲན་པ་མེད་དམ། མེད་དོ་ཞེས་ནི་སྐད་དུ་སུ་སྨྲ།

If someone asks, "Do you [Madhyamikas propound] that a memory consciousness having a past thing as its object does not exist?", [we Madhyamikas answer:] who would propound that such does not exist?

ཁོ་བོ་ཅག་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སེལ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

We [Madhyamikas] do not eliminate depending-arising.

དེ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ནི་

The way in which it exists was posited by the master [Āryadeva's] himself [XI.25bcd]:

̈དེས་ན། །

དྲན་པ་ཞེས་བྱ་ལོག་པ་ཡི། །

དོན་ལ་ལོག་པ་ཁོ་ན་འབྱུང་། །

ཞེས་སྐྱོབ་དཔོན་ཉིད་རྣམ་པར་འཛོག་པར་མཛད་དོ། །

> Therefore, the "memory" which arises is only an unreal [subject]
> Having an object which is unreal.

དེའི་ཕྱིར་དྲན་པའི་དམིགས་པ་ནི་འདས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, the object of observation of a remembering consciousness is a past thing.

གལ་ཏེ་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་ན་ནི་དེའི་དྲན་པ་དེ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་ཞིག་ན་གང་གི་ཚེ་འདས་པའི་དངོས་པོ་དེ་རང་བཞིན་མེད་པ་དེའི་ཚེ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་དྲན་པ་འང་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ལོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་བོ། །

If [the past thing] did exist by way of its own entity, then because the memory of it would be observing an object that [inherently] exists, [that memory] would be established by way of its own entity. But, when the past thing [is shown to be] without inherent existence, then the remembering consciousness observing it also is without inherent existence. Therefore, [Āryadeva's] has established that [the past object and the remembering consciousness] are unreal.

ལོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་དོན་གཞན་མ་ཡིན་པ་སྟེ་དངོས་པོ་མེད་པའི་དོན་ནི་ལོག་པའི་དོན་མ་ཡིན་ནོ། །

"Unreal" does not mean something other than "without inherent existence" and "dependent-arising"; the non-existence of things [which perform functions] is not the meaning of "unreal".

5

འདས་པའི་དངོས་པོ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དྲན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་དེའི་འབྲས་བུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

A past thing is not non-existent in all ways because of being an object of memory and because effects of it are seen.

རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པའང་མ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་དངོས་སུ་འཛིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ

10

It also does not exist by way of its own entity because it would [absurdly] follow that it was permanent and because it would [absurdly] follow that it would be actually apprehended [i.e., the remembering consciousness would actually contact the past object].

ཞེས་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ཡེ་མེད་ཀྱང་མིན་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའང་མིན་པ་དང་ལོག་པའམ་རྫུན་པའི་དོན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་ཡིན་གྱི། དངོས་པོ་མེད་པའི་དོན་མིན་པར་གསུངས་པས།

15

Hence [Chandrakīrti] says that these past objects and so forth are not utterly non-existent and are also not established by way of their own entities and that the meaning of unreal or false is the meaning of dependent-arising and does not mean that things are non-existent.

ཆོས་འདི་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་འདོད་ན་དངོས་པོར་སྒྲུ་བའམ་ཡོད་པའི་མཐར་ལྷུང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་སྒྲུ་བ་ནི་དངོས་པོར་སྒྲུ་བའམ་ཡོད་སྒྲུ་བ་མིན་ནོ། །

20

Therefore, if you assert these phenomena to be established by way of their own entities, you are propounding things [i.e., inherent existence], or fall to an extreme of [inherent] existence; however, propounding these as merely existent is not a propounding of things [i.e., inherent existence], or a propounding of [inherent] existence.

དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་དོན་བྱེད་པའི་ནུས་པས་སྟོང་པའི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་ན་དངོས་པོ་མེད་པར་སྒྲུ་བའམ་མེད་མཐར་ལྷུང་བ་ཡིན་གྱི།

25

Similarly, if you assert that internal and external things are non-things, empty of the capacity to perform functions, you are propounding the non-existence of things, or fall to an extreme of [utter] non-existence; ...

དེ་དག་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་སྒྲུས་པས་མེད་མཐར་ལྷུང་བ་མིན་ནོ། །

however, through propounding them as without inherent existence, you do not fall to an extreme of [utter] non-existence.

30

དེ་ལྟར་ཡེ་མེད་པ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་དང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་དང་ཡོད་པ་ཙམ་གྱི་ཁྱད་མ་ཕྱེད་པར་ཡོད་[599]མེད་ཀྱི་མཐར་ལྟུང་བ་འགོགས་པ་ན་ཁོ་བོ་ཅག་མེད་པར་མི་སྒྲུ་ཡི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །

When, not differentiating in this way utter non-existence, no inherent existence, establishment by way of [an object's] own entity, and mere existence, you [try to] prevent falling to the extremes of existence and non-existence through putting hope in just propounding, "We do not propound [such and such] as non-existent, we say it is not existent."

ཡོད་པར་མི་སྒྲུ་ཡི་མེད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ་ཙམ་ལ་རེ་བས་ནི་འགལ་ལ་འདུ་ག་སྒྲ་སྐྱ་ཞིང་དབུ་མའི་དོན་ཡང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་གོད་དེ།

"We do not propound [such and such] as existent, we say it is not non-existent," you are propounding only a collection of contradictions and do not set forth even slightly the meaning of the middle way.

གཞན་ལ་དགག་པ་བྱེད་པའི་ཚེ་ན་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་བརྟག་པ་བྱས་ནས་འགོག་པས་དེ་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཆོད་དགོས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་བླངས་བཞིན་དུ་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མིན་པའི་དོན་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, when you [who claim to be Madhyamikas] refute others, since you engage in refutation within having investigated the two [possibilities] of inherent existence, no inherent existence, and so forth, you yourself assert that the possibilities must be limited to two, and yet you assert a meaning that is neither of those two.

འདི་ལྟར་གཞི་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བརྟག་པ་བྱེད་པས་ནི་དེ་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཆོད་པར་འདོད་དགོས་ཏེ།

This is as follows: since you are investigating with respect to some base [i.e., any phenomenon] whether it exists inherently or not, you must assert that the possibilities are limited to those two;

དེར་མ་འདུས་པའི་ཕུང་གསུམ་ཡོད་ན་རང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་གང་ཡིན་ཞེས་བརྟག་པ་བྱ་བར་མི་རིགས་ཏེ།

...if there were a third possibility not included in those [two], it would not be reasonable to investigate, "Which of these two, inherently existent or not inherently existent, is it?"

དཔེར་ན། ཁ་དོག་ཏུ་ཡོད་ན་སྔོན་པོར་ཡོད་དམ་སེར་པོར་ཡོད་ཅེས་འདྲི་བ་དང་འདྲའོ། །

For example, it would be like asking when something exists as a color, "Is it blue or is it yellow?"

དེ་ལྟར་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཆོད་པའི་ཕྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཆོད་པ་ལ་རག་ལས་ཏེ།

Also, being limited in this way to the two, inherent existence and no inherent existence, depends upon in general being limited to the two, existence and non-existence, with regard to objects of knowledge.

དཔེར་ན། བདེན་པ་ལ་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མའི་ཁ་ཚོན་ཆོད་པ་སྟྱིར་གཅིག་དང་དུ་མ་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཆོད་པ་ལ་ལྟོས་པ་བཞིན་ནོ།
།

This is like the way in which, for example, being limited to truly existent one or truly existent many with respect to true existence depends upon being limited in general to the two, one or many.

5 དེ་ལྟར་ཁ་ཚོན་ཆོད་ན་ནི་ཕྱུང་གསུམ་སྤྱོག་དགོས་པས་དེ་གཉིས་གང་ཡང་མིན་པའི་ཚོས་འདོད་པ་ནི་བབ་ཅོལ་ཏེ།

When there is such limitation, this must eliminate any third possibility, hence, asserting a phenomenon that is neither of those two is senseless babble.

ཚིད་བློག་ལས།

རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ལོག་ན། །

10 རང་བཞིན་ཉིད་དུ་རབ་གྲུབ་འགྱུར། །

ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, Nāgārjuna's *Refutation of Objections* (26cd) says:

If no inherent existence were overturned,
Inherently existence would be thoroughly established.

15 གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་འདོད་པ་དེས་ནི་ཚོས་གང་ལའང་ཕྱུང་གསུམ་སྤྱོག་པའི་གྲངས་ངེས་བཟོ་ས་མེད་པས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ།

ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པའི་གཅིག་རྣམ་པར་བཅད་པས་ཅིག་ཤོས་ཡོངས་སུ་མི་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Moreover, those who assert such, since they have no way to make a definite enumeration that eliminates any third possibility, can only be doubtful. For eliminating one possibility such as "exists" or "does not exist" would not positively include [or affirm] the other possibility.

20 ཡིན་མིན་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་ཕྱུང་གསུམ་མེད་པར་འདོད་ན་ནི་ཡོད་མེད་ལའང་ཀུན་ནས་མཚུངས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

If you assert that with respect to some things such as "is", "is not" and so forth there is no third possibility, it is utterly the same also with respect to "exists" and "does not exist".

དེ་འདྲ་བ་དེ་ནི་དབུ་མའི་གཞུང་[600]ལས་ཡོད་མིན་མེད་མིན་ཞེས་གསུངས་པའི་ཚིག་ཙམ་ལ་འཁྲུལ་བར་སྟྱང་བས་དེ་འདོད་ན་ནི་ཡོད་

པའམ་མེད་པ་ཞེས་སྨྲར་མི་རུང་བ་བཞིན་དུ། ཡོད་མིན་མེད་མིན་ཡང་སྨྲ་བར་མི་རིགས་ཏེ་མུ་བཞི་ག་ལའི་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

25 Since it appears such is asserted due to mistaking the mere words of Madhyamika texts that say, "is not existent", "is not non-existent", then just as [according to you] it is unsuitable to propound "exists" or "does not exist", so also it would be unreasonable to propound, "is not existent", "is not non-existent" because such is said with respect to all four possibilities.

དེས་ན་རྩ་ཤེ་ལས།

Therefore, Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* (XV.10) says:

ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་འཛིན། །

མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆད་པར་ལྟ། །

དེ་ཕྱིར་ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་ལ། །

མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ། །

Saying "exists" is a conception of permanence;
Saying "does not exist" is a view of annihilation.
Hence the wise should not dwell
In either existence of non-existence.

ཞེས་གསུངས་པའང་ཡོད་མེད་ཙམ་ལ་མི་ཟེར་གྱི། དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཁས་བླངས་པ་ལ་རྟག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་བར་

འགྱུར་བར་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ།

Even this statement is not said with respect to mere existence and non-existence; rather it is said clearly that asserting things as inherently established comes to be a view of permanence and annihilation.

ཚིག་གསལ་ལས། གཞུང་སྔ་མའི་ཡོད་མེད་དུ་འཛིན་པ་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་དུ་ལྟ་བ་ལ་བཤད་ནས་དེའི་ཕྱག་ཏུ།

Chandrakīrti's *Clear Words,* after explaining that the conceptions of existence and non-existence [spoken of] in the earlier text [i.e., in the passage from Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way* just cited] refer to the views of inherent existence and inherent non-existence, says:

ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་ལྟ་བ་ཡོད་ན་རྟག་པ་དང་ཆད་པར་ལྟ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཞེན་འདི་ལྟར།

Why is it that when one has views of things and non-things [or inherent existence and inherent non-existence,] it follows that one has views of permanence and of annihilation?

གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ། །

དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་རྟག །

སྔོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །

དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

Whatever exist inherently is permanent
Since it does not become non-existent.
If one says that what arose formerly [as inherently existent] is now non-existent,
Through that [as extreme of] annihilation is entailed.

གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་བརྟོད་པ་དེ་ནི་རང་བཞིན་ལ་སྟོག་པ་མེད་པས་ནམ་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།

Since the inherently existent is not overcome, something that is said to be inherently existent does not ever become non-existent;

དེ་ལྟ་ནའང་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་པས་རྟག་པར་ལྟ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་ལ།

...in that case it follows that through asserting [something] as just inherently existent, one has a view of permanence.

སྔོན་གནས་པའི་སྐབས་སུ་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཁས་བླངས་ནས་ད་ལྟར་དེ་ཕྱིས་ཞིག་པས་མེད་དོ་ཞེས་ཁས་བླངས་པས་

ཆད་པར་ལྟ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

Also, through asserting as inherent existence of thing when formerly there were abiding and then asserting that now, later, they are destroyed whereby they do not exist, it follows that one has a view of annihilation.

ཞེས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་ཁས་བླངས་པ་ལ་རྟག་ལྟ་དང་སྔར་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་ཕྱིས་ཞིག་པར་འདོད་ན་མེད་ལྟར་གསུངས་ཀྱི།

Thus [Chandrakīrti] calls the assertion of inherent existence a view of permanence and says that if one asserts the later destruction of what was formerly inherently existent, such is a view of nihilism.

ཡོད་པ་ཙམ་དང་ཞིག་པ་ཙམ་ལ་མ་གསུངས་སོ། །

He does not call mere existence and mere disintegration [views of permanence and annihilation].

བུད་དྲ་པཱ་ལི་ཏ་ལས་ཀྱང་། ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་དང་མེད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་ཆད་དུ་ལྟ་བར་བཤད་པ་དེ་དག་ཉིད་གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་

པ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྟག་ཆད་དུ་འགྲོ་ལུགས་བསྟན་པར་གསལ་བར་བཤད་དོ། །

Also the *Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) Treatise on the Middle Way")* clearly explains that [XV.11]:

> Whatever exists inherently [is permanent
> Since it does not become non-existent.
> If one says that what arose formerly (as inherently existent) is now non-existent,
> Through that (an extreme of) annihilation is entailed.]

indicates the type of permanence and annihilation [intended when XV.10, cited above] explains that saying "exists" and saying "non-exists" are views of permanence and annihilation.

མདོར་ན་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དམ་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲ་ཞིང་[601]དེ་འགོག་ན་ཉེར་ཕྱིན་སྒྲངས་པའི་ཆོས་སྒྲོང་

གིས་དན་འགྲོར་འགྲོ་ལ།

In brief, if you propound that the emptiness which is the absence of inherent existence is not the excellent emptiness and refute it, due to abandoning the doctrine, that is, abandoning the Perfection of Wisdom, you will go to a bad migration.

རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་མོས་ནའང་རང་བཞིན་མེད་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྙམ་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཏན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་ན་འང་ཆད་

ལྟའི་གཡང་དུ་ལྟུང་བར་འགྱུར་རོ། །

Further, even if you have interest in the absence of inherent existence, but thinking, "If there is no inherent existence, what is there?", assert that all phenomena do not exist at all, you will still fall into that chasm of a view of annihilation.

དེ་ལྟར་ཡང་།

In this way also [Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way*, XXIV.11ab] says:

སྟོང་པ་ཉིད་ལ་ལྟ་ཉེས་ན། །
ཤེས་རབ་ཆུང་རྣམས་ཕུང་བར་འགྱུར། །

If they wrongly view emptiness,
Those of small wisdom will be ruined.

ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ་ལས།

As commentary on this, Chandrakīrti's *Clear Words* says:

རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་སྟེ་ཐམས་ཅད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོག་ན་དེའི་ཚེ་འདི་ལྟག་པར་ལྟ་བར་འགྱུར་ཏེ།

If, on the one hand, one were to think, "All [phenomena] are empty, that is, all do not exist," at that time one would be viewing [emptiness] wrongly.

རི་སྐད་དུ།

ཆོས་འདི་ལོག་པར་བཟུང་གྱུར་ན། །

མི་མཁས་རྣམས་ནི་ཀུན་གྱང་འཇོམ། །

འདི་ལྟར་མེད་པར་ལྟ་བ་ཡི། །

མི་གཙང་དེར་ནི་བྱིང་བར་འགྱུར། །

ཞེས་བཤད་དོ། །

In this vein [Nāgārjuna's *Precious Garland*][10] (stanza 119) says:

This doctrine wrongly understood
Causes the unwise[11] to be ruined
Because they sink into the filth
Of nihilistic views.

ཇི་སྟེ་ཡང་ཐམས་ཅད་ལ་སྐུར་པ་འདེབས་པར་མི་འདོད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་རི་ལྟར་དངོས་པོ་འདི་དག་དམིགས་སུ་ཟིན་ཀྱང་སྟོང་ལ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འདི་ངེས་པར་སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་བར་འགྱུར་ཏེ·

On the other hand, if you do not assert a deprecation of all [phenomena, but] as the same time say, "How could these things, having been observed, be just empty? Therefore, the meaning of an absence of inherent existence is not the meaning of emptiness," you have definitely abandoned emptiness.

དེ་ལྟར་སྤངས་ནས་ཆོས་ཀྱིས་ཕོངས་པར་འགྱུར་བའི་ལས་ཀྱིས་ངེས་པར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །

Having abandoned [emptiness] in this way, you will definitely go to a bad transmigration due to the action of having become bereft of dharma.

---

[10] Hopkins translation.

[11] Those who accept emptiness but take it to mean nothingness thereby turn away from the practice of virtue and overcoming of non-virtuous activities.

ངེ་སྐྱད་དུ། རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས།

གཞན་ཡང་འདི་ནི་ལོག་བཟུང་ན། །

བླུན་པོ་མཁས་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན། །

སྐྱོང་བས་མ་རུངས་བདག་ཉིད་ཅན། །

མནར་མེད་པར་ནི་སྤྱི་ཟུག་ཚུགས་འགྲོ། །

ཞེས་བཤད་དོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

In this vein [Nāgārjuna's *Precious Garland*]¹² (stanza 120) says:

> Further, the stupid who fancy
> Themselves wise,¹³ having a nature
> Ruined by rejecting [emptiness] go headfirst
> To a terrible hell from their wrong understanding.

གལ་ཏེ་

Some persons might think:

ཁོ་བོ་ཅག་དངོས་པོ་རྣམས་སྔར་ཁས་བླངས་ནས་ཕྱིས་མེད་པར་ལྟ་ན་མེད་ལྟ་བར་འགྱུར་ཡང་ཁོ་བོ་ཅག་ནི་གདོད་མ་ནས་དེ་དག་ཡོད་པར་མི་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་ཆད་པའི་ཆད་ལྟ་བར་འགྱུར་ཏེ།

If we, having asserted things formerly, later viewed them as non-existent, we would have a view of annihilation. However, since we from the very beginning do not assert them as existing, what is annihilated [so that] there would come to be a view of annihilation?

སྔོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །

དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

ཞེས་དེ་འདྲ་བ་ལ་ཆད་ལྟ་བར་གསུངས་ཤིང་།

Nāgārjuna's *Treatise on the Middle Way*, XV.11cd], says:

> If one says that what arose formerly [as inherently existent] is now non-existent,
> Through that [as extreme of] annihilation is entailed.

Thus [Nāgārjuna] says that such is a view of annihilation.

---

¹² Hopkins translation.

¹³ These are those who take emptiness to mean a denial of cause and effect and therefore reject emptiness.

ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་།

Also, Chandrakīrti's *Clear Words* say:

རྣལ་འབྱོར་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་བསྐྱེད་པ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ནས་དེའི་སྟོང་པ་ཉིད་[602]དོན་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་རྟོགས་པ་ནི་མཐའ་གཉིས་སུ་ལྟུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ།

Yogis, who, having realized conventional truths ñ which are produced only by ignorance ñ as without inherent existence, then realize that the emptiness of those has the character of the ultimate do not fall to the two extremes.

གང་ཞིག་ད་ལྟ་མེད་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ན་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞེས་དེ་ལྟར་སྔར་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པས་ཕྱིས་ཀྱང་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་རྟོགས་ལ།

ཤེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་ན།

Thinking, "When a certain thing [such as a seed] becomes non-existent [upon disintegrating] now [at the time of the sprout], then at the time [of the seed], what would have [inherently] existed?", since they do not observe an inherent existence of things formerly, they do not realize them later as non-existent.

དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆད་ལྟ་བ་ལ་གང་ཆད་རྒྱུའི་དངོས་པོ་སྔར་ཁས་བླངས་པ་དགོས་ན་ནི་འཇིག་རྟེན་རྒྱང་ཕན་པས་ཀྱང་ཚེ་སྔ་ཕྱི་དང་ལས་འབྲས་སོགས་སྔར་ཁས་བླངས་ནས་ཕྱིས་མེད་པར་མི་སྨྲ་ཡི། དེ་དག་གདོད་མ་ནས་ཡོད་པར་མི་འདོད་པས་ཆད་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

[*Answer:*] This [argument] is not reasonable because if, in order to have a view of annihilation, it were necessary to have asserted formerly whatever thing was annihilated, then it would absurdly follow that even the worldly Materialists would not have a view of annihilation since they do not propound former and future lives, actions and their effects and so forth, as later non-existent having asserted them formerly, but rather do not assert them as existing from the very start.

དེས་ན།

སྟོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །

དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །

ཞེས་གསུངས་པ་ནི།

Therefore, [Nāgārjuna's] statement,

If one says that what arose formerly [as inherently existent] is now non-existent, through that [an extreme of] annihilation is entailed, [XV.11cd]

དངོས་པོ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་འདོད་པའི་དངོས་སྨྲ་བ་ལ་ཏག་ཆད་ཀྱི་ལྟ་བ་གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་བའི་དོན་ཡིན་ཏེ།

means that Proponents of True Existence who assert that things have inherent existence, that it, are established by way of their own entities, unquestionably come to have views of permanence or annihilation.

རང་བཞིན་དེ་དུས་ཀུན་ཏུ་མི་འགྱུར་བར་འདོད་ན་ནི་རྟག་ལྟར་འགྱུར་ལ། དུས་སྔ་མ་ན་ཡོད་པ་དུས་ཕྱི་མར་ཞིག་པར་འདོད་ན་ནི་ཆད་ལྟར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

For, if they assert that that [which has] inherent existence does not change at any time, they come to have a view of permanence, and if they assert that what existed [inherently] at a former time is later destroyed, they come to have a view of annihilation.

དེའི་ཕྱིར་དུས་སྔ་མར་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་དུས་ཕྱི་མར་ཞིག་པར་འཛིན་པའི་ཆད་ལྟ་མེད་པར་སྟོན་པ་ན་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྡུལ་ཙམ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་གྱི།

Therefore, when indicating that [the Madhyamikas] do not have a view of annihilation in which an inherent existence that existed at a former time is held to be destroyed at a later time, their [the Madhyamikas'] nonassertion of even a particle of inherent existence, that is, establishment by way of their own entities, in things serves as the reason [for this].

ཆད་ལྟ་ཐམས་ཅད་དེས་སྤོང་བ་མིན་ནོ། །

All views of annihilation are not abandoned through this [assertion].

ལས་འབྲས་མེད་པར་འདོད་པའི་ཆད་ལྟ་བ་དང་མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་གཞན་ནི་ཚིག་གསལ་ལས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཏེ།

Another mode of [Mādhyamikas'] difference from those having a view of annihilation, who assert that actions and their effects do not exist, is set forth extensively in Chandrakīrti's *Clear Words* as follows:[14]

འདི་ལྟར་ཆད་ལྟ་བ་ནི་ལས་འབྲས་དང་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་མེད་པར་འདོད་ལ་དབུ་མ་པ་ནི་དེ་དག་རང་བཞིན་མེད་པར་འདོད་པས་དམ་བཅའ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །

Those having a view of annihilation assert that actions and their effects as well as other lifetimes do not exist, whereas Madhyamikas assert those as without inherent existence; hence there is a difference in their theses.

---

[14] [*DA and E* note 406:] The remainder of the chapter is no longer primarily concerned with rejecting the position of those Madhyamika interpreters who negate too much, but instead lays out directly the ways in which the true Madhyamikas — i.e., Chandrakīrti and Buddhapalita — defend themselves from the charges that Madhyamikas are no different from Nihilists.

དབུ་མ་པ་ནི་ལས་འབྲས་སོགས་དེ་དག་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རང་བཞིན་མེད་པར་སྒྲུ་ལ། མེད་པ་པས་ནི་ལས་འབྲས་སོགས་དེ་དག་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པར་མི་[603]འདོད་པས་དེ་རྒྱུ་མཚན་དུ་མི་བྱེད་ཀྱི།

Madhyamikas propound that actions and their effects and so forth are without inherent existence by reason of their being dependent-arisings; Annihilationists, since they do not assert that actions and their effects and so forth are dependent-arising, do not take this as their reason; rather, ...

ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ཅན་འདི་འཇིག་རྟེན་སྔ་མ་ནས་འདིར་འོང་བ་དང་འདི་ནས་ཕྱི་མར་འགྲོ་བ་མ་མཐོང་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་མེད་པར་སྒྲུ་བས་རྒྱུ་མཚན་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་སྟེ། ཚིག་གསལ་ལས།

...they propound [actions and their effects] as non-existent having taken as their reason the fact that a present sentient being is not seen to come to this like from a former one and to go from this to a future one. Hence there is a great difference [also] in their reasons. Chandrakīrti's *Clear Words* says:

འདིར་ཁ་ཅིག་དབུ་མ་པ་ནི་མེད་པ་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཡིན་ཏེ།

Some say that Madhyamikas do not differ from Nihilists.

གང་གི་ཕྱིར་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་དང་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་སྒྲུ་བ་ཡིན་ལ། མེད་པ་པ་དག་ཀྱང་དེ་དག་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་དབུ་མ་པ་ནི་མེད་པ་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་དོ་ཞེས་རྩོལ་བར་བྱེད་དོ། །

Why? Because [Madhyamikas] propound that virtuous and non-virtuous actions, agents, effects, and all worlds [i.e., former and later lives] are empty of inherent existence and Nihilists also propound those as non-existent. Hence they argue that Madhyamikas do not differ from Nihilists.

དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དབུ་མ་པ་དག་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྒྲུ་བ་ཡིན་ལ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་སྒྲུ་བར་བྱེད་དོ། །

Such is not the case, for Madhyamikas propound dependent-arising and propound that everything ñ this world, other worlds, and so forth ñ because of being dependent-arisings are without inherent existence.

མེད་པ་པ་དག་གིས་ནི་དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།

Nihilists do not realize other worlds [lifetimes] and so forth as non-things [that is, without inherent existence] by way of their emptiness of inherent existence due to being dependent-arisings.

ཆོ་ན་ཅི་ཞེ་ན།

What do they [propound]?

འཇིག་རྟེན་འདིའི་དངོས་པོའི་རྣམ་པ་རང་བཞིན་གྱིས་དམིགས་ནས་དེ་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ནས་འདིར་འོང་བ་དང་འཇིག་རྟེན་
འདི་ནས་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བ་མ་མཐོང་ནས་འཇིག་རྟེན་འདིར་དམིགས་པའི་དངོས་པོ་དང་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་གཞན་དག་ལ་
5   སྐུར་པ་འདེབས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

They, observing as inherently existent the aspects of the things in this world and not seeing them
come to this world from another world and go from this world to another, deprecate those other
things [former and future lives] which [in fact] are like the things observed in this world.

10 གལ་ཏེ་དབུ་མ་པ་དང་ཆད་ལྟ་བ་གཉིས་རྒྱུ་མཚན་མི་མཚུངས་པ་དེ་ལྟ་ནའང་ལས་འབྲས་དང་འཇིག་རྟེན་སྔ་ཕྱི་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་
པའི་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་འདུ་བའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པའི་ལྟ་བ་འདི་མཚུངས་སོ་སྙམ་ན།

Someone [else] might think: Even though the reasons cited by the two, Madhyamikas and Annihilationists,
are not the same, nonetheless, because they are similar in realizing that actions and their effects and former
and future worlds are without inherent existence, that is, establishment by way of their own entities, their
15 views of an absence of inherent existence are the same.

འདི་ཡང་མི་འདྲ་སྟེ།

Even with respect to this they differ.

ཁོ་ཡིས་རང་བཞིན་མེད་པ་ནི་ཡེ་མེད་དུ་འདོད་པས་བདེན་གཉིས་གང་དུའང་ཁས་མི་ལེན་ལ།

For, since [Nihilists] assert non-inherent existence to be utterly non-existent, they do not assert [actions and
20 their effects and former and future lifetimes] as either of the two truths;

དབུ་མ་པས་ནི་ལས་འབྲས་སོགས་དེ་དག་ཡོད་པར་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚིག་གསལ་ལས།

however, Madhyamikas conventionally assert those ñ actions and their effects and so forth ñ as existing.
Chandrakīrti's *Clear Words* says:

གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ན་འང་[604]དེ་དག་གིས་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ལ་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ར་
25 ཞིག་ལྟ་བ་འདིའི་སྒོ་ནས་མཚུངས་པ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན།

Should someone say: "Even so, they are similar in one way, in terms of the view, because [Nihilists]
realize the non-existence of an intrinsic entity of things as non-existent."

མེད་དེ། དབུ་མ་པ་དག་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་ལ་དེ་དག་གིས་ཁས་མ་བླངས་པའི་ཕྱིར་མི་མཚུངས་པ་ཉིད་དོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

This is not so. Because Madhyamikas assert [those] as existing conventionally and these [Nihilists] do
not assert them at all, they are just not similar.

དེས་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་ལས་འབྲས་སོགས་ཁས་མི་ལེན་པའི་དབུ་མ་པར་འདོད་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་རྒྱང་ཕན་པ་དང་ལྟ་བ་འདྲ་བར་བསྟན་
ཏོ། །

This indicates that those claiming to be Madhyamikas who do not assert actions, effects, and so forth even
conventionally are similar in view to the Worldly Materialists.

འདིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཆད་ལྟ་བ་དང་མི་འདྲ་བའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་དེ་ལ་ཁས་ལེན་ཡོད་ལ་ཁོ་བོ་ལ་མེད་པས་ཞེས་ཀྱང་མ་གསུངས་ལ།

Here the master [Chandrakīrti], as the reason for [Madhyamikas] being different from those having a view of
annihilation did not say [as you who negate too much would], "Because they have assertions, whereas we do
not."

དེ་དག་མེད་པར་འདོད་ལ་ཁོ་བོ་ཅག་དེ་ལྟར་མེད་པར་མི་སྒྲུབ་ཡི། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་ཅེས་མི་གསུང་བར་རང་བཞིན་མེད་པར་སྒྲུབ་
པ་དང་དེའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་རྟེན་འབྲེལ་འགོད་པ་དང་རྣམ་གཞག་དེ་རྣམས་ཡོད་པར་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བཞེད་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

He also did not say, "They assert those as non-existent whereas we do not propound them as non-existent but
rather assert them as not existent. Instead, he spoke of [Madhyamikas'] propounding [actions, effects, and so
forth] as without inherent existence, of their stating dependent-arising as the reason for that, and of their
conventionally asserting those presentations as existent.

གལ་ཏེ་ལས་འབྲས་སོགས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་པར་ནི་འཐད་ལ། ཆད་ལྟ་བས་ཀྱང་དེ་དག་མེད་པར་འདོད་པ་
ན་དེ་དག་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་འདོད་པས་ན་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཆ་ནས་དབུ་མ་པ་དང་མཚུངས་སོ་སྙམ་ན།

Someone might think: "That actions, their effects, and so forth are without inherent existence, that is,
establishment from their own entities, is correct [from your viewpoint], and since when those having a view of
annihilation also assert them as non-existent, they assert then as without inherent existence, therefore from the
viewpoint of [asserting] an absence of inherent existence they are similar to Madhyamikas."

འདི་ཡང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་མི་འདྲ་སྟེ།

[Answer:] With respect to this also, there is a very great difference.

དཔེར་ན། ནོར་བརྐུས་པའི་མི་ཞིག་ལ་གཅིག་གིས་ནི་དེས་བརྐུས་པར་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འདིས་བརྐུས་སོ་ཞེས་བརྫུན་གྱི་སྐྱོ་ནས་སྨྲ་ལ།

For example, with respect to a person who stole some jewels, one person, whereas he does not [in fact] know that a certain [person] committed the robbery, says by way of speaking falsely, "That person committed the robbery."

5 གཅིག་གིས་ནི་རྐུན་མ་དེས་ནོར་བརྐུབ་མཐོང་ནས་འདིས་བརྐུས་སོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ན་དེ་གཉིས་ཀས་ནོར་འདི་བརྐུས་སོ་ཞེས་སྨྲས་པ་ལྟར་དུ་རྐུན་མ་དེས་ཀྱང་བརྐུས་མོད་ཀྱང་།

Another person, having seen that thief steal the jewels says, "That person committed the robbery." In this case, indeed, in just the way that both of them said, "That person committed the robbery," that thief did steal.

10 གཅིག་ནི་བརྫུན་སྨྲ་ལ་ཅིག་ཤོས་ནི་བདེན་པར་སྨྲ་བས་མི་མཚུངས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཚིག་གསལ་ལས།

However, since one person spoke falsely and the other spoke truly, they are not alike. In this vein, Chandrakīrti's *Clear Words* says:

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན།

Someone might say that they [Madhyamikas and Nihilists] are the same in fact.

15 གལ་ཏེ་ཡང་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་པ་དེ་ལྟ་ཡིན་ནའང་རྟོགས་པ་པོ་ཐ་དད་པས་མི་མཚུངས་པ་ཉིད་དོ། །

[Answer:] Even if they are the same with respect to the fact of non-establishment [by way of the objects' own entities], still, because the realizer [of that fact] are different, they are just not the same.

དཔེར་ན། བརྐུ་བྱས་པའི་མི་གཅིག་ལ་གཅིག་གིས་ནི་ཡང་དག་པར་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་དེ་དང་མི་མཛའ་བས་སྐྱུད་[605]ནས་འདིས་བརྐུས་སོ་ཞེས་དེ་ལ་ལོག་པར་སྐྱ་བར་བྱེད་ལ། གཞན་ནི་དེ་དངོས་སུ་མཐོང་ནས་སྐུན་འབྱིན་པར་བྱེད་དོ། །

20 For example, with respect to a person who has committed a robbery, one person, although not knowing correctly [who did it], motivated by lack of closeness with that [robber] proclaims falsely, "This person committed the robbery." another person makes the accusation having actually seen that [robbery].

དེ་ལ་དངོས་པོ་ཐ་དད་པ་མེད་པ་དེ་ལྟ་ནའང་རྟོགས་པ་པོ་ཐ་དད་པས་གཅིག་ལ་ནི་དེ་བརྫུན་དུ་སྨྲ་ཞེས་བརྫོད་ལ། གཞན་

25 ལ་ནི་བདེན་པར་སྨྲ་ཞེས་བྱའོ། །

Even though there is no difference between those two with respect to the fact, still, since there is a difference in the two realizers, of the one it is said, "That one spoke falsely," and of the other, "That one spoke truly."

གཅིག་ལ་ནི་ཡང་དག་པར་བརྟགས་པ་ན་གྲགས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་ཁ་ན་མ་ཐོ་བར་འགྱུར་ལ། གཞན་ལ་ནི་མ་ཡིན་པ་དེ་
བཞིན་དུ།

When one investigates correctly with respect to the former, this leads to ill-renowned and a sense of unseemliness, but such is not the case with the later.

5   འདིར་ཡང་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རིག་པ་རྣམས་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་དང་སྨྲ་བ་ན་མེད་པ་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་
བོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རིག་པ་མ་ཡིན་པ་དག་དང་ལྡན་ཅིག་ཤེས་པ་དང་བརྗོད་པ་དག་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

ཞེས་གསུངས་སོ། །

Similarly, here also, when the [mode] of understanding and speaking of Madhyamikas who know just as it is the self-entity of things [that is to say, non-inherent existence] is put together with that of Nihilists, who do not know just as it is the self-entity of things, the [modes of] understanding and 10 expression are not alike.

འདིས་ནི་ཁ་ཅིག་རང་བཞིན་མེད་པར་གོ་བ་ན་ལས་འབྲས་སོགས་རིགས་པས་བཀག་པར་གོ་ནས་རྒྱུ་འབྲས་རང་ལུགས་ལ་བཞག་ཏུ་
མེད་པ་

Some persons, when they understand the absence of inherent existence, understand that actions, their effects, 15 and so forth have been refuted by reasoning and hence [assert] that cause and effect are unpositable in their own system.

དེ་ཡང་སྣང་ཕྱོགས་ཀུན་རྫོབ་པ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྟོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་མ་ནོར་བ་རྙེད་པར་སྨྲ་བའང་ལེགས་པར་བཀག་
པ་ཡིན་ནོ། །

This [passage by Chandrakīrti] refutes well the proposition [by some Tibetans] that although such persons are 20 wrongly perspected with respect to the class of appearances ñ conventionalities ñ they have gained an unerring view of the class of emptiness.

དེས་ན་སྟོང་པ་དོན་བྱེད་ནུས་སྟོང་གི་སྟོང་པར་མ་སོང་བར་རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་འཛུགས་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ།
བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Therefore, without emptiness coming to be an emptiness of the capacity to perform functions, you must have 25 way of positing the dependent-arising of causes and effects even though there is no inherent existence. Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:

དེ་ལྟར་ན་ཡང་དོན་གང་ཞིག །

In that case, regarding any object, [it is said]:

སྐྱེས་པ་ལ་ནི་འོང་བ་དང་། །
དེ་བཞིན་འགགས་ལ་འགྲོ་བ་མེད། །

With respect to production, it does not come [here from somewhere]
And, similarly, with respect to cessation, it does not go [from here to somewhere]. (XV.10ab)

དེ་ལ་ངེས་པར་རང་བཞིན་མེད་དོ། །

[Hence], it definitely does not inherently exist.

གལ་ཏེ་དེ་ལ་རང་བཞིན་མེད་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།

Should someone ask, "If these do not inherently exist, then what is there?", the answer is as follows:

གང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བས་རྒྱུ་བྱས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་དེ་ཡོད་ལ།

ཞེས་གསུངས་ཏེ།

Those [objects] that are dependent-arisings, entities produced from the thoroughly afflicted and the very pure acting as causes, exist.

འདིས་ནི་རང་བཞིན་མེད་ན་དེ་ནས་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པའི་ལན་གསལ་བར་མཛད་དོ། །

This clearly answers the question, "If there is no inherent existence, then what does exist?"

སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡོད་པ་དང་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་ཁྱད་པར་གསལ་བར་ཕྱེ་ནས་ལན་མཛད་དེ། རབ་བྱེད་ཉི་ཤུ་
པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

The master Buddhapalita also gives an answer differentiating clearly between existence and establishment by way of [an object's] own entity; the *Buddhapalita Commentary on (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, commenting on the twentieth chapter [of Nāgārjuna's *Treatise*] says:

སྨྲས་པ། གལ་ཏེ་དུས་ཀྱང་མེད་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དང་ཚོགས་པ་འང་མེད་[506]ན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ནི་མེད་
པ་པར་སྨྲ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

Someone might say, "If [as you Madhyamikas say] time does not exist, and also causes, effects, and collections [of causes and conditions] do not exist, then what other thing does exist? Therefore, this [proposition by you Madhyamikas] is just a proposition of Nihilism."

བཞད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་རེ་ལྟར་ཁྱོད་དུས་ལ་སོགས་པ་དག་དོ་བོ་ཉིད་ལས་ཡོད་པར་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་མི་འཐད་པར་ཟད་ཀྱི། དེ་དག་བརྟེན་ནས་གདགས་པར་ནི་གྲུབ་བོ།

Answer: It is not so. Time and so forth are not feasible in the way in which you thoroughly imagine them to exist from [their own] entityness. However, those are established as dependent designations.

5 ཞེས་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་བཀག་ལ་ཡིན་གྱི།

Thus [Buddhapalita] engages in refutation, saying, "Establishment [of phenomena] by way of their own entities as the Proponents of True Existence assert is not feasible."

བརྟེན་ནས་གདགས་པར་ནི་གྲུབ་བོ་ཞེས་རྟེན་འབྲེལ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Also, saying, "They are established as dependent designations," he says that dependent-arisings exist.

10 དེ་ལྟར་ན་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དང་ཡོད་མེད་བཞི་པོ་དེ་ཕྱེ་ན་ལོག་རྟོག་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཞིང་རང་བཞིན་ཡོད་པ་
འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་ཙམ་འགོག་པར་འཁྲུལ་པ་མི་སྐྱེ་བས།

Thus, if you differentiate between the four ñ inherent existence and existence and no inherent existence and non-existence, you will overcome measureless wrong ideas. Further, you will not generate the mistake that the reasonings refuting inherent existence refute mere existence.

15 དངོས་པོར་སྨྲ་བ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་དབུ་མ་པས་ལན་འདེབས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་གཞི་པོ་དེའི་སྒོ་ནས་ཡིན་པས་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།
།

Hence, since the main of the answers given by Madhyamikas to scholars who are Proponents of True Existence are given by way of [differentiating] these four, I have explained this a little.

[Chapter 8. Reasoned Analysis]

གཉིས་པ་གནོད་བྱེད་བརྗོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སུན་མི་ཕྱིན་པར་བསྟན་པ་ལ་བཞི།

[2/2] Second, showing that the discredit expressed does not overwhelm [our position]. This has four parts:

རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་མི་བཟོད་བརྟགས་ནས་བཀག་པས་སུན་འབྱིན་མི་ནུས་པ་དང་།

1) [Conventional phenomena, forms and so forth,] cannot be overcome through a refutation upon investigating whether they can or cannot withstand analysis by reasoning;

ཚད་མས་གྲུབ་མ་གྲུབ་བརྟགས་ནས་འགོག་པས་སུན་འབྱིན་མི་ནུས་པ་དང་།

2) they cannot be overcome through a refutation upon investigating whether they are or are not established by valid cognition;

མུ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ནས་འགོག་པས་སུན་འབྱིན་མི་ནུས་པ་དང་།

3) they cannot be overcome through a refutation upon investigating whether there is or is not production of the four alternatives [from self, other, both, or neither]; and

དངོས་པོ་ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་མུ་བཞི་ག་འགོག་པ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་རུང་བར་བསྟན་པའོ། །

4) and an indication that a refutation of all four alternatives—the existence, non-existence, and so forth of things—is unsuitable to discredit [the conventional existence of phenomena].

དང་པོ་ནི།

[1/4. Conventional phenomena, forms and so forth] cannot be overcome through a refutation upon investigating whether they can or cannot withstand analysis by reasoning.]

གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་འདི་དག་དོན་ཡིན་ལུགས་ལ་ཡོད་དམ་མེད་སྐྱེ་འམ་མི་སྐྱེ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐོ་ནས་རྒྱལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པ་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པ་དང་མཐར་ཐུག་དཔྱོད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ།

Proper analysis from the point of view of whether these phenomena, forms and so forth, have or do not have, or are or are not produced as, [their own] factual mode of being is called reasoning analyzing reality and reasoning analyzing the final [mode of being].

རིགས་པ་དེས་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དཔྱད་བཟོད་པར་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་མི་འདོད་པས་བདེན་དངོས་སུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དོ། །

Since we [Madhyamikas] do not assert that the production of forms and so forth can withstand analysis by that reasoning, we do not have the fallacy of it [absurdly] following that [production and so forth] are truly existent things.

གལ་ཏེ་དེ་དག་རིགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་ན་རིགས་པས་ཞིགས་པའི་དོན་ཡོད་པར་རྗེ་ལྟར་འཐད་སྙམ་ན།

Some raise the qualm, "If these cannot withstand analysis by reasoning, how is it feasible that objects refuted by reasoning exist?"

འདི་ནི་རིགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་པ་དང་རིགས་པས་གནོད་པ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་[607]འཁྲུལ་བ་སྟེ་

This [misconception] is a case of mistaking as one two things—the **inability to withstand analysis by reasoning** and **being discredited by reasoning**.

དེ་འདྲ་བ་མང་པོ་ཞིག་ན་རེ། དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་འགོག་མོད་འོན་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སོགས་ཡོད་དོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་བབ་ཅོལ་ཡིན་པས་ཁོ་བོ་ཅག་མི་འདོད་དོ། །

[**607**] Many who have such [error] propound that production and so forth exist, even though the reasoning analyzing reality does indeed refute them. Since such is senseless chatter, we [Madhyamikas] do not assert such.

རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་མི་བཟོད་ཀྱི་དོན་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པ་དེས་རྙེད་མ་རྙེད་ཡིན་ལ།

The meaning of being able or unable to withstand analysis by reasoning is to be found or not found by the reasoning analyzing reality.

དེ་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

ཁོ་བོ་ཅག་གི་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ནི་རང་བཞིན་ཚོལ་བ་ལྷུར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:

> . . . for our analysis is intent upon seeking inherent existence.

གཟུགས་སོགས་ལ་སྐྱེ་འགག་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་འཚོལ་བ་ཡིན་ནོ། །

As [Chandrakīrti] says, [the Madhyamika analysis] is seeking to find out whether or not forms and so forth have an inherent existence of production, cessation, and so forth.

དེ་ལྟ་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་འགག་ཡོད་མེད་བཙལ་བ་ཡིན་གྱི། རིགས་པ་དེས་སྐྱེ་འགག་ཙམ་ཚོལ་བ་མིན་ནོ། །

Thus, [reasoning] is searching out whether or not forms and so forth have production and cessation that are established by way of their own entities; it is not that this reasoning is searching out mere production and cessation.

དེས་ན་རིགས་པ་དེ་ལ་དེ་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་སྐྱེ་འགག་སོགས་གྲུབ་མ་གྲུབ་དཔྱོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, this reasoning is said to be "analyzing reality" because it is analyzing whether production, cessation, and so forth are or are not established in reality.

དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་པ་དེས་དཔྱད་པའམ་བཙལ་བ་ན་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་རྙེད་པ་ལ་དཔྱད་མི་བཟོད་པ་ཞེས་ཟེར་ལ་རིགས་པ་དེས་མ་རྙེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཁེགས་པ་མིན་གྱི།

When analyzed or sought with such a reasoning [consciousness], production and so forth are not found in the least and are said to be "unable to withstand analysis".

ཡོད་ན་རིགས་པ་དེས་འཐོབ་དགོས་པ་ལས་དེས་མ་གྲུབ་ན་ཁེགས་པ་ཡིན་ནོ། །

However, they are not refuted due to merely not being found by that reasoning. Rather, what is refuted [by such reasoning] is something that, if it exists, **must** be established by that reasoning but is not established by it.

གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་འགག་རྣམས་ཀྱང་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པས་འགྲུབ་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་ཡོད་ཀྱང་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་མི་འགྲུབ་པས་དེས་མ་རྙེད་པས་དེ་དག་ཇི་ལྟར་ཁེགས་ཏེ།

The production and cessation of forms and so forth are established by a conventional consciousness; although those exist, they are not established by a reasoning consciousness. Therefore, how could they be refuted due to not being found by that [reasoning consciousness]?

དཔེར་ན། མིག་གི་ཤེས་པས་སྒྲ་མ་རྙེད་ཀྱང་དེས་མི་ཁེགས་པ་བཞིན་ནོ། །

For example, it is like the way in which an eye consciousness does not find sounds, but [sounds] are not refuted by it.

དེས་ན་སྐྱེ་འགག་ལ་སོགས་པ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའམ་དེ་ཁོ་ནར་གྲུབ་ན་རིགས་པ་དེས་དེ་རྙེད་དགོས་ཏེ།

Therefore, if production, cessation, and so forth were established by way of their own entities, or were established in reality, they would have to be found by that reasoning.

རིགས་པ་དེས་གཟུགས་སོགས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་འགག་ཡོད་མེད་ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, that reasoning is analyzing properly whether or not forms and so forth have production and cessation that are established by way of their own entities.

དེ་ལྟ་བུ་དེས་སྐྱེ་བ་སོགས་མ་རྙེད་པས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའམ་དེ་ཁོ་ནར་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་འགག་སོགས་འགོག་པ་ཡིན་ཏེ།

5 Because such [reasoned analysis] does not find production and so forth, it refutes production, cessation, and so forth that are established by way of their own entities, or are established in reality.

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་ན་དེས་རྙེད་དགོས་པ་ལས་མ་རྙེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, if they were established by way of their own entities, they would have to be found by that [reasoned analysis], but they are not.

10 དཔེར་ན། ཤར་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་ཡོད་ན་རྙེད་པར་ངེས་པའི་འཚོལ་མཁན་[608]ཀྱིས་ཤར་དུ་བུམ་པ་བཙལ་བའི་ཚེ་མ་རྙེད་ན་དེས་ཤར་ན་བུམ་པ་ཡོད་པ་བཤགས་པ་ཡིན་གྱི།

For example, when a searcher who is definite to find a pot in the east if it exists there searches in the east for a pot and does not find it, through that, the existence of a pot in the east is refuted.

བུམ་པ་ཡོད་པ་ཙམ་དེས་རེ་ལྟར་བཤགས།

15 However, how could the mere existence of pot be refuted by that?

དེ་བཞིན་དུ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་རྙེད་པར་ངེས་པའི་དབུམ་པའི་རིགས་པས་བཙལ་བ་ན་སྐྱེ་བ་མ་རྙེད་པ་དེས་རང་བཞིན་ནམ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་བཤགས་པ་ཡིན་གྱི།

Similarly, when sought with Mādhyamika reasoning which is definite to find production that is established by way of its own entity if it exists, that non-finding of production refutes inherently existent production, or
20 production that is established by way of its own entity.

སྐྱེ་བ་ཙམ་རེ་ལྟར་བཤགས། དེ་ལྟར་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

How could mere production be refuted? In this vein, Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says clearly:

དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ན་དབང་པོ་དང་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པའི་ངོ་བོ་མེད་པས་
25 རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་དོ། །

Therefore, since when one analyzes thus with reasoning, there is no [intrinsic] entity that exists in sense powers, objects, and consciousnesses, they have no establishment by way of their own entities.

གལ་ཏེ་འདི་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་འགྱུར་ན་ནི་དེའི་ཚེ་འཕང་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ན་ཆེས་གསལ་བར་རྗེ་ལྟར་གནས་པའི་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་དམིགས་པར་འགྱུར་ན་དམིགས་པ་འང་མ་ཡིན་ཏེ།

If they were established by way of their own entities, then, when analyzed with reasoning they would be observed even more clearly, in just that way, as existing by way of their own entities, but they are not.

དེའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ངོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་བོ། །

ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

Therefore, they are established as "empty of inherent existence".

གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་པ་འདི་རྣམས་ཡོད་དུ་ཆུག་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ལ་དཔྱོད་པའམ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་གཏན་མི་འགྲུབ་པས་ས་དེ་དག་ལ་རིགས་པའི་བརྟག་པ་མི་འཇུག་གོ་ཞེས་སློབ་དཔོན་འདིས་ཡང་ཡང་གསུངས་ཤིང་།

This Master [Chandrakīrti] says again and again that it is allowed that these conventionalities such as forms, sounds, and so forth, exist, but since they are not in the least established by the reasoning analyzing reality, that is, reasoning analyzing whether they exist inherently or not, reasoned investigation does not operate on them.

རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བྱས་ནས་རིགས་པ་དེས་མ་རྙེད་པ་ན་ཀུན་རྫོབ་པ་དེ་དག་འཇིག་པ་ལ་ཀུན་རྫོབ་འཇོག་པ་ལ་མི་མཁས་པ་ཞེས་མང་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

Also, he says many times that those who say that these conventionalities are destroyed when, upon reasoned analysis, they are not found by reasoning are unskilled in positing conventionalities.

གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་འདི་དག་དགག་པར་ནུས་ན་གཟུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་པ་འདི་དག་ལ་རིགས་པའི་བརྟག་པ་ཤིན་ཏུ་གཤེག་དགོས་པ་ཡིན་ན།

If the reasoning analyzing whether or not they inherently exist were able to refute them, then it would be the case that one should engage in a great deal of reasoned investigation with regard to these conventionalities, forms, feelings, and so forth.

དེ་འདྲ་བ་ནི་སློབ་དཔོན་འདིའི་གཞུང་ལས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཀག་པས་ན་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་ལས་མ་རྙེད་པའི་དོན་རིགས་པས་གནོད་པའི་དོན་དུ་འདོད་པ་ནི་དབུ་མའི་ཚུལ་ལས་ཆེས་ཆེར་འཁྲམས་པ་ཡིན་ནོ། །

However, such [refutation of conventionalities with reasoning] is refuted in all ways in the texts of this Master [Chandrakīrti]. Thus, those who assert that something's not being found by the reasoning analyzing whether it exists inherently or not means that it is discredited by that reasoning have wandered very far from the middle way.

དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གིས་ཀྱང་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགག་མ་གཟིགས་པ་[609]ཡིན་གྱི། དེས་སྐྱེ་འགག་སོགས་ མེད་པར་གཟིགས་པ་ག་ལ་ཡིན།

Similarly, the meditative equipoise of a Noble One does not see the production and cessation of forms and so forth, but how could it be that it sees production, cessation, and so forth as non-existent?

5 རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་མ་རྙེད་པ་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་འགག་སོགས་མེད་པར་འཛལ་བ་མིན་ནོ། །

Also, the reasoning analyzing whether or not things inherently exist does not find production and so forth, but it does not comprehend production, cessation, and so forth to be non-existent.

དེའི་ཕྱིར་རིགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་པ་དང་རིགས་པས་གནོད་པ་གཉིས་དང་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་འགག་མ་ གཟིགས་པ་དང་མེད་པར་གཟིགས་པ་དང་མེད་པར་གཟིགས་པ་གཉིས་དང་། རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱེ་

10 འགག་མ་རྙེད་པ་དང་སྐྱེ་འགག་མེད་པར་རྙེད་པ་གཉིས་མ་ཕྱེ་བར་གཅིག་ཏུ་བཟུང་བ་འདིས་ད་ལྟ་བ་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྨོས་ཏེ། སྔོན་གྱི་ མཁས་པ་འགའ་རེ་ལའང་འཁྲུལ་པ་བསྐྱེད་སྣང་བས་བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་ལ་དེ་དག་ཕྱེད་པར་གྱིས་ཤིག །

Therefore, not differentiating and apprehending as being the same the following [pairs]:

(1) being unable to withstand analysis by reasoning and being discredited by reasoning;
(2) production and cessation's not being seen by and been seen as non-existent by the exalted wisdom of
15 meditative equipoise of a Noble One; and
(3) production and cessation's not being found by a reasoning consciousness analyzing whether they inherently exist or not and production and cessation's being found to be non-existent by [that reasoning consciousness]

is seen to have generated error even in some earlier scholars, never mind those of the present. Therefore, those
20 of intelligence should analyze in detail and differentiate these well!

དེ་ལྟར་ན་ཁོ་བོ་ནི་དོན་དམ་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་ལས་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་སྟོབས་ཆེ་བ་དང་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པས་དོན་དམ་ པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་ལ་གནོད་པར་འདོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

We do **not** in that case assert that conventional consciousnesses are of greater power than valid cognitions having the ultimate as their object **nor** that conventional consciousnesses discredit valid cognitions having the
25 ultimate as their object.

འོན་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་ཐ་སྙད་པའི་གཟུགས་ཚོར་ལ་སོགས་པ་ལ་དཔྱད་ནས་དེས་མ་རྙེད་པ་ན་རིགས་པ་དེ་དག་ གིས་ཁེགས་པར་འདོད་ན་ནི་དེས་པར་ལ་མི་ཁེགས་པར་མ་ཟད་དེ་ལྟར་འགོག་མཁན་ལ་འཇིག་རྟེན་གྲགས་པའི་ཚད་མས་གནོད་པ་ ཡིན་ཏེ།

However, if you assert that conventional forms, feelings, and so forth are refuted by the reasoning analyzing
30 reality when it, upon analyzing them, does not find them, [we answer] not only are [those forms and so forth] not refuted by that [reasoning], but also such an [erroneous] refuter [of forms] is discredited by valid cognition renowned in the world.

དབུམ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །

For, Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way",* VI.83 says:

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་འཇིག་རྟེན་མི་གནོད་ན། །

འཇིག་རྟེན་ཉིད་ལྱོས་འདི་ནི་དགག་པར་གྱིས། །

ཁྱོད་དང་འཇིག་རྟེན་འདིར་རྩོད་གྱིས་ཤིག་དང་། །

ཕྱི་ནས་སྟོབས་ལྡན་བདག་གིས་བསྟེན་པར་བྱ། །

If you are not discredited by the world
Then refute these [conventionalities] which are based just on the world.
You and the world debate here / And afterwards I will rely on the stronger.

ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་འགྲེལ་པར་ཡང་།

Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:

ཁོ་བོ་ཅག་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་བཟློག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་ཚེགས་ཆེ་བར་གནས་པར་གྱུར་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱིས་འཇིག་
རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་སོལ་ཅིག །

We, in order to overcome worldly conventionalities, abide in great hardship. You please eliminate
worldly conventionalities.

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ན་ངས་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་སྟོངས་གདབ་པར་བྱའོ། །

If you are not discredited by the world, then I too will follow after you.

འཇིག་རྟེན་གྱིས་ནི་གནོད་པ་འང་ཡིན་ཏེ།

ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[However] the world does discredit [your refutation].

དེ་ལ་ཁོ་བོ་ཅག [610] ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་ཤིན་ཏུ་ཚེགས་ཆེ་བར་གནས་ཞེས་པ་ནི། མིག་གི་ཤེས་པར་ལ་
སོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་འཁྲུལ་པ་དང་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་གྱི་འཁྲུལ་སྣང་འདི་སྦྱང་བའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་ལ་འབད་པ་ལ་ཟེར་བས

[Chandrakīrti's] statement, "We, in order to overcome worldly conventionalities, abide in great hardship,"
refers to striving at the path in order to purify mistaken subjects, such as eye consciousnesses and so forth, and
mistaken appearances of objects, such as forms and so forth.

དེ་དག་རིགས་པའི་དགག་བྱར་མི་འདོད་ཀྱི། ལམ་གོམས་པའི་དགག་བྱར་བྱེད་པའོ། །

Hence we do not assert that these are objects to be negated by reasoning. Rather, they are taken as objects to be negated through cultivating the path.

ཁྱོད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་སོལ་ཅིག་ཅེས་སོགས་ནི། དབུ་མ་པས་གཞན་དབང་རྫས་ཡོད་འགོག་ན་ངས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་
རིགས་པས་དགག་གོ་ཞེས་མགོ་བསྙི་བྱེད་པ་ལ་ཁོ་བོས་གཞན་དབང་གི་རང་བཞིན་འགོག་ནུས་པ་ལྟར། ཁྱོད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་རིགས་
པས་འགོག་ནུས་ན་ཁོ་བོས་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་དེའི་གྲོགས་བྱའོ་ཞེས་པ་སྟེ།

With regard to [Chandrakīrti's] statement, "You please eliminate worldly conventionalities," [Chandrakīrti] is saying the following to those [Cittamatrins] who draw the parallel, "If you Mādhyamikas refute substantially existent dependent entities, we will refute your conventionalities with reasoning,": "If, just as we are able to refute the inherent existence of dependent entities, you [Cittamatrins] are able to refute conventionalities with reasoning, then we too will accompany you in that."

འདིས་ནི་རིགས་པས་ཤིགས་ན་ཁོ་བོ་འདི་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་བསྒོམ་པའི་དཀའ་སྤྱོད་མི་དགོས་པས་འདོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་
པས་ན་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་རིགས་པས་མི་ཤིགས་པར་བསྟན་ཏོ། །

With these words he is indicating that if [conventionalities] could be refuted with reasoning, we would want that since the difficult deeds of cultivating the path in order to overcome those [false appearances of conventionalities] would not be necessary. Hence this teaches that conventionalities are not refuted by reasoning.

མི་ཤིགས་པར་མ་ཟད་བཀག་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པས་གནོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པས་དེ་འདྲའི་རིགས་པ་ལྟར་སྣང་ལ་ནི་ཐ་སྙད་
པའི་ཤེས་པས་གནོད་པས་དེ་དག་ལས་སྟོབས་ཆེ་བའང་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །

Not only are they not refuted, but [Chandrakīrti] says that if they are [claimed to be] refuted, [that faulty reasoning refuting them] is discredited by worldly renown. Hence, such counterfeit reasonings are discredited by conventional consciousnesses, whereby we assert [conventional consciousnesses] to be more powerful than those [faulty reasonings].

དེས་ན་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བཅུག་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་ལ་རྣམས་བཀག་ལ་
ན་རིགས་པ་དེས་མི་རྙེད་པ་ཡིན་ཀྱི་ཤིགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, also when proponents of [true] existence refute conventionalities such as external objects and so forth upon entering into reasoned analysis, [those conventionalities] are not found by that reasoning, but they are not discredited [by it].

ཁ་ཅིག་གཟུགས་སོགས་ཐ་སྙད་དུ་མི་འགོག་པའི་དོན་གནས་རྫི་ལ་སོགས་པ་འཇིག་རྟེན་པ་རང་དགའ་བའི་ངོར་མི་འགོག་པ་ཡིན་གྱི།

དེ་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་འགོག་པར་སྨྲ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ།

Some propound that the meaning of forms and so forth not being refuted conventionally is that they are not refuted for ordinary worldly persons, shepherds and so forth, but are refuted by the reasoning analyzing reality. This is very incorrect.

རྟོག་ལྡན་ལ་དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་འགོག་མི་འགོག་ལ་དོགས་པ་ཡོད་ཀྱི། གྲུབ་མཐས་བློ་མ་བསྒྱུར་བའི་ངོར་མི་འགོག་པ་ལ་དོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་།

For, the discriminative have qualms as to whether these are or are not refuted by the reasoning analyzing reality; they do not have qualms concerning their non-refutation for those whose minds have not been affected by tenets.

དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་འགོག་ན་དགག་པ་དེ་ཐ་སྙད་དུ་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Also, [that proposition is incorrect] because if [forms and so forth] are refuted by the reasoning analyzing reality, that refutation must be done conventionally.

དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་མི་འགོག་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ཟླ་[611]བ་གྲགས་པས་ཀྱང་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ།

The fact that the reasoning analyzing reality does not refute production in all forms was also set forth clearly by the Master Chandrakīrti.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

གལ་ཏེ་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་འདིས་སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཀག་པ་ལས་འདུས་བྱས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་བསྟན་པར་འདོད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་དེ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་གྱི།

His *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says clearly:

> Should someone assert that it is being taught that compounded phenomena are without production due to a refutation of production in all ways by this analysis, then that [production of compounded phenomena and so forth] would not be like a magician's illusions.

མོ་གཤམ་གྱི་བུ་ལ་སོགས་པ་དག་གིས་ཏེ་བར་གཞལ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན།

> Rather, it would be comprehensible through [examples] such as the son of a barren woman and so forth.

ཏེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་འཇིགས་པས་དེ་དག་དང་བསྟུན་པར་མི་བྱེད་ཀྱི། དེ་དང་མི་

འགལ་བ་སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་དག་དང་ནི་བྱེད་དོ། །

ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

Fearing that in that case it would [absurdly] follow that dependent-arisings would not exist, we do not make comparison with those [the son of a barren woman and so forth] but rather make it with such things as a magician's illusions and so forth that are not contradictory with those [dependent-arisings].

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་འདིས་ཞེས་པ་ནི་དེ་ཁོན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའོ། །

The phrase "by this analysis" refers to the reasoning analyzing reality.

སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཀག་པ་ཞེས་པ་ནི་དགའ་བྱ་ལ་ཁྱད་པར་མ་སྦྱར་བར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཚད་ཐམས་ཅད་བཀག་ཅེས་པའོ། །

"A refutation of production in all forms" refers to refuting all whatsoever production without affixing any qualification to the object to be negated.

མོ་གཤམ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ནི་

The meaning of "barren woman and so forth" is as follows:

སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་བཀག་ན་མོ་གཤམ་གྱི་བུ་དང་རི་བོང་གི་ར་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ། དོན་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དངོས་

མེད་དུ་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟ་ན་རྟེན་འབྲེལ་མེད་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་འཇིགས་པས་

If all production were refuted, then, like the son of a barren woman, the horns of a hare, and so forth, it would be a non-thing empty of all [capacity] to perform functions, and, in that case, there would be the fallacy that dependent-arisings would not exist;

དོན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་མོ་གཤམ་གྱི་བུ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་མི་འདྲ་ཡི། སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་དང་འདྲ་

བས་ན་བདེན་པའམ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་འགོག་ཅེས་པའོ། །

...fearing that [fallacy], we refute true, or inherently existent, production since, unlike the non-existence of the production of the son of barren woman and so forth which are devoid of all capacity to perform functions, [there does occur production] that is like a magician's illusions and so forth.

ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* also says:

གལ་ཏེ་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མི་སྲིད་ན་དེའི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་འདི་རྣམས་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ངོ་བོར་རྣམ་པར་བཞག་ཅེ་ན།

Qualm: "If eyes and so forth do not exist, because of that, how can these sense powers, eyes and so forth, be posited as entities that are fruitions of actions?"

ཅི་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་འདི་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཀག་གམ།

[Answer:] Do we [Mādhyamikas] refute the fruitional entitiness of these? [We do not.]

གལ་ཏེ་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་འགོག་པར་བསྒྲུབ་པས་དེ་ཇི་ལྟར་མ་བཀག་ཅེ་ན།

[Opponent:] Since you prove eyes and so forth to be refuted, how could you not refute that?

ཁོ་བོ་ཅག་གི་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ནི་རང་བཞིན་ཚོལ་བ་ལྷུར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

[Answer:] [We do not refute that] because our analysis is intent upon seeking out inherent existence.

ཁོ་བོ་ཅག་ནི་འདིར་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་འགོག་གི། མིག་ལ་སོགས་པ་བྱས་ཤིང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཉིད་ནི་མི་འགོག་གོ །

We [Mādhyamikas] are here refuting that things are established by way of their own entities; we do not refute that eyes and so forth are products and are dependently-arisen fruitions of actions.

དེའི་[612]ཕྱིར་དེ་ཡོད་པས་གང་ཞིག་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ་

Therefore, those exist, whereby those eyes and so forth that are explained as just being fruitions exist.

ཞེས་རིགས་པས་འདི་ཚམ་ཞིག་འགོག་ལ། འདི་ཚམ་ཞིག་མི་འགོག་ཅེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་པས་འདི་ལྟར་འབྱེད་པ་ནི་སྐབས་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ན། མ་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་འདྲ་བས་ཅི་ནས་ཀུང་སྦྱར་དགོས་སོ། །

Hence [Chandrakīrti] says very clearly that reasoning refutes just this and does not refute just that. Therefore, in that such a differentiation is stated on one occasion, since those where it is not stated are similar, it should be applied throughout.

དེས་ན་རང་གི་ངོས་ནས་བཙལ་བ་ཡུལ་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་རིགས་པས་འགོག་ལ། ཡོད་པ་ཚམ་མི་འགོག་པ་ནི་རིགས་པ་རྣམས་རང་བཞིན་ཚོལ་བ་ལྷུར་བྱེད་པར་གསུངས་པས།

Therefore, with regard to the fact that reasoning refutes existence by way of its own entity that exists objectively when sought from the object's own side and does not refute mere existence, since [Chandrakīrti] said that [the Mādhyamika] reasonings are intent on seeking out inherent existence, reasoning is searching out whether [something] does or does not inherently exist.

རིགས་པ་ནི་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་འཚོལ་བ་ཡིན་པས་དེས་བཀག་པ་འང་རང་བཞིན་བཀག་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་འདི་གཉིས་ཕྱེད་པར་བྱའོ། །

Therefore, this means that a refutation by that [reasoning] is a refutation of inherent existence. Hence these two should be differentiated.

5   དེ་འདྲ་བའི་ལས་འབྲས་རྣམས་མི་འགོག་པར་མ་ཟད་དབུ་མ་པས་དེ་ཁས་བླང་དགོས་པར་གསུངས་ཏེ།

Not only are such actions and effects not refuted, but also it is said that Mādhyamikas must assert them.

ཡང་དེའི་འཕྲོས་ཉིད་ནས།

The continuation of that passage [from Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"*] says:

དེའི་ཕྱིར་མཁས་པས་འདིག་རྟེན་པའི་དོན་ལ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་

10   པ་མ་བཅུག་པར་ལས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་ཏེ།

Therefore, the wise, not applying to worldly objects the analysis that has been explained, which accords with the perception of reality, assert [those objects of the world] as just inconceivable fruitions of actions.

སྤྲུལ་པ་ལས་སྤྲུལ་པ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་དུ་འཇིག་རྟེན་པ་ཐམས་ཅད་ཁས་བླང་བར་བྱའོ། །

15   ཞེས་སོ། །

All the world is to be asserted in the manner of emanations arising from emanations.

དེ་ལྟར་ན་རང་གིས་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བྱས་པའི་དོན་དམ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པས་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྣམ་

པར་བཞག་པ་ལ་གནོད་ན་ནི་བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་ནང་འགལ་བྱུང་བ་ཡིན་པས།

Thus, within your presentation of the two truths, if the reasoning determining the ultimate discredits the
20   presentation of conventionalities, then an internal contradiction in [your] presentation of the positing of the two truths has arisen, whereby...

བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འཇོག་པ་ལ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཁས་པར་ཇི་ལྟར་རུང་།

...how could you [be said to] have fully developed skill in positing the two truths?

རྣམ་གཞག་དེ་གཉིས་ལ་ནང་འགལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ན་ནི་དོན་དམ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པས་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྣམ་པར་

25   བཞག་པ་སུན་འབྱིན་པ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །

If there is not the slightest internal contradiction in those two presentations, then it is contradictory that the reasoning determining the ultimate refutes the presentation of conventionalities [as you say it does].

ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་།

Chandrakīrti's *Clear Words* also says:

ཁྱོད་ནི་དོན་དམ་པ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་མི་མཁས་པས་ལ་ལར་འཐད་པ་བཅུག་ནས་རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་དེ་

རྣམ་པར་འཇིག་པར་བྱེད་པ་[613]ཡིན་ནོ། །

You, who are unskilled in ultimate and conventional truths apply reasoning to some [conventional objects] whereas they are not [suitable objects for such analysis by] reasoning and destroy those [conventionalities].

ཁོ་བོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམ་པར་འཇིག་པ་ལ་མཁས་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་གནས་ཏེ། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་

ཕྱོགས་གཅིག་བསལ་བའི་ཕྱིར་བཀོད་པའི་འཐད་པ་གཞན་འཐད་པ་གཞན་གྱིས་ཟློག་པར་བྱེད་ཅིང་།

10   Because we [Mādhyamikas] are skilled in positing conventional truths, dwelling in just the class of the world, we overcome with another reasoning [worldly conventional valid cognition] that other reasoning [i.e., your facsimile of reasoning] that you state for the sake of eliminating one class of conventionalities.

འཇིག་རྟེན་པའི་རྒན་རབས་ལྟར་འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོས་ལུགས་ལས་ཉམས་པ་ཁྱོད་ཁོ་ན་ཟློག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི།

15   Like the elders of the world who [refute] those who fall from the worldly way, we refute only you;

ཀུན་རྫོབ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་

we do not refute conventionalities.

ཞེས་ཀུན་རྫོབ་ལས་ཉམས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཁོ་ན་འགོག་གི། ཀུན་རྫོབ་མི་འགོག་གོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

Thus [Chandrakīrti] says that he refutes only those propounders of tenets who fall from conventionalities and 20   does not refute conventionalities.

དེ་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བཅུག་ནས་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་འཇིག་པ་ལ་བདེན་གཉིས་འཇོག་པ་ལ་མི་མཁས་པར་

གསུངས་པས། ཀུན་རྫོབ་པའི་གཟུགས་སོགས་རིགས་པས་འགོག་པ་ནི་སློབ་དཔོན་འདིའི་དགོངས་པ་གཏན་མ་ཡིན་ནོ། །

Also, since he says that those who destroy conventionalities upon having applied reasoned analysis analyzing reality are unskilled in positing the two truths, a refutation of conventional forms and so forth by reasoning is 25   not at all the intent of this Master [Chandrakīrti].

མདོར་ན་དབུ་མ་པར་མ་ཟད་རང་སྟེ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བྱེད་པའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ ཕྱོགས་ལ། གང་ཟག་གཞན་གྱིས་ཁོའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་འགལ་འདུ་བསྒྲིགས་པ་ཡོད་མོད་ཀྱང་།

In brief, not just among Mādhyamikas, but also among Buddhist tenet systems of the land of Noble Ones [India] that make presentations of the two truths, there indeed does occur some other person's aligning of contradictions with regard to their presentation of the two truths.

ཁོ་རང་གིས་རྣམ་གཞག་བྱས་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་རིགས་པས་ཀུན་རྫོབ་པའི་དོན་རྣམས་སུན་འབྱིན་པར་ འདོད་པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁོ་བོ་ཆག་སྐྱོའོ། །

However, I propound that there is not even one who asserts that, of the two truths posited in their own system, the reasoning of the class of the ultimate eradicates conventional objects.

[Chapter 9. Valid Establishment]

གཉིས་པ་ཚད་མས་གྲུབ་མ་གྲུབ་བརྟགས་ནས་འགོག་པས་སུན་འབྱིན་མི་ནུས་པ་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཁས་ལེན་པ་ནི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་མི་འདོད་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

[2/4] Second, [conventional phenomena, forms and so forth] cannot be overcome through a negation upon investigating whether they are or are not established by valid cognition.

With regard to the assertion of forms and so forth, we do not assert that they are not established by valid cognition, but rather that they are established by valid cognition.

 འོ་ན། རྣམ་ཀུན་འཇིག་རྟེན་ཚད་མིན་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་འཐད་སྙམ་ན།

One might wonder then how the statement [in Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way",* VI.31a], "In all respects the world is not valid," could be correct.

འདིས་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་མིག་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་གི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པ་མིན་ནོ། །

[*Answer:*] This [passage] refutes that worldly consciousnesses such as an eye consciousness are valid with regard to reality. It is not refuting that they are valid cognizers with regard to all objects.

དེ་ལྟར་ཡང་། འཇུག་འགྲེལ་ལས།

For, in this vein, Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:

དེ་ལྟར་ན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསམ་པ་ལ་འཕགས་པ་རྣམས་ཁོ་ན་ཚད་མ་ཡིན་གྱི། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པ་དག་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

In that case, only Noble Ones are valid with regard to the contemplation of reality. Non-Noble Ones are not.

ཅི་སྟེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་གནོད་པ་བརྗོད་པར་[614]འདོད་ལས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་མཐོང་བའང་ཚད་མར་ཁས་ལེན་ན་དེ་ལྟ་ཡིན་དང་།

They would be if one asserted that even worldly perception were valid with regard to analyzing reality due to asserting worldly expressions of discredit. However, [the *Supplement to Nāgārjuna's "Treatise on the Middle Way",* VI.30 says]:

གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ཚད་མ་ཡིན་ན་ནི། །

འཇིག་རྟེན་དེ་ཉིད་མཐོང་བས་འཕགས་གཞན་གྱིས། །

ཅི་དགོས་འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

བླུན་པོ་ཚད་མར་རིགས་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །

If worldly [perception] were valid,
Since the world would see reality, what need for others, Noble Ones?
What would be accomplished by the noble path?
It is not reasonable that the stupid be valid.

ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་ཕྱི་འགྲེལ་དུ

མིག་ལ་སོགས་པ་དག་ཁོ་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རིག་པའི་ཕྱིར་འཕགས་པའི་ལམ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒོམ་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བསྒྲིམ་པ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པར་
འགྱུར་བ་ཞིག་ན་དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །

And, in the commentary following that, Chandrakīrti says [in the *Supplement*]:

> Because the mere eye consciousnesses and so forth would ascertain reality, the hard work at ethics, hearing, thinking, meditating, and so forth for the sake of understanding the noble path would be fruitless. However, it is not thus.

དེའི་ཕྱིར།

རྣམ་ཀུན་འཇིག་རྟེན་ཚད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར། །

དེ་ཉིད་སྐབས་སུ་འཇིག་རྟེན་གནོད་པ་མེད། །

ཅེས་གསུངས་པས་སོ། །

Therefore [the *Madhaymakāvatāra*, VI.31ab, says]:

> Because in all ways the world is not valid
> There is no discredit by the world on the occasion of reality.

རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།

Also Chandrakīrti's *Yuktiṣaṣṭikāvṛtti, Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas of Reasoning"* says:

དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བ་ནི་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་བོ། །

It is established that viewing just the existence of those [forms and so forth by those eye consciousnesses and so forth] is not seeing reality.

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན། །

Therefore, the Transcendent Lord said, "Eye, ear, and nose [consciousnesses] are not valid cognitions."

ཞེས་སོགས་དྲངས་པས་ན་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་གི་ཡུལ་གཞན་ལ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་སྣང་ངོ་། །

Since he quoted that and so forth, it can be seen very clearly that what is being refuted is that [eye consciousnesses and so forth] are valid with regard to a special object—reality—and not [that they are valid] with regard to other objects.

དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་ཏེ

If it is not taken in this way, it [his statements] would be inconsistent.

མིག་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་འདི་དག་ཐ་སྙད་པའི་དོན་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ན

If he were saying that if eye consciousnesses and so forth are valid with regard to conventional objects such as forms, sounds, and so forth, ...

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བལྟ་བའི་ཕྱིར་དུ་འཕགས་ལམ་བཙལ་མི་དགོས་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་སྟ་ན་ནི་མིག་གི་ཤེས་པས་གཟུགས་ཤེས་ན་རྣ་བདེན་པ་ལ་ རྣ་བ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་ཞེས་པ་དང་འདྲ་ལ་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་བལྟ་བའི་ཕྱིར་དུ་འཕགས་ལམ་འཚོལ་བ་དོན་མེད་དུ་ཐལ་ཟེར་ན་ནི་ཤིན་ ཏུ་འདོད་པས་དེས་མི་འདོད་པ་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ།

then it would [absurdly] follow that there was no need to strive at the Noble path for the sake of viewing reality, this would be like saying that if the eye consciousness knows forms, it [absurdly] follows that the ear is purposeless for hearing [sounds]. And, if he is saying that [if eye consciousnesses and so forth are valid with regard to forms, and so forth], then it [absurdly] follows that striving at the Noble path for the sake of viewing forms, sounds, and so forth is senseless, since we very much assert this, what unwanted thing is proved by this?

ཚོན་བཞི་བརྒྱའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Qualm: Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:[15]

གང་ཡང་འདིས་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་གཞན་ཆད་མ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་བྱེད་

པ་དེ་ཡང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་གོ །

Those who, imputing these sense consciousnesses as direct perceptions, consider them to be valid with regard to other things also [are holding a position in which former and later statements] are very much unrelated.

མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་[615]ཆད་མ་ཉིད་དུ་མཐོང་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུས་བྱས་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་བརྫུན་པ་བསླུ་བའི་ཆོས་ཅན་དང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་གསུངས་སོ། །

 "Non-deceptive consciousnesses" are seen in the world as just valid cognitions; however, the Transcendent Lord said that even consciousnesses, because of being composites of phenomena, have the qualities of being false and deceptive and are like a magician's illusions.

གང་ཞིག་བརྫུན་པ་བསླུ་བའི་ཆོས་ཅན་དང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དེ་ནི་མི་སླུ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་

ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

Whatever has the qualities of being false and deceptive and like a magician's illusion is not non-deceptive because of being something that abides in one way but appears in another.

དེ་ལྟར་གྱུར་པ་ནི་ཆད་མ་ཉིད་དུ་བཏགས་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཆད་མ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་

འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

It is not reasonable to designate that which is such as a valid cognition because it would then [absurdly] follow that all consciousnesses would be valid cognitions.

---

[15]   P5266, vol. 98, 259.4.1-259.4.4. This is commentary on XIII.1. Bracketed material in the translation is from *mchan*, 301.5ff. Note that a rather critical line which Dzong-ka-ba refers to several times in this chapter,

རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར།, 615.3-4,

appears in the Peking edition as

རྣམ་པ་གཞན་དུ་གཞན་པའི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར།, 259.4.3-259.4.4.

This would appear to be a textual corruption in the Peking edition.

ཤེས་མིག་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་སྤྱིར་བཀག་པ་རྗེ་ལྟར་དྲངས་སྙམ་ན་འདི་ནི།

How do you interpret this general refutation that consciousnesses such as those of the eye, and so forth, are valid cognitions?

མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན། །ཞེས་སོགས་དང་མི་འདྲ་བར་དོགས་པའི་གནས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ཞིབ་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ། །

5 [*Answer:*] This statement, unlike the earlier one, "Eye, ear, and nose are not valid cognitions," [when context clearly showed that it was said with regard to the nature of reality] is a very great source of qualms, and therefore I will explain it in detail.

དེ་ལྟར་མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་དང་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པ་ནི་རྟོག་གེ་པའི་འདོད་པ་བཀག་པ་ཡིན་པས་ཐོག་མར་དེའི་འདོད་ལུགས་བརྗོད་ན།

10 The refutation in this way that eye consciousnesses and so forth are direct perceptions and are valid cognitions is a refutation of the assertions of the logicians. Therefore, let us initially set forth what they assert.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:[16]

རྟོག་གེ་པ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་དོན་ལ་གཏན་མ་བྱང་བའི་ཕྱིར་བྱིས་པ་གཞོན་ནུ་ལྟར་དེ་དག་པོ་ཉིད་ནས་སྦྱང་བར་བྱ་བར་

15 འགྱུར་བ་ཡིན་པས་དེ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་

Because these logicians are not at all trained in worldly meanings, they need to train in them from the very beginning, like young children. Hence, in order to teach them,

ཁྱོད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གང་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བཀྱལ་ཞིང་བརྟག་པར་བྱའོ། །

one questions them in detail, asking them, "What is the direct perception of your [system]?"

20 སྨྲས་པ། ཤེས་པ་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ། །

They answer, "A consciousness is a direct perception."

ཤེས་པ་རྗེ་འདྲ་བ་ཞིག །

"What sort of consciousness?"

གང་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའོ། །

25 "That which is free from conceptuality."

རྟོག་པ་འདང་ཅི་ཞིག །

"What is this conceptuality?"

གང་དོན་ལ་མིང་དང་རིགས་སུ་སྒྲུག་པར་སྐྱོ་འདོགས་པར་ཞུགས་པའི་འདུ་ཤེས་ག་ཡེར་པོ་སྟེ་

"It is the fluctuation of the discrimination involved in the superimposition of names and types to
objects.

དེ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྔ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཚམ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་
ཕྱིར་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།

Because they are free from that, the five sense consciousnesses operate on just the inexpressible own-
character of objects and therefore are called 'direct perceptions'."

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འདོད་དོ། །

Hence they [the logicians] assert that a direct perception is a consciousness that is free from conceptuality and
non-mistaken.

དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་ནི་ཡུལ་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟར་གནས་པ་ལྟར་འཛིན་པར་བྱེད་པས།

This "non-mistakenness" is an apprehension of the object's own character as it abides.

དབང་པོའི་ཤེས་པའི་མངོན་སུམ་ལྔ་ཁས་རང་[616]མཚན་འཛལ་བས་ན་གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་མངོན་སུམ་
ལྔ་པོ་དེ་དག་གི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས།

Hence, since [according to them] all five sense direct perceptions comprehend the self-character [of the
object], the self-character of forms, sounds, and so forth is the object of comprehension of those five direct
perceptions, and

དེ་དག་ཚད་མར་འགྱོ་ས་ཡང་ཡུལ་ལྔ་པོ་དེའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །

therefore, they assert that that with regard to which these [direct perceptions] are valid cognitions is the self-
character of the five objects.

སློབ་དཔོན་འདི་ནི་འཆད་པར་འགྱུར་བ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་འང་མི་བཞེད་པས་
དབང་པོའི་ཤེས་པ་དེ་རྣམས་རང་མཚན་ལ་ཚད་མར་ག་ལ་བཞེད།

This master [Chandrakīrti], as will be explained, does not assert even conventionally an establishment [of
objects] by way of their own entities or by way of their own character. Thus, how could he assert that these
sense consciousnesses are valid with regard to the self-character [of objects]?

དེས་ན་འདིར་དེ་དག་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པ་ནི་དེ་རྣམས་ཡུལ་ལྔའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མར་འདོ་ལ་འགོག་པ་ཡིན་ལ།

Therefore, the refutation here of these as being valid cognitions is a refutation of the assertion that they are valid cognitions with regard to the self-character of the five objects.

འགོག་ཚུལ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་རྫུན་པ་བསླུ་བར་གསུངས་པ་དེས་འགགས་སོ། །

5   As for how the refutation [is done, that the sense consciousnesses are valid with regard to the self-character of the five objects] was refuted by the Transcendent Lord's statement that the consciousnesses are false and deceptive.

དེ་ཡང་བསླུ་བར་གསུངས་པས་མི་སླུ་བ་བཀག་ནས་ཚད་མ་ཡིན་པ་འགོག་སྟེ་མི་སླུ་བ་ནི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

The statement that they are deceptive refutes that they are non-deceptive whereupon it is refuted that they are

10   valid cognitions, for "that which is non-deceptive" is the definition of "valid cognition".

ཞོན་བསླུ་ལུགས་གང་ཡིན་སྙམ་ན།

In what way are they deceptive?

རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྣང་བ་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ཡིན་ཏེ།

This is stated [by Chandrakīrti, see above] "…being something that abides in one way but appears in

15   another."

དབང་ཤེས་རྣམས་ལ་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཡུལ་ལྔ་པོ་དེ་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་བཞིན་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་སྣང་བས་ན་དེ་དག་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་སྟེ།

That is to say, the five objects, forms, sounds, and so forth, whereas they are **not** established by way of their own character, **appear** to the sense consciousnesses to be [established by way of] their own character, and,

20   therefore, those [sense consciousnesses] are not valid cognitions with regard to the own character [of their objects].

མདོར་ན་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དེ་དག་ཡུལ་ལྔའི་རང་མཚན་ལ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ལྔའི་རང་མཚན་སྣང་བ་ལ་སློས་ཏེ་བསླུ་བའི་ཕྱིར་ཏེ

In brief, [Chandrakīrti's] intended meaning is that the sense consciousnesses are not valid cognitions with

25   regard to the own character of the five objects because of being deceived in terms of the appearance of own character of the five objects.

ཡུལ་ལྔ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོངས་བཞིན་དུ་རང་མཚན་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར།

This is because, whereas those five objects are empty of own character (*rang gi mtshan nyid*), they appear to have own character (*rang mtshan*).

དཔེར་ན། ཟླ་གཉིས་སྣང་བའི་ཤེས་པ་བཞིན་སྐྱེ་དུ་དགོངས་པའོ། །

It is like, for example, a consciousness perceiving two moons.

འདི་ལ་དངོས་པོར་སྨྲ་བས་ནི་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་ན་དེ་དག་དོན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་པས།

5   With regard to this, the proponents of [true] existence assert that if forms, sounds, and so forth did not exist inherently, that is, were not established by way of their own character, they would be non-things empty of all capacity to perform functions.

ཡུལ་ལྔའི་རང་མཚན་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མར་མ་སོང་ན་ཡུལ་ལྔ་ལ་ཚད་མར་འགྲོས་མེད་ལ། ཡུལ་ལྔ་ལ་ཚད་མར་སོང་ན་འདིའི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མར་འགྲོ་བར་འདོད་དོ། །

10   Therefore, they assert that if [sense consciousnesses] are not direct valid cognitions with regard to the own-character of the five objects, then there is no way for there to be valid cognition with regard to the five objects, and if [the sense consciousnesses] are valid cognitions with regard to the five objects, then they serve as a valid cognitions with regard to their own character.

སློབ་དཔོན་འདི་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་[617]ངོ་བོས་གྲུབ་ན་བདེན་པར་འགྱུར་བས་ཡུལ་བདེན་པར་གྲུབ་པ་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཚད་མ་ལ་རང་མཚན་ལ་ཚད་མར་སོང་བ་དགོས་ཀྱང་ཡུལ་ནི་བརྫུན་པ་ཡིན་པས་དེ་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཚད་མ་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མར་སོང་བ་མི་དགོས་ཏེ།

15

For this master [Chandrakīrti], if something were established by way of its own character, [616] or its own entity, it would be true, whereby a valid cognition that posited a truly established object would have to serve as a valid cognition with regard to [the object's] own character. However, because objects are false, the valid

20   cognition that posits them need not serve as a valid cognition with regard to their own character.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

འཇིག་རྟེན་པའི་མཐོང་བས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བ་བསལ་བ་རིགས་པ་འང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཁོ་ན་ལས་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་དེས་དམིགས་པའི་དོན་ཡང་བརྫུན་པ་བསླུ་བའི་ཆོས་ཅན་ཉིད་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །

For, Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:[17]

25   It is not reasonable for worldly perception to open up perception of reality for it is valid in terms of only the world and the objects observed by it are established as having the qualities of being false and deceptive.

---

17   This is commentary on XIII.12.

དེའི་ཕྱིར་རང་མཚན་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཀག་པས་ཚད་མ་ཙམ་ཞིགས་མི་དགོས་པས་ན་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་ཚད་མ་སྤྱིར་འགོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, since [Chandrakīrti] is refuting that [sense consciousnesses] are valid cognitions with regard to the own character [of objects] there is no need to refute that they are merely valid cognitions. Therefore, he is not refuting in general that there are valid cognitions among conventional consciousnesses.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་མི་སྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མཐོང་ན་ཤེས་གསུངས་པ་མི་རིགས་ཏེ།

Otherwise—[that is, if Chandrakīrti were refuting in general that there are valid cognitions among conventional consciousnesses]—it would not be reasonable for him to say, "…non-deceptive consciousnesses are seen in the world as just valid cognitions,"

ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ལ་ཚད་མ་ཞིགས་པའི་ཕྱིར་དང་།

because he would have refuted that there were valid cognitions among all whatsoever conventional consciousnesses.

ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཚད་མ་བཞི་ལས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་དོན་རྟོགས་པར་རྣམ་པར་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དང་ལུང་དང་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།།

Also, this would contradict the statement in Chandrakīrti's *Clear Words*,[18] "Therefore, in this way it is posited that the world realizes objects by way of the four valid cognitions," in which he makes a presentation of direct, inferential, scriptural, and exemplary valid cognitions.

ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་གི། ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་བརྟེན་ནས་བཞག་པའི་རྟེན་འབྲེལ་མི་འགོག་སྟེ།

Valid cognitions and objects of comprehension that are established by way of their own entities are refuted; however, valid cognitions and objects of comprehension that are dependently-posited dependent-arisings are not refuted.

དེ་ཉིད་ལས།

དེ་དག་ཀྱང་ཕན་ཚུན་ལྟོས་པས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ་ཚད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཡོད་ན་ཚད་མ་དག་ཏུ་འགྱུར་གྱི།

That same text [Chandrakīrti's *Clear Words*] says:[19]

> Those are established through mutual dependence. When valid cognitions exist, then there are objects that are the objects comprehended. When objects that are the objects comprehended exist, then there are valid cognitions.

---

[18] Dzong-ka-ba's text, 617.11, corrected from *'jig rten **gyi*** to *'jig rten **gyis*** in accordance with the Peking edition of Chandrakīrti's text, 13.4.8, and *mchan*, 311.4.

[19] This follows in Chandrakīrti's text immediately from the preceding citation.

ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གཉིས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

However, the two, valid cognitions and objects of comprehension, are not established by way of [their own] entities.

5 དེས་ན་རབ་རིབ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་ནང་གི་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསླད་པའི་གནོད་པ་མེད་ན་མ་རིག་ལས་བསླད་པའི་དབང་གིས་དང་ཤེས་ལ་

སོགས་པ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་བཞིན་རང་བཞིན་ཡོད་པའི་ཡུལ་འཛིན་པར་སྣང་བའི་འཁྲུལ་པས་ནི་ཐ་སྙད་པའི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ལ་

[**618**]མི་གནོད་དོ། །

Therefore, if the sense consciousnesses are without the impairment of being affected by internal and external causes of error such as dimness of sight, and so forth, their being mistaken in terms of appearance, in that

10 through the force of being affected by ignorance they apprehend objects to inherently exist whereas they do not inherently exist, does not discredit their being conventionally non-erroneous.

འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, [VI.24-25] says:

མཐོང་བ་བརྫུན་པའང་རྣམ་པ་གཉིས་འདོད་དེ། །

15 དབང་པོ་གསལ་དང་དབང་པོ་སྐྱོན་ལྡན་ནོ། །

སྐྱོན་ལྡན་དབང་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི། །

དབང་པོ་ལེགས་གྱུར་ཤེས་ལྟོས་ལོག་པར་འདོད། །

Also perceivers of falsities [that is, worldly consciousnesses,] are asserted as of two types,
Those with clear sense faculties and those with defective sense faculties.

20 A consciousness of which the sense faculty is defective
Is asserted as wrong in relation to a consciousness of which the sense faculty is good.

གནོད་པ་མེད་པའི་དབང་པོ་དྲུག་རྣམས་ཀྱིས། །

བཟུང་བ་གང་ཞིག་འཇིག་རྟེན་གྱིས་རྟོགས་ཏེ། །

འཇིག་རྟེན་ཉིད་ལས་བདེན་ཡིན་ལྷག་མ་ནི། །

25 འཇིག་རྟེན་ཉིད་ལས་ལོག་པར་རྣམ་པར་བཞག །

Those objects realized by the world
That are apprehended by way of the six unimpaired sense faculties
Are true in terms of just the world. The rest
Are posited as unreal in terms of just the world.

ཅེས་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་དང་ཡུལ་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གཉིས་གཉིས་སུ་བཞག་གོ །

Thus, the two, conventional consciousnesses and objects, are posited as of two types, erroneous and non-erroneous, in terms of just a conventional consciousness.

དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུ་ནང་ན་ཡོད་པ་ནི། འཇུག་འགྲེལ་ལས། དེ་ལ་རབ་རིབ་དང་མིག་སེར་ལ་སོགས་པ་དང་དྲུ་ཅུ་ར་ཟོས་པ་ལ་

5 སོགས་པ་རྣམས་ནི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱེན་ནང་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

With regard to internal causes of impairment to a sense faculty, Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[20]

> Dimness of sight, jaundice, and so forth as well as eating *dadhura*[21] and so forth are causes of impairment to the sense faculties that exist internally.

10 ཕྱི་རོལ་ན་ཡོད་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

With regard to external [causes of impairment to the sense faculties], that same text says:[22]

ཏིལ་མར་དང་རྒྱ་དང་མེ་ལོང་དང་ཕུག་ལ་སོགས་པ་ནས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཡུལ་དང་

དུས་ཁྱད་པར་ཅན་ཉེ་བར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི། དབང་པོ་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱེན་ཕྱི་རོལ་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ།

> Sesame oil, water, a mirror,[23] sounds expressed in caves and so forth as well as sunlight at special
15 > times and places are external causes of impairment to the sense faculties.

དེ་དག་ནི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ནང་ན་ཡོད་པ་དག་མེད་པར་གཟུགས་བརྙན་དང་བྲག་ཆ་དང་སྨིག་རྒྱུ་ལ་ཆུ་ལ་

སོགས་པར་འཛིན་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་རོ། །

> For these, without there being an internal source of impairment to the sense faculty, cause the
> apprehension of reflections, echoes, a mirage as water, and so forth.

20 དེ་བཞིན་དུ་མིག་འཕྲུལ་མཁན་ལ་སོགས་པས་རབ་ཏུ་སྦྱར་བའི་སྔགས་དང་སྨན་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

> This should be understood similarly also with regard to the mantras, medicines, and so forth used by
> conjurers and so forth.

---

20   This is commentary immediately following VI.25.

21   Hubert Decleer supplied the information that this is a tall plant with white flowers that grows wild in the Nepal area. In small amounts it is a potent hallucinogen; in larger amounts it is poisonous.

22   This follows immediately from the previous citation.

23   *mchan*, 315.5 explains that the first three give rise to reflections and hence to mistaken eye consciousnesses.

ཡིན་གྱི་གནོད་པར་བྱེད་པ་ནི་དེ་དག་དང་། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པར་བྱས་པའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལ་སོགས་པ་དག་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལྟར་སྣང་བ་དག་སྟེ།

With regard to what impairs the mental [sense faculty], there are those [just mentioned above] as well as incorrect tenets and so forth and facsimiles of inference.

5 ཞེས་གྲུབ་མཐའ་ངན་པ་དང་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་རྣམས་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་སློད་པའི་རྒྱུར་གསུངས་ཏེ། རྨི་ལམ་ལ་སོགས་པའི་ཡིད་སློད་ པའི་རྒྱུ་གཉིད་ལ་སོགས་པའང་ཡིན་ནོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that bad tenets and facsimiles of reasons are causes corrupting the mental consciousness and also says that sleep and so forth are causes corrupting the mental [consciousnesses] of dreams and so forth.

10 དེས་ན་མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་[619]ཀྱི་ཡུལ་ནི་འོག་ནས་འཆད་པ་ལྟར་ཐ་སྙད་དུའང་མེད་མོད་ཀྱང་མ་རིག་པས་བསླད་པའི་གནོད་ པ་ནི་འདིར་གནོད་པའི་རྒྱུར་མི་བཟུང་ངོ། །

Therefore, even though the object of the mode of apprehension of ignorance does not exist even conventionally, as will be explained below, here the impairment of being affected by ignorance should not be held as a cause of impairment.

15 གལ་ཏེ་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལྔ་པོ་འཁྲུལ་རྒྱུ་གཞན་གྱི་གནོད་པ་མེད་པ་འདི་དག་ཐ་སྙད་དུ་མ་འཁྲུལ་ན་འདི་དག་ལ་སྣང་བའི་རང་གི་ མཚན་ཉིད་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་དགོས་ལ།

[*Qualm:*] If the five sense consciousnesses which do not have the impairment of other causes of error are non-mistaken conventionally, then the own character that appears to them must exist conventionally.

དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་འདི་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

20 However, the master [Chandrakīrti] does not assert such.

དེས་ན་འཁྲུལ་པར་འདོད་དགོས་ལ་དེ་ལྟ་ན་ཤེས་པ་དེ་དག་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཐ་སྙད་དུ་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཚད་མར་མི་འཐད་དེ།

Therefore, [the sense consciousnesses] must be asserted as mistaken, in which case it is not feasible that those consciousnesses be valid cognitions that posit forms, sounds, and so forth conventionally.

ཐ་སྙད་དུ་གཟུགས་སོགས་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན།

25 For, they are mistaken with regard to forms and so forth conventionally.

བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ནི་གཟུགས་སོགས་ལ་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ།

Answer: With regard to this, the master Bhāvaviveka asserts that forms and so forth conventionally have natures that are established by way of their own character.

སེམས་ཙམ་པས་ཀུན་བཏགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་མེད་པས་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་འདོད་པ་འགོག་པ་ན། ཀུན་བཏགས་ལ་འདོགས་བྱེད་དང་བཏགས་པ་གཉིས་ཀྱི་བཏག་ལ་བྱས་ནས་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་འདོགས་པའི་སྒྲ་དང་བློ་ལ་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་འདོད་ན། གཞན་དབང་གི་དངོས་པོ་ལ་སྐུར་བ་བཏབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཀག་པས་ན།

For, when refuting the Cittamātrins' assertion that because imputations do not have entities that are established by way of their own character, they do not have an entityness of own character, he refutes them within investigating "imputation" in two ways—as "imputer" and as "imputed"—and says that if they assert that terms and awarenesses that impute entities and features do not have an entityness of own character conventionally, they are mistakenly denying dependent entities.

གཞན་དབང་ལ་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་བཞེད་པར་གསལ་ལོ། །

Thus, it is clear that he asserts that dependent entities conventionally have natures that are established by way of their own character.

དེ་ལྟར་ཡང་རབ་བྱེད་ཉེར་ལྔ་པའི་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེ་ལས།

Moreover, Bhāvaviveka's *Prajñāpradīpamūlamadhyamakavṛtti (Lamp for (Nāgārjuna's) "Wisdom", Commentary on the "Treatise on the Middle Way")* commenting on the twenty-fifth chapter [of Nāgārjuna's text] says:[24]

འདིར་གལ་ཏེ་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བར་ཡིད་ལ་བརྗོད་པ་དང་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཀུན་བཏགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་མེད་དོ་ཞེན་ནི་དངོས་པོ་ལ་སྐུར་པ་འདེབས་པ་ཡིན་ཏེ།

If you say that the entityness of imputations, that is, the mental and verbal expressions of "form," does not exist, you are mistakenly denying things,

ཡིད་ལ་བརྗོད་པ་དང་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ལ་སྐུར་པ་འདེབས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

for you are mistakenly denying mental and verbal expressions.

---

24   P5253, vol. 95, 253.4.6-253.4.7.

ཤེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་སྤྱན་རས་གཟིགས་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱིས

The master Avalokitavrata in his explanatory commentary on that [that is, in the *Prajñāpradıpaṭıkā* (*Commentary on (Bhāvaviveka's) "Lamp for (Nāgārjuna) 'Wisdom'"*) says:[25]

འདེས་ནི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་པ་དག་ཀུན་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་

5   ཞེས་ཟེར་བ་དེ།

This [statement by Bhāvaviveka] indicates the following: The Yogacārins' say that the entities of imputations are without entityness due to not having entityness in the sense of own character.

གལ་ཏེ་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བར་ངོ་བོ་ཉིད་དང [620] བྱུང་བར་དུ་ཡིད་ལ་བརྗོད་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ཐ་སྙད་

འདོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་ན་ནི། གཞན་དབང་དུ་གཞན་

10   གྱི་དབང་གི་དངོས་པོ་ལ་སྐུར་པ་འདེབས་པ་ཡིན་པས་མི་རུང་བར་སྟོན་ཏེ།

If the entityness of conceptions, or mental expressions, and the imputation of conventions, or verbal expressions, of entities and attributes such as "form" are without entityness due to being without entityness in the sense of character, this is unsuitable, since one would be falsely denying conventionally things that are dependent entities.

15   ཞེས་སྐྱ་དང་བློས་བསྐྱེས་པའི་གཞན་དབང་ལ་ཐ་སྙད་དུ་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་འདོད་ན་སྐུར་འདེབས་སུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་

རོ། །

Thus he says that if you assert that dependent entities that are included within terms and awarenesses do not have an entityness in the sense of character conventionally, it is a false denial.

དེ་ལ་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ཡིན་ལ་སེམས་ཙམ་པས་དེ་མེད་པ་དེ་ཀུན་

20   བརྟགས་ལ་འདོད་ཀྱི།

"Character" in the phrase, "do not have an entityness in the sense of character" refers to "own character" or "inherent existence", and the Cittamātrins assert that imputations do not have such.

---

[25]   P5259, vol. 97, 292.2.8-292.3.2. Dzong-ka-ba's citation of the passage differs on two points from the passage as found in the Peking edition of Avalokitavrata's text. Dzong-ka-ba, 620.1.2 reads *tshig tu brjod pa tha snyad 'dogs pa'i ngo bo nyid hang yin pa de*, Avalokitavrata's text, 292.3.2 reads: *tshig tu brjod pa tha snyad 'dogs pa'i* **kun brtags pa'i** *ngo bo nyid hang yin pa de*. Also, Dzong-ka-ba's text, 620.3, reads: *gzhan dbang gi* **dngos po** *la*, whereas Avalokitravrata's text, 292.3.2, reads: *gzhan dbang gi* **ngo bo** *la*. Both of Dzong-ka-ba's variants make the text express more clearly the point he is trying to make: that to say that mental or verbal conventions lack entityness in the sense of own-character is to deprecate dependent entities. Thus it is possible that Dzong-ka-ba knowingly amended the text.
[26]   in the *Madhyamakālokaj*.

གཞན་དབང་ལ་མཚན་ཉིད་དེ་ཡོད་པས་རང་བཞིན་ཡོད་ལ།

However, because dependent entities do have such a character, they exist inherently.

�འོན་ཀྱང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བས་རང་ལས་སྐྱེ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །

Nonetheless, because they are produced from other, they are without an entityness in the sense of being produced from themselves and hence it is asserted that they are without entityness [of production].

མདོ་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བཤད་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དགོངས་པ་ཅན་དུ་གསུངས་པ་ལ།

[Buddha] explained it thus in the *Sūtra Unraveling the Thought* and said that the statement [in the Perfection of Wisdom Sūtras] that all phenomena do not have [their own] entityness is based on another intent.

སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལས་ནི་མདོ་དེས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་གྱི་དགོངས་པ་བསྟན་པས་དབུ་མའི་ལམ་མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་

རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ངེས་པའི་དོན་ཁོ་ན་གཞུང་འཛུགས་པར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

With regard to this, the master Kamalaśila said[26] that because that sūtra [the *Sūtra Unraveling the Thought*], through indicating the intended meaning of the three non-entitynesses,[27] thoroughly teaches the middle path free from the two extremes, it sets up the system (*gzhung*) of only the definitive meaning.

ཞེས་གཞན་དབང་ལ་དོན་དམ་པར་དོ་བོ་ཉིད་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཀུན་བཏགས་ཡིན་པས་དེ་མེད་པ་དང་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་དབང་ལ་རང་གི་

མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་དེས་སྒྲར་འདེབས་སེལ་བས་དབུའི་དོན་བསྟན་པར་བཞེད་དེ།

Thus, he asserts that [the *Sūtra Unraveling the Thought*) teaches the meaning of the middle way in that [it teaches] the non-existence of the ultimate entityness superimposed on dependent entities, since such is an imaginary, and avoids false denial due to [teaching that] conventionally dependent entities have own character.

སློབ་དཔོན་འདི་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པར་བཞེད་པའོ། །

Hence this master [Kamalaśila] also asserts that [objects] have own character conventionally.

---

[26]   in the *Madhyamakālokaj*.

[27]   *mchan*, 321.1. The three non-entitynesses are non-entityness in terms of character, *mtshan nyid ngo bo nyid med pa*; non-entityless in terms of production, *skye ba ngo bo nyid med pa*; and an ultimate non-entityness, *don dom pa ngo bo nyid med pa*.

CP: Hopkins translates the three non-natures, *ngo bo nyid med pa,* as character-non-nature, *mtshan nyid ngo bo nyid med pa*; production-non-nature, *skye ba ngo bo nyid med pa*; and an ultimate non-nature, *don dom pa ngo bo nyid med pa*.

འཇུག་འགྲེལ་དུ་ནི།

དཔེར་ན། སྦྲུལ་དེ་ཐག་པ་ལ་ཀུན་བཏགས་ཡིན་ལ་སྦྲུལ་དངོས་ལ་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་འདྲ་བར། རང་བཞིན་ཡང་རྟེན་ འབྲེལ་བྱས་པ་ཅན་གྱི་གཞན་དབང་ལ་ཀུན་བཏགས་ཡིན་ལ

Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[28]

5 For example, a snake is an imaginary with regard to a rope, but is thoroughly established with regard to an actual snake. Similarly, a [final] nature is an imaginary with regard to dependent entities, which are dependently-arisen fabrications.

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ནི་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་འཇོག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པར་བྱས་ནས་མདོའི་དགོངས་པ་ བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས། །

10 However, as the object of a Buddha, it is posited as thoroughly established. Having come to know the presentation of the three entitynesses [in this way], one should explain the intended meaning of that sūtra [the *Sūtra Unraveling the Thought*]

མདོ་གང་དེ་ཉིད་མ་ཡིན་བཤད་དོན་ཅན། །[621]

དྲང་དོན་གསུངས་པའང་རྟོགས་ནས་དྲང་བྱ་ཞིང་། །

15 ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་གསུངས་པས།

This was spoken [by Chandrakīrti] in commentary on the statement [in his *Madhyamakāvatāra (Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")*, VI.97bc]:

Whatever sūtra has as its meaning the explanation of that which is not reality
And sets forth interpretable objects, having been realized [as such], is to be interpreted.

20 མདོ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དྲང་དོན་དུ་བཞེད་པར་གསལ་ལ།

Thus it is clear that he asserts that the presentation of the three entitynesses in the *Sūtra Unraveling the Thought* requires interpretation.

རང་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་བཏགས་ནི་གཞན་དབང་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ལ་མཛད་པས་གཞན་དབང་ལ་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མི་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །

25 Further, since for [Chandrakīrti's] own system, imaginaries are taken as an inherent existence of dependent entities, [Chandrakīrti] does not assert that dependent entities conventionally have inherent existence, that is, are established by way of their own character.

---

28   Dzong-ka-ba's citation of this passage is a gloss, rather than a direct quote.

སེམས་ཙམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་མ་གཏོགས་པ་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་གཉིས་མཚན་ཉིད་རྡོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་མི་འདོད་
པས་

The Cittamātrins [assert the non-existence of entityness of own character with regard to imaginaries but], except for imaginaries, do not assert the non-existence of entityness in the sense of own character with regard to dependent entities and thoroughly established phenomena.

དེ་གཉིས་ལ་རང་གི་དོ་བོས་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་འདོད་པ་ནི།

Thus, they assert that those two have own character, or inherent existence, that is, that they are established by way of their own entities.

མདོ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་པར་སྣང་ལ། དེའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ལ།

It appears that this assertion relies mainly on the *Sūtra Unraveling the Thought,* and, therefore, they assert that those two are ultimately established.

སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོ་བོ་ཡོད་ན་བདེན་པར་གྲུབ་པར་
བཞེད་ལ།

With regard to [their asserting these as ultimately established], the masters Buddhapālita and Chandrakīrti assert that if something has an entity that is established by way of its own character, it must be truly established,

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ལ་སོགས་པས་ནི་དེ་ཙམ་གྱིས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །

whereas the master Bhāvaviveka and so forth assert that merely due to that, something does not become truly established.

གཞན་ཡང་སེམས་ཙམ་པས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རེ་རེ་བ་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་། དུ་མ་འདུས་པའང་
དེའི་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། རྫས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར།

Furthermore, the Cittamātrins say that minute particles individually are not the object of a sense consciousness because they do not appear [to it] and also the aggregation of many [minute particles] is not the object of those [sense consciousnesses] because of not substantially existing.

ཟླ་བ་གཉིས་སུ་སྣང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པའི་ལན་དུ། རྟོག་གེ་འབར་བ་ལས།

[They say that] this is like the appearance of two moons. As an answer to their propounding such, Bhāvaviveka's *Blaze of Reasoning* says:[29]

---

[29] There are substantial differences beween Dzong-ka-ba's citation of the passage and how it appears in Bhāvaviveka's text. Dzong-ka-ba would seem to be giving a gloss.

མ་བསྒགས་པའི་ཕྲ་རབ་འབའ་ཞིག་པ་དབང་པོའི་ཡུལ་མིན་པར་བསྒྲུབ་ན་གྲུབ་པ་ལ་བསྒྲུབ་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ནས།

If you are establishing that a single minute particle which is not a composite is not an object of a sense [consciousness], then you are proving that which is [already] established.

ཕྱི་མའི་ལན་དུ་ཡང་

As an answer to the latter [position, Bhāvaviveka] says:[30]

གལ་ཏེ་རིགས་གཅིག་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདུས་པ་ཕྱོགས་སུ་བྱས་ནས་དེ་ནི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ། རྫས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་གཏན་ཚིགས་སྐྱ་བར་བྱེད་ན་ནི་གཏན་ཚིགས་གཞན་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ།

If you are propounding that an aggregation of minute particles of one type in one place is not the cause [of a sense consciousness] taking as the reason, "because of not substantially existing", the reason is just not established for the other [that is, for me, the person to whom you are propounding such].

གང་འདི་ལྟར་རིགས་གཅིག་པའི་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་གཞན་དང་གཞན་གྱིས་དེ་ལ་ཕན་བཏགས་པའི་སྒོར་བ་དང་ཕུན་ལས་དེ་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱས་ནས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཏུ་འདུས་པར་སྣང་བའི་[622]རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།

Why is as follows. This and that entity of minute particles of one type stick together and help that [aggregation], whereby they serve as branches of the entity of the object. From having done this, an awareness having the aspect of an appearance of minute particles as an aggregation arises.

རིགས་གཅིག་པའི་ཕྲ་རབ་ཏུ་བསགས་པ་ཉིད་ལས་བུམ་པ་ལ་སོགས་པའང་རྫས་སུ་བདག་ཅག་འདོད་དེ་ཕྲ་རབ་བཞིན་ནོ། །

Like minute particles, we assert pots and so forth to be substantially established, due to their being composites of minute particles of one type.

གང་གི་ཕྱིར་ཕྲ་རབ་ཀྱང་རྫས་བརྒྱད་འདུས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་རྫས་ཉིད་དུ་མཚོན་པར་འདོད་པ་ལྟར

A minute particle has a nature of being an aggregation of the eight substances, and you assert it to be substantially [established].

འདུས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བུམ་པ་ལ་སོགས་པའང་རྫས་ཉིད་ཡིན་ཏེ་འབའ་ཞིག་ནི་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ

Therefore, just so, pots and so forth, which have natures of being aggregations are substantially established. A single thing [that is not an aggregation] is just not established.

This passage continues almost directly from the preceding quote, and again Dzong-ka-ba's citation is a gloss, rather than a direct quote.

ཞེས་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པའི་རེ་རེ་ནས་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་དེ་ཡང་རྫས་ཡོད་དུ་བཞེད་པ་དང་རྡུལ་ཕྲ་བའི་ཡང་མཐར་ཕྱག་པར་ཡང་
བཞེད་པར་སྣང་བས་རྡུལ་ཆ་མེད་དམིགས་རྐྱེན་དུ་བཞེད་དོ། །

Thus it appears that [Bhāvaviveka] asserts that each of the minute particles of a composite is a cause of a sense consciousness and is substantially existent and that he asserts [each of these] to be the ultimate of minute particles whereby he asserts partless particles to be observed object conditions [of sense consciousnesses].

དེའི་ཕྱིར་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ཕྱི་ནང་གི་འཁྲུལ་རྒྱུ་སྔར་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་བསླད་པ་མ་འཁྲུལ་བར་བཞེད་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་མདོ་སྡེ་པ་
དང་མཐུན་པའི་དམིགས་རྐྱེན་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, [Bhāvaviveka] asserts that sense consciousnesses which are not affected by the internal and external causes of error explained earlier are non-mistaken and he asserts an observed object condition [of a consciousness] conventionally in accordance with the Sautrāntikas.

འཇུག་འགྲེལ་ལས་ནི་

Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[31]

ཁ་ཅིག་གིས་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་གང་ཞིག་དོན་དམ་པར་སྨྲས་པ་དེ་ཉིད་དབུ་མ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་དོ་ཞེས་
སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་པར་མི་ཤེས་པ་ཁོ་ནས་སྨྲས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་
ཤེས་པར་བྱའོ། །

It should be known that those who propound that just those things which are propounded in the system of the Sautrāntikas to be ultimates are asserted in the Mādhyamika [system] as conventionalities are speaking through mere lack of knowledge of the reality [that is expressed in Nāgārjuna's] *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way)*.

ཡང་གང་དག་ཉེ་བག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གང་དོན་དམ་པར་སྨྲས་པ་དེ་དབུ་མ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་སེམས་
པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པ་ཁོ་ན་སྟེ།

Also, those who think that whatever are propounded by the Vaibhāśikas to be ultimates are conventionalities for the Mādhyamikas only do not know at all the reality [set forth in] the *Mūlamadhyamikakārika*.

འདི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་དང་མཚུངས་པར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

For supramundane teachings are not suitable [to be considered] as similar to worldly teachings.

---

[31]   Dzong-ka-ba's citation of the passage differs on a few small points from how the passage appears in Chandrakīrti's text; none are substantive.

ལྱུགས་འདི་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཞེས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱའོ། །

The wise should ascertain that this system is uncommon.

ཞེས་གསུངས་པས། སྟེ་པ་དེ་དག་གི་གྲུབ་མཐའ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་བཏགས་པའི་གཟུང་འཛིན་ཆ་མེད་སོགས་ཐ་སྙད་དུ་འང་མི་
བཞེད་དོ། །

5   Thus [Chandrakīrti] does not assert even conventionally the partless apprehenders and apprehended objects that are imputed by the uncommon tenets of those schools.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:[32]

བྱེ་བྲག་པ་ལྟར་རང་གི་སྟེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྫས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁས་བླང་བར་མི་རིགས་སོ། །

10   For our own [Buddhist] schools to assert substantially established minute particles as do the Vaiśeṣikas is unsuitable.

ཞེས་རྡུལ་ཆ་མེད་ཁས་མི་བླང་བར་གསུངས་སོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that he does not assert partless particles.

སྟེ་པ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་དམ་དུ་འདོད་པ་རྣམས [623] དབུ་མ་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་ཆ་མེད་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་བྱ་
15   ཡི།

That the Mādhyamikas do not assert conventionally what the two schools—[Vaibhāṣika and Sautrāntika]—assert as ultimates refers to things that are partless and so forth.

དེ་གཉིས་ཀྱིས་བདེན་པར་གང་འདོད་དབུ་མ་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཁས་མི་བླང་བར་སྟོན་པ་མིན་ཏེ། གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གིས་
བདེན་པར་འདོད་ཀྱང་དབུ་མ་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་པ་བཞིན་ནོ། །

20   This does not indicate that whatever those two assert as true the Mādhyamikas do not assert conventionally, for although [the Vaibhāṣikas and Sautrāntikas] assert forms, sounds, and so forth to be true [which the Mādhyamikas do not accept], the Mādhyamikas do assert these conventionally.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཚོགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་རེ་རེ་ནས་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུར་འདོད་པ་བཀག་ཅིང་

In the *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"*,[33] [Chandrakīrti] refutes the assertion that each [minute
25   particle] on the occasion of a collection of minute particles of a sense power is a cause of a sense consciousness.

---

32   This is commentary on XIV.18.
33   See for instance P5266, vol. 98, 259.2.5-259.2.8.

དབང་པོ་རྣམས་ཀྱང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ལ།

Also, he does not establish the sense powers as being just those minute particles or as other than them. Thus, that which is designated in dependence on those [minute particles] is the basis of the consciousnesses.

དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་རྣམས་ཀྱང་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གསུངས་ཤིང་།

5   Similarly, with regard to the objects [of the sense consciousnesses], he says that imputed existents that are dependently designated are the objects of sense consciousnesses, and...

ཤེས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་དང་ཡུལ་རྣམས་མངོན་སུམ་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་པས།

...he asserts that consciousnesses are designated *pratyakṣa* and objects are fully qualified *pratyakṣa*.

སློབ་དཔོན་འདི་དང་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་གཉིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཞེད་པར་འདྲ་ཡང་དབང་པོ་དང་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་འཇོག་ཚུལ་

10   མི་འདྲ་བར་སྣང་ངོ་། །

Therefore, although this master [Chandrakīrti] and the master Bhāvaviveka are similar in asserting external objects, it appears that they differ in how they posit the sense powers and objects.

སྔར་དབང་ཤེས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ། རྣམ་པ་གཞན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་གཞན་དུ་
སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་པས།

15   Earlier, at the time of refuting that the sense consciousnesses are valid cognitions with regard to [objects' establishment by way of] their own character, [Chandrakīrti] said [in the *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā* that objects are deceptive] "because of being something that abides in one way but appears in another…" (see above, p.4).

དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལ་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྣང་ལ་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་
20   མེད་པས་ན་སློབ་དཔོན་འདི་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་འདི་དག་འཁྲུལ་པར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, forms, sounds, and so forth **appear** to sense consciousnesses to be established by way of their own character. But, since this own character does not exist even conventionally as it appears, this master [Chandrakīrti] asserts that even conventionally these [sense consciousnesses] are **mistaken**.

དེ་ལྟ་ན་འང་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་རྣམས་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཚད་མར་མི་འཐད་པ་མེད་
25   དེ།

Nonetheless, it is not incorrect that sense consciousnesses be valid cognitions that posit objects such as forms, sounds, and so forth conventionally.

དེ་རྣམས་འཁྲུལ་པར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་མེད་པ་ནི་

The reason why those [sense consciousnesses] are posited as mistaken is that an object which is established by way of its own character as appears [to them] does not exist.

རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་ཤེས་པས་འགྲུབ་པ་ཡིན་གྱི། ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་གཏན་མི་འགྲུབ་བས་

5 This is established by a reasoning consciousness analyzing whether or not things exist inherently; it is not at all established by conventional valid cognition.

ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་སློས་ཏེ་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, in terms of conventional consciousnesses, they are **not mistaken**.

ཟླ་བ་གཉིས་སྣང་དང་གཟུགས་བརྙན་ལ་སོགས་པ་སྣང་བའི་ཤེས་[624]པ་ནི་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་དོན་ཟླ་བ་གཉིས་དང་བྱད་བཞིན་ལ་

10 སོགས་པ་མེད་པར་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་ཉིད་ཀྱིས་རིགས་པའི་ཤེས་པ་ལ་སློས་མེད་དུ་འགྲུབ་བས་ན།

With regard to consciousnesses perceiving two moons, reflections, and so forth, those objects as they appear— two moons, the reflected face, and so forth—are established as not existing by conventional valid cognition itself without relying on a reasoning consciousness.

དེ་དག་དང་སྣ་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དག་དང་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཡང་འཐད་པ་ཡིན་ནོ། །

15 Thus, the distinction of real and unreal conventionalities with regard to [conventional valid cognitions] and these [mistaken sense consciousnesses] is correct.

གལ་ཏེ་རིགས་པའི་ཤེས་པ་དང་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁྲུལ་པར་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དུ་ཆུག་ཀྱང་

Qualm: One might allow that there is this difference of whether [a consciousness] is realized **as mistaken** in dependence upon a reasoning consciousness or conventional valid cognition.

20 བྱད་བཞིན་ལ་སོགས་པར་སྣང་བའི་དོན་མེད་པ་ལྟར་རང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་སྣང་བའི་དོན་ཡང་མེད་ལ།

However, just as objects that appear to be a face and so forth do not exist, so also objects that appear to be [established by way] of their own character do not exist;

རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་གཟུགས་སོགས་ཡོད་པ་ལྟར། བྱད་བཞིན་ལ་སོགས་པས་སྟོང་པའི་གཟུགས་བརྙན་ལ་སོགས་པའང་

ཡོད་དོ། །

25 ...and, just as forms and so forth that are empty of own character exist, so also reflections and so forth that are empty of being a face exist.

དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་ཐ་སྙད་པའི་བློ་རང་དགའ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གི་ཁྱད་པར་མེད་དོ་སྙམ་ན།

Therefore, between these two, there is no difference of erroneousness or non-erroneousness in terms of an ordinary conventional awareness.

ཚོ་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དངོ་པོ་དང་བྱད་བཞིན་དུ་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་དོན་གཉིས་ཀ་ཐ་སྙད་དུ་མེད་པར་འདྲ་ལ།

[*Answer:*] Indeed, both entities that are established by way of their own character and objects such as reflected faces as they appear are similar in not existing conventionally.

གཟུགས་སོགས་དང་གཟུགས་བརྙན་སོགས་གཉིས་ཀ་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་འདྲ་བ་ལ།

Also, both forms and so forth and reflections and so forth are similar in existing conventionally.

འཇུག་འགྲེལ་ལས།

However, Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[34]

བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་གཟུགས་བརྙན་དང་བྲག་ཆ་ལ་སོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་བརྫུན་ཡང་མ་རིག་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་སྣང་ལ།

Some dependently-arisen things such as reflections, echoes, and so forth are false and appear [to be false] to the ignorant.

སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་གཟུགས་དང་སེམས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་བདེན་པར་སྣང་སྟེ།

Some things like forms, such as blue and so forth, minds, feelings, and so forth appear to be true.

རང་བཞིན་ནི་མ་རིག་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྣང་ངོ་།

The [final] nature [of things, that is, emptiness] does not appear in any way to those who are ignorant.

དེའི་ཕྱིར་དེ་དང་གང་ཞིག་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་བརྫུན་པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, that [nature, i.e., emptiness] and whatever are false even conventionally are not conventional truths [that is, truths for a worldly conventional consciousness].

---

[34]   This is commentary on VI.28.

ཞེས་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་འཇོག་པ་དང་གཟུགས་བརྙན་སོགས་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་མི་འཇོག་པའི་ཁྱད་པར་མི་འཐད་དོ་ཞེས་བརྗོད་ན་ལན་ཅི་ཡོད།

Should someone says that this difference [set forth by Chandrakīrti] in which blue and so forth are posited as conventional truths and reflections and so forth are not posited as conventional truths is not correct, what answer would one have?

དེ་གཉིས་ཀ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་སྣང་བར་འདྲ་ཡང་གཟུགས་བརྙན་ལ་སོགས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྫུན་པར་རྟོགས་པས་འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་མི་འཇོག་ལ།

I think [the following]: Although both of those are similar in appearing to conventional consciousnesses, since reflections and so forth are realized to be false by a worldly consciousness itself, they are not posited as truths for the world, that is, for a conventional [consciousness].

སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་ནི་བརྫུན་པ་ཡིན་ཀྱང་དེ་བརྫུན་[625]པར་འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་མི་ནུས་པས་འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་འཇོག་གོ་སྙམ་ན།

However, blue and so forth, even though they are falsities, cannot be understood to be falsities by a worldly consciousness; hence, they are posited as truths for the world, that is, for a conventional [consciousness].

དེ་ལྟར་ཡུལ་དེ་གཉིས་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་བདེན་བརྫུན་འཕྲད་པ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀྱང་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་འཕྲད་པ་ཡིན་ནོ། །

Moreover, just as [a difference of] truth and falsity in this way in terms of conventional consciousnesses is feasible with regard to these two objects, so too [a difference of] erroneousness and non-erroneousness in terms of a conventional consciousness is feasible with regard to the two subjects [that is, between the consciousnesses perceiving forms and so forth and those perceiving reflections and so forth].

གལ་ཏེ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་དུ་འཁྲུལ་པ་དང་འགལ་ལོ་སྙམ་ན་

Qualm: If [a sense consciousness] is non-erroneous in terms of a conventional consciousness, this contradicts [the position that sense consciousnesses] are mistaken conventionally.

ཐ་སྙད་དུ་འཁྲུལ་བའི་འཁྲུལ་སའི་ཐ་སྙད་དང་ཤེས་པ་གང་ལ་ལྟོས་ནས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཞག་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ན་འགལ་བ་ཡིན་ཀྱང་

[*Answer:*] If the two, the conventionality that is the perspective of error for something being mistaken conventionally and the conventional consciousness in terms of which something is posited as non-erroneous, were the same, there would be a contradiction.

ཐ་སྙད་དེ་གཉིས་ནི་སོ་སོ་བ་ཡིན་པས་ཅི་ཞིག་འགལ།

However, since these two "conventionalities" are distinct, what contradiction is there?

འདི་ལྟར་གཟུགས་སོགས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རིགས་པས་འགོག་པ་ནི་དོན་དམ་དུ་མི་རུང་བས་ཐ་སྙད་དུ་བྱ་དགོས་ལ།

5   This is as follows: Since the reasoned refutation of an inherent existence, that is, of an establishment by way of their own entities, of forms and so forth, is not suitable to be done ultimately,[35] it must be done conventionally.

དེ་འདྲ་བའི་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་དེར་ནི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་འཁྲུལ་བ་ཡིན་ལ།

For such a conventional consciousness, the sense consciousnesses are mistaken.

10   དེ་ལས་གཞན་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་རང་དགའ་བ་རྣམས་ཀྱི་ངོར་ནི་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་པས་མི་འགལ་ཏེ།

However, for ordinary conventional consciousnesses which are other than those, [the sense consciousnesses] are not mistaken. Hence, there is no contradiction.

དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ལ་མི་ལ་ལ་ཡོད་མི་ལ་ལ་མེད་ཅེས་པ་བཞིན་ཏེ། ལ་ལ་ཞེས་པའི་ཚིག་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་ཡོད་པའི་ལ་ལ་དང་མེད་པའི་ལ་ལ་གཉིས་དོན་གཅིག་ལ་མི་འཇོག་པ་བཞིན་ནོ། །

15   For example, it is like the worldly convention, "Some are here; some are not here," in which the term "some" is the same, but the some who are here and the some who are not here are not posited as being the same objects.

དེ་ཡང་མ་འཁྲུལ་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་པ་རང་དགའ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་འཇོག་གི་དབུ་མ་པས་མ་འཁྲུལ་བར་མི་འདོད་དེ།

So also the "non-mistakenness" [of the sense consciousnesses] is posited in terms of an ordinary worldly
20   consciousness; Mādhyamikas do not assert them to be non-mistaken.

འཇིག་རྟེན་ཉིད་ལས་བདེན་ཡིན། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

It is like the statement [by Chandrakīrti], "These are true just for the world."[36]

དེའི་ཕྱིར་དབུ་མ་པས་དེ་དག་འཁྲུལ་པར་འཇོག་ལ་དེ་ལྟ་ནའང་ཡུལ་བརྫུན་པ་འཇོག་པ་མི་འགལ་ཏེ།

Therefore, the Mādhyamikas posit them as false. Nonetheless, there is no contradiction in [the sense
25   consciousnesses] positing false objects.

---

[35]   Because nothing can be done ultimately in this system which refutes ultimate existence.
[36]   This passage from Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra*, VI.25, was cited above, p.8
[37]   (*gtso bo, pradhāna*)

ཡུལ་བདེན་པ་འཇོག་ན་ནི་ཡུལ་ཅན་འཁྲུལ་པས་འཇོག་པར་འདོད་པ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །

[Rather], if a true object were posited, it would be contradictory to assert that it was posited by a mistaken subject.

5

ཐ་སྙད་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་འདོད་པས་ན་ཐ་སྙད་དུ་བརྫུན་པ་ཡིན་ཀྱང་

Because, conventionally, all phenomena are asserted to be like a magician's illusions, they are false conventionally.

ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་འཇོག་པའང་མི་འགལ་ཏེ།

However, it is not contradictory to posit them as conventional truths [or truths for a concealer] (saṃvṛtisatya).

10

མ་རིག་རང་བཞིན་སྒྲིབ་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པའི་མ་རིག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དེའི་ངོར་བདེན་པ་དང་ཆོས་རྣམས་ལ་[626]རང་

གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་འགོག་པ་གང་གི་ངོར་བཞག་པའི་ཀུན་རྫོབ་པ་དེའི་ངོར་བརྫུན་པ་གཉིས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

For [Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra (Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.28a*)*] says, "Because ignorance obstructs the nature [of phenomena] it is [called a] 'concealer' (*saṃvṛti*)." Hence there is no contradiction in something being true for that conventionality/concealer (*saṃvṛti*) which is ignorance and false for that conventional consciousness (*saṃvṛti*) in terms of which the refutation of an

15

establishment by way of their own entities in phenomena is posited.

ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་བརྫུན་པ་དེ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་བརྫུན་པར་རྟོགས་པ་ལ་བྱའི།

The statement [in Chandrakīrti's *Madhaymakāvatārabhāṣya ([Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*)], "…whatever are false even conventionally are not conventional truths," is to be taken as their being realized as false by conventional valid cognition.

20

ཐ་སྙད་དུ་བརྫུན་པ་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་བྱར་མི་རུང་ངོ་། །

It is not suitable to be taken merely as their being false conventionally.

[Chapter 10. Conventional Existence]

དེ་ལྟར་དབུ་མ་པས་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་ལུགས་ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མང་པོ་ཞིག་འཇོག་པ་དང་། དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་
རང་གི་འདོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་བཏགས་པའི་དོན་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པའི་འགོག

In this way, the Mādhyamikas within their own system posit many presentations of cyclic existence and
5   nirvāṇa conventionally and also refute the conventional existence of the objects imputed by the uncommon
assertions of the proponents of [true] existence.

ཆུལ་འདི་དག་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པ་སྲིད་མཐར་སྐྱེ་དོ། །

Since this is very difficult to do, a non-erroneous realization of the presentation of the truths is almost non-
existent.

10   འདི་ལྟར་དངོས་སྨྲ་བའི་འདོད་པ་རྣམས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་འགོག་པ་ན་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བྱས་ནས་དགག་དགོས་ལ།

[The erroneous view] is as follows: When one refutes the conventional existence of those things asserted by
the proponents of [true] existence, it must be done through reasoned analysis.

རང་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་སྐྱེ་འགག་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པ་ལའང་རྟོག་ལྡན་གྱིས་ཁས་ལེན་མི་ལེན་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་མེད་ཡིན་
ལ།

15   Also, with regard to one's own assertion of the existence of production, cessation, and so forth conventionally,
the assertion or non-assertion of such by the discriminative is done in terms of whether or not there exist
proofs, and...

དེ་ཡང་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་ལ་ལྟོས་སོ

that in turn depends upon a sequence of reasoning.

20   སྙམ་ནས་རིགས་པས་དཔྱད་པ་ན་རང་གིས་ཁས་བླངས་པའི་ཀུན་རྫོབ་པ་རྣམས་དང་། དངོས་པོ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་བཏགས་པ་
གཉིས་རིགས་པས་གནོད་ན་གནོད་མཉམ་དང་མི་གནོད་ན་མི་གནོད་མཉམ་དུ་སོང་ནས།

Thinking the above, some feel that, when analyzed with reasoning, the conventionalities that would be
asserted by oneself and those objects imputed by the proponents of [true] existence are, if discredited by
reasoning, equally discredited, and, if not discredited, equally not discredited.

དབང་ཕྱུག་དང་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པ་ཐ་སྙད་དུ་མེད་པར་འདོད་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་འང་མེད་པར་ཁས་བླང་དགོས་པ་དང་། དེ་དག་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་ན་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་འང་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་གཉིས་མཚུངས་པར་མཐོང་སྟེ།

Thus, if one asserts that Iśvara, the Principal[37], and so forth do not exist conventionally, one must also assert that forms and so forth do not exist conventionally, and if those [forms] do exist conventionally, one must also assert Iśvara and so forth to exist. They see those two as equivalent.

ཆོས་གང་ལའང་རང་གི་ལུགས་ཀྱིས་འདི་ཡིན་དང་འདི་མིན་གྱི་ངོས་གཟུང་དག་ཁས་ལེན་ཅི་ཡང་བྱར་མི་རུང་བ་ལ་དབུ་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྙེད་པར་རློམ་ཞིང་

They hold that it is unsuitable in one's own system to identify or assert with regard to any phenomenon, "This is such and such; this is not such and such," and claim with this to have found the Mādhyamika reality.

དེ་འདྲ་བའི་གོ་བ་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཅིར་ཡང་མི་འཛིན་པར་འཇོག་པ་ལ་ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་པའི་དོན་བསྒོམ་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏུ་མང་[627]བར་སྣང་ངོ་། །

Further, in accordance with such understanding, they hold that setting [the mind] without apprehending anything at all is cultivation of the meaning of the pure [Mādhyamika] view. There appear to be a great many who assert such.

འདི་འདྲ་བ་འདི་དག་ནི་མཁས་པ་མགུ་བར་བྱེད་པའི་གཏམ་དུ་མི་སྣང་སྟེ།

Such things do not appear to be talk pleasing the wise.

སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རིགས་པའི་དགག་བྱ་ངོས་མ་ཟིན་པར་རང་བཞིན་འགོག་པའི་རིགས་པས་ཐ་སྙད་པའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་བྱེད་པས་

For, not identifying the object to be negated by reasoning as explained before, [those who propound such] destroy with the reasoning refuting inherent existence all presentations of conventionalities.

ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་ལོག་པའི་ལྟ་བ་རྣམས་ནོར་ན་ནོར་མཉམ་དང་མ་ནོར་ན་མ་ནོར་པ་མཉམ་པོར་སོང་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ལྟ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Thus, this is a greatly erroneous view in which the correct view and the wrong view are, if mistaken, equally mistaken, and, if non-mistaken, equally non-mistaken.

---

[37] (*gtso bo, pradhāna*)

དེས་ན་འདི་འདྲ་བ་ལ་རིང་དུ་གོམས་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་ཉེ་རུ་མི་འགྲོ་བར་མ་ཟད་རིང་དུ་འགྲོ་སྟེ། འཁོར་

འདས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ལུགས་ལ་རུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ལམ་དང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་འགལ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, even though one might familiarize with such [a view] for a long time, not only does one not come
the least bit closer to the correct view, in fact, one moves farther away from it, for [such a wrong view] is very
contradictory with the path of dependent-arising in which all the presentations of the dependent-arisings of
cyclic existence and nirvāṇa are suitable within one's own system.

དེའི་ཕྱིར་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས།

Therefore, Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*,
VI.26) says:

མི་ཤེས་གཉིད་ཀྱིས་རབ་བསྐྱོད་མུ་སྟེགས་ཅན། །

རྣམས་ཀྱིས་བདག་ཉིད་ཇི་བཞིན་བཏགས་པ་དང་། །

སྒྱུ་མ་སྨིག་རྒྱུ་སོགས་ལ་བཏགས་པ་གང་། །

དེ་དག་འཇིག་རྟེན་ལས་ཀྱང་ཡོད་མིན་ཉིད། །

The self as it is imagined by the non-Buddhist [philosophers],
Disturbed by the sleep of ignorance,
And those things imputed to mirages,
Magicians' illusions, and so forth, do not exist even for the world.

ཅེས་མུ་སྟེགས་པའི་འདོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་སྔར་དྲངས་པ་ལྟར་རང་སྟེ་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་

པས་བཏགས་པ་རྣམས་རང་གི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་བཤད་པར་བྱའོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that those things imputed by the uncommon assertions of the non-Buddhist
[philosophers] and, as cited earlier, by the uncommon assertions of the proponents of [true] existence among
our own schools do not exist even conventionally in [the Mādhyamika's] own system. I will explain the
meaning of this.

དེ་ལ་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་མེད་པར་འདོད་པ་ནི་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་སྒོ་ནས་འཛོག་པ་ཡིན་སྙམ་ན།

Someone might wonder, "From what point of view is the assertion of one thing as existing conventionally and
another as not existing posited?"

ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གྲགས་པ་ཡིན་པ་དང་རྗེ་ལྟར་གྲགས་པའི་དོན་དེ་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། དེ་ཁོ་
ན་ཉིད་ལའམ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཀྱུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་གནོད་པ་མི་འབབ་པ་ཞིག་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ལ།

[*Answer*]: That which (1) is renowned to a conventional consciousness; (2) with regard to which the object, as it is renowned, is not discredited by another consciousness which is a conventional valid cognition, and (3) on which there is no descent of discredit by the reasoning properly analyzing reality, that is, analyzing whether there is inherent existence or not, is asserted to exist conventionally.

དེ་དག་ལས་ལྡོག་པ་ནི་མེད་པར་འདོད་དོ། །

That which is opposite from those is asserted not to exist.

དེ་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་གང་ལའང་རྗེ་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི།

With regard to this, "conventional consciousnesses" operate within non-investigation, being consciousnesses that merely operate within the context of how whatsoever phenomenon appears to them;

སྣང་བའི་དོན་དེ་བློ་ལ་དེ་ལྟར་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་དོན་གྱི་ཡིན་ཚུལ་ལ་དེ་ལྟར་གྲུབ་[628]པ་ཡིན་སྙམ་དུ་མི་དཔྱོད་པའི་ཤེས་
པ་མ་བརྟགས་པར་འཇུག་པ་རྣམས་སོ། །

they do not analyze thinking, "Is this object that appears just an appearance in that way to the mind, or is the object's mode of being established in that way?"

དེ་ཉིད་ལ་མ་དཔྱད་པའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་ཡི། བརྟག་པ་ཡེ་མི་བྱེད་པ་ནི་མིན་ནོ། །

They are called non-analytical consciousnesses, but it is not the case that they are utterly non-investigative.

འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་པའམ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་དེ་ལྟར་སྣང་ཞིང་གྲགས་པ་ལྟར་འཇུག་གི། ཡིན་ལུགས་རྗེ་ལྟར་ཡིན་དཔྱོད་ནས་འཇུག་
པ་མིན་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་ཞེས་བྱ་བའང་ཡིན་ནོ་

They operate within the context of how things appear, or are renowned, to worldly, or conventional, consciousness and do not operate within analyzing what the nature of things is.[38] Therefore, they are called "worldly renown".

འདི་འདྲའི་ཤེས་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་བློ་བསྒྱུར་མ་བསྒྱུར་ཐམས་ཅད་ལ་འོང་བས་རྗེ་འདི་ཞིག་གི་རྒྱུད་ལ་འདུག་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པའི་གྲགས་
པའམ་མ་དཔྱད་པའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་ཡི།

Since such consciousnesses occur in all [persons]—those who are and are not involved with tenets—they are called "worldly renown" or "non-analytical consciousnesses" no matter what sort of [person's] continuum they occur in.

---

[38] CP: Napper uses "nature of things" in this section for *yin lugs*.

གྲུབ་མཐས་བློ་མ་བསྒྱུར་བའི་འཇིག་རྟེན་པ་ཁོ་ནའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པར་མི་བཟུང་ངོ་། །

One should not hold that they exist only in the continuums of those worldly persons whose minds have not been affected by tenets.

5 གྲུབ་མཐས་བློ་བསྒྱུར་བ་ལའང་ཇི་ལྟར་ཐ་སྙད་དུ་གྲགས་པ་ལྟར་རམ་འོན་ཏེ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་དེ་ལྟར་གནས་སམ་ཞེས་དཔྱོད་པའི་བློ་མང་པོ་ཡོང་ཀྱང་དེའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ཆུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་དཔྱོད་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་ག་ལ་དགོས།

Although in the continuums of those whose minds have been affected by tenets, there are many awarenesses analyzing whether something is as it is renowned conventionally or whether it abides that way in reality, how could it be that **all** their consciousnesses must be consciousnesses analyzing what the nature of things is?

10 དེས་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒན་པོ་གྲུབ་མཐའ་དང་བྲལ་བ་ཁོ་ན་ལ་འདྲི་བ་མ་ཡིན་གྱི། རྩོལ་ཕྱི་རྩོལ་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་མ་དཔྱད་པའི་བློའི་འཇུག་ཆུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འདུག་བལྟས་པས་ཆོག་པ་ཡིན་ནོ། །

Therefore, with regard to what worldly renown is like, it is not a matter of asking only old worldly persons who are devoid of tenets; it is sufficient to view the mode of operation of non-analytical minds in the continuums of parties in a debate.

ཤེས་པ་དེ་ལ་གྲགས་པ་ནི་སྣང་བའམ་མྱོང་བའི་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་རྣམས་སོ། །

15 Those things that are renowned to those consciousnesses are bases for the designation of conventions of [that is, based on] appearance and experience.

ལས་འབྲས་དང་ས་ལམ་ལ་སོགས་པ་ཐལ་པ་ལམ་གྲགས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཐོས་པ་དང་མྱོང་བ་ལ་སོགས་པས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཚེ་ཡིན་ཆུལ་ལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་མི་དཔྱོད་པའི་ཤེས་པ་རང་དགའ་བ་ལའང་སྣང་བ་ཡིན་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་མེད་དོ། །

Even with regard to the effects of actions, the levels and paths, and so forth, which are not renowned to
20 ordinary persons, since when they are taken as objects [of the mind] through hearing about or experiencing them, they appear even to ordinary consciousnesses that are not analyzing what the nature of things is, there is no fallacy that they are not [objects of] worldly renown.

ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་ནི། དཔེར་ན།

With regard to discredit by another [consciousness which is a] conventional valid cognition, there is an
25 example:

ཐག་པ་ལ་སྦྲུལ་ལོ་སྙམ་པ་དང་སྨིག་རྒྱུ་ལ་ཆུའི་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་ན་ཡིན་ལུགས་ལ་རྟེ་ལྟར་ཡིན་དཔྱོད་པ་མེད་པའི་བློས་བཟུང་བ་ཡིན་ མོད་ཀྱང་། དེས་བཟུང་བའི་དོན་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མས་གནོད་པས་དེ་དག་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Even though when one conceives with regard to a rope, "This is a snake," or with regard to a mirage, "This is water," these are apprehended by an awareness that is not analyzing what the nature of things is, since the objects apprehended by those [consciousnesses] are discredited by conventional valid cognition, they do not exist even conventionally.

རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པའི་[629]རིགས་པས་གནོད་པ་མི་འབབ་པ་ལ་མི་ཐ་སྙད་དུ་འཇོག་པའི་དོན་རྣམས་ཐ་སྙད་པའི་ ཚད་མས་གྲུབ་དགོས་ཀྱང་། རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་ཤེས་པས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་གནོད་པ་ དེས་པར་དགོས་ཀྱི།

With regard to the non-descent of discredit by a reasoning consciousness properly analyzing whether something inherently exists or not, although objects posited conventionally must be established by conventional valid cognition, they must also definitely not be discredited in any way by a reasoning consciousness properly analyzing whether they inherently exist or not.

རིགས་པ་དེས་ཡོད་པར་གྲུབ་ན་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་པའི་དོན་ཡིན་པར་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །

However, since whatever is established as existing by such reasoning is established as existing by way of is own entity, it is contradictory that [such] be a conventional object.

དེའི་ཕྱིར་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་མི་གནོད་པ་དང་དེས་གྲུབ་པ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བཟུང་ནས་ཐ་སྙད་དུ་དགེ་སྡིག་ལས་བདེ་སྡུག་འབྱུང་བ་དང་། དབང་ཕྱུག་དང་གཙོ་བོ་ལས་བདེ་སྡུག་འབྱུང་བ་གཉིས་ཡིན་ན་ཡིན་མཉམ་དང་མིན་ན་མིན་མཉམ་དུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་གི་གནས་ མེད་དེ།

Therefore, there is no place for the wrong idea that, holding the two—**not being discredited** by a reasoning consciousness and **being established** by that [reasoning consciousness]—to be the same, conceives that if pleasure and pain arise conventionally from virtue and non-virtue, then it would equally be the case that pleasure and pain would arise from Iśvara and the Principal, and if the first is not the case, then the second is equally not so.

དབང་ཕྱུག་དང་གཙོ་བོས་བདེ་སྡུག་བསྐྱེད་པ་དང་དགེ་མི་དགེས་བདེ་སྡུག་བསྐྱེད་པ་གཉིས་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་ པའི་རིགས་པས་མི་འགྲུབ་པར་མཚུངས་ཀྱང་། རིགས་པས་གནོད་མི་གནོད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

This is because although the two—the production of pleasure and pain by Iśvara and the Principal and the production of pleasure and pain by virtues and non-virtues—are equally not established by a reasoning analyzing properly whether they inherently exist or not, they are not alike in all respects, in that one is and one is not discredited by reasoning.

དེ་ལ་རང་གཞན་གྱི་སྟེ་པ་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་ཀུན་བཏགས་པའི་གཟུང་འཛིན་ཆ་མེད་དང་བདག་

དང་གཙོ་བོ་དང་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི། དེ་དག་གིས་རྣམ་པར་འཇོག་པ་ན་དེ་འདྲ་བའི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་ཡིན་མིན་

རིགས་པས་དཔྱད་ནས་དེ་ནས་དེ་ལྟར་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་རྙེད་དེ་དག་སྟེང་པར་བསམས་ནས་བཞག་པ་ཡིན་པས།

With regard to this, when those things such as partless objects and subjects, self, the Principal, and Iśvara that are imputed by the uncommon assertions of the proponents of [true] existence among our own and others' schools are posited by them, they are posited upon analysis with reasoning as to whether such things are or are not established by way of their own entities and within the thought that those objects are found by reasoning analyzing in that way.

དེ་འདྲ་དེ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་གཞན་གྱིས་བྱས་པ་ཁས་བླང་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དེ་རིགས་པས་

དཔྱད་བཟོད་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Therefore, they must assert that such is done by others' reasoned analysis analyzing whether those inherently exist or not because they assert that those objects are able to bear reasoned analysis.

དེ་ལྟར་དཔྱད་པ་ན་རིགས་པ་དྲི་མ་མེད་པའི་བརྟག་པའི་ཁུར་བཟོད་པ་མི་འབྱུང་བས་དེ་དག་རིགས་པས་མ་རྙེད་པ་ན་ཁེགས་པར་འགྱུར་

ཏེ། དེ་དག་ཡོད་ན་རིགས་པ་དེ་དག་གིས་རྙེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

When analyzed in this way, they are unable to bear the burden of investigation by stainless reasoning, whereby, upon not being found by that reasoning, they are refuted, for if they did exist, they would have to be found by those reasonings.

གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་ཕ་སྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ཕྱི་ནང་གི་འཁྲུལ་རྒྱུའི་གནོད་པ་མེད་པ་རྣམས་ལ་ཇི་ལྟར་གྲགས་པ་དེ་ལྟར་བཞག་

པ་[630]ཙམ་ཡིན་གྱི།

Forms, sound, and so forth are only posited in accordance with how they are renowned to conventional consciousnesses that are not discredited by internal and external causes of error.

དེ་དག་ལ་ཅི་འདི་དག་ཐ་སྙད་ཙམ་མམ་འོན་ཏེ་དོན་གྱི་ཡིན་ཚུལ་ལ་དེ་ལྟར་གྲུབ་པ་མ་སྐྱམ་དུ་དཔྱད་ནས་དེ་ལྟར་དཔྱོད་པ་དེས་རང་གི་ངོ་

བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་རྙེད་པའི་ལུགས་སུ་བྱས་ནས་ཁས་བླངས་པ་མིན་པས།

They are not asserted in the context of a system of inherent existence, that is, one in which, having been analyzed by way of the thought, "Are these mere conventions, or are they established in terms of an objective mode of being?", they are found by such analysis to be established by way of their own entities.

དེ་དག་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བྱར་མེད་དེ། དོན་དེ་དག་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་མི་འདོད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །

Therefore, reasoned analysis analyzing whether or not these inherently exist is not applicable, for we do not assert that these objects are able to bear reasoned analysis.

དཔེར་ན། འདི་ལུག་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་ན་འོ་ན་རྟ་ཡིན་ནམ་གླང་པོ་ཡིན་ཞེས་དཔྱོད་དུ་མི་རུང་བ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ། །

It is like, for example, the way in which, upon being told, "This is a sheep," it is unsuitable to analyze, "Is this a horse or is it an elephant?"

འཇིག་རྟེན་ན་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་གྲགས་པའི་དོན་ཡིན་ཀྱང་རིགས་པས་གནོད་པས་ན་ཐ་སྙད་དུ་འང་མེད་པ་ནི་མ་རིག་པས་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲོ་བཏགས་པ་དང་། འཇིག་ལྟས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་ང་དང་ཡི་བ་འཛིན་པ་དང་། ཁ་སང་གི་རི་དེ་རིང་གི་རི་ཡིན་པར་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྣམས་ཡིན་པས་

With regard to things that although renowned in the world from beginningless time do not exist even conventionally due to their being discredited by reasoning, these are such things as the objects of the imputation by ignorance of an own entity in things, the objects of the conception by the view of the perishing collection of an I and mine that are established by way of their own entities, and the objects of the conception that yesterday's mountain is today's mountain.

འཇིག་རྟེན་ན་གང་གྲགས་ཐམས་ཅད་དབུ་མ་པས་ཀུན་རྗོབ་ཏུ་འདོད་པ་མིན་ནོ། །

Therefore, it is not the case that the Mādhyamikas assert conventionally whatever is renowned in the world.

ཁ་ཅིག་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་དང་མུ་སྟེགས་ཀྱིས་བཏགས་པ་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་མེད་མི་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྔ་མ་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་པ་དང་ཕྱི་མ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཁོ་ན་ལ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་རྣམ་པར་མ་ཕྱེ་པ་ཡིན་ཏེ།

When some propound that the reason for the dissimilarity between forms, sounds, and so forth and the imputations of the non-Buddhist [philosophers] in terms of whether they do or do not exist conventionally is the fact that the former [sounds and so forth] are renowned to all the world whereas the latter [Iśvara, the Principal, and so forth] are renowned to only propounders of tenets, they have not differentiated well.

གཞན་དུ་ན་ཐ་སྙད་དུ་གཟུགས་སོགས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་མེད་དགོས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་ཡོད་དགོས་པར་འགྱུར་བ་སོགས་མང་ལ།

Otherwise, there would be many [unwanted entailments] such as that forms and so forth being illusion-like would not exist conventionally and that their being established by way of their own entities would exist conventionally.

རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།

Also, Chandrakīrti's *Yuktiṣaṣṭikāvṛtti, Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas of Reasoning"* says:[39]

---

[39] This is commentary on 7b.

དེ་ཡང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཉིད་དུ་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་བདག་ཉིད་དེ་དངོས་པོ་དེ་ རྣམ་པར་མི་གནས་པ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

The erroneous are those things that are apprehended as being just blissful and so forth, because even conventionally those things do not abide as having that nature.

ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་ཉིད་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། དངོས་པོ་དེ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བདག་ཉིད་དེར་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་ ཕྱིར་རོ། །

The non-erroneous are those things apprehended as just suffering and so forth because those things have such a nature conventionally.

ཞེས་རྟག་སོགས་བཞི་པོ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཐུན་མོང་དུ་གྲགས་ཀྱང་དེར་འཛིན་པ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་[631]ལོག་ཏུ་བཤད་ལ།

Thus, [Chandrakīrti] explains that even though the four, permanence and so forth, are renowned in common to the world, the conception of them is erroneous conventionally.[40]

མི་རྟག་སོགས་བཞི་པོ་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་མ་གྲགས་ཀྱང་དེར་འཛིན་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གསུངས་སོ། །

And, even though the four, impermanence and so forth, are not renowned to all the world, the conception of them is non-erroneous.

དེ་ལྟར་ཕུང་པོ་མི་རྟག་སོགས་སུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ནི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ཡང་ངེས་པའི་འཛིན་སྟངས་ལ་ཚད་མའི་གནོད་པ་མེད་པས་ ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའམ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞེས་བྱ་ལ།

Hence, a conceptual consciousness apprehending the aggregates to be impermanent and so forth, even though it is mistaken with regard to its appearing object, is said to be non-erroneous, or non-mistaken, because the mode of apprehension of its ascertainment factor is not discredited by valid cognition.

དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཆ་གཞན་ཡང་མེད་པས་མ་འཁྲུལ་བ་ཞེས་མི་བྱའོ། །

However, sense consciousnesses are mistaken with regard to their appearing objects and are not said to be non-mistaken because they do not have any other factor which is without error.

དབང་ཤེས་རྣམས་སྣང་བ་ལ་འཁྲུལ་བར་འདྲ་ཡང་

[All] sense consciousnesses are similar in being mistaken with regard to what appears.

---

[40]   This refers to the misconception that impermanent phenomena which in fact have a nature of suffering are permanent, blissful, pure, and having self.

འཇིག་རྟེན་པའི་དོར་སྣང་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་དོན་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་གཟུགས་བརྙན་སོགས་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་
རྣམས་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་ཤེས་གནོད་མེད་རྣམས་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་ནོ། །

However, in terms of whether an object concordant with what appears to the world exists or not, sense consciousnesses such as those to which a reflection appears [as a face] are incorrect conventionalities, and non-defective sense consciousnesses that are other than those are correct conventionalities.

ཕུང་པོ་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་མེད་པས་འགོག་པར་ནུས་ཀྱང་

Since the objects of the mode of apprehension of conceptual consciousnesses apprehending the aggregates to be permanent and so forth do not exist conventionally, they can be refuted.

མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར་འཛིན་པའི་ཡུལ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པས་རིགས་པས་དགག་པར་མི་ནུས་སོ། །

However, since the objects of the conception [of them] as impermanent and so forth do exist conventionally, they cannot be refuted by reasoning.

དོན་དམ་པར་རམ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རྟག་སོགས་བཞི་མི་སྲིད་པ་བཞིན་དུ་དེ་གཉིས་སུ་གྲུབ་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཞི་ཡང་མི་སྲིད་
པས

Just as the four, permanence and so forth, that are established ultimately, or are established by way of their own entities, do not exist, so also the four, impermanence and so forth, that are established in those two ways [i.e., ultimately, or by way of their own entities] do not exist.

དེ་ཁོ་ན་ལ་བློས་ནས་ནི་དེ་བཀྱུད་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་གི་རྣམ་དབྱེ་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས། གཟུགས་རྟག་མི་རྟག
དང་བདེ་སྡུག་དང་བདག་ཡོད་མེད་གང་ལ་སྒྲེད་ནའང་མཚན་མ་ལ་སྒྲེད་པར་གསུངས་སོ། །

Thinking of this, [Buddha, in the Perfection of Wisdom sūtras] said that meditating upon forms as permanent or impermanent, blissful or painful, having self or not having self is meditation on signs.

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་བཞིན་སྐྱེ་འདོགས་པའི་མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་རིགས་པས་སུན་འབྱིན་པ་དང་ཐ་སྙད་པའི་དོན་རྣམས་
མི་འགོག་པ་གཉིས་འགལ་ཏེ། འཇུག་པ་ལས།

Qualm: It is contradictory to overcome with reasoning the mode of apprehension of the ignorance that superimposes inherent existence on things and not to refute conventional objects because Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.28) says:[41]

---

[41]   La Vallée Poussin edition, 107.1-3.

གཏི་མུག་རང་བཞིན་སྒྲིབ་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །

དེས་གང་བཅོས་མ་བདེན་པར་སྣང་དེ་ནི། །

ཀུན་རྫོབ་བདེན་ཞེས་ཐུབ་པ་དེས་གསུངས་ཏེ། །

₅

The Sage said that because ignorance obscures the nature [of phenomena] it is a "concealer" (*saṃvṛti*).
Those fabrications which it perceives as true
Are called "truths-for-a-concealer" (*saṃvṛtisatya*).

ཞེས་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་འཇོག་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན་

Thus [Chandrakīrti] says that forms, sounds, and so forth are posited as conventional truths [or truths for a concealer] through the force of ignorance.

སྐྱོན་མེད་དེ། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཀུན་རྫོབ་[632]བདེན་པར་འཇོག་པའི་བདེན་པ་ནི་བསམ་པའི་དབང་གིས་བདེན་པ་ཡིན་ལ།

[*Answer*]: There is no fallacy. "Truth" in the context of forms, sounds, and so forth being posited as truths for a concealer [or conventional truths] means that they are true through the force of a [particular] thought.

བསམ་པ་དེ་ཡང་བདེན་འཛིན་ལ་བྱ་དགོས་པས་རང་བཞིན་སྒྲོ་འདོགས་པའི་མ་རིག་པའི་ངོར་བདེན་པ་ཡིན་ནོ། །

₁₅

Since that thought must be taken as a conception of true existence, they [forms, sounds, and so forth] are truths for the ignorance that superimposes inherent existence [on them].

དེས་ན་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་སྤངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་གཉིས་དང་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བྱང་སེམས་རྣམས་ལ་ནི་སྣང་བ་འདི་
དག་བཅོས་མའི་རང་བཞིན་ཡིན་གྱི། བདེན་པར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པར་མཆོ་བར་སྒྲོ་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ

Therefore, for the two Arhats who have abandoned afflicted ignorance and for Bodhisattvas on the eighth
₂₀ level and above, Chandrakīrti said, "these appearances are [seen] as having natures that are fabricated and not as true because they do not exaggerate [phenomena] as true."[42]

ཞེས་བདེན་འཛིན་མེད་པ་རྣམས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་དུ་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །

This is the reason why [Chandrakīrti] said that for those who do not have the conception of true existence, [forms and so forth] are "mere conventionalities" [i.e., not conventional *truths*].

---

[42]   Most of this paragraph is a paraphrase of Chandrakīrti's commentary on VI.28. The phrase in quotation marks is a direct quote. See La Vallée Poussin's edition 108.2-3 and ff. The mention of the phrase "mere conventionalities" that he is about to explain is found at 108.5-6.

[43]   P5262, vol.98, 103.5.7. La Vallée Poussin's edition of the Tibetan, 228.1-4.

དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་བདེན་པ་དེ་མ་རིག་པའི་དོར་ཡིན་ཀྱང་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་མ་རིག་པ་དེས་འཇོག་པ་མིན་ཏེ།

Therefore, although the truth of forms, sounds, and so forth is for ignorance, forms, sounds, and so forth are not posited by that ignorance.

དཔེར་ན། ཐག་པ་ལ་སྦྲུལ་འཛིན་གྱི་ལོག་ཤེས་ཀྱི་དོན་ཐག་པ་དེ་སྦྲུལ་ཡིན་ཀྱང་ལོག་ཤེས་དེས་ཐག་པ་རྣམ་པར་འཇོག་པ་མིན་པ་

5   བཞིན་ནོ། །

It is like the way in which, for example, even though, for a wrong consciousness apprehending a snake with regard to a rope, the rope is a snake, that wrong consciousness does not posit the rope.

གཟུགས་སྒྲ་སོགས་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་བློ་ནི་གནོད་པ་མེད་པའི་མིག་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་དྲུག་པོ་རྣམས་ཡིན་པས་འདི་དག་གིས་

གྲུབ་པའི་དོན་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པས་རིགས་པས་མི་འགོག་ལ།

10   The awarenesses that posit forms, sounds, and so forth are the six non-defective consciousnesses—eye and so forth. Therefore, the objects established by them exist conventionally whereby they are not refuted by reasoning.

མ་རིག་པས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་ཀུན་ཙོབ་ཏུ་ཡང་མེད་དེ། འདི་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་གི་དོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་སྐྱེ་འདོགས་

པ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲ་བའི་རང་བཞིན་ནི་ཐ་སྙད་དུ་འང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

15   However, in the manner in which they are apprehended by ignorance, they do not exist even conventionally because this is a superimposition of inherent existence, that is, an establishment by way of their own entities, on things, and such inherent existence does not exist even conventionally.

དེའི་ཕྱིར་རིགས་པས་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་འགོག་སྟེ་འདི་རིགས་པས་མ་ཁེགས་ན་ཐ་སྙད་དུ་དངོས་པོ་རྣམས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མི་འགྲུབ་བོ། །

Therefore, [forms and so forth as they are apprehended by ignorance] are refuted even conventionally by
20   reasoning; if they were not refuted, then conventionally things would not be established as like magicians' illusions.

གཏི་མུག་འདིས་སྦློ་བཏགས་པའི་རང་བཞིན་ལ་སྡུག་མི་སྡུག་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་རྣམས་སྦློ་བཏགས་ནས་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་

ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བས་འདི་དག་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱང་རིགས་པས་སུན་དབྱུང་བར་ནུས་པ་ཡིན་ནོ། །

Having superimposed features of attractiveness, unattractiveness and so forth to an inherent existence
25   superimposed by ignorance, then desire, hatred, and so forth are generated. Thus the mode of apprehension of these also can be overcome by reasoning.

དེ་སྐྱར་ཡང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says [in commentary on VI.10]

འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་དག་ཀུན་གྱི་ཕྱུག་གིས་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པའི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ལ་སྡུག་པ་དང་མི་སྡུག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་སྒྲོ་འདོགས་[633]པར་འཇུག་པ་ཞིད་ཀྱི་ཕྱིར།

5 Desire and so forth engage in superimposing features of attractiveness, unattractiveness, and so forth to just an inherent existence of things that is superimposed by ignorance.

གཏི་མུག་ལས་ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པར་འགྱུར་ཞིང་གཏི་མུག་ལ་བརྟེན་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ་གཏི་མུག་གཙོ་བོ་ཞིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ།

ཞེས་གསུངས་སོ། །

10 Therefore they do not operate differently from ignorance and depend upon ignorance because ignorance is chief.

དེ་སྐྱར་ཉོན་མོངས་དེ་དག་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཞུགས་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཡིན་ཀྱང་འཛིན་སྟངས་རིགས་པས་སུན་དབྱུང་བར་ནུས་པས་དེ་དག་གི་ཞེན་ཡུལ་ཐ་སྙད་དུ་འང་མེད་དོ། །

Hence, these afflictions are innate ones that have operated from beginningless time. However, because their
15 mode of apprehension can be eradicated by reasoning, their referent objects do not exist even conventionally.

དེའི་ཕྱིར་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བློའི་ཡུལ་ལ་རིགས་པས་དགག་ནུས་མི་ནུས་གཉིས་ཡོད་དེ།

Therefore, among the objects of innate awarenesses, there are two types: those that can and cannot be refuted by reasoning.

གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་ལྷན་སྐྱེས་འདི་དག་གི་ཡུལ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པས་རིགས་
20 པས་འགོག་པ་མིན་ནོ། །

The objects of those innate conventional valid cognitions that posit things such as forms, sounds, and so forth exist conventionally; thus, they are not refuted by reasoning.

དེ་སྐྱར་ན་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་དུ་འང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་འགོག་པས་ན།

25 Therefore, in the system of the masters Buddhaplita and Chandrakīrti, inherent existence, that is, establishment by way of [an object's] own entity, is refuted even conventionally.

ཐ་སྙད་པའི་དོན་རྣམས་རྣམ་པར་འཇོག་པ་ཆེས་དཀའ་བར་སྣང་ཞིང་

Hence it appears to be very difficult to posit conventional objects.

དེ་དག་གཏན་མེད་དུ་ལེགས་པར་འཇོག་མི་ཤེས་ན་སྒྱུད་ཕྱོགས་ལ་ཇེས་པ་ལེགས་པོར་རྟེད་པ་མི་འོང་བས། ཕལ་ཆེར་སྐུར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བར་འགྱུར་བར་སྣང་བས

5   If one does not know how to posit these well, without discredit [by reasoning], one does not gain ascertainment well with regard to the class of deeds whereby it appears that most fall to a view of [false] denial.

བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་རྟོབ་རྣམ་པར་འཇོག་ཚུལ་ལ་མཁས་པར་བྱ་སྟེ།

Therefore, those with intelligence should become skilled in how this system posits conventionalities.

10   འདིར་ནི་ཚིག་མངས་སུ་དོགས་ནས་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྤྲོས་སོ། །

Fearing too many words here, I will not elaborate more than this.

[Chapter 11. Production Is Not Refuted]

གསུམ་པ་སྐྱེ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་ཡིན་མིན་བརྟགས་ནས་འགོག་པས་སུན་འབྱིན་མི་ནུས་པར་བསྟན་པ་ནི།

[3/4] Third, Indicating That [The Existence Of Production And So Forth] Cannot Be Overcome Through A Refutation Upon Investigating Whether There Is Or Is Not Production Of The Four Alternatives

རང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་དང་རྒྱུ་མེད་ལས་སྐྱེ་བ་བཀག་པས་སྐྱེ་བ་ཞིགས་ན་སྐྱེ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འདི་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་དུ་འང་མེད་པས་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ལ་ཁྱད་པར་སྦྱར་མི་དགོས་ལ།

There are two propositions: (1) if production [in general] is refuted through refuting production from self, other, both, and causelessly, then, since production of the four alternatives does not exist even conventionally in this one's [the Mādhyamika's] own system, one need not affix any qualification to the refutation of production; and...

མི་ཞིགས་ན་སྐྱེ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་བཀག་པས་དོན་དམ་གྱི་སྐྱེ་བའང་མི་ཞིགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྐྲ་བའི་སྟ་མ་མི་འདོད་པས་ཕྱི་མའི་ལན་བཤད་པར་བྱ་སྟེ།

...(2) if production is not refuted [through that refutation of production from self, other, both, and causelessly], then the refutation of production of the four alternatives would not negate even ultimate production. From among these two, since we do not assert the former, I will explain the answer to the latter.

དོན་དམ་གྱི་སྐྱེ་བ་ཁས་ལེན་ན་དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་འདོད་དགོས་ལ།

If one asserts ultimate production, it must be asserted as able to withstand analysis by the reasoning analyzing reality.

དེའི་ཚེ་རིགས་པས་བདག་དང་གཞན་ལ་སོགས་མུ་བཞི་གང་ལས་སྐྱེ་དཔྱད་དགོས་པས་དོན་དམ་གྱི་ [634] སྐྱེ་བ་འདོད་པས་མུ་བཞི་གང་རུང་གི་དཔྱད་པ་ཅིས་པར་ཁས་བླང་དགོས་སོ། །

And, in that case, one must then assert that reasoning analyzes from which of the four alternatives—self, other, and so forth, there is production. Hence, one who asserts ultimate production must definitely assert that it is analyzable as one of the four alternatives.

རྒྱུ་དང་རྐྱེན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་འབྱུང་གི་སྐྱེ་བ་ཙམ་ཞིག་འདོད་པས་ནི་དེ་ཁོ་ནའི་སྐྱེ་བ་ཁས་མ་བླངས་ལ།

Since a mere production that is the arising of such and such in dependence on such and such causes and conditions is asserted, real [or ultimate] production is not asserted; ...

དེ་མ་བྱངས་པས་དེ་ཁོན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་བདག་དང་གཞན་ལ་སོགས་པ་གང་ལས་སྐྱེ་ཞེས་རྟེ་ལྟར་དཔྱོད་དེ་རིགས་པས་
དཔྱད་བཟོད་དུ་འདོད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

...since such is not asserted, how could one analyze with the reasoning analyzing reality, "From which—self, other, and so forth—is there production?" For, there is no need to assert [production] as able to withstand analysis by reasoning.

གཞན་ཡང་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་མུ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ཡིན་ཏེ། འཇུག་པ་ལས།

Moreover, dependent production itself refutes production of the four alternatives, for Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.115) says:[43]

གང་ཕྱིར་དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་རབ་འབྱུང་བས། །
 རྟོག་པ་འདི་དག་བརྟག་པར་མི་ནུས་པ། །
དེ་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་རིགས་པ་འདི་ཡིས་ནི། །
ལྟ་ངན་དྲ་བ་མཐའ་དག་གཅོད་པར་བྱེད། །

ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

> Because things arise dependently
> These [mistaken] conceptions cannot withstand investigation.
> Therefore, this reasoning of dependent-arising
> Cuts all the nets of bad views.

དེས་ན་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་མུ་བཞིའི་སྐྱེ་བ་འགོག་བྱེད་དུ་བཞེད་ལ།

Therefore, Chandrakīrti asserts dependent production as a means of refuting production of the four alternatives.

ཁྱེད་ནི་མུ་བཞི་གང་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་ན་སྐྱེ་བ་ཙམ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་འདོད་པས་ཟླ་གྲགས་གང་བཞེད་པ་ལས་ལྡོག་ནས་སྐྱ་བར་སྣང་རོ། །

However, since you are asserting that if there is no production from any of the four alternatives, then even mere production does not exist, it appears that you are propounding something opposite to what Chandrakīrti asserts.

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.114) also says:[44]

---

[43]   P5262, vol.98, 103.5.7. La Vallée Poussin's edition of the Tibetan, 228.1-4.
[44]   P5262, vol.98, 103.5.6-103.5.7. La Vallée Poussin's edition of the Tibetan, 226.6-9.

གང་ཕྱིར་རྒྱུ་མེད་པ་དང་དབང་ཕྱུག་གི །

རྒྱུ་ལ་སོགས་དང་བདག་གཞན་གཉིས་ཀ་ལས། །

དངོས་རྣམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པ། །

དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །

5   Because things are not produced
Causelessly, from causes such as Iśvara,
Or from self, other, or both [self and other],
They are produced dependently.

ཞེས་གསུངས་པའང་ཁྱེད་ལྟར་ན་འགལ་བ་སྟོས་པར་འགྱུར་རོ། །

10   However, according to you, it would be contradictory [for Chandrakīrti] to say this.

དེས་ན་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ནི་མཐའ་བཞི་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པས་མཐའ་དང་བྲལ་བ་དེ་མཐའ་བཞིའི་གང་ཡིན་ཞེས་མ་འདྲི་

ཞིག །

Therefore, since the dependent-arising of dependent production is free from the four extremes, do not ask which among the four extremes is this which is free from extremes.

15   འདི་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་མ་ཕྱེད་པས་ནོངས་སོ། །

Once again, these persons go wrong through not differentiating between non-inherent production and non-production.

ཚོན།

     དེ་ཉིད་སྐྱབས་སུ་རིགས་པ་གང་ཞིག་གིས། །

20   བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་རིགས་མིན་པའི། །

     རིགས་དེས་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། །

ཞེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན།

Qualm:: How do you explain the statement [in Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra (Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.36a-c)]:[45]

25   Through that very reasoning through which [it is seen] on the occasion of [analyzing] reality
That production from self and from other are not reasonable
[It is seen] that [production] is not reasonable even conventionally.

---

[45]   This passage was cited earlier by Dzong-ka-ba at the point of setting forth the overall assertions of those whom he considers to negate too much. See the Tibetan text 581.9. Also Chapter 4 Misidentifying the Object of Negation, p.179 of *Dependent-Arising and Emptiness,* also p. 41 above.

འདི་ནི་རྟགས་སུ་གྲུབ་པ་འཛམ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ཁས་ལེན་ན་ཐ་སྙད་དུ་འང་རིགས་པ་དེ་དག་གིས་འགོག་པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི།

[*Answer*:] This indicates that if substantially established production, or production that is established by way of its own character, is asserted, then those reasonings refute it even conventionally.

5   སྐྱེ་བ་ཙམ་འགོག་པ་གཏན་མིན་ཏེ། གཞུང་དེའི་ [635] མཚམས་སྦྱོར་དུ།

It does not at all indicate a refutation of mere production, for in the transition to that passage [*Auto*]*commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, Chandrakīrti] says:[46]

གང་ཞིག་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་རྫས་ཀྱི་བདག་ཉིད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་བྱ་དགོས་སོ་
ཞེས་སྨྲན། དེ་ལྟ་ནའང་དེ་སྐད་དུ་སྨྲ་བ་ལ་ཚིག་ཙམ་ཞིག་ལྷག་མ་ལུས་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།

10   If someone says, "It must be taken that things having a substantial nature which serve as the causes of thoroughly afflicted and very pure phenomena are produced," [we answer] that in that case there would not remain even the words to propound such [?] Why?

དེ་ཉིད་སྐྲབས་སུ་ཞེས་སོགས་དྲངས་ནས། དེའི་འགྲེལ་པར་ཡང་དེའི་ཕྱིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་ནི་བདེན་པ་གཉིས་ཆར་དུ་ཡང་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་འང་ཁས་བླང་བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

15   At this point Chandrakīrti cites the passage above, "[Through that very reasoning through which] on the occasion of [analyzing] reality…" and then in commentary on that says:

> Therefore, even though you do not want to, you must assert that production by way [an object's] own character does not exist as either of the two truths.

དེས་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ནི་དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས་དེ་འདོད་ན་ཐ་སྙད་དུ་འདོད་ཀྱང་རུང་སྟེ་དོན་དམ་པའི་སྐྱེ་བ་

20   འགོག་པ་ལྟར་དགག་དགོས་པ་ནི་

Therefore, production that is established by way of its own entity is ultimate production; hence if it is asserted, even if it is asserted conventionally, it must be refuted in the way in which ultimate production is refuted.

སློབ་དཔོན་འདིའི་བཞེད་པ་དམ་པ་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་དུ་འང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ཁས་བླང་བར་མི་བྱ་སྟེ།

25   Since this is the excellent assertion of this master [Chandrakīrti], one should not assert production that is established by way of its own entity even conventionally.

---

46   This is commentary leading in to VI.36.

འཇུག་པ་ལས།

    མོ་གཤམ་བུ་ལ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །

    སྐྱེ་བ་དེ་ཉིད་དུ་མེད་འཇིག་རྟེན་དུའང་། །

    ཡོད་མིན་དེ་བཞིན་དངོས་འདི་ཀུན་པོ་བོ། །

5   ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དེ་ཉིད་དུ་མ་སྐྱེས། །

ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །

Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way", VI.111*) says:

    Regarding the son of a barren woman, production by way of its own nature
    Does not exist in reality nor in the world.
10   Similarly, all these things are not produced by way of
    Their own entities for the world or in reality.

རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པའམ་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་པས་ཁྱབ་པར་བཟུང་ནས་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་

མ་སྐྱེས་པ་གཉིས་འགལ་བར་བརྒྱད་པ་ལ་རྩ་བ་དང་སྙིང་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་ཏེ།

To those who hold that non-inherent production, or the absence of inherent production, necessarily means
15   that production does not exist and then raise the objection that dependent production and non-inherent
    production are contradictory, [Chandrakīrti] says [in the *Yuktiṣaṣṭikāvṛtti* (*Commentary on (Nāgārjuna's)
    "Sixty Stanzas of Reasoning")*, cited immediately below], "They do not have ears or hearts [that is, minds]."

རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་ཞེས་པ་དེ་མ་ཐོས་པར་མ་སྐྱེས་པར་བཟུང་འདུག་པ་ལ་དགོངས་ནས་རྩ་བ་མེད་པ་

དང་། རང་བཞིན་ཞེས་པའི་ཚིག་དེའི་དོན་ལ་གོ་རྒྱུ་མ་བྱུང་བ་ལ་དགོངས་ནས་སྙིང་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་པའོ། །

20   He said, "They do not have ears," thinking that they, without hearing [the qualification] "inherent" in our
    statement "non-inherent production" hold [that we have said] "non-production". He said, "They do not have
    hearts [that is, minds]," thinking that [even though they hear] the word "inherent", no meaning for that
    appears [to their minds].

དེ་ལྟར་ཡང་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི། །

25   བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་མ་སྐྱེས་པར། །

    དེ་ཉིད་མཁྱེན་པའི་མཆོག་གིས་གསུངས། །

Nāgārjuna's *Yuktiṣaṣṭikā* (*Sixty Stanzas of Reasoning*, stanza 48cd) says:

    The supreme of knowers of reality [i.e., Buddha]
    Said that that which is produced dependently is not produced.

ཤེས་པའི་འགྲེལ་པར།

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐོང་ན་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་དུ་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། གང་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་པ་དེ་
ནི་གཟུགས་བརྙན་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

> When one sees dependent-arising, one does not observe things as inherently existent because that which is dependently produced is, like a reflection, not produced inherently.

གལ་ཏེ་བརྟེན་ནས་[636]སྐྱེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྐྱེས་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་ནམ་དེ་ཇི་ལྟར་མ་སྐྱེས་པའི་སྐྱེས་བརྗོད་པར་བྱ་བར་
འགྱུར།

> *Objection*: Is it not the case that that which is dependently produced is only produced? How can you say that it is not produced?

ཅི་སྟེ་མ་སྐྱེས་སོ་ཞེས་བརྗོད་ན་འོན་ཏེ་བརྟེན་ནས་སྐྱེའོ་ཞེས་བརྗོད་པར་མི་བྱའོ། །

> If you say that something is not produced, then you should not say that it is dependently produced.

དེའི་ཕྱིར་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འདི་མི་རིགས་སོ་ཞེན།

> Therefore, because [these things] are mutually exclusive, [your position] is unsuitable.

ཀྱེ་མ་ཀྱི་ཧུད་རྣ་བ་དང་སྙིང་མེད་པས་ཀྱང་བཀྲལ་བར་འགྱུར་བ་འདི་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་དཀའ་བ་ཞིག་བབ་བོ། །

> [*Answer*:] Poor thing! Such an objection [to us] due to either not having ears or not having a heart [that is, a mind] has put us in a difficult situation.

གང་གི་ཚེ་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་གང་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དེ་གཟུགས་བརྙན་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་སོ་ཞེས་སྨྲས་པ་དེའི་ཚེ་
རྩོལ་བའི་གོ་སྐབས་ག་ལ་ཡོད་

> How, when we propound that dependently produced things are, like reflections, not produced inherently, could there be a chance for an objection?

ཅེས་གསུངས་པས་ཁྱད་པར་དེ་དག་ཕྱེད་པ་གཅེས་སོ། །

Thus you should cherish making those distinctions.

མ་རྟོགས་པས་ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་།

Also, the *Anavataptanāgarājaparipṛcchāsūtra* (*Questions of the King of Nāgas, Anavatapta, Sūtra*) says:

གང་ཞིག་རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་མ་སྐྱེས། །

དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན། །

རྐྱེན་ལ་རག་ལས་གང་དེ་སྟོང་པར་བཤད། །

གང་ཞིག་སྟོང་ཉིད་ཤེས་དེ་བག་ཡོད་ཡིན། །

ཞེས་གང་པ་དང་པོས།

Whatever is produced from conditions is not produced;
It does not have an inherent nature of production.
Whatever depends upon conditions is said to be empty;
One who knows emptiness is aware.

རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པ་དེ་མ་སྐྱེས། །ཞེས་གསུངས་ནས་མ་སྐྱེས་ལུགས་སྟོན་པ་ནི་རྐང་པ་གཉིས་ལས། དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དགག་བྱ་ལ་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་སྟེ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པའོ། །

Having stated in the first line, "Whatever is produced from conditions is not produced," [Buddha] indicates with the second line the manner of non-production, "It does not have an inherent nature of production." Thus, affixing a qualification to the object of negation, [Buddha] says that things are not produced inherently.

དེ་ལྟ་བུ་མི་ཤེས་ཤིང་ཚིག་དེ་དག་ཕོས་པ་འགའ་ཞིག་སྐྱེས་པ་ཁོ་ནས་མ་སྐྱེས་ལ་བརྟེན་པ་ཁོ་ནས་མ་བརྟེན་པའོ་ཞེས་པའི་ཆུལ་གྱི་འགལ་བ་འདུ་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་སྒྲ་ཁམ་གང་ཆེ་ལ་ལྟ་བ་མཐོ་བར་བྱེད་པར་སྣང་ངོ་། །

Some, not understanding such and hearing [just] those words say, "Just the produced is non-produced; just the dependent does not depend." This appears to be a case of taking what is an assertive propounding of a collection of contradictions to be a high view.

ཚིག་གསལ་དུ་དྲངས་པའི་ལང་ཀ་གཤེགས་ལས་ཀྱང་།

 བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་དགོངས་ནས་དངས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་པའོ། །

ཞེས་གསུངས་ཞེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

This is also stated very clearly in the *Laṅkāvatārasūtra* (*Descent into Laṅkā Sūtra*) which is quoted by Chandrakīrti in his *Prasannapadā (Clear Words)*:

Mahāmati, thinking that they are not produced inherently, I said that all phenomena are not produced.

སྐྱེ་བ་སོགས་འགོག་པ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་གྱི་ལན་ཡང་དོན་གྱིས་སོང་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་དམིགས་ཀྱིས་ཕྱི་བའི་ལན་ནི་འོག་ནས་སྟོན་ནོ། །

Although an answer as to whether or not the qualification "ultimately" is to be affixed in the refutation of production and so forth has in fact been given [above], a specific answer will be set forth below [in Chapter Fourteen].

དེ་དག་གིས་ནི་སྣུན་འབྱིན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་རྒྱུ་འབྲས་སོགས་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་ཚུལ་སྣུན་འབྱིན་མི་ནུས་པར་བསྟན་[637]པ་ཡིན་ལ།

These [points explained above] indicate that all the refutations [set forth by the Mādhyamikas' opponents] cannot refute [the Mādhyamikas'] mode of positing cause, effect, and so forth within no inherent existence.

སྤྱིར་སྣུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་གི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རང་གིས་ཕ་རོལ་པོ་ལ་དགག་པ་རྗེ་ལྟར་བྱས་པའི་དཔྱད་པ་དེ་དག་སྣུན་འབྱིན་བྱེད་ལ་འང་ལྷག་མ་མེད་པར་འཇུག་པ་ཞིག་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་པས།

In general, the ultimate fallacious refutation refers to one in which the analyses in the way in which one refutes one's opponent, those very agents of refutation, are made into nothing.

ཁྱེད་ཅག་གིས་བཀོད་པ་ནི་སྣུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་གི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ཏེ།

Therefore, those things stated by you are the ulimate of fallacious refutations.

རིགས་པས་གནོད་མི་གནོད་ལ་སོགས་པའི་བརྟག་པ་བྱས་ནས་གཞན་གྱི་ཕྱོགས་རྗེ་ལྟར་འགོག་པ་བཞིན་ཕྱིར་ལ་བློག་ནས་དེ་ལྟར་སྣུན་འབྱིན་པའི་རིགས་པ་འང་དགག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, in just the way that you refute the other's [that is, the Mādhyamika's] position, analyzing whether there is or is not discredit by reasoning and so forth, it is turned back on you and even your refutory reasonings become objects to be negated.

གལ་ཏེ་ཁྱེད་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པས་དེ་ལ་དཔྱད་པ་དེ་དག་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི།

Qualm: Because you assert the existence of forms and so forth, those analyses with regard to them apply to you.

ཁོ་བོ་ཅག་ལ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་མེད་པས་དཔྱད་པ་དེ་དག་མི་འཇུག་གོ་སྙམ་ན།

However, since we have no position which is our own system, those analyses do not apply [to us].

འདིས་སྐྱོན་དེ་དག་སློང་མི་ནུས་པ་ནི་ཐལ་འགྱུར་དང་རང་རྒྱུད་གང་གིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྐབས་ནས་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། །

[*Answer*:] That this [argument] cannot dispell these fallacies will be set forth [later] at the point of explaining whether [the view] is settled by way of consequences or syllogisms.

བཞི་པ་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་མུ་བཞི་ཀ་འགོག་པ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་རུང་བར་བསྟན་པ་ནི།

[4/4] Fourth, Indicating That The Refutation Of All Four Alternatives—The Existence, Non-Existence, And So Forth Of Things—Is Not Suitable To Overcome [The Conventional Existence Of Production And So Forth]

དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་ནས་དངོས་པོ་འམ་རང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དང་གཉིས་ཀ་དང་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་མུ་བཞི་ཐམས་ཅད་
བཀག་ལ། དེར་མ་འདུས་པའི་ཆོས་ཀྱང་མེད་པས་རིགས་པས་ཐམས་ཅད་འགོག་གོ་སྙམ་ན།

Qualm: In the Mādhyamika texts, all four possibilities—the existence of things, or inherent existence; their non-existence; both; and neither—are refuted, and since there are no phenomena that are not included in those, all [phenomena] are refuted by reasoning.

འདི་ནི་སྔར་བསྟན་པ་ལྟར་དངོས་པོ་ལ་གཉིས་ལས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ནི་བདེན་པ་གཉིས་གང་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱང་
འགོག་ལ། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་དངོས་པོ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་འགོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

[*Answer:*] With regard to this, "thing" (*bhāva, dngos po*), as indicated earlier, has two [meanings].[48] From among these, we refute the assertion that things that are established by way of their own entities exist as either of the two truths; however, things that are able to perform functions are not refuted conventionally.

དངོས་པོ་མེད་པའང་འདུས་མ་བྱས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་ན་ནི་དེ་འདྲ་བའི་དངོས་མེད་ཀྱང་འགོག་གོ །

Also, with regard to non-things, if non-compounded phenomena are being asserted to be non-things that are established by way of their own entities, we refute also such non-things.

དེ་བཞིན་དུ་དེ་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་གཉིས་ཆར་ཡང་འགོག་ལ།

Similarly, we refute also that which is both such a thing and such a non-thing, and we also refute something that is not both that is established by way of its own entity.

གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའང་འགོག་པས་མུ་བཞི་འགོག་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་ལྟར་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

Thus, you should know that all the ways of refuting the four alternatives are like this [that is, include the affixing of a qualification, "inherently"].

---

[48] See above, 597.16, for where Dzong-ka-ba discussed this earlier. The two meanings he sets forth are that it can mean "inherent existence" or "capacity to perform a function". It is in Chapter 7, p.203 of *Dependent Arising and Emptiness.*

དེ་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་རྒྱུ་མེད་པར་སྨྲ་བཞིག་འགོག་ན་དངོས་པོ་ཡོད་པ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་འགོག་པའི་ཚེ་དེ་[638]གཉིས་ཀ་མ་
ཡིན་ཏེ་ཞེས་བཀག་ནས། སྤྱར་ཡང་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའང་མ་ཡིན་ཞེས་བཀག་ན་ནི་ཁས་བླངས་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་ལ།

If you refute all four alternatives without having any such qualification to affix, then, having refuted, at the time of refuting that things exist and things do not exist, [something that is both] saying, "[Things] are not both [existent and non-existent]," if you then refute [that which is neither] saying, "[Things] are not not both [existent and non-existent]," you have explicitly contradicted your own assertion.[49]

དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེས་བསྟོན་ན་ནི་ཁོ་བོ་ཅག་བསྟོན་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མི་རྩོད་དོ། །

If you then obstinately say, "Even so, there is no fallacy," we do not debate with the obstinate.

གཞན་ཡང་ཕུང་པོ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ནམ་བདག་བཀག་པ་ན་རང་བཞིན་ནམ་བདག་མེད་དོ་སྙམ་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེ
ལ།

Furthermore, when inherent existence, or self, that is to say, an establishment by way of their own entity, is refuted with regard to the aggregates, a wisdom consciousness thinking, "Inherent existence, or self, does not exist," is produced.

ཤེས་རབ་དེའི་ཡུལ་རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ཡང་འགོག་ན་ནི་དབུ་མའི་ལྟ་བ་སྤུན་འབྱིན་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་སྤུན་འབྱིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Should you refute the non-inherent existence that is the object of that wisdom consciousness, you are casting away[50] the Mādhyamika view. For, you are casting away the object of the wisdom consciousness realizing that phenomena do not inherently exist.

རང་བཞིན་ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་སྤུན་འབྱིན་པར་འདོད་པ་དེ་ལ་འདི་རྡི་བར་བྱ་སྟེ་ཕུང་པོ་ལ་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་ངེས་པའི་ཤེས་རབ
ཀྱི་ཡུལ་རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ཇི་ལྟར་བྱས་པས་སྤུན་འབྱིན་པ་སྟོས་ཤིག །

I will ask this question to those who assert that both inherent existence and non-inherent existence are cast away: Please set forth just how the non-inherent existence that is the object of the wisdom ascertaining, "The aggregates do not inherently exist," is cast away.

---

[49] Basically, Dzong-ka-ba is asserting a committment to common sense and meaningful use of words and negatives. His point is that if you assert that something does not exist, you have asserted that it is non-existent; by asserting that something is not non-existent, you have asserted that it is existent; having asserted that it is not both [existent and non-existent], through then asserting that it is not not both, you have asserted that it is both. In this paragraph, he is focusing on the contradiction involving the last two alternatives. If you say that something is not both (existent and non existent), you cannot with any logical consistency turn right around and say that it not not both—because you are explicitly contradicting what you have just said.

[50] I've tried cast away 4 times here for sun 'byin. I'm not sure how it works, It might be better just to use "refute".

རྩ་ཤེ་ལས།

[Perhaps] you think it is because Nāgārjuna's *Mūlamadhyamakakārikā (Treatise on the Middle Way,* XIII.7) says:

གལ་ཏེ་སྟོང་མིན་ཅུང་ཟད་ཡོད། །

སྟོང་པའང་ཅུང་ཟད་ཡོད་པར་འགྱུར། །

མི་སྟོང་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན། །

སྟོང་པའང་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

ཞེས་གསུངས་པས།

If there were anything not empty,
Then something emptiness would also exist;
If there is anything not empty,
How could the empty exist?

མི་སྟོང་པ་ཅི་ཡང་མེད་པས་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་པའང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ན།

Therefore, because there is nothing that is not empty, the emptiness that is the absence of inherent existence also does not exist.

འདིར་སྟོང་མི་སྟོང་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་མི་སྟོང་ལ་གཞུང་གི་འགོ་མཇུག་ཐམས་ཅད་དུ་མཛད་དོ། །

[*Answer:*] Here [in Nāgārjuna's *Mūlamadhyamakakārikā*] "empty" and "non-empty" refer to being empty and not empty of inherent existence, and they are used in this way throughout the entire text, beginning to end.

དེ་ལྟ་ན་རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྟོང་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ།

Thus "not empty of inherent existence" means "inherently established".

རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པའི་སྟོང་པའང་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲ་བ་འདི་ལས་བཞད་གད་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།

What could be more laughable than your propounding that since inherent establishment does not in the least exist, the emptiness that is the non-existence of inherent establishment also does not exist!

གཞན་ཡང་མྱུ་གུ་ལྟ་བུ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའི་ངེས་པ་དེས་ནི་མྱུ་གུ་ལ་རང་བཞིན་མི་འདུག་གོ་སྙམ་དུ་འཛིན་གྱི།

Furthermore, the ascertainment apprehending that some such thing as a sprout does not inherently exist, that is, is not established by way of its own entity, is apprehending that the sprout does not have inherent existence.

རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་འདུག་གོ་ཞིམ་མི་འདུག་གོ་སྙམ་པ་གཉིས་གང་དུ་འང་མི་འཛིན་པ་ནི་མིག་ཚུམས་ལ་ཁ་ནང་དུ་ཕྱོགས་པར་གྱིས་ལ་རྟོགས་ཤིག་དང་ཆེས་རིག་པར་སླ་འོ། །

It is not apprehending either of the two—that the absence of inherent existence exists or does not exist. With regard to this, close your eyes, turn inward, and realize it; it is very easy to understand.

5   དེ་ལྟ་ན་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་བཟུང་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན་པས་རང་བཞིན་[639]མེད་པ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་རིགས་པས་སྟོང་ཉིད་ཡོད་པ་འགོག་པ་དེ་འཐད་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་བློ་གཞན་ཞིག་གིས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡོད་པར་བཟུང་བའི་བློ་དེའི་ཡུལ་འགོག་པར་འདོད་དགོས་ཀྱི།

Even if it were the case that, due to its being unsuitable to apprehend non-inherent existence as existing, it were correct to refute with reasoning the existence of emptiness in order to overcome the apprehension of non-inherent existence as existing, one would still have to assert that one was refuting the object of some other
10   mind that was apprehending non-inherent existence to exist.

མྱུ་གུ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་འགོག་པ་ནི་ཆེས་ཤིན་ཏུ་མི་འཐད་དོ། །

A refutation of the object of the wisdom realizing that a sprout does not exist inherently is extremely incorrect.

15   ཁོ་བོ་ཅག་ནི་མྱུ་གུ་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་བཀག་པ་ན་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་ལ།

When we refute inherent existence, that is establishment by way of its own entity, with regard to a sprout, there is ascertainment thinking that [the sprout] does not inherently exist.

དེ་ནས་བློ་གཞན་ཞིག་གིས་རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ཉིད་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་ནའང་དེའི་ཡུལ་རིགས་པས་འགོག་པ་མིན་གྱི། སྟོང་ཉིད་དེ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་འདོད་ན་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །

20   Then, even if some other awareness apprehends that non-inherent existence as existing, its object is not refuted with reasoning. However, if that emptiness were asserted to be established by way of its own entity, it would be refuted.

འོན་རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་སྙམ་ན།

Qualm: How could one generate an apprehension that the absence of inherent existence inherently exists?

25   མྱུ་གུའི་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས་མྱུ་གུའི་རང་བཞིན་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་མྱུ་གུ་རང་བཞིན་མེད་པ་དེའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་སྐྱེ་སྟེ།

[*Answer*:] Even though, upon observing the non-inherent existence of a sprout, it is not established as an inherent existence of the sprout, one might generate an apprehension thinking that that non-inherent existence exists as an inherent existence of that [sprout].

དཔེར་ན། བུམ་པ་མེད་པ་ལ་བུམ་པ་ཡོད་པར་བདེན་སྙམ་པ་མི་སྐྱེ་ཡང་བུམ་མེད་དུ་བདེན་སྙམ་པ་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །

For example, even though one would not generate the thought, "It is true that a pot exists [here]," with regard to [a place where] a pot does not exist, one might generate the thought, "It is true that a pot does not exist [here]."

5 དེ་ལྟར་བྱས་ན་རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྟོང་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་མྱུ་གུའི་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་པ་ལ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་

དོ་ཞེས་བརྗོད་ན་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །

Since, taken in this way, there does not exist at all anything that is not empty of inherent existence, it is perfectly right to say that even the emptiness that is a sprout's absence of inherent existence is not established by way of its own entity.

10 བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པར་ཡང་། སྟོང་པ་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་འགོག་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* speaks of refuting that emptiness is established by way of its own entity:[51]

ཇི་སྐད་དུ།

གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་འགའ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་དང་བཅས་པར་འགྱུར་

15 ན་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ།

If that which is called emptiness did have some establishment by way of its own entity, then things would come to have inherent existence. However, it does not. In order to indicate this, [Āryadeva] said (XVI.7):

སྟོང་མིན་མེད་པར་སྟོང་པ་ནི། །

20 གང་ལས་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །

ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཅིག་ཤོས་ནི། །

མེད་པར་གཉེན་པོ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

In that nothing is not empty,
25 From what could emptiness arise?
In that there does not exist the other side [alt., As there is nothing to
    oppose]
How could an antidote arise?

---

51   P5266, vol. 98, 276.3.2-276.3.4.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་ཡོད་པ་འགོག་ན་རང་བཞིན་མེད་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟ་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་པར་[640]འགྱུར་བས་རང་བཞིན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགོག་ཏུ་མི་རུང་ངོ་། །

Otherwise, if one refuted the existence of emptiness, that is, of non-inherent existence, then non-inherent existence would become non-existent. In that case, inherent existence, that is, establishment by way of [an object's] own entity, would exist, whereby it would be unsuitable in all ways to refute inherent existence.

དེ་ལྟར་ཡང་། རྩོད་བཟློག་ལས།

གལ་ཏེ་རང་བཞིན་མེད་ཉིད་ཀྱིས། །

དེ་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་ལ་བཟློག །

རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ལོག་ན། །

རང་བཞིན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པར་འགྱུར། །

For, in this vein, Nāgārjuna's *Vigrahavyāvartanī* (*Refutation of Objections,* stanza 26) says:[52]

How could that which is without inherent existence
Overturn non-inherent existence?
If non-inherent existence were overturned,
Inherent existence would be thoroughly established.

ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས།

And, Nāgārjuna's *Vigrahavyāvartinivṛtti* (*Commentary on the "Refutation of Objections"*), commenting on that, says very clearly:[53]

ཇི་ལྟར་སྨྲ་མ་འབྱིན་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྨྲས་ན་སྨྲ་བློག་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་ཚིག་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་

རང་བཞིན་མེད་པ་རྣམས་ལ་བློག་པར་བྱེད་ན་ནི་

Someone might say that just as through saying, "Don't speak," speaking is stopped, so non-inherently existent words refute the non-inherent existence of things.

དེས་ན་དཔེ་འདི་འཐད་པར་ཡང་འགྱུར་བ་ཞིག་ན།

[*Answer:*] Even though the example is correct, [the meaning exemplified is not].

འདི་ནི་ཚིག་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །

Here, non-inherently existent words refute an inherent existence of things.

---

52   The last two lines were cited earlier by Dzong-ka-ba, 599.15-16, Ch 7, *DA &E,* p.206
53   P5232, vol. 95, 60.3.5-60.3.8.

གལ་ཏེ་ཚིག་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་འགོག་པར་བྱེད་ན་ནི་རང་བཞིན་མེད་པ་

ཉིད་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་དང་བཅས་པར་འགྱུར་ལ། རང་བཞིན་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་

ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །

ཞེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

5 If non-inherently existent words could refute the non-inherent existence of things, then because non-inherent existence itself was refuted, things would come to have inherent existence, and because of having inherent existence, they would not be empty.

དེས་ན་སྟར་ཙ་ཤེའི་ལུང་།

སྟོང་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར། །

10 ཞེས་པའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ།

Therefore, just after the passage in the *Mūlamadhyamakakārikā (Treatise on the Middle Way,* XIII.7) cited above, "...How could could the empty exist?" Nāgārjuna says (XIII.8):

རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད། །

ལྟ་ཀུན་ངེས་པར་འབྱིན་པར་གསུངས། །

15 གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་ལྟ་བ། །

དེ་དག་བསྒྲུབ་ཏུ་མེད་པར་གསུངས། །

The Conqueror said that emptiness
Eradicates all [bad] views;
Those who view emptiness [as inherently existent]
20 Were said to be incurable.

ཞེས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བལྟ་བ་ཞེས་པའང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ངོ་སྙམ་དུ་ལྟ་བ་ལ་མི་ཟེར་གྱི། རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ལ་

བདེན་པར་བཟུང་བའམ་དངོས་པོར་ལྟ་བ་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ།

Here also, "viewing emptiness" does not refer to the view thinking, "This is empty of inherent existence," but is said with regard to conceiving the emptiness that is the emptiness of inherent existence to be truly existent 25 or viewing it as an inherently existent thing (*bhāva, dngos po*).

བུད་རྩྭ་ལི་ཏ་ལས།

For, the *Buddhapālitamūlamadhyamakavrtti (Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) Treatise on the Middle Way")* says this very clearly along with an example:[54]

གང་དག་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མཚན་པར་ཞེན་པ་དེ་དག་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་པ་

 རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་འདིས་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གྱི་དབང་གིས་དངོས་པོར་གདགས་པ་ཡིན་གྱི། དངོས་པོ་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་

ཀྱིས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་བསྟན་[641]པ་ན་མཚན་པར་ཞེན་པ་དེ་

བཟློག་པར་ནུས་ཀྱི།

When one expresses "emptiness" to those who conceive that things exist by way of their own entities, indicating things' emptiness of existing by way of their own entities by saying, "These dependent-arisings are designated as things through the force of causes and conditions; things do not exist by way of their own entities," those [persons' mis-] conceptions can be overcome.

གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དངོས་པོ་ཉིད་དུ་མཚན་པར་ཞེན་པ་དེ་དག་ལ་ནི་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་མཚན་པར་ཞེན་པ་དེ་བཟློག་

པར་མི་ནུས་ཏེ།

However, nothing can overcome the conceptions of those who conceive that emptiness is an inherently existent thing.

དཔེར་ན། ཅི་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པ་ན་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་ཉིད་བྱིན་ཅིག་ཅེས་ཟེར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་མེད་པ་ཉིད་འཛིན་དུ་

གཞག་པར་རྗེ་ལྟར་ནུས་པ་བཞིན་ཏེ།

ཞེས་པའི་དང་བཅས་ཏེ་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For example, if you tell someone, "I have nothing," and that person then says, "Give me that nothing," how could you cause that person to enter into conceiving that you have nothing?

དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་དཔེ་ཡང་མི་འགྲིག་སྟེ་ཁ་ཅིག་གིས་འགའ་ལ་ནོར་བསྐྱང་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་ནོར་མེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཚེ་འདི་ལ་ནོར་མི་

འདུག་གོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་སྐྱོན་མ་ཡིན་གྱི།

If it is not taken in this way, the example would be inappropriate. When one person says to another, "Give me some wealth," and that person responds, "I have no wealth," there is no fault if the first person thinks, "This one has no wealth."

54   P5242, vol. 95, 101.4.7-101.5.2.

ནོར་མེད་པ་དེ་ལ་ནོར་དུ་བཟུང་ན་དེའི་ཚེ་ནོར་མེད་པར་ངེས་པ་སྐྱེས་མེད་པ་ལྟར་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་འདྲི་བ་ལ་རང་
བཞིན་མེད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་བཟུང་ན་སྨྲ་པོས་དེ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པས་དེ་སྐྱོན་གྱ་ལ་ཡིན།

However, if that absence of wealth is considered to be wealth, then there is no way to generate an ascertainment of the absence of wealth. In just the same way, if one says to a person who asks, "Do things have inherent existence or not?", "They do not have inherent existence," what fault is there if the questioner conceives, "Things do not have inherent existence," since the speaker wished [the questioner] to generate that [conception]?

འོན་ཀྱང་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་བཟུང་ན་སྐྱོན་ཡིན་ནོ། །

However, there is a fault if that non-inherent existence of things itself is considered to exist inherently.

ཁྱེད་ལྟར་ན་ནོར་མེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཚེ་ནོར་མེད་སྙམ་དུ་བཟུང་ནའང་དགག་དགོས་ཞེས་པར་འགྱུར་པས་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་བརྗོད་པ་ལ་
བརྟེན་ན་མཛེས་སོ། །

Since according to your interpretation, even the conception, "This one has no wealth," [generated upon] being told, "I have no wealth," must be refuted, if you rely upon our explanation, it is beautiful.

ཚིག་གསལ་ལ་དུའང་སྟོང་ཉིད་ལ་དངོས་པོར་ཞེན་པ་ལ་གསུངས་པས་ན་སྟོང་པ་ཉིད་འགོག་པའང་མ་ཡིན་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བལྟ་བ་ཙམ་
ལ་སྐྱོན་ཡོད་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །

Also in the *Prasannapadā (Clear Words),* [Chandrakīrti] speaks of adhering to emptiness as an inherently existent thing (*bhāva*); hence, he is not refuting emptiness, and further, there is no fault in merely viewing emptiness.

དེས་ན་སྔད་པ་ལས།

ཕུང་འདི་སྟོང་ཞེས་ཚོག་ནའང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །

མཚན་མ་ལ་སྤྱོད་སྐྱེ་མེད་གནས་ལ་དད་མ་ཡིན། །

ཞེས་པ་དང་།

Therefore, one should understand as explained earlier the *Ārya-prajñāpāramitā-sancaya-gāthā (Condensed Perfection of Wisdom in Verse,* I.9cd) which says:

If a Bodhisattva conceives, "The aggregates are empty," then he or she is practicing signs [a false reality] and does not have faith in the topic (*yul*) of non-production.

རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་ཀྱང་།

> བདག་དང་བདག་མེད་བལྟ་བ་དག །
>
> དེ་ཕྱིར་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་བཀྲིག །

ཅེས་གསུངས་ཤིང་།

5 Also, Nāgārjuna's *Ratnāvalī* (*Precious Garland*, 103cd) says:

> Therefore the great Sage refuted
> Views of self and selflessness.

གཞན་ཡང་གསུང་རབ་དང་བསྟན་བཅོས་ནས་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་བལྟ་བ་རྣམས་མི་རུང་བར་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་སྔར་

བཤད་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ཏེ།

10 Although these and other scriptures and treatises say that it is unsuitable to view emptiness and selflessness, they should be understood as was explained earlier.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། ཤ་རིའི་བུས་སྤྱན་རས་གཟིགས་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ཟབ་མོ་ལ་སྤྱོད་[642]པར་འདོད་པས་ཇི་ལྟར་བསླབ་པར་བྱ་བ་དྲིས་པའི་

ལན་དུ། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་རྣམ་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་བལྟའོ་ཞེས་དང་།

Otherwise, this would contradict a great many statements such as those which follow. As an answer to
15 Śāriputra who asked Avalokiteśvara how one who wished to practice the profound Perfection of Wisdom should train, [Avalokiteśvara] said [in the *Heart Sūtra*]:

> [A bodhisattva] should thoroughly and correctly view these five aggregates as empty of inherent existence.

སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་།

20
> ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ། །
>
> འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན། །

ཞེས་དང་།

The Ārya-prajñāpāramitā-sancaya-gāthā (*Condensed Perfection of Wisdom in Verse,* I.28cd) says:

> One who thoroughly knows that phenomena do not inherently exist is practicing the supreme
25 Perfection of Wisdom.

འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

དེ་ཕྱིར་བདག་དང་བདག་གིས་སྟོང་ལྟ་བས། །

རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་འགྱུར། །

ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་བས་དེ་དག་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །

5 Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way",* VI.165cd) says:

> Therefore, through the view of the emptiness of I and mine,
> A yogi will be released.

དེས་ན་རྐྱེན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་རང་བཞིན་སྒྲོ་འདོགས་པའི་མ་རིག་པ་ཡིན་ལ།

Therefore, the root of all difficulties is the ignorance that superimposes inherent existence.

10 དེ་དང་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་དེ་དྲུངས་འབྱིན་པ་ནི་རང་བཞིན་མེད་པའམ་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཉག་

གཅིག་ཡིན་ན་དེའི་འཛིན་སྟངས་སུན་འབྱིན་ན་དེ་ཁོན་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་བཀག་པ་ནི་མི་འདོད་བཞིན་དུའང་ཁས་བླང་དགོས་ཏེ།

That which eradicates it by way of a mode of apprehension explicitly contradicting it is only the wisdom realizing non-inherent existence, or selflessness. If that is so, then, if you refute its [that wisdom's] mode of apprehension, you must assert, even if you do not wish to, that you are refuting the view of suchness.

15 ཞི་སྒྲོ་གཉིས་པ་མེད་པ་དང་། །ཞེས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"*, at the point at which [Āryadeva] says, "There is no second door to peace," (XII.13a) says:

> ཆགས་པ་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། རང་བཞིན་མེད་པར་བལྟ་བ་ལས་མ་གཏོགས་
>
> པར་ཆོས་འགའ་ཞིག་དེ་ལྟར་ཆགས་པ་ཡོངས་སུ་ཟད་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

20   The thorough extinguishment of attachment is the cause of attaining nirvāṇa, and, except for the view of non-inherent existence, there is no other doctrine that is a cause of thoroughly extinguishing such attachment.

> དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རང་བཞིན་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་བདག་མེད་པ་འདི་ནི་ཞི་བའི་སྒོ་གཉིས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མྱ་ངན་
>
> ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འཇུག་པར་བྱ་བ་ལ་འདི་གཅིག་པུ་ཁོན་ཟླ་མེད་པའི་སྒོ་ཡིན་ནོ། །

25   Therefore, this selflessness that has the character of non-inherent existence is the door to peace that has no second, for just this is the door without equivalent for entering to the city of nirvāṇa.

གལ་ཏེ་ཡང་སྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་སྨོན་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་ཡོད་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ནའང་བདག་མེད་པར་བལྟ་བ་ཁོ་ན་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ།

Even though there are the three doors of liberation called "emptiness", "signlessness", and "wishlessness", nonetheless only the view of selflessness is chief.

5

ཆོས་མ་ལུས་པ་བདག་མེད་པར་རིག་ཅིང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པ་མ་ལུས་པར་ཟད་པ་ལ་འགར་ཡང་འགའ་ཞིག་གི་དོན་དུ་གཉིས་བཞམ་མཚན་མར་དམིགས་པ་ག. ལ་ཡོད།

How could one who knows all phenomena without exception as selfless and has extinguished completely attachment with regard to all things be intent on [i.e., wish for] or apprehend signs with regard to anything at any time?

10

དེའི་ཕྱིར་བདག་མེད་པ་འདི་ནི་ཞི་བའི་སྒོ་གཉིས་པ་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །[643]

Therefore, selflessness is the door to peace having no second. Thus the *Collection of Enlightenment* explains:

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ལས།

རང་བཞིན་མེད་པས་སྟོང་ལ་སྟོང་པ་ནི། །

15

ཡིན་དང་མཚན་མས་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར། །

མཚན་མ་ཐམས་ཅད་ལོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །

མཁས་པས་ཅི་སྟེ་སྨོན་ལམ་འདེབས་པར་འགྱུར། །

ཞེས་བཤད་དོ། །

Because [phenomena] do not inherently exist, they are empty.
20
Further, because one has [realized] emptiness, what use is [misconception of] signs.
Because they have overcome all signs [i.e., misconceptions about reality]
Why would the wise plant wishes [for such]?

ཞེས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་བཤད་པ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་བལྟ་བའི་ལྟ་བ་ཉག་གཅིག་ཐར་པའི་སྒོར་བཤད་པའི་འགལ་བ་སྤངས་ནས་ལུང་དང་རིགས་པས་དེ་ཉིད་ཐར་པའི་སྒོར་བསྒྲུབས་སོ། །

25 Thus [Chandrakīrti] dispels the contradiction of explaining that there are three doors to liberation and also explaining that just the view that is the view of the emptiness of inherent existence is the door to liberation, and he proves with scripture and reasoning that just that [view] is the door to liberation.

རང་བཞིན་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཙམ་གྱིས་ཡུལ་དེ་སྲུན་དབྱུང་ཡང་ཅི་དགོས་ཏེ།

Why should the mere elimination of inherent existence imply the refutation of object [of a wisdom consciousness]?

དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་དེ་ནི་བདག་གཉིས་སུ་མཆན་མར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་གྱི། དེ་ལ་མཆན་མར་འཛིན་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་

5 ཕྱིར་རོ། །

For, the realization of such is the antidote to misconceiving the two selves and it does not have even the odor of misconception of reality.

འདི་འདྲ་བའི་རྟོག་པ་ལའང་སྐྱོན་དུ་བལྟས་ནས་བཟང་རྟོག་དང་ངན་རྟོག་གང་ཡིན་ཀྱང་འགོག་ན་ནི་རྒྱ་ནག་གི་མཁན་པོ་ཧྭ་ཤང་གི་

གཞུང་འཇོགས་འདོད་པར་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །

10 If, viewing even such a conception as faulty, you refute all conceptuality whatsoever—good or bad—then it is clear that you wish to set up the system of the Chinese abbot Hva-shang.

[Chapter 12. Not Negating Enough]

གཉིས་པ་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཁྱབ་ཆུངས་པ་དགག་པ་ལ་ནི།

[2/2] Second, Refuting A Too Limited Identification Of The Object To Be Negated

ཁ་ཅིག་ན་རེ།

དགག་བྱ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་བྱུང་བར་གསུམ་དང་ལྟན་པ་སྟེ་ངོ་བོ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གྱིས་མ་བསྐྱེད་པ་དང་གནས་སྐབས་
གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ་དང་རྣམ་འཇོག་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པའོ། །

Qualm: The object to be negated is *svabhāva* and it is that which possesses the three attributes: entity—not being produced by causes and conditions; state—being immutable; and certification—not depending on another.

དེ་ཡང་དབུ་མའི་རྩ་བ་ལས།

For, Nāgārjuna's *Mūlamadhyamakakārikā (Treatise on the Middle Way,* XV.1-2) says:

རང་བཞིན་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་ནི། །

འབྱུང་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་བྱུང་ན་ནི། །རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་དུ་འགྱུར། །

It is not reasonable that an [inherent, or final] nature
Arise from causes and conditions.
If it did arise from causes and conditions
That [inherent, or final] nature would be something made.

རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་ཞེས་བྱར། །

ཇི་ལྟ་བུར་ན་རུང་བར་འགྱུར། །

རང་བཞིན་དག་ནི་བཅོས་མིན་དང་། །གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན། །

ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས

ཟེར་རོ། །

How could it be suitable
For an [inherent, or final] nature to be "made"?
An [inherent, or final] nature is non-fabricated
And does not depend on another.

སྤྱིར་སྨྱུ་གུ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་དེ་འདྲ་ཞིག་ཏུ་གྲུབ་པར་འདོད་ན་དབུ་མ་པས་དགག་པར་བྱ་དགོས་

མོད་ཀྱང་

[*Answer:*] In general, if one asserts that internal and external things such as sprouts are established as such [inherent, or final] natures, the Mādhyamikas indeed must refute such.

5 འདིར་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་པ་ནི། གང་ཞིག་བཀག་ན་ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་དབུ་[644]མའི་ལྟ་བ་རྒྱུད་ལ་

སྐྱེ་བའི་དགག་བྱའི་རྩ་བ་དེ་ངོས་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །

However, here, the identification of the object to be negated is an identification of that *basic* object to be negated with regard to which, when it is negated, the Mādhyamika view realizing that phenomena lack inherent existence [or an inherent nature] is generated in one's continuum.

10 དེ་ལྟར་ན་འདུས་བྱས་རྣམས་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་གནས་དུ་འགྱུར་བ་ནི་རང་གི་སྟེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གྲུབ་ཟིན་པས་དེ་དག་ལ་རང་

བཞིན་མེད་པ་བསྒྲུབ་མི་དགོས་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་དག་གིས་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་སོགས་

ཀྱི་སྐྱོན་ཡོད་པས་དེ་ཕྱིན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དགག་བྱ་ག་ལ་ཡིན།

Hence, since our own [non-Mādhyamika Buddhist] schools have already established that compounded phenomena are produced by causes and conditions and are mutable, it would [absurdly] not be necessary to 15 prove non-inherent existence to them and also they would [absurdly] have realized the non-inherent existence of things. Because there are such fallacies, how could this be the uncommon object to be negated!

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་ན་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་མི་ལྟོས་པ་དང་གནས་དུ་མི་འགྱུར་བ་སོགས་སུ་འགྱུར་དགོས་སོ་ཞེས་འཕངས་

པ་ནི་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་སུ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་ནི་

In many Mādhyamika texts, there occurs the flinging [of consequences] such as: If things were established 20 inherently, that is, if they were established by way of their own entities, they would have not to depend on causes and conditions, they would have to be immutable, and so forth.

ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོས་ནས་སྐྱོན་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི། དགག་བྱ་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་ངོས་བཟུང་བ་མིན་ནོ། །

However, this is an expression of fault by way of an entailment; it is not an identification of the object to be negated by way of its entity.

གཞན་ཡང་དོན་དམ་པར་དང་ཡང་དག་པར་གྲུབ་པ་དང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་ནའང་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་མ་བསྐྱེད་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་དགོས་ནའང་དེ་དག་ནི་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་མིན་ཏེ།

Moreover, even though it is the case that if something were ultimately established, were actually[55] established, or were truly established, it would necessarily not depend on causes and conditions, and so forth, those [attributes of not depending on causes and conditions, and so forth] are not the meaning of ultimate establishment, and so forth.

དཔེར་ན། བུམ་པ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཀྱང་མི་རྟག་པ་བུམ་པའི་དོན་དུ་མི་རུང་གི། ལྟོ་ཕྱིར་པ་དེའི་དོན་དུ་བཞག་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །

For example, even though pot entails impermanence, impermanence is not suitable to be the meaning of pot; rather "bulbous thing …"[56] must be posited as its meaning.

དེ་བཞིན་དུ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་སོགས་ཡིན་ན་ཆ་མེད་པའི་དངོས་པོར་འགྱུར་དགོས་ནའང་ཆ་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་འདིར་རྩ་བའི་དགག་བྱར་མི་འདོད་དེ།

Similarly, if something were ultimately established and so forth, it would have to be a partless thing; nonetheless, partless thing is not asserted as the basic object to be negated here.

དེ་ནི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཛིན་པས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས་འཛིན་པ་དེ་ལུས་ཅན་འཁོར་བར་འཆིང་བའི་རྩ་བ་མིན་པའི་ཕྱིར་དང་།

For, since those [partless things] are merely imputed by the uncommon apprehension of proponents of [false] tenets, such conceptions are not the root [cause] that binds embodied beings in cyclic existence.

དེ་དག་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བསྒོམས་ཀྱང་ཐོག་མ་མེད་པའི་མ་རིག་པའི་འཛིན་པ་ལ་ཅུ་ཡང་མི་གནོད་པས་དེ་དག་གི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་མཐར་ཕྱག་ཀྱང་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྣམས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

Further, although you determined and then meditated on those [partless things] as without inherent existence, it would not at all counter the ignorant conception that has operated from beginningless time. Therefore, even if you brought to completion the direct realization of that meaning, it would not overcome innate afflictions.

དེས་ན་ལྟ་བས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དུས་སུ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པས་ཇེ་ལྟར་བཟུང་བའི་དོན་མེད་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་འཛིན་[645]པའི་ཡུལ་རྣམས་སུན་འབྱིན་པ་

Thus, when determining [the nature of phenomena] by way of the view, you should take as primary determining that an object as conceived by innate ignorance does not exist and as a branch of that refute objects of artificial conceptions.

---

55   *yang dag par.*
56   The technical definition of "pot" is "bulbous, splay based thing able to perform the function of holding water."

མ་ཤེས་པར་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་སུན་འབྱིན་པ་དོར་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་འགོག་པ་ན་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་

གྱི་བདག་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་འགོག་པ་ན་གཟུང་བ་འདུལ་ཕྲན་ཆ་མེད་དང་འཛིན་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་རང་བཞིན་ཁྱད་པར་གསུམ་

ལྡན་ལ་སོགས་པ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཁོ་ནས་བཏགས་པ་རྣམས་འགོག་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་རུང་སྟེ།

If, not knowing that, you forsake overcoming the mode of apprehension of innate ignorance, and, when
refuting a self of persons, refute a self that is permanent, single, and independent and, when refuting a self of
phenomena, refute things that are imputed only by proponents of tenets—objects that are partless particles,
subjects that are partless moments, an [inherent, or final] nature possessing the three attributes, and so
forth——this is in all ways unsuitable.

དེ་ལྟ་མིན་ན་ལྟ་བས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དུས་སུ་དེ་ཙམ་ཞིག་ལས་གཏན་ལ་མ་ཕབ་པས་བསྒོམ་པའི་ཚེ་ཡང་དེ་ཙམ་ཞིག་བསྒོམ་

དགོས་ཏེ། ལྟ་བས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ནི་བསྒོམ་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

If you don't see this, at the time of determining [the nature of phenomena] by way of the view, you have
determined nothing more than this, whereby, also at the time of meditation, you have to meditate only on
this, for the determining [of the nature of phenomena] by way of the view is for the sake of meditation.

དེའི་ཕྱིར་བསྒོམས་ནས་མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་གོམས་པ་དེ་མཐར་ཕྱུག་ནའང་དེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ལ།

Therefore, even if you upon meditation actualized [such a selflessness] and brought familiarization with it to
completion, it would be no more than just that.

དེ་ལྟར་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་འཛིན་པས་བཏགས་པ་ཙམ་གྱི་བདག་གཉིས་མེད་པར་མཐོང་བས་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྣམས་ལྡོག་པར་

འདོད་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་ཏེ།

If you assert that through seeing as non-existent the two selves merely as they are imputed by such artificial
conceptions, innate afflictions are overcome, it is extremely absurd.

འཇུག་པ་ལས།

> བདག་མེད་རྟོགས་ཚེ་རྟག་པའི་བདག་སྤོང་ཞིང་། །
>
> འདི་ནི་ངར་འཛིན་རྟེན་དུ་འང་མི་འདོད་པ། །
>
> དེ་ཕྱིར་བདག་མེད་ཤེས་པས་བདག་ལྟ་བ། །
>
> དགྲེས་ཀྱང་འབྱིན་ཞེས་སྨྲ་བ་ཤིན་ཏུ་མཚར། །

ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.140) says:

> Some, at the time of realizing selflessness, abandon a permanent self,
> But this is not asserted as the basis of the conception of I.
> Therefore, propounding that the view of self is thoroughly removed
> Through knowing [such a] selflessness is very absurd.

འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།

ཕན་ཚུན་འབྲེལ་པ་མེད་པའི་དོན་འདི་ཉིད་དཔེའི་སྒོ་ནས་གསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཤད་པ།

Chandrakīrti's *Madhaymakāvatārabhāsya* (*[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* says:

In order to illuminate by way of an example the meaning of this senseless propounding, it is said (VI.141):

རང་ཁྱིམ་རྩིག་ཕུག་སྦྲུལ་གནས་མཐོང་བཞིན་དུ། །

འདི་ན་གླང་ཆེན་མེད་ཅེས་དོགས་བསལ་ཏེ། །

སྦྲུལ་གྱི་འཇིགས་པ་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ནི། །

ཀྱེ་མ་གཞན་གྱི་གནམ་པོར་འགྱུར་ཉིད་དོ། །

ཞེས་གསུངས་ཏེ།

Someone sees a snake living in the wall of his house.
[Another] to dispel his fear says, "There is no elephant here."
That this would dispel the fear of the snake
Is, alas, a source of laughter for others.

འདི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་གསུངས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འང་མཚུངས་ཏེ།

This was said with regard to the selflessness of the person, but it is similar also with regard to the selflessness of phenomena, being applied [to the above verse as follows]:

བདག་མེད་རྟོགས་ཚེ་ཀུན་བཏགས་བདག་སྤོང་ཞིང་། །

འདི་ནི་མ་རིག་རྟེན་དུ་འང་མི་འདོད་པ། །

དེ་ཕྱིར་བདག་མེད་ཤེས་པས་མ་རིག་པ། །

དཔྱིས་ཀྱང་འབྱིན་ཞེས་སྒྲ་བ་ཤིན་ཏུ་མཚར། །

ཞེས་སྦྱར་རོ། །

Some, at the time of realizing selflessness, abandon an acquired [conception of] self,
But this is not asserted as the basis of ignorance.
Therefore, propounding that ignorance is thoroughly removed
Through knowing [such a] selflessness is very absurd.

ཆོན་སྐྱོབ་དཔོན་གྱིས་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་མ་ [646] བཅོས་པ་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་རང་བཞིན་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་དེ་
བཏགས་པ་མཐབ་བཟུང་གི་སྐྱོ་ནས་གསུངས་སམ་རང་བཞིན་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན།

Question: In the statement by Nāgārjuna set forth above, in which he said that not being fabricated and not depending on another were the defining characteristics of *svabhāva*, was he speaking hypothetically or does such a *svabhāva* exist?

འདི་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་གསུངས་པ་དེ་ལ་རང་བཞིན་ཞེས་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ་བཅོས་མ་མིན་པ་དང་གཞན་ལ་རག་ལས་པ་
མིན་པའོ། །

[*Answer*:] This spoken of as the "reality of phenomena" is posited as the "nature" (*svabhāva*), and it is non-fabricated and does not depend on another.

དེ་ནི་ཡོད་དེ། འཇུག་འགྲེལ་ལས།

That it exists is established[57] along with a source from sūtra in Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*:

ཁྱད་པར་དུ་མཛད་པ་རྣམས་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན།

Does a nature, as asserted by the master [Nāgārjuna], that is qualified in such a way [as described in *Mūlamadhyamakakārikā,* XV.2, which Chandrakīrti has just cited] exist?

གང་གི་དབང་དུ་མཛད་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བྱུང་ཡང་རུང་མ་བྱུང་ཡང་རུང་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་འདི་ནི་གནས་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ཆོས་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཡོད་དོ། །

The "reality" (*chos nyid, dharmatā*) extensively set forth by the Transcendent Lord—"Whether the Tathāgatas appear or not, the reality of phenomena just abides"—exists.

ཆོས་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ཡང་ཅི་ཞིག །མིག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་གི་རང་བཞིན་ནོ། །

What is this "reality"? It is the nature of these eyes and so forth.

དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ཡང་གང་ཞིག་ཅེ་ན། དེ་དག་གི་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ་མ་
རིག་པའི་རབ་རིབ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་རང་གི་ངོ་བོའོ། །

And, what is the nature of these? It is their non-fabricatedness, that which does not depend on another, their entity that is realized by knowledge free from the dimness of ignorance.

---

[57]   The verb "established" is at the end of the quote passage.

རེ་དེ་ཡོད་དམ་མེད་དོ་ཞེས་དེ་སྐད་སུ་སྨྲ། གལ་ཏེ་མེད་ན་ནི་ཅིའི་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལམ་སྒོམ་པར་འགྱུར་ཏེ།

Does it exist or not? If it did not exist, for what purpose would Bodhisattvas cultivate the path of the perfections?

5 གང་གི་ཕྱིར་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དེ་ལྟར་དཀའ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་ཙོམ་པ་ཡིན་ནོ་ ཞེས་མདོའི་ཤེས་བྱེད་དང་བཅས་པས་བསྒྲུབས་སོ། །

Why would Bodhisattvas initiate hundreds of difficulties for the sake of realizing reality?

འོན་སྟེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་བཞིན་གྲུབ་པ་མ་བཀག་གམ་སྙམ་ན།

Question: Did you not earlier refute the establishment of a nature with regard to all phenomena?

10 ནང་གི་བློས་བཏགས་པ་མིན་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ནི་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ལན་དུ་མར་མ་སྨྲས་སམ།

[*Answer*:] Have we not given many times the answer that, with regard to phenomena that are not internal mental imputations, a nature that is their establishment by way of their own entities does not exist, not even a particle?

15 དེས་ན་དེ་འདྲ་བའི་རང་བཞིན་དུ་ནི་ཆོས་གཞན་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྨོས། ཆོས་ཉིད་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དེ་ཡང་གྲུབ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ།

Therefore, what need to speak about other phenomena [being established] as such natures (*svabhāva*). Even reality, the ultimate truth, is not in the least established [as such a nature].

ཚིག་གསལ་ལས།

20 For, Chandrakīrti's *Prasannapadā (Clear Words)* says:[58]

དུས་གསུམ་དུ་ངེ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་གཤོལ་མའི་རོ་བོ་མ་བཅོས་པ་གང་ཞིག་སྔར་མ་བྱུང་བ་ལས་ཕྱིས་[647]འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག། ཆུའི་ཚ་བ་འམ་ཆུ་རོལ་དང་ཕ་རོལ་ལམ་རིང་པོ་དང་ཐུང་དུ་ལྟར་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་དང་བཅས་པར་མ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རང་བཞིན་ཡིན་པར་བརྗོད་དོ། །

That which is the non-fabricated fundamental entity [abiding] ineluctably in fire even over the three times, that which is not the subsequent arising of something that did not arise previously, that which does not depend on causes and conditions like the heat of water or here and there or long and short, is called the "[final] nature".

---

58   This is commentary on XV.2.

ཅི་མེའི་རང་གི་ངོ་བོ་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་ཡོད་དམ་ཞེན་དེ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པའང་མ་ཡིན་ལ་མེད་པའང་ཡིན་ནོ། །

Does such a self-entity[59] of fire exist? By way of its own entity, it does not exist and also does not not exist.

དེ་ལྟ་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཉན་ཀུང་ཉན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྲག་པ་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྐྱོ་བཏགས་ནས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་དེ་ཡོད་དོ་ཞེས་

5 བརྗོད་པར་བྱའོ། །

Though it is so, in order to dispel the fear of listeners, it is said upon imputation, "It exists conventionally."

ཞེས་རང་བཞིན་དེ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་བཀག་ནས་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

Thus [Chandrakīrti] refutes that that nature is established by way of its own entity and says that it exists
10 conventionally.

གལ་ཏེ་ཉན་པ་པོའི་སྐྲག་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱོ་བཏགས་ནས་བསྟན་པར་གསུངས་པས་ཡོད་པར་མི་བཞེད་དོ་སྙམ་ན་

[Qualm:] Since [Chandrakīrti] says that it is taught as existing upon imputation, in order to dispel the fear of listeners, [does this mean that Chandrakīrti] does not assert it as existing?

དེ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དགོས་པ་དེའི་ཕྱིར་དུ་བཏགས་ནས་གསུངས་པ་ནི་ཆོས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཡིན་པས་དེ་དག་ཀྱང་མེད་པར་

15 འགྱུར་རོ། །

[Answer:] That is not reasonable, for other phenomena as well are said [to exist conventionally] upon imputation for a specific purpose, whereby [if *svabhāva* did not exist] they also would not exist.[60]

གོང་དུ་དྲངས་པ་ལྟར་དོན་དེ་མེད་ན་ཚངས་སྤྱོད་དོན་མེད་དུ་ཐལ་བའི་གནོད་པ་བརྗོད་ནས་བསྒྲུབས་ཤིང་།

As cited earlier, [Chandrakīrti] established [that that nature exists] upon expressing the discredit that if that
20 object did not exist, it would [absurdly] follow that pure behavior was senseless.

---

59   *rang gi ngo bo, svarūpa.*

60 In his *rTsa shes ṭik chen (Ocean of Reasoning, Explanation of (Nāgārjuna's) "Fundamental Treatise on the Middle Way Called 'Wisdom'")* rje tsong kha pa'i gsung dbu ma'i lta ba'i skor edition, Vol.1,732 ff., Dzong-ka-ba, when explaining this point, cites a *sūtra*, the *chos yang dag par sdud pa*, that makes this same point with regard to production and cessation. He also cites a passage from the *Samādhirājasūtra (King of Meditative Stabilizations Sūtra)* which Chandrakīrti cites in the *Prasannapadā* immediately after making the point about such being said upon imputation in order to dispell the fears of listeners:

What hearing, what teaching is there
Of the inexpressible doctrine.
The inexpressible is heard and taught
Upon superimposition.

In this, the hearers, explainers, and doctrines to be explained are all said to be done upon superimposition. Thus for something to be said to exist "upon superimposition", need not imply that it is doesn't exist, like the superimposition of the two selves.

ཡང་འདྲག་འགྲེལ་ལས།

Also Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[61]

རང་བཞིན་འདི་ནི་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི། གཞན་ཡང་དོན་འདི་ཁས་ལེན་དུ་གཞུག
པར་ནུས་པས་རང་བཞིན་འདི་ནི་གཉིས་ཀ་ལ་གྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འང་རྣམ་པར་བཞག་གོ །

5 ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

> Not only does the master [Nāgārjuna] assert this nature, others also can be caused to assert it. Thus this nature is posited as established for both [parties of the debate].

གཞན་དུ་ན་དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ་གྲོལ་བ་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་པར་འདོད་དགོས་ཏེ

Otherwise, one would have to assert that in the Mādhyamika system the attainment of release could not
10 occur.

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པ་ནི་མྱང་འདས་དེ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ།

For, the attainment of nirvāṇa is an actualization of nirvāṇa.

མྱང་འདས་དེ་ཡང་འགོག་པའི་བདེན་པར་བཤད་ཅིང་དེ་ཡང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

15 That nirvāṇa is explained as a true cessation, and those [true cessations] are said to be ultimate truths and ultimate truths would not exist.

མྱང་འདས་ཐོབ་པའི་ཚེ་ནི་དོན་དམ་པ་འགོག་པའི་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་དགོས་པར་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པར་འབད་པ་དུ
མས་བསྒྲུབས་སོ། །[648]

Chandrakīrti proves with great effort in his *Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas on Reasoning"* that
20 when nirvāṇa is attained the ultimate truth of cessation must be actualized.

དེ་ལྟར་ན་མིག་ལ་སོགས་པའི་འདུས་བྱས་འདི་དག་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དུའང་མ་གྲུབ་ལ།

Hence, these compounded phenomena, eyes and so forth, are not established as natures that are established by way of their own entities and are also not established as that [nature] when reality is posited as a [final] nature.

ཆོས་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་བཞག་པ་དེར་ཡང་མ་གྲུབ་པས

25 Thus, they are not established as either sort of nature.

---

61   This is commentary on VI.182 and follows shortly after the passage cited just above.

རང་བཞིན་གང་དུའང་མ་གྲུབ་པ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་བཞག་པ་དེར་གྲུབ་ཀྱང་རང་བཞིན་དེར་འཇོག་བྱེད་བཅོས་མ་མིན་པ་དང་།

Ultimate truths are established as that [final nature] when reality is posited as a [final] nature, but what establishes them as being such a [final] nature are their being non-fabricated and not depending on another.

5 གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དེར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་པ་ཙམ་མོ། །

They do not exist in the least as natures that are established by way of their own entities. Thus, they are merely established conventionally.

བཅོས་མ་ནི་སྔར་མེད་གསར་དུ་འབྱུང་བའི་བྱས་པ་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའོ། །

"Fabricated" means "produced" in the sense of something that did not exist before arising newly, and
10 "depend on another" means to depend on causes and conditions.

གཟུགས་སོགས་རྣམས་རང་བཞིན་གཉིས་གང་དུའང་མ་གྲུབ་པས་ཆོས་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་བྱས་པའི་རང་བཞིན་དེ་བལྟ་བའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་སྒོམ་པས་ན་ཚངས་སྤྱོད་ཀྱང་དོན་མེད་དུ་མི་འགྱུར་བར་གསུངས་ཤིང་།

Because forms and so forth are not established as either type of nature, one cultivates the path in order to view that [final] nature in which reality is taken as "nature," whereby it is said that pure behavior [its basis] is not
15 senseless.

ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གཏན་མི་འདོད་པ་དང་གློ་བུར་དུ་རང་བཞིན་ཁས་བླངས་པ་གཉིས་མི་འགལ་བར་བཤད་དེ།

Moreover, it is explained that it is not contradictory not to assert in the least a nature that is established by way of its own entity of phenomena and to assert a nature adventitiously [that is, conventionally].

20 འཇུག་འགྲེལ་ལས།

Chandrakīrti's *Madhaymakāvatārabhāsya ([Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* says:[62]

ཀྱེ་མ་མ་ལ་གང་ཞིག་དངོས་པོ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་འདོད་ཅིང་གློ་བུར་དུ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཡང་འདོད་པ་ཁྱོད་ནི་ཕན་ཚུན་འགལ་བའི་དོན་བརྗོད་པ་ཞིག་གོ་།

[*Objection:*] Alas, utterly wrong! You, who do not assert things (*bhāva*) at all but also assert a nature
25 that adventitiously is non-fabricated and does not depend on another are expressing meanings that are patently contradictory.

---

[62] This comes just before the passage from the same text cited by Dzong-ka-ba just above.

བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་རིག་པ་ཞིག་སྟེ

[*Answer*:] You in saying such do not understand the intent of [Nāgārjuna's] *Mūlamadhyamakakārikā (Treatise on the Middle Way)*.

འདི་ཡི་དགོངས་པ་ནི་གལ་ཏེ་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོས་

གཟུང་བར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་འདི་ཉིད་དེ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ནི། རང་བཞིན་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པས་ཀྱང་རྟོགས་

པའི་ཕྱིར་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ན

That intent is as follows: If the self-entity of eyes and so forth, dependent-arisings that are apprehensible by ordinary childish beings, were the nature of those, then because that nature is realizable even by the erroneous, pure behavior would be senseless.

གང་གི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་བལྟ་བའི་དོན་དུ་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་དོན་དང་བཅས་པར་འགྱུར་རོ། །

Because just this [self-entity of eyes and so forth] is not the [final] nature, pure behavior for the sake of viewing that [final] nature is purposeful.

དེ་ཡང་བདག་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ལ་ལྟོས་ནས་བཅོས་མ་མིན་པ་དང་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དོ། །

Further, I [Chandrakīrti] say that [this final nature] is, relative to conventional truths, non-fabricated and does not depend on another.

གང་ཞིག་བྱིས་པའི་སྐྱེ་[649]བོས་བལྟར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་རིགས་ལ་དེ་ཙམ་གྱིས་དོན་དམ་པ་

དངོས་པོ་མ་ཡིན་ཞིང་དངོས་པོ་མེད་པའང་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཞི་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

Just that which is not something viewed by ordinary childish beings is suitable to be the nature, and due to just that, the ultimate is not a thing [that is, is not established by way of its own entity] and is also not a non-thing [that is, is not utterly non-existent] because it is naturally peaceful.

འདིར་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་ནི་སྔར་གཉིས་སུ་སྨྲ་བའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་དང་ཡེ་མེད་ཡིན་ནོ། །

Here "thing" and "non-thing" are, as explained before at the time of dualistic proposition [of *bhāva* and *abhāva*], existence by way of [an object's] own entity and utter non-existence.[63]

དེ་ལྟ་ཚོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་པ་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་

སྟོང་ཉིད་ནི། གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་འདི་དག་ཁྱད་གཞིར་བྱས་པའི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་སུ་ཡོད་པས

The emptiness that is the emptiness of [inherent] nature (*svabhāva*), the determination that there does not

---

63   See pp.594-6 where Dzong-ka-ba discusses this topic. See, *DA & E,* pp.199ff.

exist in phenomena even a particle that is established as an [inherent] nature, or is established by way of its own entity, exists as an attribute of those phenomena, forms and so forth, which serve as substrata.

བློ་གཅིག་གི་ཡུལ་ན་དེ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་མི་འགལ་ཞིང་གཉིས་སྣང་དེ་མ་ལོག་པས་སྟོང་ཉིད་དེ་དོན་དམ་བདེན་པ་བཏགས་པ་བར་འགྱུར་རོ། །

5   Thus, it is not contradictory that both those [that is, substrata and attribute] exist for one awareness. Further, since dualistic appearance has not been overcome, that emptiness is an imputed ultimate truth.

གང་གི་ཚེ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་དེ་ཉིད་གོམས་པས་དོན་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚེ་ནི་རང་བཞིན་མེད་བཞིན་དུ་
རང་བཞིན་དུ་སྣང་བའི་འཁྲུལ་སྣང་ཐམས་ཅད་ལྡོག་པས་ན

Through familiarizing with the view realizing the absence of an [inherent] nature, [or of inherent existence],
10   that object [the emptiness of inherent existence] is realized directly. For that [consciousness], all mistaken appearances that are the appearance of inherent existence whereas there is no inherent existence are overcome.

ཆོས་ཉིད་དེ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པའི་ཤེས་པས་ཆོས་ཅན་གཟུགས་སོགས་དེ་མི་དམིགས་པས། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཉིད་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་
བློ་དེའི་དོན་མེད་པས

Thus, since the consciousness actualizing that reality does not observe subjects such as forms, the two—such a
15   reality and the subject—do not exist **for** that awareness.

དེ་གཉིས་ཆོས་ཉིད་དང་ཆོས་ཅན་དུ་འཛུག་པ་ནི་ཐ་སྙད་པའི་བློ་གཞན་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བཞག་དགོས་སོ། །

Thus, the positing of those two as reality and subject must be posited from the viewpoint of some other conventional awareness.

དེ་ལྟར་ན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་སྟེང་དུ་རང་བཞིན་མེད་བཞིན་དུ་དེར་སྣང་བའི་
20   འཁྲུལ་སྣང་གི་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་ལོག་པ་ཙམ་ལ་འཇོག་པས

In that case, an ultimate truth is posited with regard to the mere vanishing of all elaborations of mistaken appearances which involve the appearance of inherent existence, whereas there is none, in addition to the pacification of all elaborations of establishment by way of [an object's] own entity.

དེ་ཁས་བླངས་ཀྱང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཁས་བླང་ག་ན་དགོས།

25   Thus, although that is asserted, how could it be necessary to assert a nature that is established by way of its own entity!

ཆོག་གསལ་ལས་ཀྱང་།

དངོས་པོའི་རྣམ་པ་མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་ཀྱི་མཐུས་དམིགས་པ་ནི་མ་གཟིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བདག་ཉིད་གང་གིས་འཕགས་པ་མ་རིག་པའི་རབ་རིབ་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ཏེ་དོ་བོ་དེ་ཉིད་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་བཞག་གོ །

ཞེས་དང་།

Chandrakīrti's *Prasannapadā (Clear Words)* says:[64]

> That aspect of things that is observed due to the power of the dimness of sight of ignorance in the manner of non-perception [by ordinary beings] by its nature becomes the object of Noble Ones, who are free from the dimness of ignorance. That very entity is posited as the [final] nature of those [things].

དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་[650]བཞིན་དུ་གྱུར་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དེ་ཡང་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་པོ་མེད་པ་ཙམ་ཡིན་པས་དོ་བོ་མེད་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

ཞེས་གསུངས་སོ། །

Also:[65]

> The lack of inherently existent production of things, due to its not being anything [demonstrable as it appears to a direct perceiver] is just a non-thing, whereby because its entity does not exist, it does not exist as an [inherent] nature of things.

གང་དག་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དགག་བྱ་བདག་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་སྤྲོས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཙམ་ལ་མི་འཇོག་པར་སྟོ་སེར་ལ་སོགས་པ་ལྟར།

Some [Tibetans] do not posit the ultimate truth as the mere elimination of the elaborations of the object to be negated, the two selves and so forth.

ཡིན་ལུགས་རྟོགས་པའི་བློ་མ་འཁྲུལ་པའི་ཡུལ་དུ་རང་དབང་དུ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཆར་བ་དང་དེ་ལྟར་ཡོད་པར་ངེས་པ་ནི་ཟབ་མོའི་དོན་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་ཡིན་པར་འདོད་ཅིང་།

Rather, they assert that it appears in the manner of being established under its own power as the object of a non-mistaken awareness realizing the mode of being, like the way in which blue and yellow and so forth [appear to the mind as separate substantial entities], and ascertaining that it exists in that way is the view realizing the profound meaning.

---

64   This is commentary on XV.2.
65   This continues almost immediately from the preceding passage.

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གང་ལ་བདག་གཉིས་སུ་ཞེན་པའི་གཞི་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་འདི་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ནི། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བའི་གོལ་སར་འདོད་པ་ནི་

Further, they assert that the realization that these external and internal phenomena that are the bases with regard to which living beings adhere to the two selves are without inherent existence is a place for going
5   wrong with regard to the correct view.

ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅན་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ།

These assertions are outside the sphere of all the scriptures, Hīnayāna and Mahāyāna.

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བར་འཆིང་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྡོག་དགོས་པར་ནི་འདོད་ལ།

For, they assert that it is necessary to overcome the conception of self, the root that binds all living beings in
10 cyclic existence.

དེས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་གཞི་དེ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པས་དེ་མི་ལྡོག་པར་དེ་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་གཞན་ཞིག་བདེན་པར་ཡོད་པར་རྟོགས་པས་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྡོག་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

And, they then assert that that conception of self is not overcome through realizing those bases which are apprehended by it as a self as without inherent existence, but rather is overcome through realizing some other
15 phenomenon that is unrelated with it as truly existent.

འདི་ནི་དཔེར་ན། ཤར་ཕྱོགས་ན་སྦྲུལ་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པར་བཟུང་ནས་སྐྲག་སྟེ་སྡུག་བསྔལ་བར་གྱུར་པའི་སྐྲག་བསྔལ་ལྡོག་པ་ལ་ ཤར་ཕྱོགས་སུ་སྦྲུལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་གྲུབ་བོ་སྙམ་དུ་བཟུང་བས་སྦྲུལ་འཛིན་དེ་མི་ལྡོག་གི། ནུབ་ཕྱོགས་ན་ཤིང་སྡོང་ཡོད་དོ་སྙམ་དུ་ བཟུང་ཞིག་དང་དེས་སྦྲུལ་འཛིན་དང་སྡུག་བསྔལ་དེ་ལྡོག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མི་སྣང་ངོ་། །

This does not appear to be the least bit different from saying, in order to overcome the distress of someone
20 who, even though there is no snake in the east, perceives one there, fears it, and is distressed, "You cannot overcome the conception of a snake through thinking, 'There is not in the least a snake in the east.' Rather you should think, 'There is a tree in the west.' Through that, you will overcome your perception of a snake and your distress."

དེ་ལྟར་ན་བདག་ལེགས་སུ་འདོད་པ་དག་གིས་ནི་དེ་འདྲ་བ་དེ་རྒྱང་རིང་དུ་སྤངས་ནས་འཕོར་བར་འཆིང་བྱེད་རྒྱུད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་སུན་འབྱིན་པའི་ཐབས་ཟེས་པའི་དོན་ཀྱི་གསུང་རབ་དང་། དེའི་དོན་གཞན་དུ་དྲང་དུ་མི་རུང་བར་ཟེས་པ་གཏིང་ཚུགས་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པའི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེ་བ་གསལ་བར་གསུངས་པའི་[651]འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་སྲིད་པའི་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བར་གྱིས་ཤིག །

5   Hence, those who wish the good for themselves should put far away such [wrong views]. Relying on the texts
of the Superior Nāgārjuna and his spiritual sons which set forth clearly the vast collections of reasonings that
establish deep ascertainment of the scriptures of definitive meaning, the method for eradicating the mode of
apprehension of ignorance that is the root of all difficulties binding one in cyclic existence, and which [show]
that the meaning of those [scriptures] is not suitable to be interpreted otherwise, you should cross to the other
10   side of the ocean of cyclic existence.

དགག་བྱ་ལ་ལོག་རྟོག་འགོག་པ་དེ་དག་ནི་དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྟེད་པའི་གོལ་ས་གཅོད་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བ་ཡིན་པས་སྨྲོས་ཏེ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

Because the refutation of wrong ideas with regard to the object to be negated is a great key to eliminating
places where one might go wrong in gaining the Mādhyamika view, I have explained it here at length.

[Chapter 13. The Actual Object to be Negated]

གསུམ་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་དགག་བྱ་ངོས་བཟུང་བ་ལ་གསུམ། དངོས་ཀྱི་དོན་དགག་བྱ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་དགག་བྱ་གཞན་ལ་སྦྱོར་མི་
སྦྱོར་གྱི་ཚུལ་དང་། དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་བཤད་པའོ། །

[3/3] Third, Identifying The Object To Be Negated In Our Own System[66]

This has three parts: the actual identification of the object to be negated; how that [object to be negated] is or is not affixed to other objects to be negated; and an explanation of whether or not the qualification "ultimately" needs to be affixed to the object to be negated.

དང་པོ་ནི། སྦྱར་དགག་བྱ་ལ་ལམ་གྱི་དགག་བྱ་དང་རིགས་པའི་དགག་བྱ་གཉིས་ཡོད་དོ། །

[1/3] First, The Actual Identification Of The Object Of Negation

In general, with regard to objects to be negated, there are objects to be negated by the path and objects to be negated by reasoning.

དེ་ལ་དང་པོ་ནི་དབུས་མཐའ་ལས།

>   ཉོན་མོངས་པ་ཡི་སྒྲིབ་པ་དང་། །
>   ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཉིད་དུ་བསྟན། །
>   དེར་ནི་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་དེ། །
>   དེ་ཟད་ནས་ནི་གྲོལ་བར་འདོད། །

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར།

Regarding to the first of these, Maitreya's *Madhyāntavibhaṅga (Differentiation of the Middle Way and the Extremes,* II.17) says:

>   There is teaching of afflictive
>   Obscuration and cognitive obscuration.
>   We assert that all obscurations are [included] in these,
>   And when they are extinguished, one is released.

ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་སོ། །

Thus, there are the two—afflictive obscurations and cognitive obscurations.

---

[66] This is the third part of a topic entiteled "Identifying the object to be negated by reasoning," that began on 579.13.

འདི་ནི་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པའི་དགག་བྱ་ཡིན་ཏེ། འདི་མེད་ན་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་འབད་མེད་དུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།།

རིགས་པའི་དགག་བྱ་ནི། རྩོད་བྲོག་ལས།

5 With regard to objects to be negated by reasoning, Nāgārjuna's *Vigrahavyāvartanı* (*Refutation of Objections*, stanza 27) says:

ཡང་ན་ཁ་ཅིག་སྤྲུལ་པ་ཡི། །
བུད་མེད་ལ་ནི་བུད་མེད་སྙམ། །
ལོག་འཛིན་འབྱུང་བ་སྤྲུལ་པ་ཡིས། །
10 འགོག་བྱེད་འདི་ནི་དེ་ལྟ་ཡིན། །

Someone thinks that an emanated
Woman is a woman.
The occurrence of such a wrong conception is stopped
By another emanation. This is like that.

15 ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས།

Commenting on that, his *Vigrahavyavārtinıvṛtti* (*Commentary on the "Refutation of Objections")* says:

ཡང་ན་སྐྱེས་བུ་ཁ་ཅིག་སྤྲུལ་པའི་བུད་མེད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན་ལ་དོན་དམ་པར་བུད་མེད་དོ་སྙམ་དུ་ལོག་པར་འཛིན་
པར་འགྱུར་རོ། །

20 A woman emanated by some being is empty of the nature [of being a woman], but [someone else] wrongly conceives, "This is ultimately a woman."

དེའི་ཕྱིར་དེ་ལོག་པར་འཛིན་པ་དེས་འདོད་ཆགས་བསྐྱེད་པ་ལ།

Therefore, due to that wrong conception, desire is generated.

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའམ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་སྤྲུལ་པ་ཞིག་སྤྲུལ་ལ་དེས་དེའི་ལོག་པར་འཛིན་པ་དེ་ཟློག་
པར་བྱེད་དོ། །

25 A Tathāgata or a Śrāvaka of the Tathāgata emanates another emanation, and it overcomes that [person's] wrong conception.

དེ་བཞིན་དུ་བདེ་ཚིག་སྟོང་པ་སྒྱུལ་པ་ལྟ་བུས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་སྟོང་པ། སྒྱུལ་པའི་བུད་མེད་དང་འདྲ་བ་དག་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་པར་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བློག་པར་བྱེད་དོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

Similarly, my words, which are empty like an emanation, overcome that which is an apprehension with regard to all things—which, like an emanated women, are empty and do not inherently exist—that they exist inherently.

ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འཛིན་པ་ལ་[652] དགག་བྱར་གསུངས་པ་དང་དེས་བཟུང་བའི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ལ་དགག་བྱར་མཛད་པ་གཉིས་ཡོད་དོ།།

Thus [Nāgārjuna] speaks of an erroneous conception as an object to be negated and also treats the inherent existence that it apprehends as an object to be negated, [making] two [objects to be negated].

འོན་ཀྱང་དགག་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་ཕྱི་མ་ཡིན་ཏེ།

However, the primary object to be negated is the latter.

ཡུལ་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྟོག་པ་ལ་དེས་བཟུང་བའི་ཡུལ་ཐོག་མར་དགག་དགོས་པས་སོ། །

For, in order to overcome an erroneous subject [i.e., a consciousness], one must initially refute the object that it apprehends.

འདི་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་གྱིས་གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་འགོག་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །

For instance, one refutes inherent existence, that is, establishment by way of [an object's] own entity, in terms of persons and phenomena due to their being dependent-arisings.

དགག་བྱ་འདི་ནི་ཤེས་བྱ་ལ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཡོད་ན་དགག་པར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

This object to be negated **must** be one that **does not exist** among objects of knowledge because if it did exist, it could not be refuted.

དེ་ལྟ་ཡིན་ནའང་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་སྐྱེ་བས་དགག་དགོས་ལ།

Even so [that is, even though it does not exist], because mistaken superimpositions that apprehend it to exist are generated, it must be refuted.

འགོག་པའང་ཐོ་བས་བུམ་པ་བཤིག་པ་ལྟ་བུ་མིན་གྱི། མེད་པ་ལ་མེད་པར་རྟོ་ཤེས་པའི་ངེས་ཤེས་བསྐྱེད་པ་སྟེ་

This refutation is not like destroying a pot with a hammer, but rather is a case of generating an ascertaining consciousness that recognizes the non-existent to be non-existent.

མེད་པར་ངེས་པ་སྐྱེས་ན་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་ལྡོག་པ་ཡིན་ནོ། །

When one generates ascertainment of it as non-existent, the mistaken consciousness apprehending that it exists will be overcome.

དེ་བཞིན་དུ་རིགས་པས་བསྒྲུབ་པའང་ས་བོན་གྱིས་མྱུ་གུ་བསྐྱེད་པ་ལྟར་དོན་སྔར་མེད་ཅིག་གསར་དུ་བསྒྲུབ་པ་མིན་གྱི། ཆོས་དེ་ཇི་ལྟར་

5 ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་རྟོ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ངེས་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Similarly, establishing something with reasoning is not a case of the new establishment of something that formerly did not exist, like the production of a sprout by a seed, but rather is the generation of an ascertaining consciousness that recognizes a phenomenon as it is.

ཚད་བློག་ལས་ཀྱང་།

10   ཆོག་མེད་པར་ཡང་མེད་པ་ཡི། །

        འགོག་པ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེས་པ། །

        དེ་ལ་ཆོག་ནི་མེད་ཅེས་པར། །

        གོ་བར་བྱེད་ཀྱི་སེལ་བྱེད་མིན། །

ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

15 Nāgārjuna's *Vigrahavyāvartanı* (*Refutation of Objections*, stanza 65) says:[67]

> [What use] is there to establish a negative
> Of that which is non-existent even without words?
> To [answer] that, the words, "does not exist"
> Cause understanding, they do not eliminate.

20 དེའི་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

[Nāgārjuna's] *Vigrahavyavārtinıvṛtti* (*Commentary on the "Refutation of Objections*) says:

ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོག་དག་མེད་པར་ཡང་སྟེ། ཆོག་མ་གཏོགས་པར་ཡང་མེད་པའི་འགོག་པ་འགྲུབ་ན་དེ་ཅི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་

རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པའི་ཁྱོད་ཀྱི་ཆོག་དེས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅེས་སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ།

[*Qualm*:] If you are establishing a negation of something that is non-existent even without words,

25   that is, separate from any words, then what is the use of your words, "All things are without inherent existence"?

---

67   Dzong-ka-ba cites the verse as it is found in Nāgārjuna's commentary, P5232, vol. 95, 63.4.8.

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པའོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་འདི་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་
གྱི། འོན་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པའོ་ཞེས་གོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

Answer: The words, "All things are without inherent existence," do not make an inherent
existence of things non-existent, but they do cause someone to understand with regard to that
which is without inherent existence, "These things are without inherent existence."

དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་ན་རེ་ལྷས་བྱིན་ཁྱིམ་ན་མེད་བཞིན་དུ་ལྷས་བྱིན་ཁྱིམ་ན་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། དེ་མེད་པ་ལ་ཁ་ཅིག་
ན་རེ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་ན་

For example, even though Devadatta is not in the house, someone says, "Devadatta is in the house."
Someone else, in order to [cause understanding] that [Devadatta] is not there says, "[Devadatta] is
not there."

ཚིག་[653]དེས་ལྷས་བྱིན་མེད་པར་མི་བྱེད་ཀྱི། ལྷས་བྱིན་ཁྱིམ་ན་མི་སྲིད་པར་སྟོན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་དོ། །

Those words do not cause Devadatta not to be there, but merely indicate the fact that Devadatta is
not in the house.

དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་དེ་ཡང་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་བྱེད་
པ་མ་ཡིན་གྱི།

Similarly, the words, "Things are without inherent existence" do not cause an inherent existence of
things not to exist.

འོན་ཀྱང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པ་སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟར་སྐྱེས་བུ་ཡང་དག་པའི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ལ་
རྨོངས་པའི་ཕྱིར། བྱིས་པ་སྐྱེ་བོ་མ་རིག་པས་རྨོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་བཞིན་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་
རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་གོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པས།

However, because beings are confused with regard to the lack of a correct entity of all things, which
are without inherent existence, like beings [emanated by] a magician, they [need] to be caused to
understand that there is no inherent existence in those things that childish beings, due to the
confusion of ignorance, mistakenly superimpose as having inherent existence.

དེ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན་ཚིག་མེད་པའང་ཚིག་མ་གཏོགས་པར་ཡང་རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་གྲུབ་ལ་
ཡིན་ན། རང་བཞིན་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་དེས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅེས་སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ་

Therefore, this which you are propounding—that if there is no inherent existence, of what use are the
words, "There is no inherent existence," in that things would be established as without inherent
existence even without any words, that is, separate from any words—is not reasonable.

ཤེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

You should understand in accordance with this very clear statement.

དེའི་ཕྱིར་ཡོད་ན་འགོག་མི་ནུས་ལ་མེད་ན་དགག་མི་དགོས་པས་དགག་སྒྲུབ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པས་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པའི་དཔྱོད་པ་
མང་པོ་བྱེད་པ་ནི། ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚིག་ཙམ་ལ་འཁྱམས་པར་འདོད་པ་ནི་རིགས་པ་དང་ལམ་གྱི་དགག་སྒྲུབ་གང་ལའང་དོན་སྨྲ་ཁར་བཞིན་
5   དུ་འགལ་འདུའི་བབ་ཙལ་སྨྲ་ཡིན་ཏེ།

Therefore, the assertion that a great deal of analysis with the reasonings of refutation and proof is a wandering in mere conventional words since [all phenomena] are devoid of refutation and proof in that, if something exists, it cannot be refuted, and, if it does not exist, it need not be refuted, is a propounding of nonsense that is a collection of contradictions without even an image of [the meaning of] refutation and proof by reasoning
10   and by the path appearing [to the mind].

རང་གིས་ཡོད་ན་དགག་མི་ནུས་པ་དང་མེད་ན་དགག་མི་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་བསྙན་ནས་རོལ་པོ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔྱད་པ་བྱེད་པ་
འགོག་བཞིན་དུ་དགག་སྒྲུབ་བྱ་མི་ཉན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་།

This is because while you yourself are refuting an opponent's use of analysis involving refutation and proof, citing as your reason, "If something exists, it cannot be refuted, and if it does not exist, it need not be
15   refuted," you are asserting that refutation and proof should not be done.

རྒྱུ་མཚན་བཀོད་པ་དེས་ཀྱང་པ་རོལ་པོ་དགག་སྒྲུབ་བྱ་དགོས་པར་འདོད་པ་ལ་དགག་པ་བྱ་བར་མི་རིགས་ཏེ། ཡོད་ན་དགག་མི་ནུས་ལ་
མེད་ན་དགག་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Further, it is not reasonable that the reason stated by you—[that if something exists, it cannot be refuted, and if it does not exist, it need not be refuted]—refute an opponent who asserts that actions of refutation and
20   proof are necessary because [according to you] if something exists, it cannot be refuted, and if it does not exist, it need not be refuted.

རིགས་པ་དག་པས་འགོག་པ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འཁྲུལ་པའི་རྟོག་པ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། རིགས་པས་བསྒྲུབ་པ་ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པའི་ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ཡིན་པས

Refutation with excellent reasoning is for the sake of overcoming erroneous mistaken conceptions, and **proof**
25   with reasoning is a technique for generating non-erroneous ascertainment.

ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་བློ་སྣ་ཚོགས་པར་འདོད་པ་དང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་བློ་སྣ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པས་ཀླུ་སྒྲུབ་ [654] ལ་སོགས་པའི་རིགས་པའི་
ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་དགག་སྒྲུབ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ངེས་པའི་བློ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །

Therefore, those wishing to overcome the various erroneous awarenesses and generate the various non-erroneous awarenesses should follow after the collections of reasonings [set forth] by Nāgārjuna and so forth
30   and generate an awareness that ascertains refutation and proof non-erroneously.

དེ་ལྟར་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགོག་པ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འཛིན་སྟངས་སུན་ཕྱུང་བའི་སྒོ་ནས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ན་བློ་རེ་འདྲ་ཞིག་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་རིགས་པས་སུན་འབྱིན་པ་ཡིན་ཞེ་ན།

[*Question*:] If, in this way, refutation through reasoning is in order to generate non-erroneous ascertainment by way of eradicating erroneous modes of apprehension, what sort of awareness is it the object of the mode of apprehension of which is to be eradicated with reasoning?

སྤྱིར་དགག་བྱ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་གྱུར་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྟོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལེགས་པར་ངོས་བཟུང་ནས་དེའི་ཞེན་ཡུལ་སུན་དབྱུང་བར་བྱ་སྟེ།

[*Answer*:] Although there are, in general, limitless conceptual consciousnesses apprehending the object to be negated, you should identify well the erroneous conceptual consciousness that is the root of all faults and defects and eradicate its referent object.

དེ་ལོག་ན་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ལྡོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

For, if that is overcome, all faults and defects will be overcome.

དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་གཞན་གྱི་གཉེན་པོ་གསུངས་པ་ནི་ཕྱོགས་རེའི་གཉེན་པོ་ཡིན་ལ་མ་རིག་པའི་གཉེན་པོ་གསུངས་པ་ནི་མཐའ་དག་གི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བས

Moreover, the antidotes set forth [by the Buddha] for other [afflictions], desire, and so forth, are antidotes for [only] a portion [of the afflictions], whereas the antidotes set forth for ignorance are antidotes to all [afflictions].

མ་རིག་པ་ནི་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་ཏེ། ཚིག་གསལ་ལས།

Therefore, ignorance is the basis of all faults and defects. Chandrakīrti's *Prasannapadā (Clear Words)* says:

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མདོ་ཡི་སྡེ་སོགས་བདེན་པ་གཉིས་བརྟེན་བསྟན་པ་རྣམ་པ་དགུ། །

In the nine aspects of the Buddha's teachings based on the two truths—the sets of sūtras and so forth,

འཇིག་རྟེན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་དོར་རྒྱ་ཆེ་གང་ཞིག་འདིར་ནི་ཡང་དག་བསྔགས་གྱུར་པ། །

Proclaiming correctly greatly vast [antidotes] corresponding to the deeds of worldly beings,

དེར་ནི་འདོད་ཆགས་བསལ་ལ་ཕྱིར་གསུངས་པས་ཞེ་སྡང་ཟད་པར་བྱེད་མི་འགྱུར། །

Those spoken to clear away desire do not extinguish hatred,

ཞེ་སྡང་བསལ་བར་བྱ་ཕྱིར་གསུངས་པས་ཀྱང་ནི་འདོད་ཆགས་ཟད་པར་བྱེད་འགྱུར་མིན། །

Those spoken to clear away hatred do not extinguish desire,

གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་སོགས་ཟད་བྱ་ཕྱིར་གསུངས་པ་དེས་ཀྱང་དྲི་མ་གཞན་མི་འཇོམས། །

And those spoken to extinguish pride and so forth do not vanquish other defilements.

དེ་ཕྱིར་དེ་ནི་ཆེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་གསུང་དེ་དག་དང་དེ་དག་དོན་ཆེན་མིན། །

Therefore, they are not very pervasive, and those scriptures are not of great meaning.

གཏི་མུག་ཟད་པར་བྱ་ཕྱིར་གསུངས་པ་གང་ཡིན་དེས་ནི་ཉོན་མོངས་མ་ལུས་འཇོམས། །

Those spoken to extinguish bewilderment vanquish all afflictions;

ཉོན་མོངས་མཐའ་དག་གཏི་མུག་ལ་ནི་ཡང་དག་བརྟེན་པར་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། །

ཞེས་སོ། །

The Conqueror said that all afflictions thoroughly depend upon ignorance.

འོ་ན་གཏི་མུག་དེ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་ན།

What is this bewilderment [or ignorance] like?

ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་རང་བཞིན་སྒྲོ་འདོགས་པའི་བློ་ནི་འདིར་མ་རིག་པ་སྟེ།

That awareness which mistakenly superimposes inherent existence, which apprehends internal and external phenomena to be established by way of their own characteristic natures, is, on this occasion, ignorance.

བཞི་བརྒྱ་པའི་[655]འགྲེལ་པ་ལས།

Chandrakīrti's *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā (Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred")* says:

རྣམ་པར་ཤེས་པ་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོས་ལྷག་པར་སྒྲོ་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་

དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་དང་ལྡན་ཞིང་འཁོར་བར་འཇུག་པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགགས་པ་ལས་

འཁོར་བ་ལྡོག་པར་རྣམ་པར་བཞག་གོ་

It is posited that, through the force of afflicted non-knowing, a consciousness which mistakenly superimposes [an establishment] by way of their own entities of things, one comes to possess attachment to things. From stopping in all ways that which is the seed of entering into cyclic existence, cyclic existence is overcome.

ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ།

In order to indicate this, [Āryadeva's *Catuḥśataka* (*Four Hundred*, XIV.25)] says:[68]

སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །

ཡུལ་རྣམས་དེ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ན་ནི། །

སྲིད་པའི་ས་བོན་འགགས་པར་འགྱུར། །

The seed of cyclic existence is a consciousness;
Objects are its sphere of activity.
When one sees selflessness in objects,
The seeds of cyclic existence are stopped.

དེ་སྐྱེད་བྱེད་པའི་ཆགས་པའི་རྒྱུ་ཡུལ་རང་བཞིན་མེད་པར་མཐོང་བས་ཆགས་པའི་རྒྱུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྲིད་པའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྤྱོག་པ་ལས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམས་ལ་འཁོར་བ་སྤྱོག་པར་རྣམ་པར་བཞག་གོ།

ཞེས་གསུངས་སོ། །

Hence, it is asserted that from overcoming in all ways the consciousness that is the cause of attachment, the seed of cyclic existence, by means of seeing objects as without inherent existence, cyclic existence is overcome for Śrāvakas, Pratyekabuddhas, and Bodhisattvas who have attained forbearance with regard to the doctrine of non-production.

དེ་ཉིད་བདེན་འཛིན་ཞེས་པའང་ཡིན་ཏེ།

ཡུས་ལ་ཡུས་དབང་ཇི་བཞིན་དུ། །གཏི་མུག་ཀུན་ལ་གནས་འགྱུར་ཏེ། །

དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །

གཏི་མུག་བཅོམ་པས་བཅོམ་པར་འགྱུར། །

[Ignorance] is also called the conception of true existence. For [Āryadeva's *Catuḥśataka* (*Four Hundred*, VI.10)] says:[69]

Just as the physical sense power [pervades] the body,
Bewilderment abides in all.
Therefore, through destroying bewilderment
All afflictions will also be destroyed.

---

[68]   See Lang, pp.134-5.
[69]   See Lang, pp.66-67.

ཤེས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

Commenting on this verse, Chandrakīrti's *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā (Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred")* says:

གཏི་མུག་ནི་དེ་རྣམས་ལ་ཇི་ལྟར་བདེན་པར་རྟོག་པ་ལས་རྫོངས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དངོས་པོ་བདེན་པའི་རང་གི་ངོ་བོར་ལྷག་པར་

5 སྒྲོ་འདོགས་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་གོ་

ཞེས་སོ། །

Because bewilderment is confused with regard to those [things] due to conceiving them to be true in accordance with how [they appear], it engages in mistakenly superimposing on things a self-entity that is true.

10 དེ་ལྟར་མ་རིག་པ་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་ན། འཇུག་པ་དང་ཚིག་གསལ་དུ་འཇིག་ལྟ་འཁོར་བའི་རྩ་བར་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། གཙོ་བོའི་
རྒྱུ་གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།

[*Qualm:*] If, in this way, ignorance is the root of cyclic existence, then it would be incorrect [for Chandrakīrti] to explain in the *Madhyamakāvatāra (Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* and in the *Prasannapadā (Clear Words)* that the view of the perishing aggregates [as I and mine] is the root of cyclic

15 existence because there are not two primary causes [or roots, of cyclic existence].

མ་རིག་པ་དང་འཇིག་ལྟའི་བཞེད་ཚུལ་སྒྲུབ་དཔོན་གཞན་གྱི་བཞེད་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ལས།

[*Answer:*] With regard to the mode of assertion of ignorance and the view of the perishing aggregates [as I and mine], I have already explained the assertions of other masters at the point of [explaining the practices] of a person of medium capacity.

20 འདིར་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་བཞེད་པ་ནི།

Therefore, here [I will explain] the assertions of the master Chandrakīrti:

དབུ་མ་པ་གཞན་རྣམས་ཤེས་སྒྲིབ་ཏུ་བཞེད་པའི་དངོས་པོ་བདེན་པར་འཛིན་པ་ནི་མ་རིག་པར་བཞེད་ལ། དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་
རིག་པར་བཞེད་དེ།

That conception of a true existence of things which other Mādhyamikas assert to be a cognitive obscuration, he asserts to be ignorance and, moreover, asserts it to be afflicted ignorance.

25 སྔར་དྲངས་པ་ལྟར་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་[656]བཤད་ཅིང་།

For, as cited earlier,[70] it is explained in his *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā (Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred")* as afflicted.

---

70 See above, where Chandrakīrti, in commentary on XIV.25, uses the term, "afflicted non-knowing".

འཇུག་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

Also, his *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[71]

འདིས་སེམས་ཅན་རྣམས་དེ་ལྟར་གནས་པའི་དངོས་པོ་ལྟ་བ་ལ་རྨོངས་པར་བྱེད་པས་ན་གཏི་མུག་སྟེ།

Because this [ignorance] causes sentient beings to be confused with regard to viewing the actual nature of things, it is [called] bewilderment;

མ་རིག་པ་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པར་བྱེད་པ་རང་བཞིན་མཐོང་བ་ལ་སྒྲིབ་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནི་ཀུན་རྫོབ་པོ། །

ignorance mistakenly superimposes an existence of things by way of their own entities that they do not have; it has a nature of obscuring perception of the nature [of things]. It is a concealer.

ཞེས་དང་།

དེ་ལྟར་ན་སྱིད་པའི་ཡན་ལག་གིས་ཡོངས་སུ་བསྡུས་པ་ཉེན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་རྣམ་པར་བཞག་གོ །

Also:[72]

Thus, truths for a concealer (*saṃvṛtisatya*) are posited through the force of the afflicted ignorance that is included within the [twelve] links of [the dependent-arising of] cyclic existence.

ཞེས་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་པོར་བཤད་པས་ན་ཉོན་མོངས་ཡིན་ཀྱི་ཤེས་སྒྲིབ་མིན་ནོ། །

Thus, because [Chandrakīrti] explains that [ignorance] is the first of the twelve links of dependent-arising, it is an affliction and not a cognitive obscuration.

ཤོན་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་གང་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། འདི་ནི་འོག་ཏུ་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། །

To what do the cognitive obscurations refer? This will be explained below.

དེས་ན་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོའི་མ་རིག་པ་འདི་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་པ་ལ་འཇིག་ལྟ་ཡང་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ཡིན་པར་བཤད་པ་ནི་མ་རིག་པ་སྤྱི་དང་འཇིག་ལྟ་བྱེ་བྲག་ཡིན་པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །

Therefore, within it being the case that the ignorance which is the first of the twelve links is the root of cyclic existence, it is also explained that the view of the perishing aggregates [as I and mine] is the root of cyclic existence. Since ignorance is the **generality** and the view of the perishing aggregates [as I and mine] is its **instance**, there is no contradiction.

---

[71]   This is commentary on VI.28.
[72]   This is still commentary on VI.28.

དེ་ལ་མ་རིག་པ་ནི་རིག་པའི་བཟློག་ཕྱོགས་ཡིན་ལ་རིག་པའང་གང་རུང་རུང་ལ་མི་བྱ་ཡི་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རིག་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །

With regard to this, ignorance is the opposite of knowledge, and this does not refer to just any knowledge, but to the wisdom that knows the reality that is selflessness.

5 དེའི་བཟློག་ཕྱོགས་ནི་ཤེས་རབ་དེ་མེད་པ་ཙམ་དང་དེ་ལས་གཞན་པ་ཙམ་ལ་མི་རུང་བས་དེའི་འགལ་ཟླ་འཛིན་པའོ། །

The opposite of that [knowledge] is not suitable to be the mere non-existence of that wisdom or merely something other than it; therefore, it is the conception of [that wisdom's] contradictory equivalent.[73]

དེ་ནི་བདག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་གཉིས་ཡིན་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་དང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་གཉིས་ཀ་མ་རིག་པ་ཡིན་ནོ། །

10 That is the mistaken superimposition of self, and since there are two [types of] mistaken superimpositions—of a self of phenomena and of a self of persons—both the conception of a self of persons and the conception of a self of phenomena are ignorance.

དེའི་ཕྱིར་འཇིག་ལྟ་ཉོན་མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་བསྟན་པ་ན་མ་རིག་པ་རྩ་བར་མ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ལ།

Therefore, when it is indicated that the view of the perishing aggregates [as I and mine] is the root of all other afflictions, it is not that ignorance is not indicated as the root.

ཇི་སྲིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །

དེ་སྲིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡོད། །

ཅེས་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་རྨོངས་པའི་རྒྱུར་བསྟན་པ་ན་

Also when [Nāgārjuna in his *Ratnāvalı, (Precious Garland,* 35ab)] says,

20   As long as one conceives the aggregates [to be inherently existent],
        so long does one conceive an [inherently existent] I with regard to them[74]

indicating that the ignorance that is a confusion with regard to a self of phenomena is the cause of confusion with regard to a self of persons,

མ་རིག་པའི་ནང་ཚན་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་སྟོན་པས་ན།

25 since he is indicating that the two internal divisions of ignorance are in a relationship of cause and effect, ...

---

73   In other words, an ignorant consciousness must be conceiving something that is directly contradictory with, or the opposite of, that which is apprehended by wisdom. Since the highest wisdom is realizing selflessness, or non-inherent existence, the ignorance that it overcomes must be conceiving the opposite of that, i.e., self, or inherent existence.
74   Dzong-ka-ba also cited this earlier, 577.7-8, see p.172 *DA and E.*

འཇིག་ལྟ་མ་རིག་པ་ལས་གཞན་[657]པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་བསྟན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་དོ། །

...this does not contradict the teaching that the view of the perishing aggregates [as I and mine] is the root of all afflictions other than ignorance.

སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་དེ་ལྟར་བཤད་མི་ཤེས་ན་འཁོར་བའི་རྩ་བ་གཉིས་སུ་བཤད་པའི་འགལ་བ་སྤང་ཤིན་ཏུ་དཀའོ། །

5   If one does not know to explain in this way the intent of the master [Chandrakīrti], it is very difficult to dispel the contradiction that two roots of cyclic existence have been explained.

དེ་ལྟ་བུའི་མ་རིག་པ་ངོས་འཛིན་ལུགས་དེ་ནི་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ།

This system of identifying ignorance is also the assertion of the protector Nāgārjuna.

སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལས།

10   རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་དངོས་རྣམས། །ཡང་དག་པར་ནི་རྟོག་པ་གང་། །

དེ་ནི་སྟོན་པས་མ་རིག་གསུངས། །དེ་ལས་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་། །

For, the *Śūnyatāsaptati (Seventy Stanzas on Emptiness,* stanzas 64-65) says:[75]

    The Teacher said that that which conceives
    Things produced from causes
15   And conditions as real is ignorance.
    From it, the twelve links arise.

ཡང་དག་མཐོང་ཕྱིར་དངོས་སྟོང་པར། །

ལེགས་ཤེས་མ་རིག་མི་འབྱུང་བ། །

དེ་ནི་མ་རིག་འགགས་པ་ཡིན། །

20   དེ་ཕྱིར་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་འགག །

ཅེས་གསུངས་ཤིང་།

    Knowing well that things are empty because of seeing
    The real, ignorance does not arise.
    That is the cessation of ignorance
25   Whereby the twelve links cease.

---

75   Dzong-ka-ba appears to be working from a different translation.

རྩ་ཤེའི་རབ་བྱེད་ཉེར་དྲུག་པ་ལས་ཀྱང་།

Also, the twenty-sixty chapter of Nāgārjuna's *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way,* XXVI.11-12*)* says:

མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །

འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀུན་འབྱུང་མི་འགྱུར། །

མ་རིག་འགགས་པར་འགྱུར་བ་ནི། །

ཤེས་པས་དེ་ཉིད་བསྒོམས་པས་སོ། །

When ignorance is stopped
Compositional [actions] will not arise at all.
That which stops ignorance
Is knowing and meditating on reality.

དེ་དང་དེ་ནི་འགགས་གྱུར་པས། །

དེ་དང་དེ་ནི་མངོན་མི་འགྱུར། །

སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་འབའ་ཞིག་པ། །

དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འགག །

Through stopping this and that [earlier link of dependent-arising]
This and that [later link] will not arise.
The sole mass of suffering
Is thoroughly stopped in this way.

ཅེས་གསུངས་པ་དང་ཡང་མཐུན་ལ།

རྗེ་སྤྱིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །

ཞེས་ཕུང་པོར་འཛིན་པ་འཁོར་བའི་རྩ་བར་གསུངས་པ་དང་ཤིན་ཏུ་འགྲིག་པ་ཡིན་ནོ། །

This and [the other passage just cited] are in agreement and fit together very well with [the line in Nāgārjuna's *Ratnāvalı, (Precious Garland)*], "As long as one conceives the aggregates [to be inherently existent]..." (see just above) which says that the conception of the aggregates [as inherently existent] is the root of cyclic existence.

འཕགས་པ་ལྷའི་བཞེད་པ་ཡིན་པར་ནི།

ལུས་ལ་ལུས་དབང་རྗེ་བཞིན་དུ། །

ཞེས་སོགས་དང་།

འཁོར་བའི་རྩ་བ་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །

5 ཞེས་སོགས་སྔར་དྲངས་པས་གསལ་བར་བསྟན་ཏོ། །

That this is also the assertion of the Noble Āryadeva is clearly indicated by those passages cited earlier,

> Just as the physical sense power [pervades] the body...

and also,

> The root of cyclic existence is a consciousness...[76]

10 སློབ་དཔོན་གྱིས་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་སུ་དགག་བྱ་འགོག་པའི་རིགས་པ་ཇི་སྙེད་ཅིག་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཏི་མུག་གིས་ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་རང་བཞིན་དེ་བཀག་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སྟོན་པར་མཛད་པ་ཡིན་པས།

[Buddhapālita explains that] all whatsoever of the reasonings refuting the object to be negated stated by the master [Nāgārjuna] in the *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way)* were set forth to indicate the non-existence of an own entityness of phenomena, having refuted a nature in phenomena that is mistakenly superimposed by bewilderment as being established by way of their own entities.

མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་སུན་དབྱུང་བ་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་རིགས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་པར།

Thus [Nāgārjuna] stated the varieties of reasonings only for the sake of eradicating the mode of apprehension of ignorance.

20 བུད་དྲྭ་བུ་ལི་ཏ་ལས།

The *Buddhapālitamūlamadhyamakavṛtti (Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* says:[77]

ཅི་སྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་[658]པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།

What is the purpose in teaching dependent-arising?

---

[76] These were cited just above. Note that here Dzong-ka-ba has changed the wording of the second reference. Āryadeva said, "The seed of cyclic existence" and Dzong-ka-ba has changed it to, "The root of cylic existence"; he has also shifted terms for cyclic existence, from *srid pa* to *'khor ba*.

[77] This is commentary on Chapter One.

བཞད་པ། ས�:ྦ་དཔོན་ཕྱགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཉེན་པར་གཟིགས་ནས་དེ་དག་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་བཞེད་ལས་

The master [Nāgārjuna], whose very nature is compassion, saw that sentient beings are beset by various sufferings and assumed the task of teaching the reality of things just as it is so that they might be liberated.

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་བསྟན་པར་བརྩམས་ཏེ།

Therefore, he began teaching dependent-arising.

ཡང་དག་མ་ཡིན་མཐོང་བ་འཆིང་། །

ཡང་དག་མཐོང་བ་རྣམ་པར་གྲོལ། །

ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, it is said:

> Seeing what is not real, one is bound;
> Seeing the real, one is released.

དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་ཉིད་གང་ཡིན་བཤད་པ། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དེ་

What is the reality of things just as it is? It is non-entityness.

མི་མཁས་པ་གཏི་མུག་གི་མུན་པས་བློ་གྲོས་ཀྱི་མིག་བསྒྲིབས་པ་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རོ་བོ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ན་དེ་དག་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །

Unskilled persons whose eye of intelligence is obscured by the darkness of bewilderment conceive an entityness in things and then generate desire and hatred with regard to them.

གང་གི་ཚེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཤེས་པའི་སྣང་བས་གཏི་མུག་གི་མུན་པ་བསལ་ཞིང་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་གནས་མེད་པ་ལ་དེའི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དག་མི་སྐྱེའོ། །

ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

When, through the illumination of the knowledge of dependent-arising, the darkness of bewilderment is cleared away and the eye of wisdom sees the non-entityness of things, there is no base [for error], and desire and hatred are not generated with regard to them.

རབ་བྱེད་ཉེར་དྲུག་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ།

Also, in the transition to the twenty-sixth chapter [that same text says]:

འདིར་སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱིས་དོན་དམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་བཤད་ཟིན་ན། ད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱིས་དོན་དམ་པ་ལ་འཇུག་པ་སྟོན་ཅིག །

Someone says: You have already explained entry into the ultimate through the Mahāyāna texts. Now explain entry into the ultimate through the texts of Śrāvakas.

འདིར་བཤད་པ།

མ་རིག་བསྒྲིབས་པས་ཡན་གསུབ་ཕྱིར། །

ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་།

In answer [the *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way,* XVI.1*)*] says,

> Because of being obscured by ignorance, cyclic existence [occurs] again...

རབ་བྱེད་ཉེར་བདུན་པའི་མཚམས་སྦྱར་དུ་འང་།

And, in the transition to the twenty-seventh chapter, [Buddhapālita] says:

འདིར་སྨྲས་པ། དཁྱོད་ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་མཐུན་པའི་མདོ་སྡེའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བའི་རྣམ་པ་མི་སྲིད་པ་སྟོན་ཅིག །

Someone says: Now show the non-occurrence of [wrong] views in dependence on scriptures that accord with the vehicle of Śrāvakas.

འདིར་བཤད་པ། འདས་པའི་དུས་ན་བྱུང་ཞེས་དང་། །

In answer, [Nāgārjuna's *Mūlamadhyamikakārika* (*Treatise on the Middle Way,* XVII.1)] says, "In the past, [I] arose…"

ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་ན། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱང་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོའི་མ་རིག་པ་དངོས་པོ་ལ་རང་བཞིན་སྐྱེ་འདོགས་པ་ལ་བཞིན་པ་དང་ཉན་རང་འཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་བཞིན་པར་གསལ་ལོ། །[659]

Through these statements, it is clear that the master Buddhapālita also asserts that the ignorance that is the first of the twelve links [of dependent-arising] is the mistaken superimposition of inherent existence on things and that he asserts that Śrāvakas and Pratyekabuddhas also realize the selflessness of phenomena.

དེས་ན་ཉན་རང་ལ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟོགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཆེན་པོ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མ་རིག་པར་འགྱུར་བ་འདི་ཡིན་པར་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག །

Therefore, know that the great proof that Śrāvakas and Pratyekabuddhas realize the non-inherent existence of phenomena is this [fact] that the conception of a self of phenomena is the ignorance that is included within the twelve links [of dependent-arising].

བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།

ཪྟོག་པས་མཐོང་བ་འཆིང་བ་སྟེ། །

དེ་ནི་འདི་རུ་དགག་པར་བྱ། །

Āryadeva's *Catuḥśataka* (*Four Hundred,* XVI.23cd) says,

5   "Conceptuality sees [and] one is bound; it is to be stopped here."

ཞེས་གསུངས་པའི་ཪྟོག་པ་འབང་ཪྟོག་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཆོས་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་སྐྱོ་འདོགས་པའི་ཪྟོག་པ་ཡིན་ཏེ།

Even the conceptuality mentioned in that statement does not refer to all conceptual consciousnesses whatsoever, but rather to conceptual consciousnesses that mistakenly superimpose on phenomena an
10   establishment by way of their own entities.

དེའི་འགྲེལ་པ་ལས།

ཪྟོག་པ་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དོན་སྐྱོ་འདོགས་པ་སྟེ

ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

For, [commenting on that passage], Chandrakīrti's *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā* (*Commentary on
15   (Āryadeva's) "Four Hundred"*) says,

A conceptual consciousness mistakenly superimposes a meaning of inherent existence that is not correct."

དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པར་བཞེད་པས་འདི་འདིའོ་སྙམ་དུ་གང་ཪྟོག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་རིགས་པས་འགོག་པར་འདོད་པ་ནི་ཞིབ་མོར་ཡེ་མ་བརྟགས་པའོ། །

20   Further, it is asserted to be an afflicted ignorance. Hence, those who assert that reasoning refutes the objects of all whatsoever conceptual consciousnesses which conceive, "This is such and such," have not at all investigated in detail.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཪྟོག་པ་མེན་པས་འཛིན་པའི་ཐབས་ནི་མེད་ལ།

Otherwise, since, for ordinary beings, the meaning of reality is a hidden phenomenon, they have no way of
25   apprehending the meaning of emptiness with a non-conceptual consciousness.

ཚིག་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རིགས་པས་གནོད་ན་ངེས་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལའང་འཁྲུལ་བའི་ལོག་ཤེས་རང་བཞིན་སྐྱོ་འདོགས་པ་

ལྟར་འགྱུར་རོ། །

Also, if the objects of all whatsoever conceptual consciousnesses were discredited by reasoning, then even the object of an ascertaining consciousness would be like the inherent existence mistakenly superimposed by a mistaken wrong consciousness.

དེ་ལྟ་ན་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་སར་འབྲིད་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་མེད་པར་འགྱུར་དགོས་པས་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་ལ་ཐོས་

བསམ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་ཏེ།

Then, it would have to be the case that there was no correct view leading to the state of nirvāṇa, whereby all the activities of hearing, thinking, and so forth with regard to the Mādhyamika texts would be senseless.

བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།

བདག་ནི་མྱ་ངན་འདས་འགྱུར་ཞེས། །

སྟོང་མིན་སྟོང་ལྟར་མཐོང་མིན་ཏེ། །

ལོག་ལྟས་མྱ་ངན་མི་འདའ་བར། །

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། །

ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །

For, Āryadeva's *Catuḥśataka* (*Four Hundred,* VIII.7) says:[78]

> [Some say] "I will attain nirvāṇa,"
> Seeing what is not empty as if empty, [but they will] not.
> The Tathāgatas said that
> One does not reach nirvāṇa through [such] wrong views.

སྐྱར་བཤད་པའི་མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དེ་ཉིད་གཞིར་བཞག་ནས་རང་དང་གཞན་གྱི་སྟེ་པ་དངོས་པོར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་

ཁྱད་པར་དུ་མ་ཞིག་སྒྲོ་བཏགས་པ་གྲུབ་མཐའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ཐམས་ཅད་ནི། མ་རིག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཉིད་སྤུན་ཕྱུང་

བ་ན་རྩ་བ་ཆད་པའི་ལྗོན་པ་ལྟར་མཐའ་དག་ལྡོག་པར་འགྱུར་བས།

All those things posited through the force of tenets, the many different mistaken superimpositions by the proponents of [true] existence of our own [Buddhist] and other [i.e., non-Buddhist] schools, having taken as their basis just this referent object of the mode of apprehension of the ignorance that has been explained above, will be overcome completely when one eradicates the object of the mode of apprehension of ignorance, like a tree that is cut from the root.

---

78   P5246, vol. 95, 136.2.4-136.2.5. See Lang, p.80.

ཤེས་རབ་ཅན་གྱིས་ནི་ལྷན་སྐྱེས་[660]་ཀྱི་མ་རིག་པའི་ཞེན་ཡུལ་དགག་བྱའི་རྩ་བར་ཤེས་པར་བྱ་ཡི། ཀུན་བཏགས་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་
འབའ་ཞིག་གིས་བཏགས་པ་ཙམ་དགག་པ་ལ་ལྷུར་བླང་བར་མི་བྱ་སྟེ།

Therefore, those having the faculty of wisdom should know that the referent object of innate ignorance is the basic object to be negated and should not be intent on refuting merely those imputations that are imputed by only some propounders of tenets.

འདི་ལྟར་དགག་བྱ་འགོག་པ་ནི་བྱ་བས་ཕོངས་ནས་བྱེད་པ་མིན་གྱི།

For, refuting the object to be negated in this way is not done upon being bereft of activity [that is, not having anything else to do].

དགག་བྱ་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ལོག་རྟོག་དེས་སེམས་ཅན་འཁོར་བར་འཆིང་བར་མཐོང་ནས་དེའི་ཡུལ་སུན་འབྱིན་པ་ཡིན་ལ།

Rather, having seen that living beings are bound in cyclic existence by the wrong conceptual consciousness that has the object to be negated as its object, one eradicates its object.

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བར་འཆིང་བ་ནི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་མ་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་བཏགས་ཀྱི་མ་རིག་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་
སྨྲ་བ་དེ་དག་ཁོན་ལ་ཡོད་པས་འཁོར་བའི་རྩ་བར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

And, that which binds all sentient beings in cyclic existence is innate ignorance; acquired ignorance, since it exists in only those who propound tenets, is not feasible to be the root of cyclic existence.

འདི་ལ་རེས་པ་དམིགས་ཕྱེད་པར་རྟེད་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེའོ། །

It is very important to gain definite ascertainment with regard to this.

དེ་ལྟར་དགག་བྱ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་མཐར་གཏུགས་པ་ནི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་ཡིན་ལ།

Hence, the final wrong conceptual consciousness conceiving the object to be negated is the innate ignorance that is the first of the twelve links [of dependent-arising].

ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དགག་བྱ་རྣམས་ཀྱང་སྔ་མ་གཞིར་བྱས་ནས་སྒྲོ་འདོགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ན་དབང་ཤེས་ལ་སོགས་པ་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་
པའི་འཛིན་སྟངས་ཐམས་ཅད་ནི་ནམ་ཡང་རིགས་པས་སུན་འབྱིན་པ་མིན་ནོ། །

Further, artificial objects to be negated are merely mistaken superimpositions based on the former. Thus, all modes of apprehension of non-conceptual consciousnesses, sense consciousnesses and so forth, are in no way eradicated by reasoning.

དེའི་ཕྱིར་རིགས་པས་འཇོན་སྣངས་སུན་དབྱུང་བར་བྱ་བའི་བློ་ནི་ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ཁོ་ན་དང་དེ་ཡང་བདག་ཏུ་འཇོན་པ་གཉིས་སམ་དེ་
དག་གིས་བཏགས་པའི་ཡུལ་ལ་ཁྱད་པར་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་རྣམས་ཡིན་གྱི།

Therefore, the awarenesses whose mode of apprehension is to be eradicated by reasoning are only conceptual mental consciousnesses and, moreover, are the two conceptions of self or those conceptual consciousnesses mistakenly superimposing [further] attributes on objects that are imputed by those [two conceptions of self].

རྟོག་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ལ་མི་བྱའོ། །

They are not all conceptual consciousnesses whatsoever.

འོན་མ་རིག་པ་དེས་རང་བཞིན་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཚུལ་དེ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་ན།

Question: What is the mode of mistaken superimposition of inherent existence *a)* by ignorance?

སྤྱིར་སློབ་དཔོན་འདིའི་གཞུང་ནས་ཀུན་རྟོབ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པའི་དོན་རྣམས་ལའང་རང་བཞིན་ནམ་རང་གི་ངོ་བོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐ་
སྙད་མཛད་པ་མང་དུ་སྣང་འང་

[*Answer:*] In general, there appear in the texts of this master [Chandrakīrti] many usages of verbal conventions such as "nature"/"inherent existence (*rang bzhin, svabhāva*) or "own entity" "(*rang gi ngo bo, svarūpa*) with regard to objects that are established as mere conventionalities.

འདིར་ནི་གང་ཟག་གམ་ཆོས་གང་ཡང་རུང་བའི་ཡུལ་རྣམས་ལ་བློའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པར་ཆོས་དེ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་ངོ་
ནས་གནས་ཚུལ་ལམ་སྡོད་ཚུལ་ཅིག་ཡོད་པར་འཇོན་པ་འདི་ཡིན་ལ། དེས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བའི་ཞེན་ཡུལ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་གི་སྡོད་
ཡུགས་དེ་ལ་ནི་ [661] བདག་གམ་རང་བཞིན་ཞེས་བཏགས་པ་མཐའ་བཟུང་གི་བློ་ནས་ངོས་གཟུང་བར་བྱ་སྟེ།

However, here [in the case of mistaken superimposition of inherent existence], there is, with regard to objects, be they persons or [other] phenomena, a conception that those phenomena have a mode of abiding, or a mode of subsistence, from their own sides without being posited through the force of an awareness; the referent object that is apprehended thus by that [conception], that own mode of subsistence of those phenomena, is identified as a hypothetical "self" or "inherent existence".[79]

འདི་ཀུན་རང་དབང་མེད་པ་སྟེ། །
དེས་ན་བདག་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །

For, [Āryadeva's *Catuḥśataka* (*Four Hundred*, XIV.23cd)] says:

> All these are without self-power;
> Therefore there is no self.

---

[79]   It is "hypothetical," since it does not in the least exist.

ཞེས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

འདི་ན་གང་རང་གི་ངོ་བོ་དང་རང་བཞིན་དང་རང་དབང་དང་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི།

Commenting on this, Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:

> That which is [established] by its own entity, inherently, under its own power, and without
> depending on another...

ཞེས་དེ་དག་རྣམ་གྲངས་སུ་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that those are synonyms.

དེ་ལ་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་ཞེས་པ་ནི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་རག་མ་ལས་པ་མ་ཡིན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གཞན་ཞེས་བྱ་སྟེ་དེའི་
དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པས་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའོ། །

"Without depending on another" [in the above passage] does not mean not depending on causes and conditions. Rather "other" refers to an object-possessor, a conventional consciousness, and [something is said] not to depend on another due to not being posited through the force of that [conventional consciousness].

དེས་ན་རང་དབང་བཞེས་བྱ་སྟེ་ཡུལ་དེ་དག་གི་རང་རང་གི་གནས་ལུགས་སམ་སྡོད་ལུགས་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ངོ་བོའོ། །

Therefore, "self-powered" means an entity of an object that is its own uncommon mode of abiding or mode of subsistence.

དེ་ཉིད་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་དང་རང་གི་རང་བཞིན་ཞེས་བྱའོ། །

Just that is called an "own entity" or "own nature" [i.e., inherent existence].

དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཐག་པ་ལ་སྦྲུལ་དུ་བཏགས་པ་དེ་སྦྲུལ་འཛིན་གྱི་བློའི་ངོས་ནས་ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་དེ་བཞག་ནས་སྦྲུལ་དེ་རང་གི་ངོ་
བོའི་སྒོ་ནས་ཇི་ལྟར་ཡིན་དཔྱད་པ་ན་ཡུལ་སྟེང་དུ་སྦྲུལ་ཞིག་མ་གྲུབ་པས་དེའི་ཁྱད་པར་དཔྱད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ།

For example, with regard to a snake imputed to a rope, leaving aside how it is imputed from the side of an awareness apprehending a snake, since when one analyzes what the snake is like from the point of view of its entity, a snake is just not established in terms of that object, its features are unanalyzable.

ཆོས་འདི་རྣམས་ཀྱང་ཐ་སྙད་པའི་བློའི་ངོར་ཇི་ལྟར་སྣང་བའི་སྣང་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པ་བཞག་ནས་ཆོས་དེ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་གནས་ལུགས་
ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་རྣམ་དུ་ཡུལ་སྟེང་དུ་དཔྱད་པ་ན་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པ་ལ།

Similarly, with regard to these phenomena also, leaving aside analysis with regard to the mode of appearance, this being how they appear to a conventional awareness, when one analyzes in terms of objects what those phenomena's own mode of abiding is like, it is not established at all.

དེ་ལྟར་དུ་མི་འཛིན་པར་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པར་ཆོས་དེ་དག་ལ་རང་རང་གི་ངོས་ནས་གཞལ་བའི་གནས་ལུགས་རེ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་སྟེ།

Whereas this is so, such is not apprehended; rather there is the conception that those phenomena each have a mode of abiding that is comprehended from their own sides without being posited through the force of a conventional consciousness.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

རྟོག་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ནས་ཡོད་པ་ཉིད་དང་རྟོག་པ་མེད་པར་ཡོད་པ་ཉིད་མིན་པ་དེ་དག་ནི་གོར་མ་ཆག་པར་ཐག་པ་བསྒོགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་སྦྲུལ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་མ་གྲུབ་པར་ངེས་སོ། །

Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* says:[80]

Those that exist only through the existence of thought and those that do not exist without thought are unquestionably to be ascertained as not established by way of their own entities, like a snake that is imputed to a coiled rope.

ཞེས་རང་གི་ངོ་བོས་མ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །

[Chandrakīrti] sets forth thus the way in which [phenomena] are not established by way of their own entities.

དེས་ན་ནང་གི་བློའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མིན་པར་རང་གི་ངོ་བོའི་སྟོ་ནས་ཡུལ་གྱི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ་དེ་ལ་བདག་གམ་རང་བཞིན་ཞེས་ཟེར་ལ། དེ་ཉིད་[662]གང་ཟག་པར་གྱི་གཞི་གནང་ནག་གི་སྟེང་དུ་མེད་པ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། མིག་རྣ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་མེད་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་དུ་གསུངས་ལས།

Therefore, establishment with an object by way of its own entity without being posited through the force of an internal mind is called "self" or "inherent existence", and it is said that the non-existence of that with the person as the substratum is the selflessness of the person and the non-existence of that in terms of phenomena such as eyes, ears, and so forth is the selflessness of phenomena.

རང་བཞིན་དེ་གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ནི་བདག་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་པར་ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་ནུས་སོ། །

Therefore, one can realize implicitly that conceptions of that inherent existence as existing in terms of persons and phenomena are conceptions of the two selves.

---

[80]   This is commentary on VIII.3.

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

It is as Chandrakīrti's *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā* (Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred") says:[81]

དེ་ལ་བདག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཞིག་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའི་ངོ་བོ་རང་བཞིན་ཏེ་དེ་མེད་པ་ནི་བདག་མེད་

པའོ། །

"Self" is an entity of things that does not depend on others—inherent existence. The non-existence of that is selflessness.

དེ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་དབྱེ་བས་གཉིས་སུ་རྟོགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

It is realized as twofold through the division into phenomena and persons—a "selflessness of phenomena" and a "selflessness of persons".

གལ་ཏེ་གང་ཟག་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་དེ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་པ་མི་རིགས་ཏེ།

[*Qualm:*] It is not reasonable that the conception of persons as established by way of their own characteristic natures be a conception of a self of persons.

གཞན་དུ་ན་གང་ཟག་གཞན་ལ་དམིགས་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པའང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དུ་འགྱུར་ལ།

For then, even observing other persons and conceiving them to be established by way of their own characteristic natures would be a conception of a self of persons.

དེ་འདོད་ན་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བར་འགྱུར་དགོས་ན་དེ་ལ་ནི་བདོ་སྙམ་དུ་མི་འཛིན་པས་འཇིག་ལྟར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།

And, if that is asserted, whereas it should be a view of the perishing aggregates [as I and mine], in that there is no conception thinking, "I", it is not reasonable that it be a view of the perishing aggregates [as I and mine].

གང་ཟག་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ནི་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་གང་ཟག་རང་བཞིན་ཡོད་པ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་གསུངས་པས་གང་

ཟག་གི་བདག་འཛིན་དུ་འདོད་དགོས་སོ། །

[*Answer:*] Since, as explained earlier, Chandrakīrti said that an inherent existence of persons is a self of persons, a conception of the person as inherently existent must be asserted as a conception of a self of persons.

འོན་ཀྱང་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལ་འཇིག་ལྟས་མ་ཁྱབ་པ་ཡིན་ནོ། །

However, a conception of a self of persons is not necessarily a view of the perishing aggregates [as I and mine].

---

[81] This is from Chapter Twelve.

ཚོན་འཇིག་ལྟའི་བདག་འཛིན་ལ་ཇི་འདྲ་ཞིག་དགོས་སྙམ་ན།

What is needed in order to have a conception of self that is view of the perishing aggregates [as I and mine]?

འཇིག་ལྟ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ལ་མང་པོས་བཀུར་བའི་སྡེ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྟར་ངེས་པ་མི་སྣང་ཡང་།

5   Regarding a conception of self that is an acquired view of the perishing aggregates [as I and mine], it does not appear to be definite, as in the case of some Saṃmitīya schools, which [propound] a conception of self upon observing the aggregates.

འཇིག་ལྟ་ལྷན་སྐྱེས་ནི་འདུག་པར་ཕུང་པོ་དམིགས་པ་ཡིན་པ་བཀག་ཅིང་འགྲེལ་པར་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་བདག་དམིགས་པར་གསུངས་པས་

10 However, regarding an innate view of the perishing aggregates [as I and mine], Chandrakīrti's *Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* refutes that the aggregates are the object of observation and his *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says that the dependently imputed self is the object of observation.

ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་པར་མི་བྱེད་ཀྱི། གང་ཟག་ཙམ་ཞིག་དམིགས་པའོ། །

15 Hence, [an innate view of the perishing aggregates as I and mine] does not take the aggregates as its object of observation, but rather observes the mere person.

དེ་ཡང་བདའི་སྐྱེ་བའི་འཛིན་པ་སྐྱེ་བའི་གཞིར་གྱུར་པའི་གང་ཟག་ཅིག་དགོས་པས་རྒྱུད་གཞན་གྱི་[663]གང་ཟག་ནི་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

Moreover, it must a person who is a basis for generating the thought "I." Thus, a person of another
20 continuum is not the object of observation.

དམིགས་པ་དེ་ལ་ཇི་ལྟར་འཛིན་པའི་ཚུལ་པ་ནི། འཇུག་འགྲེལ་ལས།

དེ་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ནི་ང་དང་ངའི་སྙམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་ཞུགས་པ།

ཞེས་གསུངས་པས།

With regard to how that object of observation is apprehended, Chandrakīrti's *Madhaymakāvatārabhāṣya*
25 *([Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* says:[82]

> Concerning that, a view of the perishing aggregates [as I and mine] operates within thoughts of "I" and "mine".

---

82   This is commentary on VI.120.

རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་འཛིན་པ་མིན་གྱི། བདོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །

Thus, it is not a conception of mere inherent existence, that is, establishment by way of [an object's] own characteristic nature, but must be a conception thinking "I".

ཡང་འཇུག་འགྲེལ་ལས།

5 འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཁོན་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདག་གི་བདག་མེད་པ་ཉིད་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ལས་སྤོང་བར་འགྱུར་བས།

Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* also says:[83]

> Just the view of the perishing aggregates [as I and mine] is to be abandoned, and it is abandoned upon understanding the selflessness of the self.

10 ཞེས་དམིགས་པར་གྱུར་པའི་བདག་དེའི་བདག་མེད་པ་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟོགས་པས་འཛིན་སྟངས་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་སྤོང་བར་གསུངས་པས་ཤེས་རབ་དེའི་ལྟོག་ཕྱོགས་འཛིན་དགོས་སོ། །

Thus [Chandrakīrti] says that [the view of the perishing aggregates] is abandoned by way of realization of the selflessness, that is, the non-inherent existence, of that self which is its object of observation contradicting the mode of apprehension [of the view of the perishing aggregates]. Hence, [the view of the perishing aggregates] 15 must apprehend the opposite of that wisdom [realizing selflessness].

དེ་ཡང་གང་ཟག་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ཡིན་པས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའོ། །

Moreover, since [a view of the perishing aggregates as I and mine] is a conception of the person as established by way of its own entity, it is a conception of an "I" that is established by way of its own characteristic nature.

ང་ཡིར་འཛིན་པའི་འཇིག་ལྟ་ཡང་དེས་མཚོན་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

20 As exemplified by this, you should understand the view of the perishing aggregates that is a conception of mine.

ང་དང་བདེའི་ངོ་སྙམ་དུ་མི་འཛིན་པའི་གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་སྒྲིབས་པའི་མ་རིག་པ་ཡིན་པས་ཉོན་མོངས་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

Conceptions of the person as substantially existent that do not conceive "I" or "mine" are cases of ignorance 25 that is obscured with regard to a self of persons. However, they are not not afflictions [that is, they are afflicted ignorance].

---

[83] This is still commentary on VI.120.

དེ་ལྟར་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཙམ་ལ་བདག་ཏུ་བཞག་པ་དང་དའི་ངོ་སྐྱམ་པ་ཙམ་གྱི་བློའི་ཡུལ་ལ་བདག་ཏུ་བྱས་པ་གཉིས་ལས།

Hence, mere inherent existence, or establishment by way of [an object's] own entity, is posited as self and also the object of an awareness that merely thinks "I" is taken as self.

5. དང་པོ་ནི་རིགས་པའི་དགག་བྱ་ཡིན་ལ་ཕྱི་མ་ནི་ཐ་སྙད་དུ་འདོད་པས་མི་འགོག་གོ། །

From among these two, the former is the object to be negated by reasoning, whereas the latter, since it is asserted conventionally, is not refuted.

དེས་ནི་འཇིག་ལྟ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དམིགས་པ་མི་འགོག་པར་སྟོན་གྱི་དེའི་རྣམ་པའི་འཛིན་སྟངས་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་ང་ཡིན་པས་དེ་མི་འགོག་པ་མིན་ཏེ།

10. Therefore, this indicates that the object of observation of the innate view of the perishing aggregates [as I and mine] is not refuted. However, since the mode of apprehension which has its aspect is an I that is established by way of its own entity, it is not that that [mode of apprehension] is not refuted.

དཔེར་ན་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་དམིགས་པ་སྒྲ་མི་འགོག་ཀྱང་དེའི་ཞེན་ཡུལ་སྒྲ་རྟག་པ་འགོག་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །

This is like the way in which, for example, it is not contradictory that the sound which is the object of observation of the conception that sound is permanent is not refuted, but the permanent sound that is the referent object of that [conception] is refuted.

དེ་ལྟར་ན་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་དང་སློབ་དཔོན་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན་དང་། རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་ན་དང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་ན་དང་། རྫས་སུ་[664]ཡོད་ན་ཞེས་དགག་པ་གསུངས་པའི་རང་བཞིན་ལ་སོགས་པ་ནི་ལྟར་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་དུ་རིག་པར་བྱ་ལ།

20. Thus, you should know that the [meaning of] the "inherent existence" and so forth mentioned in the texts of the Noble father [Nāgārjuna], his [spiritual] son [Āryadeva], and the two masters [Buddhapālita and Chandrakīrti] when refuting [others] saying, "If things existed inherently", "If things existed by way of their own entities", "If things existed by way of their own characteristic natures", "If things existed substantially", is as indicated above.[84]

25. དེ་དག་མེད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡང་མ་རིག་པས་ཞེན་པ་ལྟར་གྱི་དོན་མེད་པར་སྟོན་པ་དེ་ལྟར་དུ་གོ་བར་བྱའོ། །

And, you should also understand that the meaning of the words indicating that these do not exist is an indication that those objects do not exist as they are conceived by ignorance.

---

[84] In other words, inherence existence, etc., indicate an entity that does not depend upon anything else.

[Chapter 14. When Qualification Is Needed]

གཉིས་པ་དེ་དག་གཞན་ལ་སྦྱོར་བ་དང་མི་སྦྱོར་བའི་ཚུལ་ནི།

[2/3] Second, How These [Qualifications Such As Inherently] Are Or Are Not Affixed To Other Objects To Be Negated

5 རེ་བོང་གི་རྭ་དང་མོ་གཤམ་གྱི་བུ་ལ་སོགས་པ་གཏན་མེད་པ་རྣམས་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུབ་ན་ཁྱོད་པར་དེ་སྦྱོར་མི་དགོས་པ་དེ་བཞིན་དུ།

When you propound that utter non-existents such as the horns of a rabbit and the son of a barren woman do not exist, you need not affix a qualification [such as "ultimately", "inherently", and so forth].

ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཡུལ་དུས་འགའ་ཞིག་ན་ཡོད་པ་འགའ་ཞིག་ན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡུལ་དུས་དེ་དང་དེར་མེད་པར་བཟོད་པ་ནའང་ཁྱད་པར་དེ་སྦྱོར་མི་དགོས་སོ། །

10 Similarly, there are things that, although existent among objects of knowledge, exist at some times and places and do not exist at other times and places.[85] When you say that these do not exist at a particular time or place, there is also no need to affix that qualification.

གཞན་ཡང་དབུ་མ་པས་ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་པར་མི་འདོད་པ་རང་གཞན་གྱི་སྟེ་པ་དངོས་པོར་སྨྲ་བའི་འདོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་སྒྲོ་བཏགས་པ་རྣམས་འགོག་པ་ན་འང་དེ་དག་ལ་བསམ་དོན་སྨྲར་དགོས་པའི་སྐབས་འགའ་རེ་མ་གཏོགས་པ་དོན་ལ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་

15 གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཞེས་པའི་ཁྱད་པར་གསར་དུ་སྦྱར་མི་དགོས་ཏེ།

Furthermore, when refuting those things which the Mādhyamikas do not assert to be established conventionally, mistaken superimpositions by the uncommon assertions of both Buddhist and non-Buddhist proponents of [true] existence, except for some occasions when you should affix [that qualification] to those, taking into account the thought [of the opponents], there is [in general] no need to newly affix the

20 qualification "inherently", that is, "established by way of its own entity" to objects.

དེ་དག་ལ་དོན་དེ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་དེ་དག་གིས་ཁས་བླངས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, those proponents of tenets have already asserted those [objects] to have that meaning [i.e., to inherently exist].

---

85   For instance, *mchan* gives the example of lotuses, which do not exist in dry and arrid areas but do exist in places that are warm and moist, and similary do not exist, or occur, in winter, but do in summer.

འདི་དག་ལས་གཞན་པ་དབུ་མ་པས་ཐ་སྙད་དུ་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་དོན་རྣམས་ལ་ནི་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དེ་དག་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་

ནི་ཁྱད་པར་དེ་མ་སྦྱར་ན། འགོག་མཁན་གྱི་རིགས་པ་ཉིད་ལའང་སྐྱོན་མཚུངས་པར་འཇུག་པས་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་འབའ་ཞིག་ཏུ་

འགྱུར་བས་སྦྱར་དགོས་སོ། །

With regard to objects other than those which the Mādhyamikas posit conventionally, whatever they are, if
5   you do not, on occasions of refuting them, affix a qualification, then the fallacies [expressed to the opponent]
apply similarly even to just that refutory reasoning whereby it becomes just a facsimile of refutation. Thus,
[the qualification] must be affixed.

གཞན་ཡང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་དབུ་མ་པས་ཐ་སྙད་དུ་འཇོག་པའི་དོན་རྣམས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པ་དང་ཐ་སྙད་

པའི་ཚད་མས་མི་གནོད་པ་དགོས་ཏེ།

10   Moreover, as explained earlier,[86] the objects posited conventionally by the Mādhyamikas must not be
discredited by a reasoning consciousness analyzing whether something exists inherently or not, nor by
conventional valid cognition.

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ཐ་སྙད་དུ་ཁས་མི་ལེན་ལ་གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་ཁས་ལེན་པའི་ཁྱད་པར་གཏན་མི་རུང་བས།

For, otherwise, a difference between not asserting conventionally Īśvara and so forth and asserting forms,
15   sounds, and so forth would be utterly unsuitable;

འདི་འདྲ་བ་ནི་ལམ་ཡིན་ནོ། །འདི་འདྲ་བ་ནི་ལམ་མ་ཡིན་ནོ། །གྲུབ་མཐའ་འདི་ལྟར་དུ་འཐད་དོ། །འདི་ལྟར་དུ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་པ་
[665]ལ་སོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་གཞག་གང་ཡང་བྱེད་ཐབས་མེད་པས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་
ལ་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཐད་པའི་ཁྱད་ཆོས་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

hence, there would be no way to make either mundane or supramundane presentations such as, "Such and
20   such is the path," "Such and such is not the path," "Such a tenet is correct," "Such is not correct." Thereby,
this distinguishing feature that all the presentations of cyclic existence and nirvāṇa are feasible within the
emptiness of inherent existence would be unsuitable.

དེ་ལྟར་ཚད་མས་མི་གནོད་ཀྱང་དེ་འགོག་པར་འདོད་ན་ནི་མཁས་པའི་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་ཡིན་ནོ། །

If you assert that those [objects] are refuted even though they are not in this way discredited by valid
25   cognition, this is a source of scornful laughter by the skilled.

དེས་ན་དེ་དག་འགོག་པར་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁྱད་པར་དེ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །

Therefore, on occasions of stating that those [phenomena such as forms] are refuted, you should
unquestionably affix that qualification.

---

[86]   See above, Chapter Ten, where Dzong-ka-ba discussed the criteria that must be met for something to be
certified as conventionally existent.

འདི་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་དང་རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པར་ནི་དགག་བྱ་འགོག་པ་ན་ཁྱད་པར་དེ་སྦྱར་བ་ཆེས་མང་བར་སྣང་ལ།

In Chandrakīrti's *Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred"* and in his *Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas on Reasoning"*, the affixing of that qualification when refuting the object to be negated appears a great many times.

 རྩ་ཤེའི་གཞུང་དང་། བུད་རྟ་བྲ་ལི་ཏ་དང་། ཚིག་གསལ་དང་། འཇུག་པ་རྩ་འགྲེལ་དུ་འང་སྦྱར་བའི་སྐབས་དུ་མ་སྣང་བས་ཚིག་ཚོགས་ཆེ་བ་ལ་གཟིགས་པ་དང་མ་སྦྱར་ཡང་སྦྱར་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་གནད་ཀྱིས་རྟོགས་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་མ་སྦྱར་བའི་སྐབས་སུའང་སྦྱར་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ།

Also, many occasions where it is affixed are seen in Nāgārjuna's *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way)*, the *Buddhapālitamūlamadhyamakavṛtti (Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")*, Chandrakīrti's *Prasannapadā (Clear Words)*, and his *Madhyamakāvatāra (Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* along with his *Madhaymakāvatārabhāśya ([Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")*. Thus, seeing that [to affix the qualification every time it is appropriate] involves a great many words, and thinking that it is easy to realize [where it is needed] even when not affixed through the essential of [seeing] those places where it is affixed, [that qualification] should be affixed even on those occasions when it was not affixed.

དེ་དག་ལ་སྦྱར་མི་སྦྱར་གྱི་ཁྱད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

For, there is not the slightest difference between those places where it was and was not affixed.

གཞན་ཡང་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྣམ་པར་དཔྱད་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བའང་མང་དུ་འབྱུང་སྟེ།

Furthermore, frequently there occurs the affixing of a qualification of analysis, saying, "When analyzed, it does not exist."

དེ་ཡང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་ན་ཡིན་ཚུལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་རྙེད་དགོས་པ་ལས་མ་རྙེད་པས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་དོན་མེད་ཅེས་པ་ཡིན་པས་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མེད་ཅེས་པ་དང་གནད་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ།

As explained above, this is a statement that if something were established by way of its own entity, it would have to be found by a reasoning consciousness analyzing its mode of being; however, it is not found, and therefore, an object that is established by way of its own entity does not exist. Hence, you should realize that this is the same point as saying, "It does not exist inherently, that is, is not established by way of its own entity."

བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་འདི་དག་མིག་འཕྲུལ་མེའི་འཁོར་ལོ་དང་སྤྲུལ་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་བསླུ་བས་དངོས་པོ་མེད་པར་མི་འགྱུར་ན་ནི།

དེའི་ཚེ་རིགས་པར་འབད་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ན་ས་ལེ་སྦྱམ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་གསལ་བར་དམིགས་པར་

འགྱུར་ན་དེ་དག་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་གྱི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པས་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་མེས་བསྲེགས་པ་ན་རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པར་མི་

5   འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །[666]

For, it is as Chandrakīrti's *Bodhisattvayogācāracatuḥśatakaṭīkā (Commentary on (Āryadeva's) "Four Hundred")* says:[87]

> If these things did not become non-things due to being deceptive, like the wheel of a firebrand, an
> emanation, and so forth, then when definitely analyzed with reasoning, their own entities would be
> observed very clearly, as is the case with gold. However, these, due to possessing causes that are only
> erroneous, when burned with the fire of analysis, do not not become without their own entity [i.e.,
> they are without an own entity].

---

[87]   P5266, vol. 98, 265.1.3-265.1.5.

གསུམ་པ་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་བཤད་པ་ནི།

[3/3] Third, An Explanation Of Whether Or Not The Qualification "Ultimately" Needs To Be Affixed To The Object To Be Negated

དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་སུ་སྨྲ་བ་ནི་ཆེས་མི་རིགས་ཏེ།

5   To propound that affixing the qualification "ultimately" to the object to be negated is the system of only the Svātantrika-Mādhyamikas is very unreasonable.

འཇུག་འགྲེལ་དུ་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་དྲངས་པ་ལས།

A Mother of the Conquerors [a Perfection of Wisdom Sūtra] cited in Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* says:[88]

10   ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་ཡང་ཅི་ཐོབ་པ་མེད་ཅིང་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མེད་དམ།

"Venerable Subhuti, is it that there is no attainment and no clear realization?"

རབ་འབྱོར་གྱིས་སྨྲས་པ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་ཐོབ་པ་འང་ཡོད་མངོན་པར་རྟོགས་པ་འང་ཡོད་མོད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

Subhuti answered, "Venerable Śāriputra, there is attainment and there is also clear realization, but not in
15   the manner of dualism.

ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་ཐོབ་པ་དང་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན་ལ།

Venerable Śāriputra, attainment and clear realization exist as worldly conventions.

རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཡིན་གྱི།

20   Also Stream Enterers, Once Returners, Never Returners, Arhats, Pratyekabuddhas, and Bodhisattvas exist as worldly conventions.

དོན་དམ་པར་ནི་ཐོབ་པ་མེད་ཅིང་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མེད་དོ། །

However, ultimately, there is no attainment and there is no clear realization.

---

[88]   This is in a section of commentary on VI.173.

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དུ་ཁས་བླང་དགོས་པར་འཇུག་འགྱེལ་ལས་གསུངས་པ་དེ་རང་རྒྱུད་པའི་མདོ་ཡིན་ཞེས་སྨྲའམ།

In that it said in Chandrakīrti's *[Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"* that one should assert [these matters] in accordance with that statement, do you propound that [this sūtra] is a Svātantrika sūtra?

དེ་བཞིན་དུ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་རྣམས་ནས་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་ཧིན་ཏུ་མང་བར་སྣང་ངོ་། །

There are seen to be a great many such cases of the affixing of the qualification "ultimately" in sūtras of definitive meaning.

སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལས་ཀྱང་།

གནས་པའམ་སྐྱེ་འཇིག་ཡོད་མེད་དམ། །

དམན་པའམ་མཉམ་པའམ་ཁྱད་པར་ཅན། །

སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་སྐྱད་དབང་གིས། །

གསུངས་ཀྱི་ཡང་དག་དབང་གིས་མིན། །

ཞེས་དང་།

Also, Nāgārjuna's *Śūnyatāsaptati (Seventy Stanzas on Emptiness, stanza 1)* says:

Do abiding, production, or cessation exist or not?
Buddha said that low, middling, and special [persons exist]
By the power of worldly conventions,
But not through [their own] reality.

རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས།

བདག་དང་བདག་གིར་ཡོད་ཅེས་པ། །

འདི་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་མེད། །

ཅེས་པ་དང་།

Also, Nāgārjuna's *Ratnāvalī (Precious Garland, I.28ab)* says:[89]

This existence of I and mine
Is not as ultimate objects.

---

[89] The verse as found there is somewhat different from how Dzong-ka-ba has cited it.

གང་གིས་བོན་བརྩུན་པ་དེའི། །

སྐྱེ་བ་བདེན་པ་ག་ལ་ཞིག །

ཅེས་དང་།

Also (I.29cd):

How could the production of that
Of which the seed is false be true?

དེ་བཞིན་སྒྱུ་འདྲའི་འཇིག་རྟེན་ལ། །

སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་སྣང་ཡང་། །

དམ་པའི་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། །

འཇིག་པ་ཉིད་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །

Also (II.11):

Similarly, in this world which is like a magician's illusion
Production and disintegration are seen,
But, ultimately, there is no production
And no disintegration.

ཞེས་དོན་དམ་པ་དང་བདེན་པ་དང་ཡང་དག་པ་དགག་བྱ་ལ་སྦྱར་ནས་གསུངས་པ་མང་ལ།

Thus, there are many statements in which "ultimately", "truly", or "in reality", are affixed to the object to be negated; ...

དེ་དག་མ་སྦྱར་བའི་ཚེ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་དང་རང་བཞིན་དང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་ནི་[667]་ཤིན་ཏུ་

མང་ངོ་། །

...and, even when those are not affixed, there are a great many instances of the affixing of the qualification, "does not exist by way of its own entity," "does not exist inherently", and "does not exist in the manner of being established by way of its own characteristic nature".

བུད་རྩ་བྲ་ལི་ཏ་ལས་ཀྱང་། །

Also, the *Buddhapālitamūlamadhyamakavṛtti (Buddhapālita Commentary on (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way")* says:

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ། །

བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །

འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། །

དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པའོ། །

ཞེས་འབྱུང་བས།

[Nāgārjuna's *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way),* XXIV.8] says:

> Doctrines taught by the Buddhas
> Rely wholly on the two truths—
> Worldly conventional truths
> And ultimate truths.

དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་གང་གིས་བུམ་པ་ཡོད་དོ་སབ་མ་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བུམ་པ་ཆག་གོ་

སབ་མ་ཚིག་གོ་ཞེས་དེ་དག་མི་རྟག་པར་ཡང་བརྗོད་དོ། །

Thus, through the force of worldly conventional truths it is said, "A pot exist," "A bamboo mat exists." And, through just that, the impermanence of those is also expressed—"The pot broke," "The bamboo mat burned."

གང་གི་ཚེ་དེ་ཁོ་ན་བཞམས་པ་བརྩམ་པ་དེའི་ཚེ་ནི་བུམ་པ་དང་སབ་མ་དག་བརྟེན་ནས་གདགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལས་མི་འཐད་ན་

དེ་དག་ཆག་པ་དང་ཚིག་པ་ལྟ་འཐད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

When one initiates thought about reality, in that pots and bamboo mats are dependently imputed objects, they are unfeasible, in which case how could their being broken or burned be feasible?

གཞན་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བགྲེས་སོ་དེ་བཞིན་

གཤེགས་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ་ཞེས་མི་རྟག་པར་ཡང་བརྗོད་དོ། །

Furthermore, even the Tathāgata is expressed as impermanent through the force of worldly conventions, "The Tathāgata has grown old," "The Tathāgata has passed from sorrow."

གང་གི་ཚེ་དོན་དམ་པ་བསམ་པ་དེའི་ཚེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་མི་འཐད་ན་བགྲེས་པ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དག་ལྟ་ འཐད་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ།

ཞེས་གསུངས་སོ། །

[However,] if, in that when one contemplates the ultimate, even the Tathāgata is not feasible, how could [his] growing old and passing from sorrow be feasible?

སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ཀྱང་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་བ་ཙམ་འགོག་པ་མིན་པར་གསུངས་ཏེ།

Also, the master Chandrakīrti said that he refuted true production but did not refute mere production.

རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

རྣམ་པ་གང་དུ་གཟུགས་བརྙན་དམིགས་པ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་བརྫུན་པར་གྱུར་པ་ཁོན་དམིགས་བཞིན་པ་དེ་མ་སྐྱེས་པར་ཁོ་ བོ་ཅག་མི་སྒྲོ། །

His *Yuktiṣaṣṭikāvṛtti (Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas on Reasoning")* says:[90]

We do not propound that the apprehension of a reflection, dependently produced, being observed as only false, is not produced in whatever aspect.

འོན་ཀྱང་བདག་ཉིད་གང་དུ་དེ་འབྱུང་བ་མེད་པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་དེ་ཉིད་དུ་དེ་མ་སྐྱེས་པར་སྒྲོ། །

However, we do propound that it is not produced as that nature which it is posited as being without.

དེ་བདག་ཉིད་གང་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྣམ་པར་བཞག་ཅེ་ན།

As what nature is it posited as not being produced?

བདེན་པར་གྱུར་པར་མཚོན་པར་འདོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་ཡིན་གྱི།

As a [final] nature [or inherent existence] that is asserted as being true.

བརྫུན་པའི་ངོ་བོར་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་ངོ་བོ་དེར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བར་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

However, it is not [that it is not produced] as an entity that is false because it is asserted as arising dependently as that [false] entity.

---

90   Dzong-ka-ba would seem to have been looking at a different translation.

ཞེས་བརྗོད་པ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་སྐྱེ་བ་མི་འགོག་པ་དང་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པས་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་གཉིས་མི་འགལ་བར་གསུངས་ཏེ།

Thus, [Chandrakīrti] says that due to not refuting production that is false like a magician's illusions and refuting true production, the two, production dependently and non-production inherently, are not
5   contradictory.

དེ་ཉིད་ལས།

དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ན་སྐྱེས་པ་དང་མ་[668]སྐྱེས་པ་འདི་གཉིས་ཡུལ་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཕན་ཚུན་འགལ་བར་ག་ལ་འགྱུར།
ཞེས་པ་དང་།

That same text [Chandrakīrti's *Yuktiṣaṣṭikāvṛtti, Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas on Reasoning"*]
10   says:[91]

Therefore, because in that case the two, production and non-production, are just different objects, how could they be mutually contradictory?

གང་གི་ཚེ་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་གང་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་དེ་གཟུགས་བརྙན་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་སོ། །ཞེས་སྨྲས་པ་དེའི་ཚེ་རྩོལ་བའི་གོ་སྐབས་ག་ལ་ཡོད་

15   Also:

When we [Mādhyamikas] propound that whatever is produced dependently is not produced inherently, as with a reflection, how could there by any opportunity for dispute?

ཅེས་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་འགལ་བར་བརྩད་པའི་ལན་དུ་གསུངས་སོ། །

This was stated as an answer to an objection that production dependently and non-production ultimately are
20   contradictory.

འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟའི་རིམ་པས་དངོས་གདོད་ནས། །
དེ་ཉིད་མ་སྐྱེས་འཇིག་རྟེན་སྐྱེས་རིག་བྱ། །

Also, Chandrakīrti's *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.93cd)
25   says:

Therefore, you should know through such stages, that things, from the beginning,
Are not produced in reality, but are produced in the world.

---

[91]   This immediately follows that preceding quote. Again, there are significant enough variations to suggest that Dzong-ka-ba was looking at a different translation.

ཞེས་མ་སྐྱེས་པ་ལ་དེ་ཁོན་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་དང་།

Thus [Chandrakīrti] affixes to "not produced" the qualification "in reality."

བུམ་སོགས་འདི་དག་དེ་ཉིད་དུ་མེད་ཅིང་། །

འཇིག་རྟེན་རབ་ཏུ་གྲགས་པར་ཡོད་ཅེ་བཞིན། །

5   དེ་བཞིན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འགྱུར་བས་ན། །

མོ་གཤམ་བུ་དང་མཚུངས་པར་ཐལ་མི་འགྱུར། །

The *Madhyamakāvatāra* (*Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"*, VI.113*) also says:

Just as these things, pots and so forth, do not exist in reality
But do exist for worldly renown,
10   So it is for all things.
Thus it does not [absurdly] follow that they are like the son of a barren woman.

ཞེས་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དེ་ཁོ་ནར་མེད་པ་དང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་པས་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་སྦྱར་

བ་མ་ཡིན་ནོ། །

Thus since [Chandrakīrti] said that all internal and external things do not exist in reality but do exist
15   conventionally, it is not the case that he did not affix the qualification "ultimately" to the object to be
negated.

མདོར་ན། དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་གཏན་མི་འདོད་ན་དོན་དམ་པར་འདི་དང་འདི་ཡིན་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདི་དང་འདིའོ་

ཞེས་པའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱར་མེད་པར་འགྱུར་བས།

In brief, if you do not at all assert the affixing of the qualification "ultimately" to the object to be negated,
20   then you have no way to make a differentiation of the two truths, saying, "Ultimately, it is such and such;
conventionally, it is such and such."

དེ་འདྲ་བའི་དབུ་མ་པ་ནི་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་པས་ལོག་པར་རྟོག་པ་ཁོ་ནའོ། །

Since such a Mādhyamika is not explained anywhere, it is only a wrong idea.

ཚིག་གསལ་ལས། དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་བཀག་པ་ནི་བདག་སྐྱེ་འགོག་པ་ལ་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་བ་ཙམ་ལ་མིན་པ་ནི་

25   འགྲེལ་པ་དེ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ།

The refutation in Chandrakīrti's *Prasannapadā (Clear Words)* of affixing the qualification "ultimately" to the
object to be negated is in the context of refuting production from self, not in the context of mere production.
This is very clear in that commentary.

འཇུག་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

Also, it is like the statement in Chandrakīrti's *Madhaymakāvatārabhāṣya ([Auto]commentary on the Supplement to (Nāgārjuna's) "Treatise on the Middle Way"):*[92]

སློབ་དཔོན་གྱིས་སྐྱེད་པར་མ་མཛད་པར། བདག་ལས་མ་ཡིན། ཞེས་སྐྱེ་བ་སྤྱིར་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །

5 The master [Nāgārjuna] refuted production [from self] in general without using a qualification saying, "There is no production from self."

གང་ཞིག་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་དོན་དམ་པར་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། སེམས་པ་ཅན་བཞིན་ནོ། །ཞེས་ ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་དེའི་དོན་དམ་པར་ཞེས་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་དོན་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་བསམ་པར་བྱའོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །

10 The use of the qualification "ultimately" by one [i.e., Bhāvaviveka] who makes the distinction, "Things are not produced from self *ultimately* because of existing, like one having sentience," is, I think, a senseless qualification.

དེས་ན་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་དང་ཐལ་འགྱུར་བ་གཉིས་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་ཁྱད་[669]པར་སྦྱོར་མི་སྦྱོར་གྱི་སྒོ་ནས་མི་ཕྱེད་ཀྱང་

Therefore, the differentiation between Svātantrika-Mādhyamika and Prāsaṅgika-Mādhyamika is not made by 15 way of whether or not they affix the qualification "ultimately" to the object to be negated.

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཐ་སྙད་དུ་འགོག་མི་འགོག་གི་ཁྱད་ཡོད་པས།

Rather, there is a difference in whether or not they refute conventionally inherent existence, that is to say, an establishment [of objects] by way of their own entities.

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ལ་འགོག་པ་ན་ཐལ་འགྱུར་བ་ལྟར་ན་དོན་དམ་པར་རམ་ཡང་དག་པར་རམ་

20 བདེན་པར་ཞེས་པའི་ཁྱད་པར་གསར་དུ་བསྣན་མི་དགོས་ཏེ།

Hence, when refuting an inherent existence, or establishment [of objects] by way of their own entities with regard to internal and external phenomena, according to the Prāsaṅgikas, it is not necessary newly to add on a qualification such as "ultimately", "in reality", or "truly".

རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་ན་དོན་དམ་པ་སོགས་སུ་གྲུབ་དགོས་པས་སོ། །

25 This is because if an inherent existence, that is, an establishment [of objects] by way of their own entities did exist, it would have to be established as an ultimate and so forth.

---

92   This is commentary on VI.12.

རང་རྒྱུད་པ་རྣམས་སྨྲ་ན་དེ་དག་ལ་དོན་དམ་པར་སོགས་མ་སྦྱར་ན་དགག་མི་ནུས་པས་དོན་དམ་པའམ་ཡང་དག་པའམ་བདེན་པར་ ཞེས་སྦྱོར་བ་ཡིན་ནོ། །

According to the Svātantrikas, if one does not affix "ultimately" and so forth to those they cannot be refuted, whereby they affix "ultimately", "in reality", or "truly".

5 འོན་ཀྱང་སྐྱེ་འགག་དང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་ལ་དོན་དམ་པའམ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གང་ཡང་མ་སྦྱར་བར་དགག་ ནུས་པ་ནི་དབུ་མ་པ་གཉིས་ཀ་མི་འདོད་དོ། །

However, neither Mādhyamika asserts that one can refute production, cessation, bondage, release, and so forth without affixing some qualification such as "ultimately", "established by way of its own entity", and so forth.

10 འོན་དོན་དམ་པར་མེད་པའི་དོན་གང་ཡིན་སྙམ་ན།

What is the meaning of "does not exist ultimately" [that is, "does not exist as a highest object"]?

དེ་ལ་དོན་ནི་ཤེས་བར་བྱ་བའོ། །དམ་པ་ནི་མཆོག་ཅེས་བྱ་བ་སྟེ་གཉིས་ཀ་གཞི་མཐུན་ནོ། །

With regard to this, "object" is an object of knowledge, and "highest" means supreme; [a highest object] is a common locus of both.

15 ཡང་ན་དམ་པ་ནི་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ལ་དེའི་དོན་ནམ་ཡུལ་ཡིན་པས་དོན་དམ་མོ། །

In another way, "highest" refers to a non-conceptual exalted wisdom and because of being the object (*don*) or object (*yul*) of that, it is the object of the highest.

ཡང་ན་དོན་དམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཤེས་རབ་ལ་དོན་དམ་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ།

In yet another way, the wisdom concordant with the non-conceptual exalted wisdom directly realizing the
20 ultimate is called the ultimate.

འདིར་ནི་ས་ལ་སོགས་པ་དག །དོན་དམ་པར་ནི་འབྱུང་བ་མིན། །

[Bhāvaviveka's *Madhyamakahṛdaya* (*Essence of the Middle Way,* III.26)] says:

> Earth and so forth
> Are not elements ultimately.

25 ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར། རྟོག་གེ་འབར་བ་ལས།

Commenting on this, his *Tarkajvālā (Blaze of Reasoning)* says:

དོན་དམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོན་ཏེ་བརྟག་པར་བྱ་བ་དང་གོ་བར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །

Regarding the term "highest-object"[93] it is an "object" because of being something to be known; synonyms are "something to be examined", or "something to be understood".

5 དམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མཆོག་ཅེས་བྱ་བའི་ཚིག་གི་བླ་ཡིན་ནོ། །

"Highest" is a verbal term meaning "supreme".

དོན་དམ་ཞེས་བསྡུ་བ་ནི་དེ་དོན་ཡང་ཡིན་ལ་དམ་པའང་ཡིན་པས་དོན་དམ་པའོ། །

Brought together into the compound "highest-object", because of being something that is an object and also the highest, it is the highest-object.

10 ཡང་ན་དམ་པའི་དོན་ཏེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དམ་པའི་དོན་ཡིན་པས་དམ་པའི་དོན་ནོ། །

In another way, it means "object of the highest". Because [emptiness] is the object of the highest, a non-conceptual exalted wisdom, it is the object of the highest [consciousness].\

ཡང་ན་དོན་དམ་པ་དང་མཐུན་པ་སྟེ་དོན་དམ་པ་རྟོགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཤེས་རབ་ལ་དོན་དམ་པ་དེ་ཡོད་པས་དོན
[**670**] དམ་པ་དང་མཐུན་པའོ

15 ཞེས་གསུངས་ལ།

In another way, it means that which is "concordant with the ultimate". Because that ultimate exists for a wisdom that is concordant with [direct] realization of the ultimate, it is said to be concordant with the ultimate.

དོན་དམ་པ་དེར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་པའམ་མེད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དོན་དམ་པ་ནི་ཕྱི་མ་དེ་ཡིན་ཏེ།

20 "Ultimate" in the statement "does not exist for the ultimate" or "non-existent [ultimately]" is the latter [of these three meanings], for that same text [Bhāvaviveka's *Tarkajvālā (Blaze of Reasoning)*] says:

དེ་ཉིད་ལས།

ཨོ་ན་དོན་དམ་པ་ནི་གང་དག་བློ་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པ་ཡིན་ལ།

[*Qualm:*] The ultimate is beyond all [conceptual] awarenesses.

---

93   དོན་དམ་པ། *don dam pa, paramārtha,* "highest object"

དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་དགག་པ་ནི་ཡི་གིའི་ཡུལ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་དགག་པ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རམ་ཞེན།

The refutation of an entityness of things is an object of letters. Thus, for that reason, is it not the case that that refutation does not exist?

དོན་དམ་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དེ་ལ་གཅིག་ནི་མཚན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་འཇུག་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཟག་པ་མེད་པ་སྤྲོས་པ་མེད་པའོ། །

[*Answer:*] There are two types of ultimate. One of these is supramundane, operating without [conceptual] activity, non-contaminated, without elaborations.

གཉིས་པ་ནི་མཚན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པར་འཇུག་པ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་དག་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲོས་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ།

The second involves [conceptual] elaborations and is called a pure mundane exalted wisdom; it is concordant with the collections of merit and wisdom and operates with [conceptual] activity.

འདིར་དེ་དམ་བཅའ་བའི་ཁྱད་པར་ཉིད་དུ་བཟུང་བས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །

ཞེས་གསུངས་ལས།

Here, since this [latter types] is held as the qualification of the thesis, "does not exist ultimately," there is no fallacy.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པའི་ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཡན་ཆད་ལ་བཟུང་གི། འཕགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཁོན་ལ་མི་བྱའོ། །

This is to be taken as referring to the wisdoms of hearing and thinking properly analyzing reality and above; it does not refer only to a Noble's [exalted wisdom of] subsequent attainment.

དབུ་མ་སྣང་བ་ལས་ཀྱང་།

Also, Kamalaśīla's *Madhyamakāloka (Illumination of the Middle Way)* says:[94]

གང་ཡང་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨྲས་པ་དེ་ལའང་དོན་ནི་འདི་ཡིན་པར་འདོད་དེ།

The statement, "Production does not exist ultimately," is asserted to mean the following:

ཡང་དག་པའི་དོན་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡུལ་
ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་འདིའི་དོན་དམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

All consciousnesses arisen from hearing, thinking, and meditating on reality[95] are non-erroneous subjects. Therefore, they are called "ultimate" because of being the ultimate of those [consciousnesses].

མངོན་སུམ་དང་བརྒྱུད་པས་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་ཡོད་དེ། དེ་དག་གི་དབང་གིས་དངོས་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་པ་ཁོ་
ནར་ཤེས་སོ། །

There is a difference [among them] in terms of directness or indirectness, but by the power of thought of those [consciousnesses], all these things are to be known as only not produced. Therefore, the phrase, "Production does not exist ultimately," is explained as meaning that these are not established by a correct consciousness as produced.

དེས་ན་འདི་སྐད་དུ་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་དག་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པས་སྐྱེ་བར་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
བཤད་པར་འགྱུར་རོ། །

Therefore, the phrase, "Production does not exist ultimately," is explained as meaning that these are not established by a correct consciousness as produced.

ཞེས་གསུངས་པ་དང་མཐུན་པར་སྣང་ངོ་། །

This appears to accord with [Bhāvaviveka's] statement [in the *Tarkajvālā (Blaze of Reasoning)*].

---

94   P5287, vol. 101, 83.5.1-83.5.4. Dzong-ka-ba's citation of the passage differs from how it appears in the Peking edition on two points: The Peking edition merely says "consciousnesses arisen from correct hearing, thinking, and meditating (*yang dag pa'i thos pa dang bsam pa dang bsgom pa las byung ba'i shes pa*), whereas Dzong-ka-ba has added in the term *don* so that the passage reads, "consciousnesses arisen from hearing, thinking, and meditating <u>on reality</u> (*yang dag pa'i <u>don</u> thos pa dang bsam pa dang bsgom pa las byung ba'i shes pa*). Also, the Peking edition merely says, "by the power of those" (*da dag gi dbang gis*) whereas Dzong-ka-ba has added *bsam pa'i* to give the more awkward reading of "by the power of <u>thought of</u> those" (*de dag gi <u>bsam pa'i</u> dbang gis*). The use of *bsam pa'i dbang gis* is mirrored in the passage Dzong-ka-ba cites next from Kamalaśīla's *Madhyamakālaṅkārapañjikā (Commentary on the Difficult Points of (Śāntarakṣita's) "Ornament for the Middle Way"*).

95   ཡང་དག་པའི་དོན། *yang dag pa'i don*

དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དགའ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

Also, Kamalaśīla's *Madhyamakālaṁkārapañjikā (Commentary on the Difficult Points of (Śāntarakṣita's) "Ornament for the Middle Way")* says:

ཚོན་རྟེ་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་སྙམ་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ན་ཞེས་བྱ་བ་སྨྲོས་ཏེ་ཡང་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྨྲས་ནི་

5 དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ [671] ཞུགས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་བྱ་སྟེ།

To the qualm, "In what way is it that things do not exist inherently?" [Śāntarakṣita] said, "In reality"[96]. The term "reality" refers to an entity of reality[97], an object realized by an inference operating through the power of the thing.

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱད་ན་སྟོང་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །

10 This is the same as saying that they are empty when analyzed with [the wisdom penetrating] reality.

འདིས་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་དང་དོན་དམ་པར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་བཤད་དོ། །

This explains the statements "in reality", "ultimately", and so forth.

ཡང་ན་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲར་བརྗོད་དེ། དེའི་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

In another way, only the consciousnesses [realizing] reality are expressed by the terms "reality" and so forth because [reality] is their object of observation.

15 ཡང་དག་པའི་ཤེས་པའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་རང་བཞིན་མེད་པ་ཡིན་གྱི། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །

That things do not exist inherently is in terms of the thought of a consciousness [realizing] reality, not in terms of a conventional consciousness.

20 ཞེས་གསུངས་ཏེ། རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་ཡང་དག་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱོར་བ་ནི། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེ་དང་། རྟོག་གེ་འབར་བ་གཉིས་སུ་ཡང་མང་དུ་གསུངས་ལ།

The affixing of the qualification " in reality" and so forth with regard to non-inherent existence is set forth many times also in Bhāvaviveka's *Prajñāpradīpa (Lamp for Nāgārjuna's "Wisdom")* and in his *Tarkajvālā (Blaze of Reasoning)*.

---

[96] ཡང་དག་པར་ན། *yang dag par na*

[97] དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ། *do kho na nyid kyi ngo bo*

ཁྱད་པར་དུ་རབ་བྱེད་བཅོ་ལྔ་པའི་འགྲེལ་པ་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེ་ལས།

In particular, the *Prajñāpradīpa (Lamp for Nāgārjuna's "Wisdom")* commenting on the fifteenth chapter [of Nāgārjuna's *Mūlamadhyamikakārika (Treatise on the Middle Way)*)] says:

5

འདིར་ཡང་གལ་ཏེ་དངོས་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ན་ནི་ཇི་ལྟར་དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ་སྟེ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་ནི་དངོས་ཉིད་མེད་པ་མ་ཡིན་པས།

དམ་བཅས་པ་ལ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དོན་དེ་ལ་སྐུར་པ་བཏབ་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །

[*Objection:*] If things do not have [their own] entityness, how could they be things? If they are things, then they are not without [their own] entityness. Thus there is the fault that you are mistakenly denying those objects through just those [words, "do not have their own entityness"] in the thesis.

ཞེས་དངོས་པོ་རྣམས་དངོས་པོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལ་རང་གི་ཚིག་དང་འགལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་བརྗོད་པའི་ལན་དུ། དེ་ཉིད་

10

ལས།

As an answer to the objection that one has the fallacy of contradicting one's own words in the thesis, "Things do not have [their own] entityness," that same text [Bhāvaviveka's *Prajñāpradīpa (Lamp for Nāgārjuna's "Wisdom")*] says:[98]

དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་རྣམས་དོ་བོ་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་ནས་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་དམ་མ་བཅས་པའི་ཕྱིར།

15

Because we do not have the thesis that things do not have [their own] entityness, having asserted them as having [their own] entityness ultimately, we do not mistakenly deny the object of our thesis.

དེས་ན་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལ་སྐུར་པ་མ་བཏབ་པས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དོན་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་འདི་ལ་སྐྱོན་མེད་དོ། །

Thus, since this is not a case of the meaning of the reason not being established, we have no fault here.

20

ཞེས་དངོས་པོ་རྣམས་དོན་དམ་པར་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་འདོད་ལས། སྐྱུར་པ་མ་བཏུབ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་ན་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་དོ་

བོས་གྲུབ་པའི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་ན་སྐུར་འདེབས་སུ་བཤེད་པར་གསལ་ལོ། །

Because [Bhāvaviveka] asserts that there is no mistaken denial due to his asserting that things do not have [their own] entityness *ultimately*, it is clear that he asserts that it would be a mistaken denial if they did not have [an own] entityness, that is, if they were not established by way of their own entityness, *conventionally*.

---

[98] P5253, vol. 95, 210.2.4-210.2.5. Dzong-ka-ba has omitted an intervening line from 210.2.5-210.2.6 and pulled up from 210.2.6 the concluding phrase "therefore, we have no fault here."

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

That same text [Bhāvaviveka's *Prajñāpradīpa (Lamp for Nāgārjuna's "Wisdom")*] also says:

དོན་དམ་པར་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དེ་བྱས་པའི་ཕྱིར་དང་། བརྫོད་པ་ཁྱད་པར་ཅན་བརྟེན་པ་ཉིད་ལ་བསྟོས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར།

Ultimately, internal things do not have [an own] entityness because of being produced and because the special expression, this dependence, has dependence.

དཔེར་ན། སྒྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྤྲུལ་པའི་མི་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། ། [672]

For example, it is like the humans and so forth emanated by a conjuror.

ཞེས་རང་བཞིན་འགོག་པ་ལ་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་ངེས་པར་སྦྱོར་པའི་ཕྱིར་རོ། །

Thus [Bhāvaviveka] definitely affixed the qualification "ultimately" in the refutation of inherent existence.

དེ་ལ་དོན་དམ་པར་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ནི་ཡིན་ཚུལ་ལ་རྗེ་ལྟར་ཡིན། ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་ན་དེས་ཡོད་པར་མ་གྲུབ་པ་ལ་བྱེད་པ་ནི་སློབ་དཔོན་འདི་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཡིན་ནོ། །

With regard to this, all these masters agree that the meaning of something's not existing ultimately is that it is not established as existing by a reasoning consciousness when analyzed with reasoning analyzing properly what its mode of being is.

དེས་ན་སློབ་དཔོན་འདིའི་གཞུང་རྣམས་སུའང་དེ་ཁོན་ཉིད་མཐོང་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་དཔྱད་པ་མ་བཙུགས་པར་ཞེས་ཀུན་རྫོབ་འཇོག་པ་ན་དེ་ལྟར་གསུངས་ལ། རང་བཞིན་འགོག་པའི་ཚེ་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ན་མེད་དེ་ཞེས་གསུངས་པ་མང་བས་ན་དེ་དག་དང་སྔ་མ་རྣམས་འདྲོ། །

Therefore, even in the texts of this master [Bhāvaviveka], when positing conventionalities, he says such things as, "Without engaging in analysis that accords with perception of suchness…," and, when refuting inherent existence, he frequently says, "…does not exist when analyzed with reasoning." Thus, these [statements] and those of the former [masters] are similar.

ཚོན་ཀྱང་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་ལ་ཡིན་ཚུལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་མི་དགོས་མི་མཐུན་ཏེ། སློབ་
དཔོན་འདི་གཉིས་ཀྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པས་ན་དོན་
དམ་དུ་གྲུབ་པས་ཀྱང་ཁྱབ་པར་བཞེད་དེ་སྔར་མང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །

However, they do not agree as to whether something that is established by way of its own entity need or need not be asserted as able to withstand analysis by reasoning analyzing the mode of being. As has been explained extensively above, the two masters [Buddhapālita and Chandrakīrti] assert that something that is established by way of its own entity is necessarily able to withstand analysis by reasoning analyzing reality, whereby it necessarily must also be established ultimately.